המחיר 1500 שקלים (כולל מע״מ)
שנה 49
ט׳ סיון תשמ״ה, 29.5.1985 מיספר 2491

העולם הזה

אחד השבויים שהוחזרו מכריז:

אני רוצה להישפט!

אבי קרוננפלד

שוקופלא
מה הפלא?
עלית
ויימר טמיר כהן (יעקבסון)

חדש
שוקופלא
חדש
משקה קקאו
נמס מיד בחלב קר וחם
חדש
גבישי
נמס מיד
עלית

מכתבים

שבוע תימני

רק רבי שלם שבזי נעדר מן ההילולה התימנית (העולם הזה 22.5).

מאז נחום נרדי המנוח, שגילה עניין כל־כך רב בתימנים (בתימניות, ליתר דיוק — מברכה צפירה עד אהובה צדוק) לא נתקלתי בריכוז תימני כמו זה שהיה בהעולם הזה האחרון. ממילחמת תיו בתיו (התימניה שושנה דמארי בתימניה עופרה חזה) כשבצד — התימניה עדנה גורן, ואחר־כך שני עמודים על הקיסר של ההס־תדרות ואפילו במדור הקל, העולם הבא, דחפ־תם תימני — את יוהר כהן.

רק רבי שלם שבזי נעדר (בבקשה להקפיד, לפי נוסח תימן, רבי שלם, לא שלום).

בכל אופן, כפי שאנחנו התימנים אומרים: תז־כו לכל מידה טובה!

אברהם קאפח, ירושלים

● מדוע הקורא קאפח מקפח את חלקנו! אם כבר – אז כבר. הברכה התימנית המקו־בלת, במלואה, היא: תיזכו לכל מידה טובה/ ולזיקנה ושיבה/ ולשמיחת בית־השואבה!

● ● ●

גאפן! גאפן!

עוד על שמות אפריקאיים ועל בני פמלייתו של מובוטו (העולם הזה 22.5).

אני מתפלאת שהקורא בן־יקר הסתפק במובאות המעטות של שמות בני הפמליה של מובוטו ססה סקו קוקו נגבנדו וה זה בנגה. למה הוא לא דיפדף הלאה, באותה חוברת־טקס, וסיפר לנו על העיתונאית הזאירית צ'יטה ועל איש הרדיו הלא־זאירי רנה סטאלין, שהיו בין 109 מלוויו של מובוטו? **חנה עציוני**, ירושלים

מזל שצירפתם את תצלום עמוד הפתיחה של חוברת־הטקס, ובו שמו המלא של מובוטו. כי בעברית לא מנקודת יש בעיה כיצד יש לבטא כמה משמונה שמותיו של מובוטו. למשל, כיצד מבטאים וה זה.

זה לא מזכיר לכם את חידון התנ"ך של אורי זוהר ואריק איינשטיין? גאפן! גאפן!

אלי שטרק, תל־אביב

● ● ●

באתיופיה זה אחרת

הצלב האדום עשה גדולות בחילופי־השבויים (העולם הזה 22.5). **אבל לא תמיד העריכו אותו נכון, כפי שהקו־רא גטניו שמע, בילדותו, מפי אביו.**

בשבוע שהצלב האדום היה כל־כך בחדשות, נזכרתי בסיפור ששמעתי מפי אבי, שהיה איש אגף־המודיעין בחיל־האוויר האיטלקי של שנות ה־30. (למי שלא יודע — אצל מוסוליני היו גם גנרלים יהודיים, כמעט עד הרגע האחרון, כש־כרת את בריתו, הציר האומלל, עם היטלר).

בהתקפה האיטלקית על אתיופיה לא נהגו האיטלקים בדיוק לפי כללי המילחמה המתור־בתת, והצלב האדום הירבה להתלונן ברומא על שטייסים איטלקיים אינם מכבדים את סמל הצלב האדום ומפציצים גם בתי־חולים צבאיים, למרות שמצויירים עליהם, בהבלטה, צלבים אדו־מים.

לאבי, שטיפל בתלונות של הצלב האדום, לא היה ספק שאכן אין מקפידים על הכללים, אבל כמות התלונות הגיעה לממדים כאלה שלאבי היה ברור שגם אילו הופצצו כל בתי־החולים באתיופיה, לא היתה הצדקה למיספר התלונות.

רק אחרי כיבוש אתיופיה התבררה לאבי הסיבה: הטייסים התעלמו אומנם מן הצלבים האדומים, אבל אלה לא צויירו רק על בתי־חולים. בהרבה מאוד מקרים היו אלה בתי־בושת בקירבת מחנות־הצבא. כי באתיופיה נושאים בתי־הבושת זה מאות בשנים צלב אדום כסמל מזהה.

אברהם גטניו, רמת־גן

● ● ●

אחינו אתהו אחינו אתהו

הקנצלר לשעבר של אוסטריה, ברונו קרייסקי היהודי, שפעל כה רבות לחילופי־השבויים (העולם הזה 22.5) **נאלץ לבטל את ביקורו בארץ, בעיקבות ההסתה נגדו.**

זאת היא חרפה לכולנו. גם אם קרייסקי לא היה יהודי. כל שכן שהוא יהודי. האם שירות־הביטחון והמישטרה לא יכולים לאבטח ביקור של קרייסקי?

(המשך בעמוד 4)

כתבת השער הקדמי:

רוצה להישפט!

לאבי קרוננפלד, אחד משמונת הנח"לאים השבויים, נמאס הוויכוח הציבורי. "אני רוצה להישפט!" הוא מכריז, "רק שלא יקשרו אותי עם המחתרת!" סיפורו המלא של החייל ששוחרר לפני שנה וחצי, על תקופת השבי ועל יחסם אליו של קצינים בכירים בצה"ל.

6

שוב צברה, שוב שאתילא

הטבח הנערך עתה במחנות־הפ־ליטים בביירות, בהשראה סורית, איחד את האירגונים הפלסטיניים שם. בממשלת ישראל מרוצים: לא ידינו שופכות את הדם הזה. סכנת השלום מתר־חקת שוב והציר של ירושלים־דמשק מנצח

8

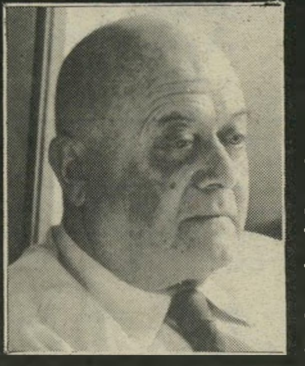

כתבת השער האחורי:

שוקן של "הארץ"

חייו ואהבותיו של עורך "הארץ", גר־שום שוקן (בתמונה), חולשותיו, יחסיו לכסף, לנשותיו, לעובדיו, לאביו ולבנו, כפי שמספר הספר שהוחרם על־ידי כל כלי־התקשורת ואשר "העולם הזה" שובר עתה את קשר ההשתקה שניכפה עליו.

10

שערוריית אריק שרון

שרון הסתבך שוב. גם השגריר לאויס חשף ברבים את שקרנותו. אבל מעטים שמו לב למשמעות האמי־תית של הגילויים: כשממשלת ארצות־הברית נתנה לבסוף את האור הירוק לפלישה ללבנון, היא ידעה בדיוק את פירטי המזימה.

14

שתי גדות: לירדן: יוק!

מבלי שאיש במצודת זאב יוכל להסביר כיצד קרה הדבר, נעלם סימלה של המיפלגה. שתי גדות הירדן, הזרוע הנטויה והרובה נמחקו בעיקבות הרמז של בגין. מנחם בגין נתן – מנחם בגין לקח.

15

עונש המוות יהרוג אותנו

על שבויים ועל חילופי שבויים, על הזעם בישראל ועל הזעם בהנהגת אש"ף, על המחתרת היהודית הדתית ועל הפוליטי־קאים המנסים להשתמש בגרדומים כמדרגות בדרך לשילטון — במדור הנדון.

7

יבלות במישטרה

האם הפעילה קצינה בכירה במטה הארצי במישטרה את כוחה האדיר כדי לגמור חשבונות עם בעלה לשעבר? האם הואשם החוקר הפרטי, שוטר לשעבר, בהאזנה בלתי־חוקית, רק מפני שדרך על יבלות מפקדיו לשעבר? מדוע הוחרמו תמונות העירום שברשותו? עניינים ארציים מאוד מעסיקים כעת את המטה הארצי והיחידה לחקירות פנים.

36

סובי סובי יודיצה

חדשות ונצורות במדור העולם הבא: איך טבע האזרח שהפשיר את חס־כונותיו, באיזה תואר של כבוד זכה דוקטור פרס וכיצד העזו השופטים להפר עקרון ה"סוב יודיצה" ביום שבו לקחו את החוק לידיהם.

46

חרדים לצניעות

סערה בעולם החד־רדי: ח"ב אברהם שפירא החליט להפר את המסורת, ייערוך לבני חתונה צנועה בישראל — ולא בווינה, מקום מגוריה של הכלה, כמקובל. הנימוק הבלתי־חרדי של יו"ר ועדת־הכספים: לא לדלדל את הרזרוות המטבע הזר.

12

חתונה קיסרית

חצי שעה אחרי שפורסם על עליית המחירים, נכנסה ראומה קיסר לחופ־תה. אביה, מזכ"ל ההסתדרות, לא היה מודאג. "העלית לי את ערך המתנות ב־25 אחוז," אמר לשר־האוצר.

42

טיפוח וקיפוח

המורים בבית־הספר לטעוני־טיפוח מזלזלים בתלמידים ובהוריהם, מכ־נים אותם "מפגרים ופרימיטיביים", וקובעים כי אינם זקו־קים לדעת אנגלית, כי ממילא הם יהיו פועלים.

27

שקר ועונשו

ציונה שיכנעה את בית־המישפט כי נאנסה, החשוד הורשע ונשלח למאסר ארוך. אחרי כמה שנים היא התחרטה. הסבירה ששיקרה בעדותה. האם ייצא האסיר לחופשי? לא כל־כך מהר, כפי שמסביר כאן המדור חוק בצד.

20

כייס והתחרט

המישטרה מש־תמשת בקורסים בסרט שצולם עליו – כי צ'ארלי אסור, בן־דודו של שר בכיר, היה כייס מער־לה. היום, בגיל 47, הוא רק רוצה למכור ירקות.

34

תורכי לא הסגיר

דאוד תורכי, זקן האסירים הביטחוניים, מנהיג הרשת הערבית־יהודית, שיצא לחופשי במיסגרת הסכם שיחרור השבויים, מספר כיצד גייס יהודים, על החיים בבית־הסוהר, על יחסיו עם אודי אדיב ועם אשר ידלין ומבריז: השב"כ לא הצליח לשבור אותי!"

29

רחל המרחלת מדווחת:

אריאלה שפיר, אסיסטנטית של רופא שיניים, רו־צה חופה וקידושין עם הכדורסלן ה־כושי **ויילי סימס** ● **הקפטן נדב מרגלית** מבקר בביתו רק באירועים מישפחתיים ● **שוש אלוני** (בתמונה) תחשוף בחתונתה את רגליה הארוכות ● **גדי כץ**, לשעבר ראש עיריית אילת, מתרגש ● **צבי לידסקי** מטלפן לאשתו **אריאלה** – כדי להזמין אותה ליציאות.

40

המדורים הקבועים:

מיכתבים – הצלב האדום באתיופיה והשגור בשירה העברית 3

קורא יקר – הלוקש של הנקניק 4

תשקיף – נכדת בגין מחלימה 5

במדינה – לכמה סטודנטים באמת יש מכוניות 6

הנדון – נגד מי מכוונת המחתרת היהודית 7

אנשים – מה קרה לתווים של דויד קריבושי בקיסריה 16

יומן אישי – הטימטום חוזר על עצמו 19

חוק בצד – מה קרה לאדם שנשפט על סמך עדות אחו תלונה ובעל העדות חוזר בו מעדותו 20

גם זה וגם זה – מיכתב־פרידה מחוץ־לארץ **ואסותא** לכולכם 22

מיכתבים לרותי – רווק המרבה בנסיעות בעולם, מחפש גיזעית עם ראש טוב 28

הורוסקופ – לילית במזל תאומים 33

תמרורים – ארבעה וחצי מיליון דולר לבן 12 35

מה הם אומרים – "בחיי־המין – עם האוכל בא התיאבון" 38

רחל המרחלת – הסוד הלא־כמוס של הזמר הכושי באילת 40

ספורט – זיכרונות ממכון־העיסוי 43

תשבצום – תמיד קורבן לדעת הפמיניסטית (3 אותיות) 44

שידור – כיצד הפכה המהפכה הפרולטארית למהפכה ברוטאלית 45

בלי משוא פנים

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136 ♦ העורך הראשי: אורי אבנרי ♦ עורך־מישנה: דוב איתן ♦ עורך תבנית: יוסי שנון ♦ עורך ביתוב: גיורא נוימן ♦ צלמי מערכת: ציון צפריר, ענת סרגוסטי ♦ עורך דפוס: יפתח שביט ♦ ראש המינהלה: אברהם סיטון ♦ מחלקת המודעות: רפי זכרוני ♦ המו"ל: „העולם הזה" בע"מ ♦ הדפסה: „הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב ♦ הפצה: „גד" בע"מ תל־אביב

קורא יקר,

שעות מעטות אחרי שחזרו שלושת השבויים הישראליים ומאות האסירים הביטחוניים הערביים אל בתיהם, הופיע גליון העולם הזה והביא את התמונות והכתבות הראשונות על המאורע. הקדמנו את כל עיתוני ישראל, וגם את הטלוויזיה.

קשה להתגאות בסקופ הזה. הוא נבע ממיקרה של זמן. כאשר חזרו השבויים הביתה, בשעות המוקדמות של הבוקר, כבר היו כל עיתוני הבוקר והערב סגורים. (מה שנקרא כיום „עיתון ערב" אינו אלא עיתון הערב הקודם המופיע בבוקר). העולם הזה, שהופיע ביום השלישי אחרי־הצהריים, היה על כן העיתון הראשון שהכיל את הכתבות והתצלומים. כדי לאפשר זאת עבד הצוות כמעט 24 שעות בלי הפסק — הכתבים והצלמים ענת סרגוסטי, ציון צפריר ובן־ציון ציטרין, העורך הגראפי יוסי שנון, עורך־הכיתוב גיורא נוימן ואחרים,

היה לנו די זמן להתכונן לכך. כי העניין והמועד היו סודות גלויים. במשך ימים רבים נאסר כל פירסום על העניין. לא היה ברור לנו לשם מה היה איסור זה דרוש, אך מכיוון שהיה זה עניין כה גורלי לשבויים ולמישפחותיהם, לא עשינו שום נסיון להפר אותו בתחבולות.

בכל זאת יכלו קוראים חדיי־עין להבחין במה שמתרחש. בגליון שהופיע שבוע לפני החילופין (העולם הזה 15.5) הופיע בעמוד 8 תצלום גדול של אחמד ג'יבריל, בהקשר אחר (המאבק בתוככי אש"ף). במדור תשקיף, בעמוד 5, הופיעה בהבלטה מיוחדת ידיעה על „פסטיבל קרייסקי", שבה נאמר כי „ביקורו בארץ... יהפוך לפסטיבל נרגש, שבו תועלה על נס עזרתו הרבה של קרייסקי לישראל בעניינים הומאניטריים." (קרייסקי ביטל ברגע האחרון את בואו, בגלל האיומים של אנשי־הימין על חייו.) ראיון־השבוע עם עורכת־הדין לאה צמל, בעמוד 26, נשא את הכותרת „זה יהיה נהדר אם לקוחותיי ישתחררו!"

נשאלת השאלה: מדוע נאסר על כלי־התיקשורת בישראל להודיע על החילופין העומדים להתבצע? במשך ימים פורסמו הדברים בתחנות־השידור הערביות, ברדיו הבריטי וברדיו מונטה־קארלו. ששידוריו שולטים בעולם הערבי. היחידים שנמנע מהם מידע על העניין היו אזרחי־ישראל — וגם בארץ נפוצו השמועות והגיעו לאוזני אלפים ורבבות.

שילטונות הצבא והצנזורה לא טרחו להסביר לציבור, בדיעבד, מה היו המניעים להוראה מוזרה וחסרת־הגיון זו.

✶ הלוקש של הנקניק

לפני כמה חודשים פנה אליי אדם בשם חזי כהן, שלא הכרתיו. הוא הציג את עצמו כאיש־פירסום וביקש להיפגש איתי.

בשיחה איתי — בנוכחות עד — פיתח האיש רעיון מוזר. הוא הציע גימיק כדי להגדיל את כמות המודעות בהעולם הזה. כמו כל עיתוני ישראל, סובל גם שבועון זה מהתמוטטות של שוק־המודעות. (חלק גדול מן המודעות המתפרסמות כיום בעיתוני ישראל אינן אלא מודעות־חינם, מודעות במחירים מגוחכים או מודעות תמורת סחורות. כמה עיתונים הפכו את עצמם לצרכניות, המפיצות סחורות מסחורות שונות, מחיתולים ועד מגפיים, שניתנו להם תמורת מודעות. העולם הזה סירב להוריד את מחירי מודעותיו אף בשקל אחד, וכל המודעות המופיעות בעמודי שבועון זה הן אמיתיות ובמחיר מלא.)

הרעיון של אותו חזי כהן: חברת העולם הזה בע"מ תנפיק כמות קטנה של מניות חדשות, שלא יזכו את בעליהן בשום תמורה או השפעה בעיתון. למעשה יהיו אלה מניות פיקטיביות. העולם הזה יעניק מניות אלה כפרס או כבונוס לאנשי־עסקים שיפרסמו אצלנו מודעות בכמות גדולה מאוד. זה יהיה טוב לאגו שלהם, ויעניק להם תדמית של עוצמה.

הרעיון נשמע לי תמוה, וכך נראה לי גם בעל־הרעיון. כדרכי במיקרים כאלה, אמרתי לו באדיבות שיגיש לי את הצעתו בכתב. בזה נגמר העניין. לא שמעתי עוד על האיש ועל הצעתו.

ערכתי חקירה קטנה כדי לברר מי האיש, והתרשמתי שזה אדם בעל עבר מפוקפק למדי. הוא נמנה זמן־מה עם בעלי שבועון־המין בול. שותפו שם הסתלק מן הארץ והשאיר אחריו חובות גדולים. אחר־כך הוציא ירחון פורנוגראפי בשם אדם. שהספיק לצאת רק פעם אחת. הוא היה איש־אמונו של ח"כ חיים קופמן. ולפני הבחירות הוציא למענו עיתון מיפלגתי בשם מיבזק חדשות, שהיה ביטאון של הליכוד בבחירות. מבלי לזהות את האחראים להוצאתו. עלון זה טיפל באנשי־המערך בצורה כה מזוהמת, עד שראשי־הליכוד עצמם הגיעו למסקנה שהוא מזיק להם יותר מאשר למערך, והפסיקו אותו.

חוץ־מזה היה חזי כהן זה, לדבריו, סוכן־הפירסום של משה ברש, בעל בית־חרושת לייצור נקניקים בשם פיקאנטי.

שכחתי את כל העניין, ולא הייתי נזכר בו שוב. לולא הופיעה לפתע בכמה חינמונים כרותה שחזרה על עצמה: שאותו נקניקן עומד לקנות את העולם הזה, כולו או חלקו, שהוא הפך שותף בעיתון, וכולי וכולי.

ידיעות אלה באו, כמובן, מאותו חזי כהן ו/או אותו ברש. מכיוון שהן היו שטות גמורה, תמהתי לפשר התרגיל. מצאתי פיתרון כאשר קראתי כי מיפעלו של אותו ברש הורשע בדין על מיספר רב של עבירות, כגון ייצור נקניק בניגוד לדרישות החוק, מצב תברואי ירוד, ועוד. דובר גם על בעיות עם מס־ההכנסה.

מכאן הסבר סביר לכל הפרשה המשונה: שהפרובוקציה כולה הומצאה על־ידי חזי כהן כדי להפעיל לחץ על השילטונות ולהפחיד אותם. לאמור: אם עומד איש־הנקניקים הפיקאנטי להיות לאיל־עיתונות, כי אז לא כדאי להתעסק איתו...

התרגיל הוא כמובן מגוחך. אך מגוחך פי כמה היה נסיונם של אותם חינמונים להפיץ בדותה זו, מתוך תיקווה שזה יזיק להעולם הזה. השינאה אינה יועצת טובה. למותר להוסיף שאיש מאנשיהם לא טרח לשאול אותנו בקשר לעניין. אולי אפשר ללמוד מכך על טיב שאר המידע המתפרסם בהם.

מכתבים

(המשך מעמוד 3)

ממש מתחשק לי לקרוא לעברו, כפי שקראו, לפני אלפיים שנה נדמה לי, למלך, צאצא־הגרים (האדומיים) אגריפס: „אחינו אתה! אחינו אתה!"

שמואל ריגר, חיפה

● ● ●

מזכיר אחד זה לא הכל

על מזכירים בתנועה הקיבוצית המאוחדת (העולם הזה 22.5) **ועל שיטת־הבחירה שלהם.**

זה לא היה כל־כך פשוט להיבחר למזכירות התק"ם, כפי שאפשר לחשוב מהדיווח שלכם על שיבתו של אהרון ידלין לזירה הפוליטית. קודם כל יש לתק"ם ארבעה מזכירים: שני מזכירי־פנים (כמובן, אחד הוא איש־איחוד הקיבוצים והקבוצות ואחר הוא איש הקיבוץ המאוחד) ושני מזכירי־חוץ (שוב, לפי המפתח של אחד מן האיחוד, אחד מן המאוחד).

תפקידיהם של מזכירי־החוץ הם התפקידים הבכירים יותר, ואהרון ידלין זכה בתפקיד זה כאיש האיחוד. אבל זה עוד לא הכל.

מכיוון שאצל המאוחד מיישרים יותר את הקו, הם מציגים רק מועמד אחד וזה נבחר, למעשה, אוטומטית. באיחוד המישמעת יותר רופפת, וכך קרה שהוצעו שני מועמדים, ואחד מהם — ידלין, נבחר.

וגם זה עוד לא הכל.

שיטת־הבחירות היא, שהכל בוחרים בכל: שני

ח"כ שאקי
גאוות הגליל

המחנות מצביעים על המועמדים של שני המחנות גם יחד. זה דמוקרטיה, אבל קצת מסובכת.

קורא, יגור

● ● ●

זיכרונות מן העמק

כתבה על עיתון ילדים (העולם הזה 1.5) **עוררה זיכרונות־נעורים אצל קוראה החיה בשווייץ.**

הכתבה על סגירתו של הארץ שלנו העבירה בי גלים של געגועים ונוסטלגיה. הארץ שלנו ליווה אותי במשך שנים של ילדות מאושרת בעמק. בינתיים זרמו מים רבים בקישון ואני נמצאת כבר תקופה ארוכה בחו"ל.

אך דבר אחד הפליא אותי מאוד למיקרא הכתבה. התפלאתי שלא הזכרתם את שמו של כתב צעיר בהארץ שלנו, בן כפר־יהושע, ששמו יצחק בן־נר — שכבר אז, כמו היום, קראתי את סיפוריו בצמא.

אילנה ג' ציריך, שווייץ

● ● ●

הסוד של 703

הקורא בר־קמא אינו מסתפק בהיגיון הפשוט. לעזרת טיעוניו הוא מביא גם את סודות הגימטריה.

באינפלציה דוהרת ממשיכה הממשלה לשלם, ולחלק ביד רחבה, קיצבות מיותרות לחלוטין. לדוגמה: קיצבות־ילדים לעשירי הארץ. מדוע יש לשלם קיצבות־ילדים לכל, כולל לעשירים מופלגים?

האם בעלי הכנסות גבוהות וגבוהות במיוחד חייבים לקבל מן המדינה העניה שלנו קיצבות אשר, לכל הדיעות, חייבות להינתן אך ורק למישפחות בעלות הכנסה נמוכה?

ולראיה — בגימטריה: קיצבאות־ילדים = 703; זה לא לעשירים = 703; לעני בישראל = 703.

שמואל בר־קמא, תל־אביב

● ● ●

גילו הגליליים

כאשר קוראים בגליל חשו כי נפגע כבודו של ח"כ אבנר חי שאקי, הם יצאו להגנתו (העולם הזה 22.5). **האם הסיבה היא גאווה גלילית על גדולתו של גלילי אחר או שותפות־גורל גלילית?**

האם שמתם לב מי יצא להגן על כבודו של ח"כ שאקי, יליד צפת, בירת הגליל? שלמה כהן, שעד כמה שידוע לי הוא קבלן צפתי ותיק, וג'אק שלגי, מזכיר מושב של הפועל המיזרחי, הנמצא בלב הגליל, קצת דרומית לכביש עכו־צפת.

מה זה — גאווה גלילית על גדולתו של בן

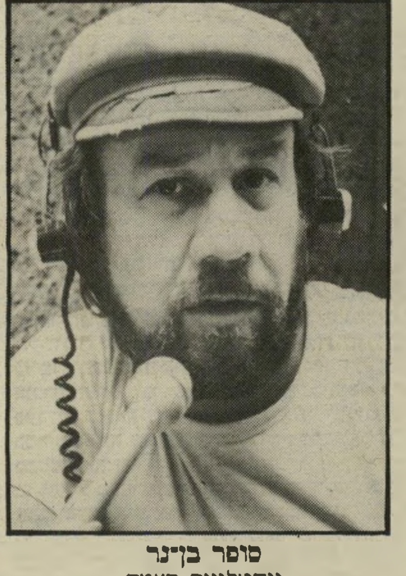

סופר בן־נר
נוסטלגיית העמק

גליל או שותפות־גורל גלילית? בכל אופן: גילו הגליליים!

אהוד כהן, טבריה

● ● ●

המש(נ)ורר הלאומי

לפליטת־הפה של ירון לונדון, כמנחה השירותרום ביום־העצמאות (העולם הזה 1.5), **יש כיסוי בשירה העברית.**

מי הכניס את השנור לעברית?

לפני 81 שנה כתב חיים נחמן ביאליק בשירו הזועם, בעיר ההריגה: וקראתם לחסד לאומים והתפללתם לרחמי גויים/וכאשר פשטתם יד, תפשוטו, וכאשר שנוררתם, תשנוררו...

ראובן סיון, ירושלים

חלומו של נהג

המושג חולה־הגה נטבע בארץ אחרי עשור החארקות, כאשר כל צעיר (וצעירה) רצה ברשיון־נהיגה ואם אפשר, גם במכונית, עוד לפני גיוסו לצבא. אבל עוד קודם לכן, כפי שדיווח גליון העולם הזה, שהופיע השבוע לפני 25 שנה, היו בארץ לאוחזים בהגה בעיות.

וכך אמר אז יצחק בן־אהרון, שהיה שר־התחבורה (ולימים מזכיר ההסתדרות וכיום, מצפון תנועת העבודה, המשמיע עדיין את דברו, בגיל 78, מקיבוצו, גבעת־חיים שבשרון): „כל נהג חולם על נהיגה במכונית־המחר, ובינתיים הוא שוכח שהוא נוהג במכונית של היום על כבישי האתמול!"

דף תשקיף

המישטרה בתק"ם

חקירה־סודית המתנהלת באחרונה בתק"מ מעלה חשדות לעבירות חמורות שביצעו בכירים, ושנודעו בעיקבות ההסתבכות הפינאנסית של התק"ם.

החקירה קיבלה השבוע תאוצה רבה, אחרי שהתקבל מידע שאחד המעורבים בפרשה עלול לצאת לחו"ל. במשך החג התנהלו דיונים בדרגים הבכירים ביותר בתנועה הקיבוצית המאוחדת, וכמה מהם לא יכלו לנצל את שני ימי־החופשה למנוחה. בדיונים שותפו גם דמויות ממלכתיות.

השאלה שעמדה על הפרק היתה אם — ובאיזה שלב — להכניס את המישטרה בסוד העניין.

בית־שמש לוושינגטון

אחד הנושאים שבהם יטפל יצחק רבין בנסיעתו הקרובה לוושינגטון יהיה שאלת עתידו של מיפעל המנועים בבית־שמש.

אם יישמרו לוחות־הייצור של הלביא, הרי שהמנועים ל־100 המטוסים הראשונים חייבים להיות מתוצרת ארצות־הברית.

במישרד־הביטחון חוששים, שהאמריקאים יפרשו מהפרוייקט ומהשותפות בו עוד לפני כן, משום שכנראה אפסו סיכויי־ההבראה של המיפעל.

פרישת האמריקאים פירושה מכת־מוות לבית־שמש ולפרוייקט כולו. רבין ינסה להבטיח התחייבות ממשלתית לשיקום זמני של המיפעל.

קרפין סירב לתקן

עורך „מבט", מיכאל קרפין, מנע שידור ידיעה, שממנה עלה כי מבצעי הפיגועים האכזריים ביותר לא שוחררו במיסגרת חילופי־השבויים.

כל הדוברים בכלי־התיקשורת האלקטרוניים שמו ביום השיחרור את הדגש על כך שהמבצעים האכזריים ביותר שוחררו.

כעבור כמה שעות פנה דובר צה"ל אל קרפין והמציא לו רשימה מסורטת, שממנה עלה כי המידע ששודר בטלוויזיה לא היה נכון, וכי שוחררו רק אנשים שסייעו להם.

תשובת קרפין היתה: „זה לא מעניין."

הרשימה פורסמה בעיתונים למחרת היום.

מאות ישראלים לפאריס

מאות ישראלים יציפו השבוע את פאריס. התירוץ הרישמי: השתתפות בסלון האווירי השנתי בבירת צרפת.

את מס־הנסיעות ישלמו מישרדי־הממשלה והחברות הממשלתיות והציבוריות שהם נוסעים בשמן.

נתן לעבודה?

ייתכן שניסיונו של אברהם נתן, נציב שירות המדינה, שמונה על־ידי חרות, להישאר בתפקידו, יזכה בתמיכת מיפלגת־העבודה.

נתן מבקש עתה את קירבתו של מזכ"ל־ההסתדרות, ישראל קיסר, ומקווה בדרך זו למנוע את הדחתו מתפקידו, בסיום תקופת־הכהונה שלו.

בתנועת־החרות הועלתה השערה, שלא מן הנמנע כי נתן יחליף את פינקס־המיפלגה שלו, אחרי שדילג בין שלושה מחנות בחרות, כדי להבטיח את הישארותו בתפקיד.

מחתרת דוחה שבת

ניסיונותיהם של ראשי גוש־אמונים להביא לשיחרור לאלתר של חברי המחתרת היהודית הביא אותם לידי חילול שבת.

במשך החג נערכו דיונים, שבהם נטלו חלק מראשי הגוש, חובשי הכיפות ופוליטיקאים דתיים ירושלמיים.

בשני בתי־כנסת מכובדים בבירה עסקו המתפללים בשידול חבריהם להביא לשיחרור העצורים.

פריצות לדירת תורגמן

תוך עשרה ימים פרצו אלמונים בירושלים פעמיים לדירת־השרד המישטרתית של הניצב הפורש אברהם תורגמן.

תורגמן עצמו, הנמצא בשנת־חופש, עד לפרישתו הסופית, שוהה בחו"ל, בסיור מחוף־אל־חוף ביבשת האמריקאית.

איבצן יישאר בארץ

הניסיון לסדר לאריה איבצן, מפכ"ל־המישטרה הפורש, ג'וב בחו"ל מטעם מישרד־החוץ נתקל בקשיים הולכים וגוברים, בעיקר בגלל התעקשות ועד עובדי מישרד־החוץ.

עתה מחפשים לרב־ניצב בדימוס ג'זב הולם אחר.

הפורץ לבית השופטת: האנס מצפון תל־אביב?

יש סבירות רבה לגירסה כי הפורץ שחדר בליל השלישי השבוע לביתה של השופטת הדסה בן־עיתו הוא האנס המפורסם מצפון תל־אביב.

הפורץ איים בסכין על השופטת, אשה נאה בעלת מראה צעיר מכפי גילה, ושדד ממנה תכשיטים.

השופטת גרה במרחק של פחות מ־100 מטר ממגורי הקורבן האחרון של האנס.

חיפה־טורס

ראש עיריית־חיפה, אריה גוראל, מנצל את בחירתו, שנערכה לפני שבועיים, כסגן נשיא עולמי של אירגון ראשי־עיריות, וממשיך בסיור עם פמלייתו באירופה.

ייתכן ששם הוא יפגוש בכתב המוניציפלי של מעריב בחיפה, ראובן בן־צבי, שיצא לגרמניה כחבר במישלחת בת שישה חברים מהעירייה. הם יבואו לדיסלדורף, שיש לה הסכם ערים־תאומות עם חיפה.

בן־צבי ממלא תפקידים שונים באגודות שונות של העירייה, כמו בקרן הידידות עם הגרמנים.

שישה ימים ועוד 18 שנה

קבוצת פורום מרצים וסטודנטים באוניברסיטת תל־אביב, בשיתוף עם אירגוני השמאל הסטודנטיאליים, תציין את יום השנה ה־18 לפרוץ מילחמת ששת־הימים ואת יום השנה השלישי למילחמת הלבנון, בתהלוכה בתחומי הקמפוס, ביום ה־5 ביוני.

בקבוצת יש גבול מנסים לארגן הפגנה המונית בתל־אביב, במוצאי־שבת, ה־8 ביוני.

משבר תיקשורת ב„כור"

תא הכתבים הכלכליים עשוי לפנות לישעיהו גביש, מנכ"ל כור, ולדרוש שתופסק האפליה בין חבריו. הכתבים ממורמרים על כך שכור מדליפה באופן קבוע מידע שוטף לשני כתבים בלבד, אחד מעיתון־בוקר והשני מעיתון־ערב. הם תולים את האשם ברחל שילה, דוברת־כור.

עומס בתיקי גירושין

העומס הרב בסיכסוכי־אישות בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב, גרם לכך ששופטים מחוזיים, שאינם מתמחים דווקא בדיני־אישות, שומעים עתה תיקים כאלה שבוע אחד בחודש, תחת יום אחד בחודש, כבעבר.

אביטן בשביתת־רעב

אסיר־העולם הרצל אביטן פתח בשביתת־רעב במחאה על כך שהושאר בכלא־רמלה, למרות הבטחת נציב שרות־בתי־הסוהר, רפי סוויסה, שהוא יועבר לכלא אחר בארץ, אחרי סגירת אגף „רקפת" השמור ברמלה.

שאר האסירים מ„רקפת" פוזרו בבתי־הכלא השונים בארץ. שמעיה אנגל נשלח לכלא באר־שבע, ואילו יעקב שמש נשלח לכלא שאטה.

אביטן הועבר לבידוד בתאי־האיקסים, ובמחאה החליט לצום.

הסרטן בבית־המישפט

בבית־המישפט בתל־אביב צפויים גילויים מדעיים, הזורים אור על הקשר שבין עישון מוגזם ומחלת הסרטן. המישפט שבו יתברר העניין הוא תביעה על הוצאת לשון הרע, שהגיש ג'די וסטין, לשעבר עובד מישרד־הבריאות, נגד הפרופסור יהודה רותם מהמישרד. רותם טען שוסטין לוקה בהכנתו המיקצועית.

עורכי־דין בעונש

בית־הדין המישמעתי של לישכת־עורכי־הדין גזר עונש השעיה לשלוש שנים על עורך־הדין זאב ברעם מרמת־גן. מנחם סגל ופינחס קליינר מתל־אביב ואליעזר אשל מחיפה הושעו לשלושה חודשים כל אחד.

העבירות שבהן הורשעו נשמרות בסוד.

זנבר ל„חברת העובדים"

שוב מוזכר שמו של משה זנבר, לשעבר נגיד־בנק־ישראל, כמועמד לתפקיד בכיר בחברת העובדים. מאז שפרש משירות המדינה, זנבר עדיין לא מצא תפקיד הולם לכישוריו.

רשת שיווק חדשה

כמה יצרנים גדולים בענף־המזון מגבשים תוכנית להקמת מערך־שיווק חדש, שמגמתו מילחמה ברשתות הגדולות. הסיבה: תנאי־האשראי הקשים שכופות הרשתות על היצרנים.

בית־כנסת לחוזרים בתשובה

בית־כנסת מרכזי לחוזרים בתשובה מוקם בירושלים. אחריו יוקמו בתי־כנסת כאלה בערים חרדיות אחרות בארץ.

דה־נירו לארץ

כוכב־הקולנוע רוברט דה־נירו יבוא לטקס־הסיום של פסטיבל־הסרטים בירושלים, שייפתח בשבוע הבא.

זהו ביקורו השני בארץ.

מירב בגין: החלמה מלאה

מירב בגין, נכדתו של ראש־הממשלה לשעבר, מחלימה במהירות רבה מהפגיעות הפיסיות שנפגעה בהן כשקפצה מהקומה החמישית בדירת מישפחתה בנתניה, לפני שלושה שבועות.

מירב כבר מדברת, יושבת מחוץ לביתן שבו היא מאושפזת בבית־החולים תל־השומר, ואפילו משלימה את לימודיה ללימודי־הבגרות.

חברה נמצא לידה כל הזמן. שומר מונע את גישתם של זרים אליה.

בעריכת בן־ציון ציטרין

סיפורו של אבי קרוננפלד, אחד משמונת הנח"לאים השבויים, שהוחזר מהשבי לפני שנה וחצי, המכריז:

רע לשניהם. רק אחרי חודשיים הסתבר לנו שהם נמסרו בידי אירגונו של אה־מד ג'יבריל. הדבר הותיר אותנו בהלם. חששנו שזה יעלה להם בשבי ארוך יותר.

היו טובים ורעים. המוצב שלנו הוקם יום אחד בלבד לפני נפילתנו בשבי. אלה שהקימו אותו הותירו שם חוט ארוך של טלפון־שדה. יכול להיות שעל־פי החוט הגיעו אלינו המחבלים.

חוץ מזה הסתובבו באיזור ציידים, וקיבלנו הוראות מפורשות להיזהר שלא לפגוע בהם ולהבדיל בינם לבין המחבלים. נוסף על הכל, אסור היה לנו ליצור קשר עם המיפקדה, וז יצרה עימנו קשר רק פעם אחת ויחידה.

השבי היה קשה. בעיקר קשתה אי־הידיעה מה יעלה בגורלנו.

איך התייחסו אלינו? אגדיר זאת כך: היחס לא היה טוב, אך גם לא רע. חלק מהמחבלים התייחסו אלינו יפה, ואח־רים — גרוע.

זה נחלק לתקופות. בתקופת הרמ־דאן, למשל, ישבנו בצינוק קטנטן, כל השישה, עם שירותים, שלא תדעי... מדוע? מכיוון שהם טענו שכך בדיוק מתייחסים לאנשיהם שהיו כלואים

עיכלתי את השיחרור רק משהייתי על ספינת חיל־הים. נורא קשה לבטא את ההרגשה במילים סטנדרטיות. השיחרור זה חוויה שאין לתארה.

מובן שהיו צלילים צורמים עם חזרתנו, כשם שיש היום. לא בא לי להיגרר לפוליטיקה, אבל מצידי — שישחררו את עצירי־המחתרת. לא איכפת לי! אבל מה פיתאום לכרוך אותנו איתם?

כשהגענו ארצה, נתנו לנו לשהות בדיוק יומיים בבית. אחר־כך לקחו אותנו לשבועיים למכון־וינגייט. שם חקרו אותנו על נסיבות הנפילה בשבי.

מה היתה הנימה הכללית? אינפורמ־טיבית, לאו־דווקא ביקורתית, אם כי היו חריגות.

כמה רגעים לא אשכח בחיי: כש־הייתי בחקירה אצל קצין בכיר בצה"ל, הוא אמר לי לפתע, בלי שום בושה או מצפון: „אז הייתם נהרגים כמה, אז מה?"

לעומתו, מפקד־הנח"ל לשעבר, אמנון אשכול, הרגיע אותנו, ויעץ לנו שלא להתייחס להערתו של הקצין ולהתבטאויותיו של רפאל („רפול") איתן ולדומיהם.

אני רוצה להישפט!

אבי קרוננפלד כואב וזועם על גל הביקורת המושמעת נגדו ונגד שיבעת חבריו, שנפלו בשבי הפלסטי־נים. הוא כועס על אנשי־ציבור, שתפ־סו, לדבריו, טרמפ על גבו, בדרך לכות־רות, ונוקב במפורש בשמו של חבר־הכנסת פינחס גולדשטיין.

שיחה עימו היא תענוג לכל עי־תונאי. קרוננפלד יורה את אשר יש לו לומר. אין צורך לחלוב. הוא בעל חזות של ילד בשנות הטיפש־עשרה, לבוש במיכנסיים קצרים, חולצת־טריקו לב־נה ומדליק סיגריה בסיגריה בתנועות גבריות מלומדות, שאיכשהו אינן תוא־מות את מראהו הילדותי. ילד שהחיים גרמו לו להתבגר צ'יק־צ'אק.

בחדרו שבבית־הוריו בעכו זוג או־פני־כושר, זכר לימיו הראשונים לאחר חזרתו מהשבי. „הייתי עולה עליהם במרץ כל יום ונוסע שעות, כדי לחזור לכושר," הוא נזכר. כיום הוא כבר בכושר והאופניים מונחים ללא שימוש.

החפץ היחידי החורג מהאווירה ב־ביתו הוא פוסטר ענקי של הזמר משה הילל. קרוננפלד לא נראה כגרופי טיפוסי, אולם יש לכרזה הסבר אחר: הילל נשוי לשרית, אחותו של אבי.

את השיחה פתח באימרה שכעת הוא כבר אחרי הזעם. כעת הוא כבר רגוע ומרגיש שיגעון. אולם במהלך השיחה איבד בהדרגה מהרוגע הזה, ושפך קיתונות של זעם לכיוונים שונים, אולי בלתי־נוחים לגורמים מסו־יימים.

סיפר אבי קרוננפלד:

זה היה ב־4 בספטמבר 1982. היינו אמורים להתעורר ב־5 בבוקר ולצאת לתצפית בקו הקידמי. לא יודע מה קרה, אבל העירו אותנו רק ב־8 בבוקר.

התארגנו, קיבלנו הוראות קצרצרות — לא ללכת עם נשק טעון, ושתמיד ארבעה מבינינו ישמרו. הארבעה הנו־תרים יכולים היו לעשות ככל העולה על רוחם, על פי ההוראות. כן, כן, כולל לישון.

יצאנו לדרך, התמקמנו. המפקד, שדרגתו היתה חוגר בלבד ולא קצין, כפי שהיה צריך להיות, לדעתי, הציב אותנו בהתאם להוראות.

המקום עצמו דמה לג'ונגל. טווח־הראייה היה של מכסימום חמישה־שיבעה מטרים.

ב־4 אחרי הצהריים ישנו ארבעה מאיתנו, וארבעה, אני ביניהם, שמרנו.

לפתע הגיחו ארבעה מחבלים. לא רק שלא זיהינו אותם כמחבלים — הם הגיעו מבלי שיכולנו להבחין בהם. לפתע התפרצו ממרחק של שיבעה מטרים.

לא היתה לנו ברירה. היינו חייבים להרים את הידיים. ארבעת הישנים קמו בהלם משנתם.

העמידו אותנו בשורה. חשוב לי שיבינו שאילו היה אחד מאיתנו פותח באש, היינו נהרגים.

משם הובילו אותנו במידרון. בסופו מצאנו 10־15 מחבלים. לא קיבלנו דיווח על כך שהיו מחבלים לרגלינו. אם ידעו בצבא על כך — זה פאק (כישלון) של המפקדים, ואם לא ידעו — זה פאק של המודיעין.

חוץ מזה, רק ארבעה מתוך השמונה — ראובן כהן, רפי חזן, דני גלבוע ואני — היינו כשירים ללחימה. אלי אבוטבול נפצע במילחמה קודם־לכן, יוסקה גרוף הגיע ללבנון ארבעה ימים בלבד לפני נפילתו בשבי, ואילו אבי מונטבלסקי וניסים סאלם רק חזרו מטירונות. הם לא זרקו בחייהם רימון, לא התאמנו, לא כלום!

כדור ליד האוזן. למטה שמעתי לפתע שריקה של כדור ליד אוזני. מיד אחר־כך שמעתי את אלי אבוטבול צו־עק. הסתבר שהוא חטף כדור בכתפו, מירייה של אחד המחבלים. לא יודע למה. אולי מרוב התלהבות. יוסי גרוף, שהוא חובש, טיפל בו.

בא רכב של המחבלים ולקח את אבוטבול. אנחנו, שאר השיבעה, המ־שכנו לטפס במעלה ההר.

איך התייחסו אלינו? אצל חלק מה־מחבלים, ממש ראו את השינאה בעי־ניים, הם קיללו אותנו, לא זוכר בדיוק. הייתי בהלם כזה!

הגענו לאיזו שהיא מיפקדה. ושם חילקו אותנו — שניים וחמישה. החלוקה היתה אקראית, ספונטאנית. הם אמרו ליוסי גרוף וניסים סאלם: „אתה ואתה, בואו הנה!"

לאמיתו של דבר, לא ידענו מה אי־

באנצאר. במשך כל חודש הרמדאן היינו בצום מוחלט, עד רדת החשיכה — כמעט התאסלמנו שם...

אחר־כך היתה תקופה שבה הפרידו בינינו וחילקו אותנו בין חדרים חשו־כים, שמהם הוציאו אותנו פעם ביום לשרותים.

בדיעבר אני שמח... לא, זה ניסוח גרוע ביותר. אני פשוט חושב שדבר אחד טוב יצא מהסיפור הזה. כיום אני מכיר את עצמי טוב יותר, אני יודע שאני מסוגל לחיות בתנאי־לחץ, לחיות עם חבר'ה יחדיו בתנאים־לא־תנאים. להסתפק במועט, לדעת כיצד להתחלק עם אחרים במועט הזה.

חוויה שאין לתארה. מהיום הראשון שהגענו לשבי, אמרו לנו — עוד שבועיים אתם משתחררים. עברו השבועיים ושאלנו — מה קורה? אמרו לנו — נדחה. חכו עוד שבועיים. כך זה נמשך כשנה ורבע... בסוף, כשהגיע קצין והודיע לנו חגיגית „מחר זה היום!" לא האמנו. גם משבאו מהצלב־האדום, היה קשה להאמין.

נורא התפלאתי והתאכזבתי גם מדרך התבטאותו של אלוף עמוס ירון. אני רוצה לקוות שזאת היתה פליטת־פה מצידו. לפני שהוא חוקר את התנה־גותנו, כדאי שיחקור את התנהגותו בצברה ושאתילא!

לחקירה הזאת גם היו תוצאות, תוצאות שהוסקו, כנראה, עוד לפני החקירה. קצין־חינוך־ראשי, תת־אלוף יוס אלדר, הלוחם הגדול, מה הוא פירסם? אל לחייל צה"ל ליפול בשבי, ללא קרב, ללא לחימה. אבל אם אין הזדמנות להילחם?

רוצה להישפט! אני מוכן להי־שפט! לא זאת בלבד — אני רוצה להי־שפט ומוכן לשאת בעונש, אם נימצא אשמים, בתנאי שגם המפקדים הבכי־רים ישאו בעונש, ולא יטילו הכול על החיילים הזוטרים.

אדרבה, אני מצהיר פומבית שאני מוכן ורוצה להישפט! השאלה היא: מדוע הצבא מתחמק מלשפוט אותנו?

דפנה ברק ■

„אני דן אתכם למאסר־עולם!"

העם

המיבחן של שימעון פרס

פרשת הטרור היהודי המתמשך מעמיד את אופיו של שימעון פרס במיבחן אישי מכריע

הבעיה של שימעון פרס היתה ונש־ארה בעיה של אופי.

כאשר החליט הקאבינט המצומצם לאשר את חילופי השבויים — שלושה חיילים ישראליים תמורת 1150 אסי־רים ביטחוניים, שחלק גדול מהם הורשו לחזור לבתיהם בישראל ובשט־חים הכבושים — הוא ידע כי צפויה סערה.

למרות זאת אושרה העיסקה. המיב־חן האמיתי בא למחרת היום.

לדחות, להתחמק. כצפוי, החלה זעקה נוראה מצד כל כוחות הימין במדינה כדי להביא לשיחרור אנשי הטרור היהודי, שהואשמו ברצח המוני, נסיון לרצח, תיכנון לפיצוץ הר־הבית, ועוד ועוד.

כל בר־דעת הבין כי זוהי התקפה על אושיות המישפט הישראלי. הכניעה של ממשלת־ישראל לסחיטה של אה־מד ג'יבריל, הקנאי הלאומני הפלס־טיני, מנוצלת כדי להביא לכניעת ממ־שלת־ישראל לסחיטה של משה לווינ־גר וחבריו, הקנאים הלאומנים הישרא־ליים (ראה הנדון).

במשך כל השבוע הלכה ההסתערות וגברה. התחילו בה אנשי גוש־אמונים, המתנחלים, הפאשיסטים של מאיר כה־נא והתחיה ותומכיהם. הצטרפו אליה תחילה אריאל שרון, ואחר־כך כל מתח־ריו בתנועת־החרות, ובראשם יצחק ש־מיר. היא גרפה עימם את הרבנים הראשיים וכל המימסד הדתי.

הסיסמות שבפיהם היו שונות. אך למעשה היתה משמעות אחת לכל ה־תנועה כולה: התייצבות לימין הטרור היהודי והצדקתו, תוך הרס החוק היש־ראלי ומערכת־המישפט.

זה היה המיבחן הגדול ביותר של שימעון פרס מאז שעלה לשילטון. תפקידו היה להתייצב מול ההסתערות הזאת, ולעצור אותה כחומה בצורה.

תחת זאת ביקש, כדרכו, לדחות ול־התחמק. הוא אחז בטכסיסים הרגילים: לבקש חוות־דעת מן היועץ המישפטי, אף שכל העובדות המישפטיות היו ידו־עות וברורות. הדבר לא ימנע ממנו את הצורך להכריע.

הטנדר נוסע. בינתיים קרו הדב־רים בשטחים הכבושים.

בחסותם הגלויה של ראשי המתנה־לים („מועצת יהודה ושומרון") החלה מערכה מאורגנת נגד האסירים הביט־חוניים ששוחררו על פי הסכם.

„המועצה" הפיצה בין המתנחלים את תמונות המשוחררים. כתובותיהם

(המשך בעמוד 12)

הנדון:

הטרור החיצוני אינו יכול לסכן את המדינה. הטרור הפנימי מסוכן לאין שיעור יותר

הסכנה האמיתית

אנשי מחתרת־הטרור היהודית תובעים לעצמם את אותן הזכויות שניתנו לאנשי מחתרות־הטרור הערביות. משמע: הם משווים את עצמם אליהם.

השוואה זו היא במקומה — יותר מכפי שנדמה לבעליה.

מבחינה סובייקטיבית, היהודים והערבים כאחד הם מה שנקרא „פושעים פוליטיים" — כלומר, אנשים שלא פשעו למען תועלת פרטית, אלא למען האידיאל שהם דוגלים בו.

מבחינה אובייקטיבית, אלה גם אלה פשעו נגד מדינת־ישראל.

■ ■ ■

קביעה זו יכולה לקומם רבים. לכאורה, יש כאן הבדל תהומי. בעוד שהאסירים הביטחוניים הערביים פשעו נגד יהודים, הרי אנשי הטרור היהודי פשעו נגד ערבים.

אך זוהי אבחנה מעשית בלבד. השאלה האמיתית היא לגבי מטרת המעשים.

מטרת האסירים הערביים (או לפחות חלק מהם) היתה להרוס את קיומה של מדינת־ישראל. זוהי בוודאי מטרתו המוצהרת של האיש שהביא לשיחרורם, אחמד ג'יבריל.

מטרת האסירים היהודיים לא היתה להביא להרס המדינה, בתור שכזו, אלא להרס הדמוקרטיה הישראלית.

כל המעשים האלה לא נעשו רק בניגוד לחוק הישראלי, אלא תוך שלילה מוחלטת ומודעת של הדמוקרטיה הישראלית, שבה נקבעים החוקים על־ידי בית־הנבחרים, בהצבעה של רוב.

מי שקיבל על עצמו לפוצץ את המיסגדים המוסלמיים על הר־הבית, לערוך הרג המוני באוטובוסים או במיכללה, לחסל את מנהיגי הציבור הערבי — מרד בזכות הרוב בישראל למשול.

הודאות הנאשמים מבהירות מעל לכל ספק כי אין זה רצון עקיף או בלתי־מודע, אלא דווקא רצון ברור ומודע לגמרי. אסירי־הטרור רוצים במישטר אחר. הם רוגלים בזכותו של מיעוט קטנטן, „בעל הכרה לאומית", לקבוע את דרך המדינה, תוך התעלמות מוחלטת מרצון הרוב. יותר מזה, רובם ככולם דוגלים בדיקטטורה לאומנית־דתית, שבה נקבעים החוקים והמעשים על־ידי רבנים.

בית־המישפט העליון של מדינת־ישראל קבע דווקא בימים אלה, בתיק הנושא את שמי, כי אין הבדל בין הרצון לחסל את מדינת־ישראל ובין הרצון לחסל את הדמוקרטיה הישראלית.

מכיוון שמדינת־ישראל לא תתואר אלא כמדינה דמוקרטית, שווים „ניצחיותה" של המדינה ואופיה הדמוקרטי בעיני החוק.

המחתרת היהודית אינה מכוונת רק נגד הערבים. היא מכוונת בראש וראשונה נגד היהודים — נגד רוב־רובם של אזרחי־ישראל, הרוצים לחיות במישטר דמוקרטי, השואפים לחיים של שלום ודו־קיום.

הייתי אומר שבין שני האיומים, איום הטרור היהודי חמור יותר. שהרי אין שום סכנה מעשית שהטרור הערבי יערער את קיומה של מדינת־ישראל הדמוקרטית. הלוואי שהייתי בטוח שאין סכנה כזאת צפויה מצד הטרור היהודי.

כבר עכשיו הם מכריחים בכוח את ממשלת־ישראל לעשות דברים רבים נגד רצונה.

■ ■ ■

יש **אומרים:** אבל יש הבדל עצום בין הערבים והיהודים מבחינה מוסרית.

הערבים ביצעו מעשים אכזריים. הם הרגו נשים וילדים, ואילו היהודים הם אנשי־מוסר.

האומנם?

ביקרתי במיכללה האיסלאמית בחברון זמן קצר אחרי שבוצע שם הטבח. אומנם, בטבח זה נהרגו רק תלמידים ממין זכר. אבל זה לא היה מכוון. כאשר ירו הרוצחים בלי אבחנה אל תוך אולם־הכניסה של הבניין, שהיה אז מלא תלמידים ותלמידות, לא היתה להם כל אפשרות להבחין בין זכר ונקבה. אם לא נהרגו תלמידות, הרי היה זה רק במיקרה.

מי שתיכנן לפוצץ את האוטובוסים הערביים, בוודאי התכוון להרוג נשים וילדים.

מי שהציע להניח פצצות במרכזי־אוכלוסיה (כפי שהציעו כמה רבנים, על פי הודאתו של הנאשם מס' 1) בוודאי התכוון לערוך טבח המוני של גברים ונשים, זקנים וטף.

בין האסירים הערביים היו מי שביצעו רצח מתועב של נשים וילדים, וגם מי שהרגו חיילים במדים ונושאי־נשק. מי שסבור שיש הבדל בין הריגת גברים ובין הריגת נשים וילדים, צריך לעשות הבחנה זו אצל יהודים וערבים כאחת.

האמת הפשוטה היא, שמבחינה מוסרית אין שמץ של הבדל בין אנשי הטרור הערבי ואנשי הטרור היהודי. אלה גם אלה מאמינים כי המטרה מקדשת את האמצעים. אלה גם אלה מסורים לאידיאלים שלהם, ומוכנים לרצוח למענם בסיטונות ובקימעונות.

■ ■ ■

ומה ביחס לחרטה?

עד כמה שידוע לי, אף אחד מהערבים לא הביע חרטה. הם מאמינים כי פעלו למען עמם, ורואים את עצמם כלוחמים שנפלו בשבי. לכל היותר הבטיחו שלא להתגייס מחדש, מחמת גילם, עייפותם ואי־רצונם לחזור לכלא.

ואילו על היהודים אי־אפשר לומר אף זאת.

הדיבורים על נכונותם של אסירי־הטרור־היהודי להביע חרטה הם עלבון לאינטליגנציה.

היהודים האלה אינם חברי קבוצה קטנה, שנתפסה. בחורים אלה שייכים למיליציה המזויינת של תנועת־המתנחלים. הם פועלים כחלק מן התנועה ועל דעתה, ונהנים מחסותם של כל החוגים הימנים־קיצוניים, הדתיים־לאומניים והפאשיסטיים למיניהם.

באותה העת עצמה שבה היו אמורים להביע חרטה פורמלית בחצי־פה, המשיכו חבריהם להפעיל טרור גלוי וסמוי, לאיים ברצח ולירות ברחובות.

כל עם־ישראל ראה בטלוויזיה את הבריון השמן שהשתולל בחברון והתנפל על מכוניות ערביות, את משה לווינגר שלטש עיניים מטורפות ואיים בתת־מיקלע, את כל מערכת־הטרור המסועפת של המתנחלים.

מטרת המערכת הזאת היא לסבך את עם־ישראל במילחמת־נצח עם כל העולם הערבי, ואולי גם עם כל העולם המוסלמי, על־ידי גירוש המוני של הערבים ופיצוץ מיקדשי־האיסלאם. בדרך זו הם מבקשים למנוע את האפשרות של החזרת השטחים הכבושים תמורת שלום.

השבוע הופעלה מערכת זו על דעתו ובחסותו של המימשל הצבאי, כדי להמריץ את האסירים הערביים המשוחררים, שחזרו לבתיהם, לברוח לירדן.

בנסיבות אלה, מגוחך לדבר על חרטה. מגוחך לדבר על נטישת דרך זו מצד המתנחלים.

מודה ועוזב — ירוחם, אך כאן אין איש מודה בכנות, ואין איש מתכוון בכנות לעזוב.

וגם אילו היה מישהו מאנשי הטרור היהודי מודה ועווב, היה מקומו נתפס מייד על־ידי אלפי חבריו, המתכוונים להקים בכוח הנשק מלכות־שמיים בארץ־ישראל השלמה.

■ ■ ■

ההבדל **האמיתי** בין האסירים הערביים והיהודיים הוא במישור שונה לגמרי. הוא נוגע לרקע הפוליטי.

כאשר שוחררו האסירים הערביים, דיברו הכל על „חילופי־שבויים". השימוש האוטומטי במושג זה בפי כל אומר דרשני.

ישראל לא הכירה מעולם באסירים הביטחוניים הערביים כבשבויי־מילחמה. בעיני החוק הישראלי אין הם שונים מכל הפושעים האחרים שהורשעו ברצח, בהריגה ועוד ועוד.

אך מושגים לחוד ומציאות לחוד.

אילו אכן היו אסירים אלה פושעים רגילים, לא היו משוחררים כפי ששוחררו. הם שוחררו על־פי דרישת גורם אוייב — אירגונו של אחמד ג'יבריל — תמורת לוחמים שלנו.

בכך הודינו ל מ ע ש ה שהם היו שבויי־מילחמה בפועל, וכי החילופים היו אקט הנובע מן המילחמה.

דומה הדבר להסכם שביתת־הנשק, שנכרת בין ישראל ואש"ף ב־1981, בתיווכו של פיליפ חביב, ושהחזיק מעמד במשך 11 חודשים, עד שהופר על־ידי אריאל שרון. ישראל לא הכירה מעולם באש"ף כבצד לוחם, ומסרבת בעקשנות לעשות זאת גם היום. אך דיבורים לחוד ומציאות לחוד: על־ידי עצם כריתת ההסכם, גם בעקיפין, הודתה ישראל בקיום המילחמה בינה ובין אש"ף, ובקיומו של אש"ף כצד לוחם. מילחמת־הלבנון היתה כולה הכרה כזאת.

מזה שנים הרבה נטושה מילחמה בין מדינת־ישראל (והישוב העברי לפני־כן) ובין העם הפלסטיני. העובדה שלצד האחד במילחמה זו יש מדינה וממשלה, ולצד השני רק עם בלתי־עצמאי ואירגונים שונים הפועלים בשמו, אינה משנה את המציאות בפועל.

במיסגרת מילחמה זו נופלים מדי פעם ישראלים, חיילים ואזרחים, בידי האירגונים הפלסטיניים. ואילו חברי האירגונים הפלסטיניים נופלים בידי ישראל, ונשפטים כאן כפושעים רגילים.

כל עוד תימשך המילחמה, לא ישתנה מצב זה, ואם איננו מוכנים לזנוח את חיילינו — ולגרום על־ידי כך לדה־מוראליזציה של כוחותינו — לא תהיה לנו ברירה אלא להסכים מדי פעם לחילופי־שבויים, תוך ויתור על הפיקציה של „אסירים ביטחוניים".

אפשר להתווכח על הפולחן שנערך אצלנו לשבויים. אנחנו בוודאי המדינה היחידה בעולם שבה אדם יכול היה לבנות קאריירה פוליטית על העובדה שהוא היה „השבוי הישראלי הבכיר". אין זו בושה ליפול בשבי, אבל אין זה גם כבוד גדול.

אפשר להתווכח גם על המחיר ששולם בחילופים אלה. כאשר ראיתי את שמואל תמיר חוגג את ניצחונו לעיני הטלוויזיה, כמי שהשיג זה עתה הישג דיפלומטי כביר, זה עורר בי תמיהה מסויימת. כדי להשיג חילופים של 3 תמורת 1150, אין צורך להיות גאון של משא־ומתן.

אבל הכרח לא יגונה. מוכרחים מדי־פעם לבצע חילופי־שבויים. גם כשזה מרגיז מאוד.

■ ■ ■

מכאן **גם התשובה** למסע הנוכחי למען שיחרור אנשי הטרור היהודי. הטענה: אם שוחררו רוצחים ערביים, שהרגו יהודים, מדוע לא לשחרר רוצחים יהודיים, שהרגו ערבים? האם הם גרועים יותר?

התשובה: אין דין שיחרור במיסגרת של חילופי־שבויים כדין שיחרור במיסגרת של חנינה.

חילופי־שבויים אינם מערערים את החוקה הישראלית ואת המערכת המישפטית. זהו כורח מילחמתי ותו לא.

ואילו חנינה של טרוריסטים הנעשית מ ר צ ו ן כאקט ממלכתי, טומנת בחובה את הרס שילטון־החוק ומערכת־המישפט.

הדבר מסוכן שיבעתיים, מפני שמטרת המחתרת היהודית ותומכיה היא בדיוק זאת: להרוס את שילטון־החוק הדמוקרטי החילוני ולהכפיף את המדינה לרצונו של מיעוט קנאי לאומני־דתי.

שיחרור הערבים מגביר, אולי, את בעיות הביטחון השוטף. אך מכיוון שכל המשוחררים ידועים ומאותרים, זוהי סכנה מינימלית. אין בה שום סכנה לקיום המדינה ועתידה.

לעומת זאת, שיחרור היהודים האלה מסכן את עצם קיומה של הדמוקרטיה הישראלית, על ערכיה ומוסדותיה, ועל כן הוא מסכן את קיומה של מדינת־ישראל וניצחיותה, כהגדרת בית־המישפט העליון.

יש רק דרך אחת לשחרר את אנשי הטרור היהודי בדרך תקינה: להכריז על חנינה כללית של כל האסירים במדינת־ישראל, בלי הבדל של לאום וגזע ומהות העבירה שעליה נשפטו.

■ ■ ■

בסך־הכל **משאירה** העיסקה כולה טעם מר בפה.

(המשך בעמוד 14)

יוסקה גרוף מגיע לארץ: חיוך או ארון־מתים?

מאת אורי אבנרי

מתי זה צולם? אז או עכשיו? השבוע ממשיכים השיעים במלאכת־הזוועה שבה התחילו הפלאנגות לפני 3 שנים. המטרה היא זהה

צברה ושאתילא: הטבח השני

השמות **צברה** ושאתילא, שהר־עידו לפני שלוש שנים את העו־לם, עלו שוב לכותרות, וגם הפעם באותו ההקשר הנורא: טבח המוני.

אנשי המיליציה השיעית אל־אמל הקיפו את המחנות, חדרו לתוכם וערכו בהם טבח. במשך ימים ארוכים לא הניחו לציוותי־הצלה ולעיתונאים להי־כנס לתוכם. מאות, ואולי אלפים רבים של פצועים לא זכו בטיפול, ואין לד־עת כמה מהם מתו. יתכן שהדבר לא ייוודע לעולם, כי השיעים, כמו הפ־לאנגות בשעתו, הביאו טרקטורים לקי־בורת הגופות.

העולם, שפתח בזעקה גדולה ומוצדקת כאשר נערך הטבח תחת הכיבוש הישראלי, הסת־פק השבוע בזעקה קטנה מאוד. לשווא ניסו עיתונאים ומוס־דות־סעד לעורר סערה עולמית, שתשים קץ לזוועות.

גם בישראל לא נשמעו קולות. מלבד הרשימה המתקדמת לשלום, לא התריע איש על המתרחש. רק"ח, שזע־קה כאשר נערך הטבח בחסות אריאל שרון, מסתפקת בקול ענות חלושה הפעם.

מה קרה? על מה נטושה המערכה? מי לוחם במי? מי עוזר למי? לשם מה?

האזרח הישראלי, שהתעייף מן הבוץ הלבנוני, משך בכתפיו. אבל הציבור הישראלי חייב להבין את המתרחש, מפני שזה נוגע גם לו. גם מבחינה מוסרית אין בעל־מצפון יכול להתבונן בשיוויון־נפש בטבח הנערך בארץ שכנה, באיזור שהיה לא־מכבר תחת שילטון ישראל.

● סוריה: מזימה בשלבים

בטבח זה, כמו בכל מעשי־הטבח הקודמים, משתלבות למעשה שתי מערכות: המערכה הפנימית בין הכו־חות הלבנוניים השונים על השליטה, והמערכה הגדולה של המישטר הסורי נגד העם הפלסטיני.

מבין שתי המערכות, השניה חשובה יותר — כי שום כוח אינו יכול לפעול כיום בלבנון בלי חסות סורית. מוקד המאו־רעות הוא דמשק, והאח הגדול הוא חאפט' אל־אסד, השועל המגואל־בדם.

אסד מנהל מזה שנים רבות מדיניות עיקבית ונמרצת, שמטרתה ארוכת־הטווח היא לחסל את קיומה של מנהי־גות לאומית פלסטינית עצמאית, ולמ־נוע את הקמתה של מדינה פלסטינית עצמאית, שלא תהיה גרורה ובת־חסות של סוריה.

פירוש הדבר: שבירת אש"ף כגורם עצמאי, וחיסול מנהיגותם של יאסר ערפאת וחבריו, מייסדי תנועת פת"ח, שרשמה על דיגלה את שיחרור הפלס־טינים מכל אפוטרופסות ערבית.

מובן מאליו שמטרות סו־ריות אלה משתלבות כמעט אוטומטית במטרותיה של ממ־שלת־ישראל, ועל רקע זה קם ציר ירושלים־דמשק, שעבר גילגולים רבים.

ב־1975 החלה מילחמת־האזרחים הלבנונית. היא פרצה ביוזמת הפלאנ־גות, שגררו את הפלסטינים בכוח למ־ערבולת. ישראל עודדה את הפלאנגות לנקוט עמדה קיצונית. כאשר ניצחו הפלסטינים ובעלי־בריתם (שיעים, דרוזים, סונים) בשדה־הקרב, פלשה סו־ריה ב־1976 ללבנון, בעידוד אמריקאי ובהסכמת ישראל. הסורים ניסו להש־מיד את הכוחות הפלסטיניים. תוך כדי כך ערכו הפלאנגות את הטבח הגדול במחנה־הפליטים הפלסטיניים תל־אל־זעתר, ומעשי־טבח דומים במחנות אחרים. הצבא הסורי שיתף פעולה בזוועות אלה, ומשקיף ישראלי — ח"כ בנימין („פואד") בן־אליעזר, נכח בהן.

אך הנסיון הסורי לחסל את אש"ף לא עלה אז יפה, הן בשל ההתנגדות העקשנית של הכוחות הפלסטיניים ב־שדה־הקרב (ליד בחמדון ובתוך צידון), הן בשל התערבות מדינית נמרצת של סעודיה.

ראש ממשלת־ישראל, יצחק רבין, רצה אז שהצבא הסורי יגיע עד לגבול הישראלי־לבנוני, כדי למנוע כל מר־חב־קיום מאש"ף. דעתו לא התקבלה, בגלל התנגדותו של שר־הביטחון שימ־עון פרס, אויבו של רבין. נקבע „קו אדום", ונוצר שטח־הפקר בין צבאות ישראל וסוריה. שם קמה המיני־מדינה של אש"ף.

ב־1978 ניסתה ישראל לחסל מיני־מדינה זו, במילחמת־ליטאני. סוריה לא נקפה אצבע, אך המיבצע לא נשא פרי, מלבד הקמת ממלכתו הקטנה של סעד חדאד.

השלב הבא בא ב־1982. מילחמת־הלבנון היתה במקורה קנוניה רבת־שותפים. הסורים רצו במילחמה, כדי שצה"ל ישמיד את אש"ף העצמאי. לכן הורו לסוכניהם להרוג את השגריר שלמה ארגוב בלונדון וסיפקו את האמתלה למילחמה, שהאמריקאים תב־עו אותה. הסורים לא ידעו, כמובן, ש־אריאל שרון מתכוון לתקוף גם אותם ולגרשם מלבנון — כוונה שלא היתה ידועה גם לשרי ממשלת־ישראל. שרון, הוגה־דיעות פרימיטיבי, לא הבין כלל את הרקע המדיני.

בגיזרה המערבית הגשים שרון את תיקוות הסורים. הוא עלה לביירות, חיסל את המיני־מדינה של אש"ף בדרום. סוריה הפסיקה את הלחימה כעבור שבוע, והפקירה את הפלסטינים לגורלם, מתוך תיקווה ששרון יכבוש גם את מערב־העיר, יהרוג את ערפאת ויחסל את כוחותיו. אולם הדבר לא עלה יפה, ושרון נאלץ להניח לערפאת ולכוחותיו להתפנות מביירות בכבוד.

● ציר דמשק־ירושלים

השותף **השלישי** במזימה, בשיר אל־ג'מייל, ביקש לגרש את מאות אלפי הפלסטינים משטח לבנון. כפי שקבע דוח ועדת־כהן, מסר על כוונה זו מראש לממשלת־ישראל. ניתן היה לעשות זאת רק על־ידי ביצוע מעשי־זוועה כה מחרידים, עד כי מאות אלפים ייתקפו בפאניקה ויברחו מלבנון.

זאת היתה גם כוונת שרון.

(כאשר פירסם העולם הזה לראשונה את תוכנית־המילחמה של שרון, תישעה חודשים לפני המילחמה, דובר בה בפירוש על כוונתו של שרון להביא לסילוק הפלסטינים מלבנון. שרון רצה שהם יברחו לסוריה, ומשם לירדן, ויקימו שם מדינה פלסטינית.)

על רקע זה נערך על־ידי אנ־שיו של בשיר, אחרי הירצחו, הטבח הגדול של צברה ושא־תילא.

אולם הזעקה העולמית והתגובה המופלאה של הציבור הישראלי מנעו את הגשמת המזימה. מאות אלפי הפ־ליטים לא ברחו. מחנות־הפליטים נש־ארו כפי שהיו. העצמאות של אש"ף לא נפגעה, אלא להיפך — התחזקה. הנהגת אש"ף נשארה מחוץ לתחום־השליטה של סוריה. הנסיון לחולל ב־1983 מרידה באש"ף ולחסל את הנהגת ערפאת מבפנים לא הצליחה גם היא. „המורדים" — סוכני סוריה ולוב — נשארו ענף מרודלד בדמשק.

על רקע זה ערכו הסורים נסיון נוסף להשמיד את ערפאת. בסוף 1983 הם שיגרו את סוכניהם הפלסטיניים — אבו־מוסא, אחמד ג'יבריל ואחרים — לתקוף את מחנות־הפליטים הפלס־טיניים ליד טריפולי, בצפון לבנון. ער־פאת עצמו הסתנן לאיזור והעמיד את

דו"ח מיוחד

אז רגש העולם. עכשיו הוא שותק.

טבח פנימי של ערבים אינו מעניין איש

עצמו בראש הכוחות הפלסטיניים ה־לוחמים.

הנסיון הסורי נכשל כישלון חרוץ בשדה־הקרב, והכוחות הפלסטיניים פונו בכבוד, זו הפעם השניה, מאדמת לבנון. תוך כדי יציאתו הנחית ערפאת מהלומה פוליטית על סוריה, כאשר נפגש עם חוסני מובארכ והחזיר את מצריים למעגל הערבי.

לאחרונה גברה דאגתו של אסד — וכמוה דאגתה של ממשלת־ישראל. אחרי כינוס המועצה הלאומית הפלס־טינית, שהעניקה לגיטימיות גמורה להנהגת ערפאת, החל אש"ף העצמאי במהלכים דיפלומטיים אשר הולידו גוש ערבי מתון. נולד רעיון המישלחת המשותפת, ועלולה היתה להיווצר די־נאמיקה למשא־ומתן על הגדה המע־רבית.

אסד חשש בצדק שסוריה תישאר מבודדת, וממשלת־ישראל חששה מפני לחץ אמ־ריקאי שיכריח אותה לנהל משא־ומתן עם הפלסטינים. מול ציר אש"ף־קאהיר־עמאן־בגדאד התחזק ציר ירושלים־דמשק.

על רקע זה באו שני המהלכים האחרונים. חילופי־השבויים הנחילו ניצחון כביר לאחמד ג'בריל, הסוכן הסורי, האוייב הגדול של יוזמת חוסיין־ערפאת. בישראל לא שמו לב לצד זה של העיסקה (ראה הנדון), שכל ערבי הרגיש בו מייד.

עכשיו באה ההתקפה המוחצת של השיעים על מחנות־הפליטים הפלס־טיניים, תוך עריכת טבח רבתי. המטרה היא שוב להבריח את המוני הפלס־טינים, ותוך כדי כך לשבור את הנהגת אש"ף.

● כולם נגד כולם

הגורם שעליו משליך אסד את יהבו, בנסיון חדש זה, הוא הכוח השיעי.

מילחמת־הלבנון שברה את כל מאזני־הכוחות שהיו קיימים עד כה בלבנון. המנצח האמיתי מבין הכוחות המקומיים הוא הגורם השיעי. השיעים היו מקופחים ומדוכאים במשך דורות רבים. בעיקבות המילחמה השתחררו, ועכשיו הם מסוגלים בפעם הראשונה להביא לידי ביטוי את כוחם האמיתי, בהנהגת מנהיג מוכשר ושאפתני, נביה ברי.

ממשלת־ישראל איבדה מזמן את כל אמונה במארונים. התחמקות הפלאנ־גות מכל אחריות לרצח שביצעו בצב־רה ושאתילא, תוך הטלת מלוא האח־ריות על צה"ל, יצרה גם מישקע עמוק של מרירות.

תוך חיפוש אחרי שותף לב־נוני חדש נגד הפלסטינים, עלה בישראל הרעיון להתחבר עם השיעים.

הפרשה האומללה והמטורפת של „הנסיגה בשלבים" ו„מדיניות היד החזקה" הפריעה לכך. אך יצחק רבין משוכנע עתה לגמרי שעל ישראל לכרות ברית עם השיעים, ולהשליך את יהבה עליהם — כשם שרבין דוגל זה מכבר בברית אילמת (וגם לא־אילמת) בין ישראל וסוריה.

הסורים, לעומת זאת, משחקים בלבנון את המישחק הישן־נושן של „דיווידה את אימפרה" — הפרד ומ־שול. מטרת המדיניות שלהם היא למנוע את התגבשותו של גורם לבנוני מרכזי אחד, שיוכל לשלוט בלבנון בלי עזרת סוריה. לכן הם תומכים פעם ב־עדה זו ופעם בעדה אחרת, תוך החלשת כולן. הדבר מאפשר לסוריה לשלוט בלבנון, מכיוון שכל העדות תלויות עתה בחסדיה.

כאשר היתה ידם של המארונים על העליונה ב־1975, תמכה סוריה במוס־למים ובפלסטינים. כאשר התהפך הגל־גל ב־1976, תמכו הסורים במארונים והצילו אותם, תוך דיכוי המוסלמים. כאשר עלו המארונים בעזרת ישראל, תמכו הסורים בדרוזים ובשיעים. כיום הם תומכים בשיעים גם נגד הדרוזים.

המאבק נערך על רקע המציאות הלבנונית החדשה, אחרי מילחמת־לבנון הרת־האסון. לבנון מתפרקת ל־גורמים. למעשה כך נוצרה חלוקת לבנון למה שנקרא, בטעות, „קאנטו־נים". הכוונה היא לקאנטונים של שווייץ, שהם עצמאיים במידה רבה, אך הכפופים לשילטון המרכזי של ה„קונ־פדרציה השווייצית". הצבא השווייצי כפוף, כמובן, למיפקדה המרכזית. אין צבאות פרטיים.

בלבנון נוצר דגם שונה לגמ־רי: שורה של מיני־מדינות עצ־מאיות, שלכל אחת מהן שילטון משלה וצבא משלה. המימשל המרכזי הוא בדיחה. השילטון המרכזי היחידי הוא סורי, מ־כיוון שכל המיני־מדינות תלו־יות בחסדי סוריה ובהגנתה.

● „לא לבלוע ולא להקיא"

מאבקי החודשים האחרונים נועדו כולם לגבש את המיני־מדינות האלה, כשכל אחת מהן מנסה לשפר את עמדותיה, להרחיב את גבו־לה ולגרש מתוכה אוכלוסיה לא־לה.

● **המדינה הדרוזית** קמה בהרי השוף וכבשה לאחרונה את כביש־החוף. כך השיגה מוצא אל הים. הדרוזים גירשו את המוני הנוצרים מכפריהם, וחיסלו גם את רצועת הכפרים הנוצ־ריים שחצצו ביניהם לבין הים.

● **המדינה השיעית** קמה בדרום, שפונה על־ידי ישראל. היא השתלטה גם על נמלי צידון וצור, שבהן יש אוכלוסיה סונית גדולה.

● **המדינה המארונית** קמה במרכז, בהנהגת הפלאנגות הרצחניות, ובירתה ביירות המיזרחית.

● **המדינה הסונית** קמה בצפון, ובירתה טריפולי. על מדינה זו נטוש עדיין מאבק בין הסונים שונאי־סוריה והעלאווים חסידי־סוריה. מילחמת־האזרחים שם היא עדיין בעיצומה.

● **באיזור ג'זין** עדיין נמשך המאבק בין הנוצרים, הנעזרים בצד"ל (הפועל כצבא־שכירים ישראלי אך גם כמיליציה מקומית נוצרית), ובין הדר־רוזים ובעלי־בריתם.

חוץ מזה יש כמה מובלעות, בעיקר בבקאע.

בכל הפסיפס הזה יש גורם מפריע אחד: המחנות הפלסטי־ניים. בעיני הלבנונים, על כל עדותיהם, זהו גורם שהוא בב־חינת „לא לבלוע ולא להקיא" — כמו היהודים באירופה בשע־תו. אף מיני־מדינה אחת אינה רוצה שבתחומה יהיו מחנות פלסטיניים, המהווים מדינה־בתוך־מדינה־בתוך־מדינה.

הפלסטינים יודעים שאם יהיו מחוסרי־הגנה, אחת דינם לטבח. הם מתגוננים באמצעות כוחות מקומיים משלהם, הכפופים כיום לאש"ף של ערפאת או לאחד האירגונים הפרו־סוריים.

זהו הרקע לקרבות. לפני כמה חודשים ביקשו השיעים להשתלט על מערב־ביירות. לשם כך היה עליהם למגר את כוחות המוראביטון, מיליציה מקומית סונית, הדוגלת עדיין בנאמ־נות לזיכרו של גמאל עבד־אל־נאצר.

בקרבות מרים, בחסות הסורים וב־עזרת הדרוזים, השתלטו השיעים על ביירות המערבית, שהפכה בירת המיני־מדינה השיעית. רק הדרוזים חוצצים בין השיעים בביירות והשיעים בדרום.

אולם השיעים לא הצליחו לכבוש את מחנות־הפליטים, שבהם שלטו הכוחות הפלסטי־ניים השונים.

● מלאכתם של צדיקים

לכן פרץ הקרב הנוכחי. בחסות סוריה פלשו השיעים למחנות־הפליטים בביירות: צברה ושאתילא הקטנים, ובורג'־אל־ברג'נה הגדול.

המטרות השונות:

● **לבסס את המיני־מדינה השיעית**, ולחסל בה כל גורם העלול להתנגד לה. זוהי המטרה השיעית.

● **לגרש מתוכה את הכוחות הנאמנים לערפאת**, ולהנחית מכה נוספת על אש"ף העצמאי. זוהי המטרה הסורית.

● **להביא, באמצעות מעשי־טבח, לבריחה המונית של הפ־לסטינים.** זוהי כיום המטרה השיעית, כפי שהיתה בימי הטבח הקודם המטרה של הפלאנגות.

כל אלה מטרות חיוביות בעיני ממשלת־ישראל. מכיוון שאיש אינו יכול להאשים את ישראל בטבח החדש, העשוי למחוק את זכר הטבח הקודם, אין הוא מפריע לאיש בירוש־לים. במיקרה הטוב ביותר הת־גובה היא „ערבים הורגים ער־בים" או „צדיקים מלאכתם נע־שית בידי אחרים."

● סכנת השלום מתרחקת

המצב בשטח נראה עכשיו כך:

● מול פני התקפת־המחץ השי־עית, בחסות סוריה, התאחדו כמעט כל הכוחות הפלסטיניים. מכיוון שהלוח־מים הפלסטיניים מגינים על חיי נשו־תיהם וילדיהם, פשוטו כמשמעו, הם לוחמים כתף אל כתף. חברי האירגונים הפרו־סוריים התייצבו לימין אנשי ער־פאת. הם תפסו, פיתאום, שהם שירתו עד כה את אוייב עמם.

● הפלסטינים חזרו על הטאקטיקה שלהם, שהצליחה בשעתו בקרבות טריפולי: הם נטשו את המחנות הקטנים (צברה ושאתילא) והתרכזו במחנה הגדול, בורג'־אל־ברג'נה. הם נערכו שם לקרב לחיים ולמוות. ספק אם השיעים, עם כל קנאותם, יוכלו להתגבר על הפלסטינים, הלוחמים עתה בקנאות דומה, תוך הגנה על יקיריהם.

● הכוחות הפלסטיניים, שהיו פרו־סוריים בעבר, כגון החזית העממית והחזית הדמוקרטית, מפגיזים את השיעים בתותחיהם ממיזרח. הדבר אפשרי רק בחסות הדרוזים, תוך הפרת מרות הסורים. נראה כי גם הדרוזים חוששים עתה מפני בעלי־בריתם לשע־בר, השיעים והסורים.

● הדבר עשוי לחסל את שרידי ההשפעה של חסידי ברית־המועצות. הסובייטים אומנם רומזים כי יש קנוניה סורית־אמריקאית־ישראלית, אך מוס־קווה התעטפה בשתיקה רישמית עמו־קה מול פני הטבח של הפלסטינים. קשה להניח שהפלסטינים ישכחו זאת.

מבחינת ממשלת־ישראל יש לטבח זה מעלה אחת גדולה: הוא מסיח את הדעת מן היוזמה של חוסיין־ערפאת לחידוש תהליך־השלום. אם ייחלש ערפאת במאורעות־ביירות, יקטן כוחו להביא למשא־ומתן לשלום בין ישראל ובין מישלחת ערבית, שתכלול את נאמני אש"ף.

בירושלים מרוצים. סכנת השלום מתרחקת שוב.

מיזרח ביירות: גופת ילד מוצאת מבית הרוס

שאתילא השבוע: פלסטינית בוכה עוברת על פני גופה מכוסה בקרטון

הספר שהוחרם על־ידי כל כלי־התקשורת מספר על חייו ואהבותיו של עורך „הארץ”, חולשותיו, יחסו לכסף, לנשותיו, לעובדיו, לאביו ולבנו

ההגדה לבית שוקן

קשר ההשתקה

נדמה שאין לכך תקדים בתולדות העיתונות הישראלית.

עיתונאי בכיר כתב ספר. הספר יצא לאור ועורר סערה בחוגי העיתונאים. אך אף מילה אחת על הספר לא פורסמה בכל עיתון שהוא. כאילו הספר לא היה ולא נברא, וכאילו העי־תונאי חדל מלהתקיים.

זה קרה לסיפרו של יאיר קוטלר, כוח להשחית.

קוטלר, אחיו של השחקן עודד קוטלר, היה במשך 25 שנים כתב בכיר מאוד בעיתון הארץ. **הוא כיהן במשך שנים כעורך־מישנה בעיתון זה.** בהארץ, **השייך למישפחת שוקן, עורך־המישנה הוא העורך־בפועל. כיום מחזיק בתפקיד זה מתי גולן.**

כאשר נפרד קוטלר מהארץ, **על רקע המאו־רעות המתוארים בספר, הוא הצטרף למערכת** מעריב, **שהיה אז עדיין העיתון הנפוץ ביותר במדינה. קוטלר כיהן שם ככתב בכיר, ופירסם כתבות וחקירות.**

גם עם עורכי מעריב **רב, אחרי ארבע שנים, ואז השתתף בהקמת רשת המקומונים־חינ־מונים** הרחוב הראשי. **קוטלר כיהן כעורך העיתון התל־אביבי של הרשת, אך שוב לא הסתדר עם הבעלים ונטש גם מישרה זו ברעש גדול. כעבור זמן התמוטטה הרשת כולה, והעי־תונים נסגרו.**

הספר מוקדש לכל החוויות האלה.

אפשר להתווכח על אופיו של אדם, שנטש את כל מקומות־העבודה שלו ברעש גדול ותוך טריקת־דלת. •אפשר גם להתווכח על אופי־הכתיבה של העיתונאי קוטלר, שאינו נראה לרבים. אילו היו מבקרי הספר מותחים ביקורת

מחבר קוטלר
שתיקה רועמת

קטלנית על הספר ועל כותבו, היה זה אך טיבעי.

אך קרה דבר אחר לגמרי. כל עיתוני ישראל עשו יד אחת לגנוז את הספר ולהעלים את עצם קיומו. הספר הפך ללא־ספר, והמחבר ללא־אדם. את שניהם בלעה האדמה.

זהו תקדים מסוכן מאוד. דברים מסוג זה מקובלים במישטרים טוטאליטריים. אך היכו־לת של כלי־התיקשורת במדינה דמוקרטית לגנוז ספר, והנכונות להפעילה מטעמים אינ־טרסנטיים גרידא, מדאיגות ביותר.

העולם הזה קיים – בין השאר – כדי למנוע את עצם האפשרות לקיים בארץ קשר־השתקה. ב־35 שנות קיום המערכת הנוכחית הפר קשרי־השתקה מכל הסוגים, ועל כך זכה בשינאת בעלי־השררה בכל התחומים. לכן החליט להפר גם קשר זה ולפרסם את דבר קיומו של הספר – למרות הסתייגויות רבות מאופיו ומסיגנונו.

כל הנאמר בעמודים אלה לקוח מספרו של קוטלר.

„כיוון שאין לך גבר, שאוכל לתבוע אותו לדו־קרב על מה שעשית, תקבעי זמן ושעה ותבחרי מקום, או תמצאי מישהו לדו־קרב, ותבחרי לעצמך, או לנציגך, חרב או אקדח.”

כך כתב, בפתק פתוח, עורך הארץ, גרשום שוקן, לעיתונאית סילבי קשת, אחרי ששמה אותו ואת הידועה שלו בציבור ללעג ולקלס מעל דפי ידיעות אחרונות.

„מה הוא עשה? הוא נפל על הראש?” שאל נוח מוזס, העורך האחראי של ידיעות אחרונות, כאשר הפתק הגיע לידיו. במקום תשובה הרכין שוקן את ראשו על כתפו של סגנו, יאיר קוטלר, ופרץ בבכי.

היתה לו, לשוקן, סיבה לבכות. כתבתה של קשת, הרוזנת דרקולה, סיפרה על אחד גידעון שלוסברג (שראשי־התיבות של שמו זהים לאלה של גרשום שוקן) „גמד מרושע, עכבר המפחד מאשתו השתלטנית, והמנהל רומן עם מזכירתו”, וזאת מופיעה בציבור „במיני גרוטסקי, במאכסי מצ־חיק, במידי מזעזע... אפופה ענן של בושם... בקולה הצורם והחורק” וכו' וכו'

החץ מסילבי קשת היה סיום חשבון של פלירט ממושך בין שוקן לקשת, עת היתה חברת מערכת הארץ, כשהעורך שוקן גילה אהבה (בסתר) כלפיה, התמוגג מנחת כל אימת שהיא פקדה את המערכת, מיהר להזמינה לחדרו לשיחות־נפש אינטימיות, הציף אותה במיכתבי־אהבה לוהטים, הקדיש לה שירים, כולל תרגום השיר המלומ־דים של ויליאם באטלר ייטס (קרחים, שגיונותיהם שכוחים... חרזו בייאוש אהבה / לרצות אוזנה האטומה של חתיכה יפה.)

כאשר לקתה קשת בהתקף־אולכוס

הוא הניח את ראשו על כתף סגנו ופרץ בבכי

ואושפזה בבית־החולים, הרעיף עליה שוקן מיכתבי־אהבה וזרי־פרחים. זה נודע לידועה־בציבור של שוקן, מזכי־רתו־לשעבר, יהודית יונה, שהציגה אולטימטום, „אני או היא”.

שוקן, שפסיכולוג ניתח פעם את אופיו כאיש החרד מאוד מביקורת, נכנע. החיזור אחרי סילבי קשת נגמר, והיא גם התפוטרה מן הארץ.

מעריץ אחר של קשת באותה עת היה משה דיין, שביקר אותה בבית־החולים ולחש על אוזנה: „העולם בלעדיך היה כמידבר!”

„שינאה עזה, ממש עיוורת”

יאיר קוטלר, מי שהיה העורך האחראי של הארץ וכתבו משך 25 שנה, שולף פרשות רבות מסוג זאת בספרו החדש, כוח להשחית (הוצאת שור, 285 עמודים), בו הוא חושף את דמותו של גרשום גוסטב מרדכי יהודה שוקן, כיום בן 72 ועורך הארץ זה 46 שנים.

קוטלר מספר כי „גם בעת משבר כספי בעיתון נמנע שוקן מלהזרים להארץ את הדרוש ממשאביו הוא. הוא מעדיף להשיג הלוואות נוחות, או סיוע נדיב, מגופים פרטיים וציבוריים.”

קו־אופי אחר של שוקן: תמיד „מפ־עפעת בו שינאה עזה, ממש עיוורת, כלפי איש זה או אחר”, שלא לדבר על עקשנותו, „הגובלת בטיפשות ייקית”, או, כפי שמשה שרת, מי שהיה ראש ממשלת־ישראל לפני 30 שנה, כתב ביומניו: „הוא עקשן מופלג, ורגיל להתעמר בכל מי שמנסה להטיל עליו מרותו המוסרית.”

זה בדיוק מה שקרה כאשר שוקן ביקש לצנזר ראיון־חשיפה שערך יאיר קוטלר עם יגאל ידין, אז (1978) סגן ראש־הממשלה, צינזור שנעשה, כנר־אה, בהשראת יריבו־למיפלגה של ידין, אז חבר הנהלת מערכת הארץ (וכיום שר־התיקשורת) אמנון רובינשטיין.

ידין תיאר בראיון את רובינשטיין כ„אסון, חסר עמוד־שידרה, פוליטיקאי קטן תרתי־משמע, המבקש להיות סו־לן”.

נסיון הצינזור היה הקש ששבר את גב הגמל קוטלר, שידע מניתוח פסיכו־לוגי של שוקן שזה סבור ש„הכל מגיע לו, אך לו לעצמו אין שום חובה כלפי הזולת”.

אחרי פנייה לבית־המשפט, שמנע את פירסום הראיון המצונזר בהארץ,

גרשום שוקן ויהודית יונה (1979)
עיניים מושפלות והראש בין הידיים

גרשום שוקן ויהודית יונה (1984)
„אני או היא!”

סילבי קשת
שיחות־נפש אינטימיות

ופירסומו במלואו במעריב (כמודעה בתשלום, שמומנה על-ידי איל-הביטוח, איש-ידין שלמה אליהו), פרש קוטלר מהארץ, עבר לשנים מספר למעריב, שימש תקופה קצרה כעורך החינמון רחוב ראשי התל-אביבי וכאיש יומון-המשק וורוד-הדפים גלובס.

היום מקדיש קוטלר, עיתונאי חריף וחד-לשון, את זמנו לכתיבת ספרים-תחקירים. קוטלר כתב פעם על המכונית מתוצרת-הארץ, סוסיתא, שהיתה עשוייה מסיבי-זכוכית, כי „הרוכש סוסיתא חייב גם להצטייד במטריה, במעיל-גשם ובמגפיים, בגלל הגשם הרב החודר דרך המירכב". בדיוקן של מוטה גור לא שכח להזכיר את הכינוי ביידיש המלווה את מוטה גור מימי נעוריו, מוטה גורנישט (בתרגום חופשי: כלומניק). אין הוא חוסך גם את שבטו כאשר הוא בא לתאר את הכוח להשחית שבידיה של המעצמה השביעית* בארץ, ובראש וראשונה של הארץ, שבידיו של גרשום שוקן.

„אני שוקן! מגיע לי!"

„שוקן מולך על-ידי דיעות קדומות כימעט בכל נושא... הוא יודע יפה לנקום ולנטור למקריו... הוא מתקשה בקבלת החלטות מהותיות... שמרנותו, הססנותו, בעיו־תיו האישיות ותסביכיו הם בעוכרי העיתון... האחרון המשוחח עימו עשוי להטות את המאזניים לטובתו."

פעם הוא נץ מטורף, החושב שיש לכבוש את שדות-הנפט של ארצות-ערב, כדי שמעצמות-המערב לא תהיינה תלויות בחסדי נסיכי-הנפט, ופעם הוא פרוגרסיווי, המטיף מתינות. אך בנפשו היה ונותר שמרן וקנאי, שונא נחשלים ופרימיטיווים, לרבות יוצאי ארצות-ערב, שקילקלו לו את הנוף הארצישראלי.

„בשל אישיותו המפוצלת, חולשותיו ותסביכיו, נגרר שוקן בהערצה לדיין, שהפך (בשעתו) להיות אליל-תורן של הארץ. מאידך הוא גם התקנא בפופולריות העצומה של דיין, בהצלחותיו הגבריות אצל נשים, בשורשיותו הצברית, במקוריותו, בתעוזותיו — תכונות שלא נמצאו בו."

על כך ששוקן אינו גיבור גדול רומז קוטלר בהתייחסו לשתי פרשות. האחת: תאונת פגע-וברח, שאחריה הסתתר שוקן במלון אווייה שליד נמל-התעופה בן-גוריון. אחרת: נסיונות-סחיטה משוקן, התערבות המישטרה על רקע יחסיו המוזרים עם נשים והתקוטטות אלימה באישון לילה, בפתח מלון בהרצליה, כשבעלה הנבגד של אהובתו הפליא את חבטותיו בו, כששוקן ממהר להתכופף, מכנס את ראשו בין ידיו, אינו משיב למכהו וגם אינו מגיש תלונה למישטרה.

לא ששוקן תמיד מתכופף. במטוסי אל-על הוא דווקא גיבור, כפי שסיפר קברניט אל-על בתלונה על התנהגותו של שוקן בעת טיסה ממינכן לתל-אביב. שוקן, שבידיו ובידי מלוותיו (הידועה בציבור שלו ושתי בנותיה) היו כרטיסי מחלקת-תיירים, עמד על שידרוג (אפגריידינג, העברה, ללא תוספת-תשלום, ממחלקת-התיירים למחלקה הראשונה).

הוא הסתמך על הבטחה וזכות לטוס במחלקה הראשונה, למרות שהוא ושלוש בנות-הלווייה שלו החזיקו בכרטיסי מחלקת-תיירים: „אני שוקן, עורך הארץ," צעק ודרש בתוקף, „מגיע לי!"

„הוא חי בחרדות"

שוקן הוא עורך המסתגר בחדרו. אין הוא אומר שלום לחברי-המערכת, כאשר הוא נתקל בהם בבניין-המערכת. הוא נוהג להידבק לקירות המיסדרון הארוך בבניין העיתון, כשעיניו מושפלות, כדי שלא להיפגש בחברי-המערכת („אם אברך בשלום, ימהרו לבקש ממני העלאה במשכורת!")

כאשר משה שי, הכתב לעניינים ערביים, שלא היה מקובל על צמרת המערכת (שכינתה את הצעיר יליד-בגדאד בשם הערבי) התאבד בגיל 31, ויאיר קוטלר ביקש להזמין אוטובוס למלוויו במסע-ההלווייה, על חשבון העיתון, התנגד שוקן. הוא גם נעדר מההלוויה.

אחרת המצב כששוקן נצרך לסיוע ממישהו. אז הוא ממהר להרעיף עליו מחמאות. למשל, כאשר ביקש מקוטלר להשיג לו פרוטקציה במישרד-הרישוי: בוחן שלא יכשיל אותו במיבחני התיאוריה והנהיגה. או כאשר בנה את ביתו בשיכון-הצמרת.

אז הורה שוקן להימנע מכתיבת ביקורת על מחדלים בעיריית תל-אביב, ובלבד שתאושר לו הקלה לסגירת המרפסת האחורית או לפחות הקמת חומה גבוהה בגב ביתו. (וזה לא עזר. שתי הבקשות נדחו.)

הבקשה להקמת חומה היתה אופיינית. שוקן הוא איש מסתגר ומופנם. אין לו חברים. אין הוא מוזמן לבתים רבים. הוא גם אינו מרבה לצאת, אם כי הוא מרבה בנסיעות לחו"ל לפגרות קצרות.

הארץ הוא כל חייו של שוקן: הפגישות עם שרים; הזמנות לישיבות ועדת-העורכים; הציאה לקוקטיילים; והרוצה להבין עוד יותר את האיש שוקן ייטיב לעיין בניתוח שערכו פסיכולוגים לגרשום גוסטב מרדכי יהודה שוקן: „איש החרד מאוד מביקורת, חי בחרדות תמידיות ולכן חייב לצאת בכל מיני פעילויות פסבדו-חזוקות... מגרה אנשים, באמצעות השפלה, להתקומם נגדו ואחר-כך שוב ישפילם. סיפוק סאדיסטי הנובע מחולשה... (ומעל לכל) אסור לפגוע בו או ברכושו... הוא יפעל בכל דרך, גם שימוש בשקרים, כדי להגן על דברים הנתפסים בעיניו כרכושו."

** מושג שנטבע בראשית המאה, כאשר למעצמות נחשבו רק שש מדינות אירופיות – רוסיה, בריטניה הגדולה, גרמניה, צרפת, אוסטריה-הונגריה ואיטליה. העיתונות נחשבה כמעצמה השביעית.*

שוקן הסב: „אין מילה טובה!"

הוא יכול היה לנזוף במישהו על ששלח לו מיכתב במעטפה יקרה, מרופדת בביטנה, אך לא היסס להוציא סכומי-עתק על רכישת ספר נדיר. כשמזכיר מערכת הארץ הציע לו לעודד את העובדים, לחלק להם מחמאות, השיב: „מחמאה, מילה טובה? גם ילדיי לא שמעו כאלה ממני!"

זה היה שלמה זלמן שוקן, איש-עסקים, עסקן ציוני, פטרון לספרות העברית (ש"י עגנון), מו"ל וסוחר ממולח, שיחד עם אחיו הקים ברחבי גרמניה של ראשית המאה רשת משגשגת של חנויות כל-בו. הנאצים אמנם הפקיעו אותה, אך בת-מורה זכה שוקן, אחרי מילחמת-העולם השנייה, בפיצויים אדירים.

שוקן עלה ארצה. ב-1933, מייד עם תפיסת השילטון על-ידי היטלר, עם אשתו לילית, שממנה היה עתיד לחיות בנפרד שנים רבות, חמשת ילדיהם, שהבכור בהם היה מי שנקרא אז גוסטב-מרדכי-יהודה וספריית שוקן על 50 אלף כרכיה, שאותה שיכן בירושלים.

אחת מעיסקותיו הראשונות של שוקן בארץ היתה רכישת היומון הארץ (תמורת 23 אלף לירות, 115 אלף דולר של אותן שנים). העיתון היה אז בשנה ה-17 לקיומו. מאז יסדוהו שילטונות-הכיבוש הבריטיים, ב-1918, בקאהיר, במתכונת של שבועון-חדשות, בעל השם המסורבל חדשות מהארץ.

ב-17 שנים אלה עבר העיתון גילגולים רבים. אחרי שנרכש מהבריטים על-ידי איש-העסקים יוצא-רוסיה יצחק לייב גולדברג (שהוא גם האיש שקנה את הר-הצופים מבעליו הערביים, ותרם אותו לאוניברסיטה העברית).

במשך תקופה קצרה הוצא לאור על-ידי קואופרטיב של עובדי הארץ ונרכש, בסופו של דבר, על-ידי עשיר אחר יוצא רוסיה, אחד דויד כהן, שתרומתו הגדולה להארץ היתה הבאתו של העורך, ד"ר משה יוסף גליקסון, מתרגם ואיש-רוח, שערך את הארץ במשך 15 שנים, עד תקופת שוקן, שעימו לא הסתדר.

כשהעיר פעם שלמה זלמן שוקן לגליקסון על מגמת עריכתו, השיב לו זה: „אדון שוקן, אמנם קנית את הארץ, אך לא קנית את ד"ר גליקסון!"

גליקסון פרש (ונהרג, כעבור שנתיים, בתאונת-דרכים).

במשך כמה שנים נותר הארץ ללא עורך, ואם כי שוקן-האב נתן את העיתון כמתנת-נישואין לבנו בכורו, שאז כבר קרא לעצמו גרשום, הוא היסס, כנראה, למסור לו את העריכה. זה קרה רק ערב מילחמת-העולם, כאשר שוקן הצעיר (28) חזר ארצה מלימודיו בלונדון ובניו-יורק.

ייתכן והסיבה לדחייה היתה גם דעתו של האב על הבן. הוא לא היסס לפלוט, מדי פעם, באוזני מקורביו, כולל מזכירו, זיגפריד מוזס (מי שהיה לימים מבקר-המדינה הראשון) ביקורת על „טיפשותו" של בנו.

לשוקן-האב הספיקו שש שנים בארץ-ישראל. ב-1939 עבר לניו-יורק וב-1959 נפטר, בגיל 82, בשווייץ.

שוקן האב: רק אשכנזים!

הנישואין בין שולמית, בתה של האלמנה העשירה לבית פרסיץ ובין גרשום-גוסטב-מרדכי-יהודה בן ה-25, בכור בניו של הייקה העשיר שלמה-זלמן שוקן, נחשבו ב-1937 לחתונת-השנה בתל-אביב הקטנה. החתונה נערכת בביתה של שושנה פרסיץ (ברחוב שינקין פינת מלצ'ט, שם ממוקם כיום בניין יומון ההסתדרות, דבר). פרסיץ היתה מו"לית מצליחה (אמנות, שעל כרכיה גדלו דורות של ארצישראלים) ובתו של הילל זלטופולסקי, מראשי הציונים ברוסיה, תעשיין-סוכר עשיר, שנרצח על-ידי אלמונים בפאריס, כמה שנים קודם לכן.

עתידה של אם-הכלה, שושנה פרסיץ, עוד היה לפניה (בין השאר כח"כית מטעם הציונים הכלליים, קודמיהם של הליברלים) ואז נראה כך גם עתידם של בני הזוג הצעיר, שהפכו בשנים הקרובות הורים לשלושה: רחלי, המנהלת היום את הוצאת הספרים המישפחתית, הוצאת שוקן; עמוס – איל-תקשורת, מנכ"ל הארץ, חינמוני העיר וחדשות (ראה מסגרת) וצעיר הילדים, הילל, כיום אדריכל בעיריית ירושלים.

היהלום הנוצץ בעתיד השוקנים היה, כמובן, מתנת-הנישואין של האב, שלמה זלמן: הארץ, אותו החל שוקן הצעיר עורך שנתיים אחרי נישואיו.

עד מהרה החל שוקן, בעל הדיבור האיטי, הלא-רצוף, המגמגם משהו, למשוך את תשומת-הלב, וכעבור שנים-מיספר אף שמחה המיפלגה הפרוגרסיווית (קודמתה של הליברלים העצמאיים) לשולחו לכנסת (השלישית) מטעמה.

ארבע שנים בלתי-מבריקות בכנסת הספיקו לשוקן, שחזר להתמסר לעיתונו, שבו נמנע מלראות את השינויים המתהווים סביבו. לדוגמה: הארץ הוא עד היום כמעט על טהרת האשכנזים. בין חברי המערכת מצויים בדיוק ארבעה לא-אשכנזים (כולל הערבי הנוצרי עטאללה מנצור).

שוקן גם פנה לעיסוקים אחרים, חיזר אחר נשים, עד שלבסוף נטש את אם שלושת ילדיו, שולמית, המסרבת עד היום לתת לו גט, ועבר לחיות עם מי שהיתה מזכירתו האישית, יהודית יונה, בווילה מפוארת, בשיכון-הצמרת בצפון תל-אביב.

עיסוק נוסף של שוקן: כתיבת שירים, שכמה מהם קובצו בספר שירים לעת מצוא ובהם מצויות גם שורות כמו אברי מתחפר עוד ועוד / במחילותיהן הלחות של הנשים. אולי זאת הסיבה שהעורך שוקן מעדיף לחתום, כמשורר, בשם-עט, „רוברט פוזן". לקוח, כנראה, משמה של העיר הפרוסית (כיום פוזנן שבמערב פולין) שממנה בא אביו של גרשום שוקן, שלמה-זלמן (ראה מסגרת), שאליו היה לשוקן תמיד קשר שקשה להגדירו. כאשר שוקן האב היה סר למערכת הארץ היה שוקן-הבן אחוז התרגשות ופחדים. אלה התבטאו בריצה, כל כמה דקות, לשירותים ובנטילת-ידיים בקפדנות מוזרה.

שוקן הבן: 120 אלף דולר הפסד לחודש!

„מכונת-הדפוס מדפיסה עיתונים, ולא כסף!" השיב עמוס שוקן לשאלה אם יש לו נשימה ארוכה למימון הצהרון חדשות. קרוב לוודאי ששוקן לא היה מתנגד אילו היתה המכונה מדפיסה כסף בכל זאת.

זה היה מקל עליו מאוד להתנער, בגיל 41, מאפוטרופסותו של אביו, גרשום שוקן, שאיננו נלהב מהוצאת חדשות שלדעת מביני-דבר, גם בתפוצה יומית של 75 אלף גליונות (והוא רחוק מאוד ממיספר זה) היה מפסיד לפחות 120 אלף דולר לחודש.

אך עמוס שוקן, חניך אוניברסיטת-היוקרה האמריקאית הרווארד, המופנם והביישן, החסר ביטחון עצמי ושאינו מצטיין ביחסי-אנוש, החליט ללכת בשלו, תחת לקבל תכתיבים מאביו. הוא

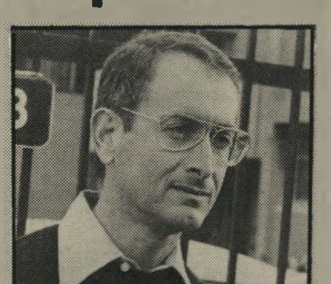

מכתיב לו, תחת להעמיק את ביסוסו של הארץ, הוא פיזר את המשאבים על חינמונים (העיר בתל-אביב, כל העיר בירושלים) ועל חדשות.

שתי התוצאות הראשונות: החינמונים, בעיקר העיר, שואבים מודעות מהארץ, ובגלל התעקשותו של עמוס שוקן לפתח את החינמונים גם פירק, לפני שלוש שנים, ידיעות אחרונות את השותפות עם הארץ בלוח הכפול, שהיתה ריווחית מאוד להארץ.

זה לא הפריע לאיל-התקשורת עמוס שוקן (מנכ"ל הארץ, החינמונים וחדשות) במיוחד. הוא רואה (בראיון לירחון-הפרסום אותות) בעתיד סידור אחר של מודעות משותפות – בין הארץ וחדשות וכך, הוא סבור, יש סיכוי, בעזרת חדשות, להבטיח את קיומו של הארץ.

כיום מצבו של הארץ רחוק מלהיות מזהיר. הוא כבר מזמן ירד משיא-התפוצה של 50 אלף גליונות ביום חול, בה השתבח בשנות ה-70 (אחת הסיבות לירידה: צמצום מנת-הרכישה היומית של צה"ל, מ-5000 גליון ליום לאלף).

גם העיר התל-אביבי עם חלוקת-חינם מוצהרת של 190 אלף גליונות וכל העיר הירושלמי (70 אלף) אינם בדיוק מיכרות-זהב. אולי אפילו לא בהשוואה למעריב (שאת תפוצתו אמד עמוס שוקן ביותר מ-80 אלף ביום חול ו-150 אלף ביום ששי) ובוודאי לא לעומת ידיעות אחרונות, שתפוצתו, המבוקרת והמאושרת על-ידי רואי-חשבון, עוברת את 180 האלף ביום חול וכמות כפולה בימי שישי.

לראות את הישועה הגדולה בחדשות, שלדעת יודעי-דבר, מכר בראשית דרכו לא יותר מ-20 אלף ליום וגם היום טרם המריא במיוחד, קשה מאוד. מקצוענים, כברוניסלאב טאו, מנכ"ל איגוד-המפרסמים רב-ההשפעה, אינם מתפעלים מחדשות. אומר טאו: „לא היו בו סקופים גדולים. עריכתו מבולבלת. יותר מדי קישקושים גראפיים."

"העולם הזה" גילה את פירטי החתונה המתוכננת של מישפחת ח"כ אברהם שפירא — והפעם בסימן הצנע של המשבר הכלכלי

אם אתה מוזמן לחתונת־השנה של מישפחת ח"כ אברהם שפירא, שתיערך בשבוע הבא — אל תצום 24 שעות לפני כן. האוכל שיוגש שם יהיה דל ביותר.

ביום הרביעי הבא תתרכז כל הצמרת הפוליטית, הכלכלית וחברתית באריה, לרגל החתונה. נראה שהוא הסביר להורי הכלה — שלא היו מרוצים מהרעיון — כי הוצאת מטבע־זר בסדר גודל של 150 אלף דולר יתקבל בעין רעה מאוד בארץ. ואם יבואו 150 אורחים מחו"ל לארץ, יכניסו לפחות 150 אלף דולר. ההפרש: 300

ח"כ שפירא (בחתונת בתו)
הפרש של 300 אלף דולר

רץ במלון הילטון בתל־אביב. כל מי שהוא משהו יהיה שם.

הסיבה — חתונת שמואל, בנו של שפירא, עם בחירת לב אביו מאוסטריה, אסתר („אסתי") שיפר.

רוב המוזמנים זוכרים בוודאי את חתונת־הפאר שערך התעשיין גדול־המימדים לבתו רחל („רוחל'ה"), בסוף נובמבר 1983. היתה זאת הילולה מנקרת־עיניים ושלוחת־רסן.

עכשיו צפויה לאורחים הרבים הפתעה, אולי מרה. הפעם תהיה זו חתונה בסיגנון של „הצנע לכת".

המזון שיוגש לאורחים, ושהוא המרכיב העיקרי בהוצאות החתונה, לא יהיה הצד החזק שלה.

רוב האורחים המוזמנים, שאינם בקיאים בנעשה בעולם החרדי, אינם מעלים על דעתם שקיום החתונה בארץ, ועוד בצניעות, מעורר חילוקי־דיעות חריפים במישפחת שפירא וברחוב החרדי.

אצל החרדים נהוג, שצד הכלה הוא העושה את החתונה, מארח ומשלם. לפני כמה חודשים נערך טקס־האירוסין בין בני־הזוג בתל־אביב, במלון דן. לכאורה, היו חייבים הורי החתן לצאת עימו ועם הקרובים לווינה ולערוך את החתונה שם. הכלה — בת למישפחת־סוחרים אמידה מאוסטריה, ציפתה שהחתונה תיערך סמוך לבית הוריה.

אבל שפירא־האב פסק אחרת.

למרות שאצל החרדים נהוג שהחתן הולך אחרי הכלה, כדי להדגיש את כבוד־המישפחה, החליט תעשיין השטיחים ומנהיג אגודת־ישראל שהחתונה תיערך בארץ.

הנימוק שהשמיע לפני מישפחת־הכלה היה מקורי. שפירא הסביר להם, שכאיש־ציבור ויושב־ראש ועדת־הכספים של הכנסת אין הוא יכול להעביר בוועדה החלטות על גזירות כלכליות, ובאותה העת לצאת בראש קבוצה של לפחות 150 איש לאוס־

אלף דולר.

עד כמה שידוע, שרר מתח רב בין שתי המישפחות על רקע זה. לבסוף נכנעו הורי הכלה, אחרי שהשתכנעו מדיברי שפירא על הצורך להכניס מטבע זר למדינה.

על־פי הערכה של חרדים, הקרובים למחנה חסידי־גור, יבואו ארצה לחתונה עד 200 תיירים, ורובם יישארו כאן לפחות שבוע ימים, כדי להשתתף באירועים הקשורים בחתונה.

רק 10 דולר

נראה שהביקורת הציבורית הקשה, שהוטחה בשפירא בעיקבות חתונת בתו (העולם הזה 30.11.83) עשתה את שלה. אולי מחשש לביקורת ציבורית דומה עתה, בפרט על רקע המצב הכלכלי הקשה, הוא פסק שהחתונה תהיה הפעם צנועה, ברוח התקופה.

אומרים שהבן, שמואל (22), לא קיבל את הדבר ברוח טובה. הוא הסביר לאב שאצל החרדים מקובלות רק שמחות מישפחתיות, ואחרי הטיפול המיוחד שניתן לאחותו לפני שנה וחצי הוא חש מקופח. אבל תחינותיו, כך נדמה, לא עזרו.

במחלקת המזון והמשקאות של מלון הילטון הוכן, בפיקוח צמוד של שפירא, תפריט זול יחסית, בהשוואה למחירים של חתונות ואירועים מישפחתיים דומים במלון ובאולמות אחרים בעיר.

התפריט מחולק לשניים. החלק הראשון עוסק במה שיוגש בקבלת־הפנים. החלק השני עוסק במה שיוגש בארוחת־הערב.

בקבלת־הפנים שנערכה בחתונת הבת יכלו הנוכחים לטעום ממטעמי הבר העשיר שהועמד שלרשותם. הפעם לא יהיה כלל בר. בין המוזמנים

במדינה

(המשך מעמוד 6)

ורשימת העבירות שבהן הורשעו. יחד עם זאת הכריזה כי „איבדה את השליטה" על חבריה. היתה זאת קריאה גלויה לעשות שפטים במשוחררים.

המתנחלים הבינו את הרמז, ופעלו על פי הפקודה הסמויה. מדי לילה יצאו חבורות של מתנחלים אל בתי המשוחררים, ירו לכל עבר, ניפצו שמשות ואיימו ברצח. מכיוון שהמישפחות הן חסרות כל הגנה, ומסורות לחסדי הבריונים לחיים ולמוות, פשוטו כמשמעו, היתה זאת שיטה יעילה ביותר.

אין ספק שהדברים נעשים בחסות השילטונות הישראליים. לא נעשה שום נסיון רציני לאסור את המתפרעים. חייל אחד, שניסה על דעת עצמו לעצור מתפרעים, נחטף על־ידם ונזרק לאחר־מכן מן הטנדר הנוסע. איש לא נענש.

„יש לך אופי?" היה זה עוד מיבחן של שימעון פרס, כראש־הממשלה האחראי לחוק ולסדר.

יתכן שממשלת־ישראל לא היתה צריכה להסכים למתן הזכות לאסירים המשוחררים לחזור לבתיהם. הדבר יצר מצב קשה, כאשר משפחות הקורבנות של הפיגועים חיות בצוותא עם מבצעיהם. אולם משקיבלה על עצמה הממשלה התחייבות שבהסכם, בערבות של מוסדות בינלאומיים, עליה לקיימו. אחרת תיפגע המדינה בעתיד, אם יהיה שוב צורך במשא־ומתן מסוג זה.

בבדיחה הקלאסית של ימי הפלמ"ח, נדרש טירון לזרוק מנורת־נפט למימי הכינרת, כדי להוכיח ש„יש לו אופי". כאשר נכנע הטירון ועשה כמצווה, אמרו לו: „אתה רואה, באמת אין לך אופי!"

שימעון פרס עומד עתה במצב דומה.

אסירים
שניים שנשארו

שני אסירים שנכללו ברשימת המשוחררים של הצלב האדום לא שוחררו מכילאם

ב־5 במאי חתם כרים יונס יונס (26), אסיר בכלא אשקלון, על מיסמך של הצלב האדום. באותו יום הודיעו לו אנשי האירגון הבינלאומי על שיחרורו הצפוי, במיסגרת חילופי־השבויים.

אסיר כרים יונס
– הצד השני

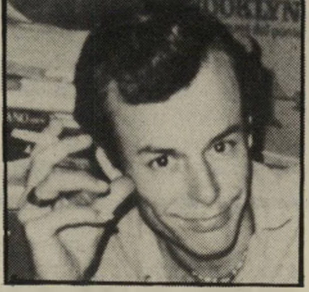

אסיר מאהר יונס
– הסכים

באותו היום חתם גם מאהר יונס (26), בן־דודו, גם הוא מכפר בוואדי ערה, על מיסמך דומה.

על המיסמך שחתם כרים הצהיר שלפי החלטתו החופשית הוא בוחר

(המשך בעמוד 13)

שמור על ה'פלומבה' וטוס לאירופה!

עם משקפי הטייסים
ריי־באן האוריגינאליים
מתוצרת בוש אנד לומב

עינית בע"מ, היבואנים הבלעדיים של משקפי השמש **ריי־באן** מכריזים על מבצע קיץ '85 — הגרלת

3 טיסות חינם לאירופה!

ההגרלה תיערך ב־30.8.85 ע"פ המספרים הסידוריים המוטבעים על גבו של התג שצמוד לכל זוג משקפיים. תוצאותיה תתפרסמנה בעיתונות.

הקפידו ושימרו על התג! הוא ערובה **לריי באן** אמיתי ולמניעת זיופים — וסיכוי לטיסת חינם לאירופה.

עינית בע"מ
02-240335
TELEX: 25297 EYES IL

מזל טוב — נולד לכם בן
מסיבות ברית וחתונות
המוצלחות ביותר
בבית הרופא
עם הגן היפה
תל־אביב, רחוב הפטמן 1
המשרד פתוח: בשעות 10-13; 17-19
טלפונים: 722314, 298772, 9223244

כך נראה המיזנון בפעם שעברה — כאשר השיא שפירא את בתו. בשבוע הבא, כאשר ישיא את בנו — זה ייראה לגמרי אחרת

אם אתה מוזמן לחתונה — אין צורך שתצום לפני כן. הכיבוד יהיה דל

לסועדים — שיופרדו לנשים ולגברים — תנעים את זמירותיה תזמורת כליזמרים.

תאריך סימלי

מי ישלם את הוצאות החתונה? אילו נערכה החתונה בווינה, היו הוצאותיה חלות על מישפחת הכלה. מכיוון שהיא נערכת בארץ, שלא כמקובל, לא ברור מי ישא בהוצאות. ברחוב החרדי מניחים ששני הצדדים יממנו אותה.

טקס שבע־הברכות נערך לאורך שיבעה ימים. כמקובל. למחרת החתונה ובימים שלאחריה ייערכו מסיבות לחתן ולכלה ולבני־מישפחה קרובים, במקומות שונים בארץ. הפורום יהיה מישפחתי מצומצם. אבל ייתכן שלפחות ערב או שניים ייערכו בבית־מלון, משום שדירת המארחים תהיה צרה מלהכיל את כל המוזמנים.

חתונת הצנע

יעברו מלצרים ובידיהם מגשים, והם יגישו לאורחים חטיפים בלבד — על טהרת העוף. השתיה תהיה קלה בלבד.

קבלת הפנים תתחיל בשעה 7 בערב. היא תיערך בכניסה לאולם־האירועים של המלון. כעבור שעה וחצי ייכנסו המוזמנים לאולם הגדול, לטקס שבע הברכות, שהוא ארוחת־ערב ליד שולחנות.

לאוכלים מוצע התפריט הבא:

● מנה ראשונה — דג־ים, לא ממולא, חלילה, מטעמי כשרות.

● מנת־ביניים — מרק צח.

● המנה העיקרית — בשר. תהיה בחירה רק בין שני סוגי בשר — עוף ובשר־עגל, עם תוספות סטנדרטיות. אצל גבירים, מסוגו של שפירא, נהוג שמוצע לאורחים לבחור לפחות בין שישה סוגי בשר. הפעם קוצצה הבחירה לשליש.

● מנה אחרונה — גלידה ועוגיות.

מטעמי־כשרות („חשש נסך") לא יוגש שום יין מתוצרת־חוץ, או משקאות חריפים אחרים, משמפניה ועד לוויסקי משובח. היין היחידי המאושר על־ידי המשגיחים הוא יין־ענבים מיקבי אליעז.

מחיר מנה לאורח קבלת־הפנים הוא 10 דולר.

מחיר מנה לאורח בשבע־הברכות נע בין 28 ל־30 דולר.

לא מגרשים אורחים

כמה אנשים צפויים בחתונת־השנה?

מביתו של שפירא יצאו כ־800 הזמנות הכוללות גם את מוזמני הכלה והאורחים מחו"ל.

למרות ששפירא חסך במזון, הוא לא קימץ באורחים, משום שברחוב החרדי ריבוי אורחים הוא ריבוי שימחה.

כל המוזמנים קיבלו הזמנות זהות, אך רק כ־350 מהם יהיו נוכחים בארוחת הערב.

על גבי ההזמנה של האורחים החשובים צויין שהם מוזמנים גם לטקס שבע־הברכות.

מיהם 350 המובחרים?

בערך 280 הזמנות נשלחו למישפחות שהם קרובי־מישפחה משני הצדדים ואורחים מחו"ל.

70 הזמנות בלבד נשלחו למישפחות של צמרת החברה הישראלית, ששפירא חפץ ביקרן, מראש־הממשלה שימעון פרס ועד לצמרת־המישטרה.

אך מיספרים אלה הם מיצג־שווא, משתי סיבות.

ראשית: בעולם החרדי, גם מי שלא קיבלו הזמנות עשויים לבוא ולהשתתף בשימחת המתחתנים. אין הם מוצאים אל מחוץ לאולם.

שנית: המיספרים הללו מייצגים ראשי בתי־אב, וסביר שחלק גדול מהאורחים יבואו עם כל מישפחתם לאירוע החשוב.

כך שאם נשלחו 800 הזמנות, יש להניח שבאולם האירועים הגדול של הילטון יסתובבו באותו הערב לפחות 3200 איש, אם לא יותר. אין להניח שרובם יעזבו את המקום בשעה מוקדמת, ויוותרו על הארוחה עצמה.

על־פי הערכה ממעיטה, יגיע מיספר הנוכחים בארוחה ל־1400 לפחות.

כמה, אם כן, תעלה החתונה?

על־פי הנתונים האלה, בתנאי שהמיכסה לא תגדל במפתיע, מגיעות הוצאות המזון ל־75 אלף דולר בערך.

בחתונה מסוג זה עשוי מיספר המשתתפים בסופו של דבר לתפוח עוד הרבה יותר. הפעם ייתכן שזה לא יקרה.

בהילטון מניחים שמיספר המוזמנים לא ישולש באותו הערב, משום שלשפירא יש שני מתחרים באותו הלילה.

ביום הרביעי הבא מתקיימת חתונה גדולה אצל האדמו"ר מקרצ'ניף ברחובות, ועוד חתונה, אצל האדמו"ר ממודז'יץ בתל־אביב. צפויה שם השתתפות של אלפי חרדים.

מלון הילטון עצמו שמח שהחתונה תיערך אצלו. בתחילה חששה הנהלת המלון ששפירא יעדיף את דן או חלילה אולם אחר, ציבורי או פרטי. לבסוף העדיף שפירא את המקום שבו נערכה גם חתונת בתו.

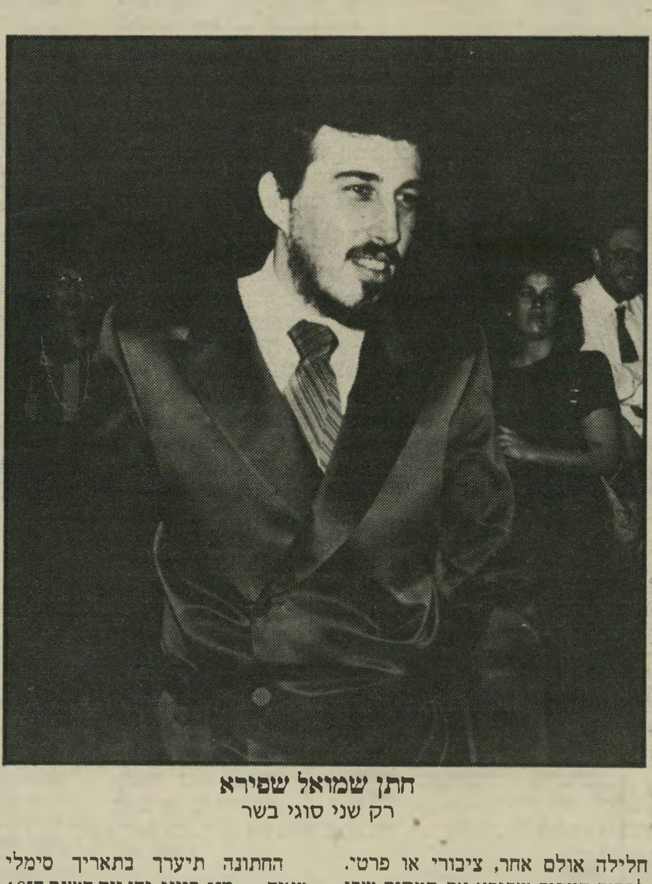

חתן שמואל שפירא
רק שני סוגי בשר

לצורך החתונה עובר המלון תהליך מיוחד של הכשרה למהדרין. המשגיחים שיפקחו על המלאכה הם אנשי העדה החרדית מירושלים, ולא אנשי הרבנות הראשית מתל־אביב. שהחרדים אינם מכירים בסמכותם. המלון מקווה שהחתונה אצלו, שתזכה לפירסום עולמי בקרב היהודים החרדיים, תביא אליו תיירות חרדית עשירה. לכן לא הפריז במחיר שהציע לשפירא.

החתונה תיערך בתאריך סימלי מאוד — ה־5 ביוני. זהו יום השנה ה־18 לפרוץ מילחמת ששת־הימים, ויום לפני יום השנה השלישי למילחמת־לבנון.

אילו ביקש מישהו לדעת לאן מועדות פני הכלכלה הישראלית ב־1985, אולי התשובה טמונה בחתונת בנו של יו"ר ועדת־הכספים של הכנסת — אחד המעטים היודעים את המצב הכלכלי האמיתי של ישראל.

בן־ציון ציטרין ■

במדינה

(המשך מעמוד 12)

להשתחרר בעיר טול כרם שבגדה המערבית. מאהר, לעומתו, בחר לצאת מן הארץ.

שני האסירים נידונו לפני יותר משנה למאסר־עולם, אחרי שהורשעו ברצח החייל אבי ברומברג.

ברגע האחרון. ביום השני שעבר, כששוחררו 1150 האסירים שניכללו בעיסקת החילופין, לא היו כרים ומאהר יונס ביניהם.

בני־המישפחה, שידעו על השיחרור הצפוי שבועיים לפני שהתבצע, היו מופתעים. עוד לפני היום השני ערכו בירורים פרטיים במישרדי הצלב־האדום בתל־אביב. עובדי האירגון סירבו בתחילה לספק להם מידע על רשימות המשוחררים, אבל אחרי לחץ מצד המישפחה אישרו כי מאהר רשום במקום השלישי ברשימת המשוחררים, וכרים במקום הרביעי.

מועד השיחרור הגיע והשניים נותרו בבתי־הסוהר.

דובר צה"ל להעולם הזה: „שני האסירים נכללו במועד מסויים ברשימות של מי שהיו מיועדים לשיחרור. ישראל הצליחה ברגע האחרון לקבל הסכמת הצד השני שלא לשחררם."

עיתונות

זה קרה בפתח־תקווה

לא דינמיט ולא קפצונים

צחי נוגה, כתב קול ישראל, שהה בשבת, בצהריים, במיגרש הכדורגל בלומפילד ביפו והכין כתבה על המישחק בין הפועל פתח־תיקווה למכבי תל־אביב. בסיום המישחק (בתוצאה 0:0) ניגשו אל נוגה אנשי פתח־תיקווה, שאלו אותו איך קרה ששום עיתונאי לא פירסם שקבוצת הכדורגל מברזיל. וסקו דה־גמה, שיחקה לפני שבוע נגד קבוצת הפועל פתח־תיקווה.

זאת היתה הקבוצה הברזילית, שהובאה לארץ בחסות הצהרון חדשות ובמסע פירסום גדול נמכרו כרטיסים למישחק בינה לבין נבחרת ישראל.

הצהרונים האחרים, ידיעות אחרונות ומעריב, ירדו, כמובן, על הקבוצה הברזילית, בלי להזכיר אפילו את שמו של העיתון חדשות. ידיעות אף הגדיל לעשות וטען שרוברטו דינמיט, הכוכב הברזילי, אינו דינמיט ואפילו לא קפצונים.

סקופ או קירקס. אחרי המישחק בין ברזיל לישראל ואחרי הכתבות בעיתונים המתחרים, כתב אבי רצון, עורך מדור הספורט של חדשות. תגובה חריפה על כל העיתונאים האחרים ואף כינה את אמנון אברמוביץ, כתב מעריב. בשמות שונים ומשונים.

וכך קרה שכאשר שמע נוגה על המישחק המוקדם שניהלו הברזילים נגד מכבי פתח־תיקווה, ושידר את הידיעה בפתח מהדורת התוכנית שירים ושערים. טילפן מייד איש ספורט אחר של חדשות. הכתב פינחס זהבי. לגידעון הוד, עורך שירים ושערים. והודיע לו שהידיעה אינה מדוייקת.

כעבור יומיים פורסמה הידיעה בכל העיתונים. זה לא מנע מרצון לכתוב בחדשות: „צחי נוגה מקול ישראל המציא סקופ..." באותה הזדמנות קרא לנוגה „כתבלב הרדיו". טען שזה היה ברווז עיתונאי והמשיך „אילו היה בודק, היה מונע מעצמו קירקס. הבדיקה היתה מגלה כי באחד מאימוני השבוע שעבר ביקש המאמן הברזילאי להזעיק חמישה שחקנים ישראלים כדי לאפשר לו לקיים מישחק־אימון פנימי... הפועל פתח־תיקווה נעתרה לבקשה והעמידה חמישה מטובי שחקניה למישחק־האימון הפנימי..."

נוגה הגיב מייד. הוא העביר לחדשות מיכתב מידי עורך־דינו, בו הוא תבע מחדשות התנצלות תוך 36 שעות ופיצוי כספי בסך שלושה מיליון שקל על עוגמת־הנפש שנגרמה לו. באם לא ייענה חדשות לתנאיו, הודיע נוגה, הוא יגיש תביעה מישפטית על הוצאת דיבה.

אריאל שרון הסתבך שוב. אך המשמעות האמיתית של פצצת השגריר היתה שונה מזו שגרמה לשערוריה

הכד השבור של שרון

אריאל שרון עמד שוב במרכזה של שערוריית־השבוע.

הוא דמה ליהודי בבדיחה הקלאסית, שהובאה באחד מכתביו של בנימין זאב הרצל.

מעשה ביהודי שנתבע לדין־תורה מפני שלא החזיר לשכנו כד. „ראשית,” אמר, „מעולם לא השאיל לי השכן כד. שנית, הוא השאיל לי כד שבור. שלישית, החזרתי לו את הכד השלם מזמן.”

● פצצה בצל האורנים

השערוריה התחילה דווקא בראיון־נינוח. לרגל פרישתו מתפקידו ומשרות־החוץ של ארצות־הברית, רואיין סם לואיס בתוכנית מוקד בטלוויזיה. השגריר האמריקאי נתן שיעור למראיינים הישראליים: הוא ענה באריכות לכל השאלות, לא אמר אף פעם „אין תגובה” או „איני יכול להשיב”, וגם כאשר התחמק הוא עשה זאת בצורה אלגנטית.

במהלך הראיון סיפר לואיס כלאחר־יד כי בדצמבר 1981, בפגישה עם השליח האמריקאי

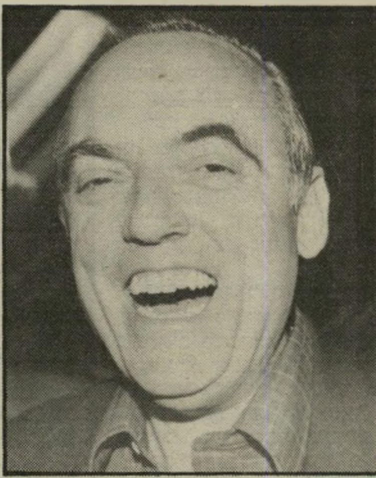

השגריר לואיס
הכד היה שבור

פיליפ חביב („נדמה לי שבחווה של השר שרון, אך אינני בטוח!”) גילה שרון לחביב „באופן היפותטי” תוכנית לפלישה ללבנון, שדמתה לתוכנית „אורנים הגדול”. כלומר: המיצעד לביירות, כדי להרוס את „תשתית המחבלים” ולהשליט בלבנון ממשלת־בובות מארונית הכפופה לישראל.

מעטים מבין הצופים מביני־הדבר העלו באותו רגע על דעתם שהוטלה פצצה. לא זה בלבד שהשגריר סיפר את הדברים כעניין שבשיגרה, אלא גם לא היה בהם הפתעה.

ידוע כי במשך חודשים ניסה שרון בכל האמצעים „למכור” את תוכנית־המילחמה שלו לציבור הישראלי, לממשלת־ישראל ולממשלה האמריקאית.

חודשיים לפני אותה שיחה, בספטמבר 1981, פורסמה התוכנית כולה, על יעדיה ומטרותיה, מעל עמודי העולם הזה. השגרירות האמריקאית, המתרגמת מייד כל חומר חשוב המופיע בעיתונות הישראלית, בוודאי קראה דברים אלה.

אך הטלוויזיה מסוגלת להפוך כל דבר לאירוע לאומי ולשערוריה־רבתי. היא חוזרת על הדברים עוד באותו לילה בראש מהדורת החדשות, ומשם הם התגלגלו ככדור־שלג.

הציבור הישראלי, הזקוק לשערוריית־השבוע שלו כמו נרקומאן למנת־הסם, היה מאושר. העיתונים כתבו מאמרים ראשיים ומילאו כותרות ראשיות, פוליטיקאים „הגיבו” ו„הצהירו”, העניין הועלה על סדר־היום של הכנסת, והכל היו מרוצים.

● התרוץ של שרון

שרון עצמו הגיב כדרכו. הוא טען כי לואיס הוא שקרן. כגנרל קרבי, היודע כי ההתקפה היא שיטת־ההגנה הטובה ביותר, האשים את לואיס מייד בחטאים מחטאים שונים. מסתבר כי לואיס אחראי לכל הכישלונות והביזיונות של ארצות־הברית במרחב בשמונה השנים האחרונות.

לגופו של דבר חזר שרון על הבדיחה של הכד. ראשית: מעולם לא היתה פגישה כזאת. שנית: סם לואיס כלל לא היה נוכח בפגישה המדוברת. שלישית: שרון לא מסר בפגישה שום תוכנית אופרטיבית.

הגירסה המעודכנת של שרון: „אמרתי לאמריקאים שאם לא ייפסק הטרור, לא תהיה לנו ברירה אלא לנקוט פעולה... הדבר היה במיסגרת מאמצינו למניעת המילחמה...”

שתי הטענות הן שקר בעליל.

שרון כלל לא יכול היה לדבר עם חביב בדצמבר 1981 בסיגנון של „אם לא ייפסק הטרור” מפני שלא היה טרור. חמישה חודשים לפני כן השיג אותו פיליפ חביב הסכם „עקיף” בין ממשלת־ישראל ואש״ף על שביתת־נשק בגבול הצפון. כל אירגוני אש״ף, וגם אירגוני־הסירוב, שמרו על שביתת־הנשק בקפדנות. הפגנה מפתיעה זו של מישמעת פנימית נבעה מן הידיעה של כל הפלסטינים, ששרון אך ממתין לתירוץ לתקוף. היה מנוי וגמור עימס שלא לספק לשרון את האמתלה.

בכל התקופה ההיא לא היתה אף תקרית אחת בגבול הצפון.

הדבר הרגיז את שרון, מפני שהוא רצה לתקוף. לכן המציא תיאוריה חדשה: לא די בשביתת־נשק בגבול הצפוני. ישראל תתקוף גם אם מישהו יבצע פעולה כלשהי נגד ישראלים או יהודים בכל מקום אחר בעולם.

כלומר: גם באירופה. כלומר: גם אם המבצעים אינם אנשי אש״ף, אלא מתנגדיהם.

היתה זאת, כמובן, הכנה לשימוש באמתלה של ההתנקשות בשגריר שלמה ארגוב בלונדון. השגריר לא נפגע על־ידי אנשי אש״ף, אלא על־ידי אויביהם־בנפש, חברי אירגון אבו־נידאל.

חביב המשופשף הבין היטב במה המדובר. הוא התנגד בתוקף לפירוש זה של ההסכם שהושג בתיווכו. לדבריו, חל ההסכם רק על גבול־הצפון.

משום־כך מגוחך מצד שרון לדבר על „מאמצינו למניעת מילחמה”. הוא עשה מה שעשה במיסגרת מאמציו להביא למילחמה.

על כל פנים: אם גילה שרון סוד, הרי היה זה סוד גלוי.

● האמריקאים ידעו

מעניין יותר הצד האמריקאי של הוויכוח. לפי גירסתו של לואיס, שאושרה השבוע על־ידי פיליפ חביב ומישרד־החוץ האמריקאי, היו בעלי שיחו האמריקאיים של שרון באותה פגישה (שהתקיימה במישרד־החוץ בירושלים) „המומים” מדברי שרון, וחביב הגיב מייד בצורה „נחרצת” (לואיס השתמש במילה האנגלית VEHEMENTLY שפירושה „בלהט רב”, „בצורה נרגשת”).

משמע: אושר עתה רישמית כי בדצמבר 1981 ידעה ממשלת־ארצות־הברית היטב שאריאל שרון עומד לצאת למילחמה, העתידה להביא אותו לביירות, ושהמטרה היא, בין השאר, לכפות על לבנון דיקטטורה של הפלאנגות, כבת־חסות של ישראל.

ברור לגמרי כי וושינגטון לא הבהירה לירושלים שהיא מתנגדת בצורה נחרצת וסופית לתוכנית זו. הדברים לא נאמרו, לא בפומבי, וגם לא בחשאי. התגובה של חביב, אם אכן היתה, היתה לצורך הפרוטוקול בלבד.

ישראל אינה יכולה לצאת לשום מילחמה בלי הסכמתה המפורשת של ארצות־הברית. מנחם בגין ואריאל שרון הכירו בעובדה זו. שרון קיבל על עצמו להשיג את ההסכמה. הוא השיג אותה בחודש מאי 1982, בפגישתו עם שר־החוץ אלכסנדר הייג. התנאי האמריקאי היחידי היה שתהיה למילחמה אמתלה ברורה, אשר תתקבל על־ידי דעת־הקהל העולמית. קרי: ההתנקשות בשגריר ארגוב.

אם יכול היה מישהו לחשוב כי הייג הופתע אז על־ידי שרון ונתן בהיסח־הדעת תשובה מעורפלת, הרי הופרכה עתה גירסה זו סופית. הייג ידע מזה חמישה חודשים על התוכנית „מפי הסוס”

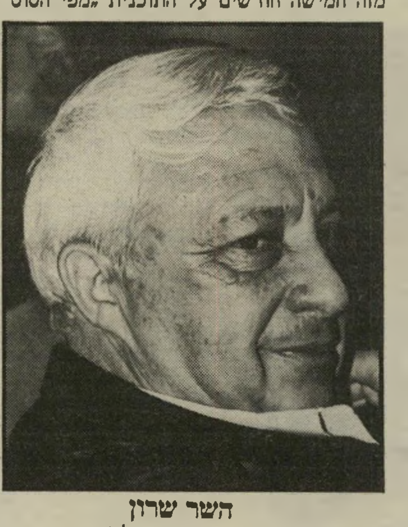

השר שרון
הכד הוחזר שלם

— מפי שרון עצמו באמצעות חביב. כפי שנמסר השבוע, נחפז חביב מאותה פגישה במישרד־החוץ ישר לקונסוליה האמריקאית, והבריק משם את הדברים לשר־החוץ שלו בצופן ובאופן בהול.

להייג ולנשיא רונלד רגן היו חמישה חודשים שלמים כדי לשקול את הדברים. כאשר נתנו את האור הירוק למילחמת־הלבנון, הם ידעו בדיוק מה הם עושים.

זהו, אולי, החידוש היחידי של גילויי השבוע. הוא נבלע בסערה המפוברקת.

● דרושה ועדת־חקירה!

המסקנה הסבירה מכל השערוריות התכופות על מילחמת־הלבנון וספיחיה, הפוקדות את המדינה, הוסקה השבוע על־ידי האלוף (מיל׳) יהושע שגיא, ראש־אמ״ן־לשעבר, שהודח על־פי הוראת ועדת כהן.

שגיא תבע את הקמתה של ועדת־חקירה למילחמה זו. הוא גם קבע לה תחום רחב: החל בראשית הקשרים בין ישראל והפלאנגות. וכלה בהווה.

הוא גם הבטיח למסור לוועדה כזאת את אשר הוא יודע — וניבא שהרבה אנשים ייפגעו.

הנדון

(המשך מעמוד 7)

חוץ מאחמר ג׳יבריל ובעליו הסוריים והלוביים, אין איש מרוצה ממנה. הכל מרוגזים.

העיסקה פוגעת בגאוותנו הלאומית. אין זה מראה יפה, כאשר מדינה שלמה נכנעת לסחיטה של קבוצה קטנה.

מרוגזות, כמובן, המישפחות אשר בניהן נהרגו בידי האנשים ששוחררו עתה. את הזעם הזה אפשר להבין ולכבד.

מרוגזות כמוהן, ואולי עוד יותר, המישפחות אשר בניהן נהרגו בפיגועים שונים, מפני שממשלת־ישראל סירבה אז „להיכנע לסחיטה של טרוריסטים”.

אני שותף לזעמן של מישפחות אלה.

די לזכור את פרשת מעלות. קבוצה של פידאיון השתלטו על בית־ספר שבו לנו עשרות ילדים מצפת. הם הציעו להחליפם באסירים ביטחוניים. בהשפעת משה דיין וגולדה מאיר, סירבה הממשלה להיענות, ופתחה במיבצע צבאי אומלל, שכתוצאה ממנו נהרגו ילדים רבים.

היו מיקרים רבים כאלה.

אמרנו אז שהחלטת הממשלה היתה קלת־דעת וחסרת־אחריות. יש מצבים שבהם הכניעה לטרור אינה בושה, אלא להיפך — הקרבת ילדים על מיזבח של מאצ׳ו נוסח־דיין היא פשע.

התגאינו כולנו במיבצע־השיחרור באנטבה. נעשו על כך סרטים, שהוכיחו שאנחנו סופר־מנים. אך מיבצע־אנטבה היה בבחינת הימור נורא. די היה בכך שחייל שחור אחר יתאושש ויפתח באש יעילה, כדי שעשרות רבות מבני־הערובה והחיילים ייהרגו.

אין להיכנע לסחיטה, כשיש ברירה סבירה. אבל כאשר אין ברירה, מוטב להיכנע מאשר לגרום לטבח — גם כשזה מרגיז מאוד.

אפילו אנשיו של יאסר ערפאת מרוגזים, מפני שניתן לאירגון פורש קטן יותר ממה שניתן להנהגת אש״ף, בחילופי־השבויים הקודמים. יש לכך השלכה פוליטית שלילית ביותר, מכיוון שג׳יבריל מתנגד לעצם קיום המדינה ומתנגד בכל האמצעים — כולל טרור — לכל נסיון של הנהגת אש״ף לעלות על דרך־השלום ודו־הקיום עם ישראל. חילופי־שבויים אלה חיזקו את מתנגדי־השלום במחנה הפלסטיני.

■ ■ ■

הרוגז על העיסקה יכול להצמיח פרי באושים. הוא מצמיח עכשיו את אחד הרעיונות המסוכנים ביותר העולים בכלל על הדעת.

הרעיון של עונש־המוות.

כאשר אומר זאת אדם כמו אברהם שריר, אפשר לסלוח לו. כאשר אומר זאת אדם הנחשב כמתוחכם יותר, כמו משה ארנס, הרי זה תרגיל ציני מעין כמוהו.

התיאוריה היא: אם יוצאו מבצעי־הפיגועים להורג, על־פי פסק־דין, אי־אפשר יהיה להחליף אותם. לאחמר ג׳יבריל לא תהיה האפשרות לתבוע את החזרתם תמורת שבויים ישראליים, מפני שלא יהיו בחיים.

כמעט אין מילה כדי לתאר את עומק הטימטום הטמון בטיעון זה.

אם ישראל תוציא להורג מבצעי־פיגועים, הנחשבים על־ידי הערבים כלוחמים וכגיבורים לאומיים, הרי יוציאו הם להורג את השבויים הישראליים שיפלו בידיהם.

לא היינו רואים השבוע את יוסקה גרוף יורד מכבש המטוס, כשחיוך של אושר על פניו. היינו רואים — אולי! אולי! — את הארון שבו מוחזרת גופתו, אחרי שנשפט־למוות על־ידי „בית־דין מהפכני” והוצא להורג.

אם כל חייל ישראלי יקבל פקודה להתאבד, ובלבד שלא ליפול בשבי, הרי יחטוף אחמד ג׳יבריל את שלושת המטיילים הישראליים הראשונים באירופה, ויאיים להוציא אותם להורג.

דרושה מידה גדושה של ציניות שפלה מצד איש כמו יצחק שמיר, ותיק המחתרת, כדי להצדיק דרך זו. שהרי המחתרת העברית עצמה נהגה כך. כאשר שפטו האנגלים למוות אנשי אצ״ל, שהיו בעיניהם רוצחים רגילים, חטף אצ״ל שני סמלים בריטיים חפים־מפשע. כאשר הוציאו האנגלים את אנשי אצ״ל להורג, תלה אצ״ל את שני הסמלים.

כך בדיוק ינהגו גם הערבים.

פסק־דין מוות ייצור קדושים, יהפוך את הנשפטים לגיבורים לאומיים עוד לפני הוצאתם להורג, יגרום לשרשרת־דמים של רציחות הדדיות, חטיפות ברחבי העולם ושינאה נוראה. ויביא למצב שבו שם ישראל יעורר חלחלה.

פוליטיקאים מטורפים ו/או מטומטמים יכולים לראות בכך ברכה. גם גרדומים יכולים להפוך מדרגות בדרך לשילטון. אך לעם־ישראל תהיה זאת טרגדיה נוראה.

רק לא כך!

זה היה סמל אצ"ל, וזה היה סמל תנועת־החרות, כאשר מנחם בגין הקים אותה (משמאל) בשלהי מילחמת העצמאות. עכשיו, על פי הנחיית בגין, בעיקבות קמפ־דייוויד, נגנז הסמל בשקט

המהפכה השקטה אינה רק סיסמה של בנק. היא תהליך העובר על תנועת־החרות — דבר שבא לידי ביטוי בסמל־התנועה.

במשך שנים עורר סימלה של תנועת־החרות התנגדות עזה אצל מתנגדיה. כפי שנאמר בחוקת התנועה, הסמל הוא מפת ארץ־ישראל השלמה ברקע, ובחזית יד המחזיקה ברובה מכודן. משני צדי הסמל המילים: „מולדת וחרות."

בוועידה האחרונה, שהתקיימה בסוף שנות ה־70, אושר הנאמר בפרק א' בנוגע לסמל־התנועה.

אולם, מבלי שמישהו שם לב לכך, סמל זה נעלם ואיננו עוד!

במצודת זאב אין איש היודע להשיב בבירור מדוע נעלם הסמל, שסיפח לישראל גם את עבר־הירדן, לפחות על המפה.

בסודי־סודות מתברר, שהסמל נגנז על־פי רמז ברור מפיו של מנחם בגין בתקופה שבה שימש ראש־ממשלה. זה קרה בעיקבות הסכם קמפ־דייוויד, לפני ארבע וחצי שנים. בגין הסביר אז שסמל כזה של תנועה, שממשלה בראשותה חרטה על דיגלה משא־ומתן לשלום עם שכנותיה והסכם אוטונומיה, אינו יאה ואינו מתאים לצורך השעה.

זוהי עובדה מרתקת, משום שבגין עצמו הטביע את חותמו על סימלה של התנועה.

היה זה סימלו של אצ"ל — התייחס המחבר לסמל, וכך אמר: „במיסגרת האצ"ל לווה סמל זה בסיסמה ,רק כך' ועתה, במגמה להדגיש שהמטרה היא כל ארץ־ישראל, ולא חלק ממנה, ושאין חרות בלי מולדת — הרי מתחת לסמל נכתב ,מולדת וחרות'. סמל זה מלווה את תנועת־החרות בכל פירסומיה, חותמותיה ואף בכותרת של העטיפה הקידמית של כל פינקס־חבר של תנועת החרות."

מחבר המחקר, דובי ברגמן, חבר מרכז התנועה וראש האגף־לחינוך־בגולה בסוכנות, לא ידע שהוא עצמו כבר לא יעשה שימוש בסמל, כעבור כמה שנים.

ואכן, בתחילה היו כל פירסומי תנועת־החרות מעוטרים בסמל הסיפורי חיסטי (ראה גלופה). לשמה של המיפלגה, תנועת־החרות, הקפידו לצרף את הפסוק: „מיסודו של האירגון הצבאי הלאומי." כאשר הוקם גח"ל, ב־1965, הקפידה חרות לכלול בהסכם־היסוד פיסקה, האומרת שחרות ממשיכה לדגול בצירוף עבר־הירדן, אף שהליברלים אינם דוגלים בכך.

במשך הזמן, ללא כל הסבר, נעלם צירוף־המילים „מולדת וחרות." ובשנים האחרונות נעלם גם הסמל.

על ניירות התנועה נכתב רק: „תנועת החרות בארץ־ישראל" (ראה גלופה).

מכיוון שאיש אינו ממרה את פיו של בגין, איש גם לא העז לשאול לאן האירגון הצבאי הלאומי, שבגין עמד בראשו.

אז נשא את המילים „רק כך!"

גבולות הארץ, על־פי הסמל, הם שרירותיים למדי — גבולות פלשתינה (א"י) המנדטורית, בראשיתה, על־פי הסכמים בין שתי מרינות קולוניאליות: בריטניה וצרפת. הם התאימו לאינטרסים של האימפריה הבריטית. כך, למשל, הזרוע הארוכה של עבר־הירדן מיזרחה באה אך ורק לשמש את הנחת צינור־הנפט ממוסול, בצפון עיראק, לחיפה, דרך טריטוריה בריטית.

כאשר הופרד עבר־הירדן מפלשתינה (א"י), ב־1920, הסכים לכך זאב ז'בוטינסקי תחילה. אך כעבור זמן־מה חזר בו, והפך את ההתנגדות לאקט זה ליסוד תנועתו החדשה. היא נקראה „רוויזיוניסטית", מפני שרצתה לחולל „רוויזיה" בהסכמה להפרדה זו בין שתי גדות־הירדן. חרז ז'בוטינסקי: „שתי גדות לירדן — זו שלנו, זו גם כן!"

כאשר הוקמה תנועת־החרות על יסודות המחתרת, התייחס בגין לסמל, וכך אמר: „סמל זה יוסיף להורות ולהאיר את הדרך לדור ולדורות, כי המטרה עוד לא הושגה!"

במחקר על תנועת־החרות — מאירגון מחתרת למיפלגה פוליטית נעלם הסמל. אחרי לכתו, איש לא היה מסוגל לטפל בעניין, אולי משום שבתנועת־החרות אין כיום בעל־בית.

מסיבה זו, כאשר לאיש לא היה מושג מהו הסמל הראוי לתנועה זו, נולד באחרונה סמל חדש. הוא שייך

עם ובלי הסמל המקורי של תנועת החרות (למעלה). לפני חמש שנים הוא נעלם ונותר רק שם התנועה (למטה), כפי שהוטבע על הניירת של חרות. באחרונה נמצא סמל חדש, מגן דויד.

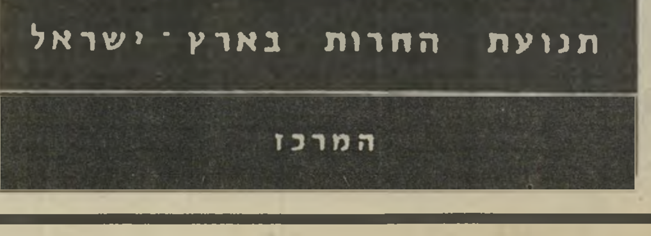

למחלקה לקישרי־חוץ של תנועת־החרות, שבראשה עומד אותו ברגמן, אשר בעבודתו המחקרית ציין את חשיבות הסמל לתנועת־החרות ולמצעה.

הסמל החדש הוא מגן־דויד בצבע כחול בהיר, ועליו כתוב בלועזית „תנועת החרות."

האם חרות, בפנותה למיפלגות בעולם, מדברת בלשון שונה מזו שבה היא פונה לבוחר הישראלי? ברגמן סירב להגיב. הוא גם לא הסביר איך נולד סמל המגן־דויד הכחלחל.

האם מבשר הסמל שינוי בתפיסת־העולם של חרות?

זהו נושא רגיש, ובמצודה איש אינו מוכן להתייחס אליו, אלא לחזור לסיסמות ידועות ונדושות.

כל מי שהעולם הזה שוחח עימו, היפנה את תשומת־הלב לכך שכל החותם על טופס הצטרפות לתנועה מכיר, בין השאר, בכך ש„תנועת החרות מבטאת את שאיפותיו של עם ישראל לשיחרור לאומי ולצדק חברתי במולדת השלמה."

עובדה זו אינה סותרת את העובדה שהסמל אכן נגנז ואין עושים בו שימוש, גם לא בהתכתבות פנימית בתנועה. ולסמל יש חשיבות גדולה פי כמה מכל מלל המודפס באותיות מכל סוג שהוא — ועל אחת כמה וכמה בתנועה, שכל כולה מבוססת על סמלים.

סימלה של תנועת־החרות היה במשך שנים מוקד לביקורת על בגין וחבריו. לא אחת סיפרו שבחו"ל בטורחים כי זהו סימלה של מדינת־ישראל. בוויכוחים פוליטיים עם פלסטינים הזכירו הללו, שתנועה פוליטית מכוברת בישראל סבורה כי מדינה ריבונית שכנה אינה אלא חלק משיטחה, וכי הרובה מסמל את הדרך שבה תושג המטרה — מילחמה.

הסמל המקורי סתר למעשה את המיסמכים שעליהם חתמה ישראל בקמפ־דייוויד. ומישהו, כנראה, הבין את הרמז.

בסתיו 1985 או בקיץ 1986 תתכנס הוועידה הבאה של תנועת־החרות. על סדר יומה — שאלת הירושה, וחלוקת הכוחות בתנועה למחנותיהם השונים.

כבר עתה ברור שחלק נכבד מהדיונים יהיה סביב הבסיס לקיומה של התנועה — הסמל וההגדרה.

ואם הסמל נגנז, האם יש סיכוי לכך שגם הרעיון של ארץ־ישראל השלמה משני עברי־הירדן יהיה לנחלת ההיסטוריה?

בן־ציון ציטרין ■

אנשים

מדוע תוחב שמואל תמיר את ידיו לכיסיו ומה קרה בקיסריה לתווים של דויד קריבושי

■ צופי־טלוויזיה, שחזו בשידור על החלפת־השבויים, שמו לב לכך שעורך־הדין **שמואל תמיר** תחב כל העת את שתי ידיו לכיסי מיקטרונו, או שאחז במישהו, או שלחץ אותן על השולחן שלפניו. הסיבה: תמיר סובל מבעיה רפואית, הגורמת לידיו לרעוד.

■ מזה כמה שבועות שוררת מתיחות ניכרת בין ראש־הממשלה **שימעון פרס**, לבין קבלת פרס „הח״כית הסובלנית ביותר" מטעם כתבי־הכנסת. דורון חגגה את האירוע בחיק המישפחה. ביום קבלת־הפרס התייצבו בבניין מישפחתה וחברים קרובים. גם אחותה של דורון, המתגוררת בארצות־הברית, הגיעה עם בעלה לאירוע. האחות, מטופחת לא פחות מדורון, דוברת עברית רהוטה, ללא שמץ של מיבטא זר.

■ באירוע נוכחה גם בתה של מיפלגתו, **אלי לנדאו**. לנדאו התעקש: „צריך, צריך לדבר!"

■ מה עושה כיום חבר־הכנסת לשעבר **מיכאל קליינר**? ה־איש, מצעירי חרות, כשל בשבוע שעבר אף במירוצו למועצת־פועלי־תל־אביב. כישלונותיו בכנסת ובהסתדרות החזירו אותו לעיסוקו כעורך־דין במישרה־מלאה. „אבל (משה) **ניסים** (שר־המישפטים) עושה לי בעיות..." התלונן ביום השלישי. למחרת התכונן הח"כ לשעבר לנסוע לכנסת, כנראה כדי לטפל בבעיותיו כעורך־דין מהשורה.

■ יושב־ראש ועדת־החוקה־חוק־ומשפט, **אלי קולס**, נפצע השבוע בעת מילוי תפקידו. קולס נקע את רגלו ביום השלישי, עת ניסה למלט את נפשו ממישכן־הכנסת.

■ בערבו של היום השלישי נחתה קבוצה של מה שקרוי בפי הימין, „שמאלנים, יפי־נפש," במיבצרם של אנשי הפרלמנט של ראשון — הפרדס. הקבוצה, שבין אנשיה בלט המשורר יונה („**יבי**") בן־יהודה, הגיעה במיסגרת שלום־הבית שהכריזו אנשי־בוהמה שונים ומקורביו של **יוסי שריד** עם אנשי־הפרלמנט, אחרי שהנבחרים של ראשון־לציון הביעו תמיכה פומבית בשריד, עת התנדב לשרת בלבנון, והסירו את השלטים בגנותו של הח"כ, שקישטו קודם לכן את המקום.

■ הזמר **בועז שרעבי** מנסה להתאושש מבעיות־הנישואין שלו, שקצרו כותרות שמנות בעיתונות. שרעבי חזר זה עתה מניו־יורק, הקליט חומר חדש ומקווה לטוב.

■ השבוע הרקיעה הפופולאריות של חברת־הכנסת **מרים תעסה־גלזר** שחקים. חברי־הכנסת **פינחס גולדשטיין**, **בני שליטא**, **יגאל כהן** ואחרים התחרו ביניהם, בידי מי תיפול הזכות להסיעה למסיבת יום־הולדת פרטית. התחרות, אגב, התקיימה ללא ידיעתה של סגנית־השר לשעבר.

■ מייד אחרי שחתם על מיסמכי־פרישתו מרשות־השידור, קיבל **טוביה סער** על עצמו להיות בצוות המוביל של חברת ג'י־קיי — חברה צעירה בתחומי

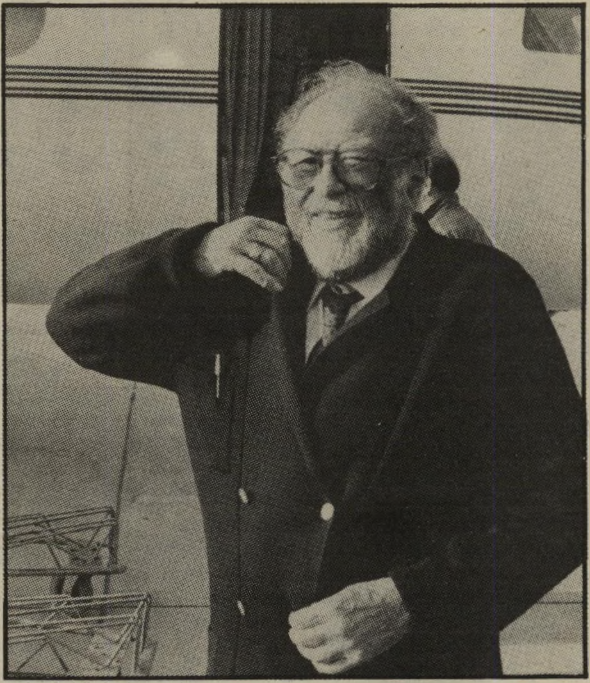

ברונו קרייסקי הקאנצלר־לשעבר של אוסטריה, שהיה אמור להציג בארץ את זקנו החדש ו־לחגוג את החזרת השבויים בתיווכו, ביטל את ביקורו מפני שהוזהר רישמית שחייו יהיו כאן בסכנה מידי המחתרת הימנית. בינתיים פירסם באוסטריה ראיון, שבו קבע כי מועמר קד'אפי אינו משוגע, וכן הציע ליאסר ערפאת להגיע להסדר עם השילטונות הסוריים.

חברת־הכנסת **שולמית אלוני**. אחד ממקורביו של פרס הסביר זאת בהתבטאויות הפוגעות של אלוני כלפיו. פרס לא נותר חייב, ומפגין כלפי אלוני קרירות, עד־כדי אי־אמירת שלום.

■ חבר־הכנסת **מיכה רייסר** התלונן בתיקשורת על הוצאותיו המרובות של איש־ציבור, בגין חתונות, בריתות ושאר שמחות. חבר־הכנסת עבר־אל־והאב דראושה הוסיף מנסיונו על נושא בלתי־מדובר זה. הוא סיפר כיצד הוזמן בשבוע שעבר לחתונה בכפר ערבי. כמה שעות לפני החתונה, משנסעה הכלה לסדר את תסרוקתה אצל ספר, היתה לחתן תאונת־דרכים חמורה. החתן נעצר ביום חתונתו. הכלה, תחת לסדר את שערה, סידרה לעצמה את פניה בחתכים ושריטות, המתינה לשווא ביום שאמור להיות המאושר בחייה. דראושה, שהביא צ'ק שמן כמתנת־חתונה, נאלץ לקחת טקסי־ספיישל לתחנת־המישטרה, שבה היה עצור החתן, ולהפעיל את כל כוחו והשפעתו כדי לשחררו. אחרי לילה עמוס נסיעות וטלפונים, נישאו החתן והכלה במזל טוב.

■ חבר־הכנסת **שבח וייס** מסתובב בימים אלה בפנים נפולות. הסיבה — אביו מאושפז במצב אנוש בבית־חולים. וייס מבקר מדי יום בבית־החולים, ומצב־רוחו עולה ויורד, בהתאם לשינויים שבמצבו של אביו.

■ חברת־הכנסת **שרה דורון** חגגה ביום השלישי את דורון, **דפנה שניאור**. שניאור שגילתה טעם מעולה והבנה באופנת־עילית, היא עיתונאית לעת־מצוא. הגורם העיקרי העוצר בעדה מלהתקדם בתחום זה, לדבריה, הוא עובדת היותה בתה של דורון. שניאור פוחדת פן תואשם בחוסר־אובייקטיביות.

■ השר **עזר וייצמן** טרוד ומתוח בשבועות האחרונים. לא חסרות לכך סיבות. וייצמן, שאינו יורד מהכותרות, נכח השבוע בכנסת בעת הודעת־הממשלה על מדיניותה הכלכלית, המשתנה מפעם לפעם. וייצמן לא היה מסוגל לשבת בשקט במקומו. בעת נאומו של שר־האוצר **יצחק מודעי**, הוא החליף פתקים עם ראש־הממשלה שימעון פרס, אחר־כך עבר לספסלי יחד ודיבר עם חברו לסיעה, **שלמה עמר**, חזר להחליף פתקים עם פרס, וחוזר־חלילה.

■ יושב־ראש אגף האיגוד המיקצועי בהסתדרות, **חיים הברפלד**, ומועמד הליכוד לראשות־ההסתדרות נראו סועדים השבוע (בשולחנות נפרדים) במיסעדה היקרה אולימפיה. „מה זה," תמה אחד הנוכחים, לצחוקם של שאר הסועדים, „במהלך הבחירות להסתדרות למרתם לאכול במסעדות קפיטליסטיות?"

■ אין בכוונתו של שמאי לנתח את ההפסד בבחירות להסתדרות. כך, על כל פנים, אמר לראש־עיריית הרצליה והחבר־

פאולו סזאר הכדורגלן הבראזילי הוותיק, מגרד את חוטמו, בחברתם של מרדכי שפיגלר (האוחז בו בידו) ורוני צוריה, עסקן הפועל־חיפה (משלב ידיים). השלושה חגגו במועדון החמאם, ערב המישחק הידידותי, שנערך בין הגווארדיה הוותיקה של נבחרות ישראל ובראזיל, כפי שהופיעו באליפות־העולם ב־1970. למטה: עמנואל שפר, המאמן בעל הוותק, מתדרך את נבחרת ישראל, מודל 1970, לקראת המישחק הנוסטאלגי נגד בראזיל, תוך כדי ארוחת־בוקר דשנה בגן־האורנים. המתודרכים, מימין לשמאל: משה רומנו, צבי רוזן, המאירי, אלי צ'ריקס, רפי אוסמו ודויד פרימו.

עליזה עזיקרי

זכתה בלטיפות ובחיבוקים מידי הזמר בני אמדורסקי. השניים ייצגו את הבראנז'ה הוותיקה של הבוהמה בפתיחה הרעשנית ומרובת־הצעירים של מועדון בתל־אביב. ההילולא הצעקנית נמשכה עד שעה 4 בבוקר, והיתה נמשכת בוודאי עד אור הבוקר, לולא הזעיקו השכנים המוטרדים ניידת של מישטרת תל־אביב, שהביאה לסופו של האירוע החגיגי.

הוידיאו: ציוד וידיאו, הפקות סרטים ותכניות־טלוויזיה.

■ פסטיבל **סם לואיס** נמ־שך. השבוע התקיימה מסיבת־הפרידה המי־יודע־כמה במיספר לכבוד השגריר האמריקאי הפו־פולרי. האירוע התקיים ביום השלישי, במלון פלאזה־ירוש־לים, וכלל את כל המי־זומי של הבירה.

■ מזל־טוב מגיע לשני כוכבי הסרט החדש, בנות, שייצא בק־רוב לאקרנים. השחקנים **חנה אזולאי** ו**עמוס לביא** המש־חקים בסרט זוג־נאהבים (היא פריחה טיפוסית, והוא בן־זוגה מעיירת־פיתוח), נישאו במהלך החודש — אולם לא זה לזה. חודש צילומים יחדיו הספיק להם.

■ אי־נעימות קלה אירעה ל**דויד קריבושי**, המנצח על תיזמורת הטיילת, המוכרת לקהל הרחב מתכנית הטלוויזיה, סיבה למסיבה. התזמורת הופי־עה השבוע באמפיתיאטרון בקי־סריה, והלהיבה את הקהל באיצ־טדיון הפרוץ לרוח. לפתע, בלהט ההתלהבות, התעופפו דפי־התו־ווים מכנו של המנצח המופתע. קריבושי נאבק בין איסוף הדפים לבין המשך הניצוח על התז־מורת.

■ בשקט־בשקט בא לארץ **אדמונד דה־רוטשילד**, הק־רוי על שמו של סבו, הנדיב הידוע. רוטשילד־הנכד ביקר ביי־קב של זיכרון־יעקב. במיסגרת הביקור הוענקה לו תמונה היס־טורית של סבו.

■ בעת ההפגנות הסוערות ליד מישכן־הכנסת ביום השלי־שי, אמר חבר־הכנסת **אליהו בן־אלישר** במיזנון: „איזה עם אנחנו! לא להאמין! זה ליד זה מפגינים נגד החזרת מחבלים, בעד עצירי המחתרת ונגד מס־נסיעות...”

■ סגן שר־האוצר, **עדי אמוראי**, ניסה להוריד השבוע פרופיל, אחרי הפירסום על מינויו הצפוי לתפקיד נגיד בנק־ישראל. אמוראי, הלוטש מזה זמן את עיניו לתפקיד הבכיר, סבר שזה יפול בחיקו עם סיום כהונתו של הנגיד הנוכחי, **משה מנדלבאום**. כעת, משפורסמה הכוונה להדיח את מנדלבאום, מעדיף אמוראי לשתוק ולהשתיק את העיסוק בנושא זה.

■ ערב נוסטלגי נוסף לזכר תל־אביב הקטנה הוקדש ל„מיס־לוסי”. מיס לוסי אינה אלא נקני־קיה חדשה, קטנה ושמנמנה. לא ברור מיהי העילה שהיוותה את ההשראה לחידוש הקולינארי הזה.

■ השחקן **עודד תאומי** הינחה את הערב המוזר הזה. במשך הערב זכה לשמוע מפי המשתתפים השונים שהעלה לבימה — **רחל מרקוס**, **טובה פירון** ועוד הרבה־הרבה אחרים — מי היו המאהבות הרבות של אביו השחקן.

■ שר־האנרגיה, **משה שחל**, מארח השבוע את שר־הנפט המצרי. שחל, הידוע בטעמו האלגנטי, בחר לארחו לארוחת־ערב במלון הילטון־ירושלים. אופי־הארוחה אינטימי, ובין משתת־פיה נכללים חברי־הכנסת: אליהו בן־אלישר, **אהוד אולמרט**, עבד־אל־והאב דראושה ואחרים.

■ עם גבור הדיבורים על הרחתו האפשרית של מנכ"ל רשות־השדור, **אורי פורת**, מ־תפקידו, הגיע פורת חיוור ומוד־אג לכנסת ביום השלישי. פו־רת עבר מחבר־כנסת למישנהו, מעסקן לעסקן, אפילו על הזו־טרים שבהם לא פסח. המטרה היתה לנסות ולהרחיק את עניבת החבל המתהדקת סביבו. אחד מבני־שיחו היה **משה עמירב**, חבר מליאת רשות־השידור. ה־שיחה נקטעה זמן קצר אחרי שהחלה. עמירב הוא אחד המו־עמדים להחליף את פורת בתפ־קידו.

■ משנפגשו השבוע **בני פלד**, מפקד חיל־האוויר לשעבר והיום יושב־ראש מועצת המ־נהלים של אלביט, והמנחה **מני פאר**, בהופעה למען עובדי אלביט, הפתיע פאר את פלד משסיפר שדרכיהם נפגשו בעבר, „כשעפתי מחיל־האוויר...”

■ **ויקטור ששון**, מנהל דן־תל־אביב, החל מתעניין יתר־על־המידה במיבצע נגד עישון, הנערך במלונו. ששון החל מבקר בחדרי־המלון, בחד־רים אלה שאליהם אסורה הכ־ניסה למעשנים, ובודק אישית אם הוחלף הריהוט, ואם הוחלפו הוילונות רווי־העשן. הוא יזם חוגי־הסברה בנושא זה. פיתרון התעלומה: ששון, מעשן כבד, נסחף במיבצע והפסיק בן־לילה לעשן. עד אז עישן יותר משתי חפיסות־סיגריות ליום.

■ שחקני תיאטרון חיפה, שיצאו לשבוע הופעות באצבע הגליל, נגררו בתוקף הנסיבות לוויכוחים בנושאים הפוליטיים הבוערים. בקריית־שמונה ביקש המחזאי **הלל מיטלפונקט** מה־קהל שיציע לו ולשחקנים רעיו־נות לאילתור. אחד הציע, ל־**דורון תבורי**, המגלם את טר־טיף של **מולייר**, ול**רמי דנון**, המגלם את וייסקופ מהמחזה גטו של **יהושע סובול**, שיאלתרו לפני הקהל זוג המחכה לנפילת קאטיושה. השניים הרחיקו־לכת, ולקול צחוקו של הקהל הציע טרטיף לווייסקופ להפוך את חנות המכולת שלו לישיבה.

■ הקהל במטולה היה חם יותר. אחרי ההצה מחכים לגודו נערך דיון בהנחייתו של העיתו־נאי **גבי זוהר**. הקהל מיאן לש־אול שאלות על **סמיואל בקט**. לעומת זאת, התעניינו הצופים בשאלות אחרות, הקשורות ל־שחקנים הערבים שהופיעו במח־זה. אחד הצופים שאל את **יוסף אבו־ורדה**: „למה אתה מצהיר שאתה ישראלי? את יום־העצ־מאות חגגת?” אבו־ורדה סיפר שהוא ניצל את יום־העצמאות כדי לעלות את האדמה שנלקחה ממשפחתו בכפר בירעם, שליד הגבול הלבנוני. צופה אחר הטיח בשחקן: „יהודים מכל העולם תורמים ובונים, גם עבורכם, בתי־חולים, ובתי־ספר!” השיב אבו־ורדה: „הייתי שמח אילו הייתי מסוגל לגייס כספים בנסיכו־יות־הנפט לבניית בתי־חולים במטולה.”

מה הקשר בין ערפאת והבחירות להסתדרות

● חבר־הכנסת **עבד־אל־והאב דראושה** נמנע, על פי בקשתו של **שימעון פרס**, מניסיון נוסף להיפגש עם נציג פלסטיני.

דראושה

אחרי ניסיונו המפורסם הראשון, הזמין פרס את דראושה לשיחה בארבע עיניים. פרס ביקש מ־דראושה להבטיחו שלא להפתיעו עוד, ולהודיעו מראש על כוונות דומות בעתיד. דראושה סירב ו־אמר, שאינו יכול להטיל על ראש־הממשלה את האחריות לביקורים מעין־אלה. אך לפני הבחירות ל־הסתדרות העביר לפרס מסר על כוונתו לנסות לפגוש את **יאסר ערפאת**. פרס ביקשו, באמצעות מזכיר הממשלה **יוסי ביילין**, שלא לבצע זאת ערב הבחירות להסתדרות. דראושה קיבל שוב את דין התנועה, נותר בארץ והשתתף במערכה על קולו של הבוחר הערבי בבחירות בהסתדרות.

פסוקי השבוע

● **רפי חזן**, אחד משמונת השבויים: „מה רצו שאעשה? ש־אתאבד במקום ליפול בשבי?”

● **חבר־הכנסת מאיר שיטרית**, על החלפת השבויים באסירים ביטחוניים: „גם את בני לא הייתי משחרר מהשבי במחיר כזה!”

● **השופט בדימוס בני־מין כהן**, על ההצעה להטיל עו־נש מוות על עבירות ביטחוניות: „צריך לזכור שהם לוחמי חופש!”

● **השר יוסף שפירא**, בתשובה לשאלה מדוע אינו דו־רש חנינה גם לאנשי מחתרת־ליפתא, דויד בן־שימול ולחשו־דים ברצח נהג המונית, שאינם אנשי גוש־אמונים: „אבל הם מטורפים!”

● **סגנית־יושב־ראש־הכנסת חייקה גרוסמן**, על היעדר שרים במליאה, כדי שיוכלו להשיב על שאילתות חברי־הכנסת: „אני נועלת את ה־ישיבה. הישיבה הבאה ביום בית בשבוע הבא.”

● **שר־האוצר לשעבר יורם ארידור**, בעת הופעתו לפני ועדת־החקירה על מפולת מניות הבנקים: „ידעתי על פצ־צת־הזמן תישעה חודשים אחרי שנכנסתי לתפקיד.”

● **חבר־כנסת חיים רמון**, בעת דיון בוועדת־הכס־פים: „שר־האוצר אינו מטעה את הציבור, אלא מרמה אותו!”

● **הרב שלמה אלבז**, הגורו של החוזרים בתשובה, על הפילוסוף ז'אן ז'אק רוסו: „צר־פתי אחד, שנקרא יאן יאק רוסו (במילעיל), אמר שצריך לחזור לטבע. הוא צדק. כי טבע בגי־מטריה שווה אלוהים.”

דפנה ברק

קרולין לנגפורד

נראתה מאושרת, בחברתו של בעלה – גרושה לעתיד – אסי דיין. השניים כיכבו ביום החמישי בפתיחה החדשה של מיסעדתו החדשה של שייקה לוי (מימין, בחולצה לבנה). לוי פתח מיסעדה, כיוון שנמאס לו לשלם תמורת פיטומה של גיזרתו המתעגלת.

נשים

לגברים בלבד

המיפלגות אינן מתאמצות לשכנע את המצביעות

מערכת הבחירות המשעממת בהסתדרות, שהסתיימה לפני שבועיים, עסקה בכל דבר כמעט, מלבד ענייני העובדים: במוצאם העדתי של המועמדים, באופּציה הירדנית ובדיוקנותיהם של שרים, שאינם כלל חברי הסתדרות.

אך לא רק ענייני העובדים נשכחו. גם האינטרסים המיוחדים של המצביעות כמעט שלא הוזכרו.

לבשל ולנקות. אתי בן־זיו, סוציולוגית חיפאית, אם לשתיים, המשרתת בחיל־הים, ערכה מחקר שנועד לבדוק עד כמה התאמצו המיפלגות, במערכות הבחירות השונות, לפנות לליבן של הנשים.

התוצאות הן עגומות ביותר: בממוצע, רק 6% ממודעות־הבחירות פונות ישירות לנשים.

עוד עולה מן המחקר, כי רק ב־62% מן המצעים שנבדקו יש פניה כלשהי לנשים, אך גם בהם הפניה היא לרוב בסוף המצע ובצימצום. כך, למשל, פנתה מפ״ם לנשים פעם אחת בלבד — בבחירות לכנסת השישית.

התכנים המתייחסים לנשים גם הם לא נשתנו, והנושאים המופיעים בעיקר במודעות הם: עבודה (שכר שווה, עבודה חלקית/גמישה, זכויות־סוציאליות, מס־הכנסה); חוק (שוויון, דיני־ממון); חינוך; פוליטיקה (בעיקר ייצוג בכנסת).

תדמית־האשה היא התדמית המסורתית של אם ושל רעיה, עקרת־בית ומחנכת, ורק בנוסף — אשה עובדת. אך גם כאשה עובדת מודגשים תפקידיה ה„נשיים" המקובלים: „את, האשה העובדת, החייבת בסוף יום־העבודה לעמוד בתור... לבשל... לנקות...

עבודתה היא תמיד במיקצועות המקובלים: הוראה, מזכירות, אחיות. הפניה היא: „את, הפקידה," ולא „את, המנהלת," ואין התייחסות לקידום בעבודה ולמימוש עצמי.

כפי שאין המיפלגות רואות בנשים ציבור בעל אינטרסים, שכדאי לפנות אליו, כך גם נטו להמעיט במיספר הנשים שהעמידו כמועמדות לכנסת. 12.8% מקרב מועמדי הגוש של מיפלגות־הפועלים היו נשים — 11% נבחרו בפועל; אצל מיפלגות־הימין היו 6.8% מכלל המועמדים נשים (נבחרו 4.9% בלבד); במפד״ל היו 6.6% מן המועמדים נשים (רק 3.8% נבחרו).

לאור סיכומים אלה, אין כלל פלא בכך שכאשר התפתתה בן־זיו, בעבר, לעסוק בפוליטיקה, היא פנתה לתנועה הפמיניסטית, והיתה מועמדת לכנסת מטעם מיפלגת־הנשים בבחירות של 1977.

רנסאנס לבת־חווה

ברוך־הבא לכל מי שיבוא

היא ביישנית, מופנמת, מתקשה לבטא את עצמה בדרכים שיגרתיות. היא חושבת שתכונות אלה הביאו אותה לציור. את רגשותיה ומחשבותיה היא מביעה דרך התמונות.

היא, תמי גרצ׳וק, 30, חיפאית עדינת־מראה, שתערוכת־יחיד אחת והשתתפות בכמה תערוכות קבוצתיות מאחוריה, המציגה עתה תערוכה נוספת, בנושא אחד: פמיניזם, שיחרור האשה. השם שבו בחרה: רנסאנס לבת־חווה.

קשר אמיץ. גרצ׳וק שהיא מורה מוסמכת לציור, הגיעה לפמיניזם בהשפעת ספר של תחיה בת־אורן. „מצאתי בספר את המרירות, הזעם והתיסכולים שהצטברו בי מילדות," היא אומרת, „חשתי ריגשי־נחיתות. לא אהבתי כאשר הבנות, בגיל ההתבגרות, העמידו פני טיפשות, כדי למצוא־חן בעיני הבנים.

„אני גרה עם אמי, שהיא נכה וחולנית. כשהייתי בת 11, היא עברה ניתוח קשה בבית־חולים. סבלתי אז מאוד. הייתי ילדה עזובה, בודדה ומבוהלת עד מוות. בבדידות הנואשת הזאת התחלתי לצייר, בעיקר כדי לשמח את אמי, כאשר ביקרתי אותה. היא נהנתה מהציורים שלי ועודדה אותי להמשיך.

„אבי נפטר, והורי־אמי פירנסו אותנו. כאשר מתו לפתע, לפני 20 שנה, שניהם בחודש אחד, נשארנו אמי ואני במצוקה כלכלית קשה. הקשר בין שתינו אמיץ מאוד, ואמי היא גם ידידתי הקרובה ביותר."

עולם אכזר. גרצ׳וק מציירת בדרך־כלל בלילות. השקט ומוסיקה קלאסית ברקע עוזרים לה להתרכז. היא כותבת שירים, מתעניינת בפסיכולוגיה ובפאראפסיכולוגיה. „החלטתי לא ללדת ילדים," היא אומרת, „העולם אכזר מדי."

היא רצתה להדפיס קטלוג לתערוכתה, אבל לא יכלה לעשות זאת, מפני שלא היה לה הכסף לכך. גם הדפסת ההזמנות מהווה בעיה בשבילה, והיא מחכה לסוף החודש, מועד קבלת קיצבת הביטוח הלאומי.

תערוכתה נפתחת השבוע באודיטוריום בחיפה. „אני מקווה שיבואו אנשים, ואני מקווה למכור תמונות," היא אומרת, „ברוך־הבא לכל מי שיבוא."

ציירת גרצ׳וק ושתיים מיצירותיה*
אמא – כן; ילדים – לא

* *למעלה: אוטו־פורטרט אסטרולוגי. למטה: אוטו־פורטרט משנת 78.*

סטודנטים

גלגלי הקמפוס

מה האמת באגדות על מכוניותיהם הרבות של הסטודנטים?

כשהוחלט להעלות את שכר־הלימוד באוניברסיטות, היו רבים שמשכו בכתפיהם ואמרו: לא נורא, ממילא יש להם הרבה כסף. צריך רק ללכת

(המשך בעמוד 20)

עוד שרות לציבור של קבוצת הסנה:

עד 50% הנחה בביטוח הדירה!

"הסנה" באה לקראתך בתכנית ביטוח רכוש חסכונית:

אתה מגדיל את סכום ההשתתפות העצמית לפי בחירתך ומקבל הנחה משמעותית, עד 50% על דמי הביטוח שאתה משלם.
כך אתה קובע את גובה הפרמיה שתשלם בעבור ביטוח הדירה שלך.

בקש פרטים מסוכן "הסנה" שלך על תכנית "השתתפות עצמית".

הסנה — חברה ישראלית לביטוח בע״מ
צור — חברה לביטוח בע״מ
החברה הישראלית לביטוח משנה בע״מ
רותם — חברה לביטוח בע״מ
שמיר — חברה לביטוח בע״מ
בידרמן — חברה לביטוח בע״מ
שמשון — חברה לביטוח בע״מ
דקלה — חברה לביטוח בע״מ
חברה מסונפת:
החברה הישראלית לביטוח אשראי בע״מ

קבוצת הסנה
חברת העובדים ההסתדרות הכללית

זיוה תלם

מזמינה אותך

למכירת סוף חורף 85', תחילת האביב

במכירה: מכנסי עור החל מ־89,000 ש' –
כל הדגמים וכל הגדלים

חוה פולופ – חולצות מודפסות, חצאיות ג'ינס, בגדי אביב – מבד כותנה וטריקו.

„רזיאלה" – מכירת סוף עונה. מחיר מוקפא. קולקציה חדשה לאביב, חליפות לשעות אחה"צ והערב.

M/N – חליפות כותנה לשעות הערב.

רפי יעקובסון – בגדים ליום ולערב

אביזרים נהדרים

עיצוב: רזיאלה

המכירה תתקיים ביום ששי 31.5.85
ביום שבת 1.6.85
בין השעות 10–14
17–19

בבית זיוה תלם, דוד המלך 10 הרצליה פיתוח ● טל. 052־72976

איתן עמיחי הדברת מזיקים

בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.

רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272

טל 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75

שמירה על בריאותך ורכושך

כל יום שלישי בערב
ניתן להשיג את
העולם הזה
במסעדת
PIROŽKI פירוז'קי
רח' ירמיהו 30, תל־אביב

מכסה שינאה שפתי־שקר

בשבת אחרי־הצהריים צילצל הטלפון בביתנו. רחל הרימה את השפופרת. „רחל, מה קרה?" זעק קולה המוכר של פרדריקה סגל, האחת והיחידה, מי שהיתה מלכת חיי־הערב של תל־אביב.

„קרה מה?" תמהה רחל.

„אורי!" זעקה פרדי, „ממה הוא מת?"

„הוא חי לגמרי!" טענה רחל, „המנוח יושב בחדר השני ועובד!"

הסתבר כי פרדריקה קראה באחד החינמונים מאמר, שתיאר את מותי והלווייתי. (על טעם וריח וגומר.) היא לא יכלה להמשיך בקריאה מרוב התרגשות, מה גם שאיבדה לא־מכבר את בעלה דוב. במשך שעות חיפשה בקדח־תנות מישהו ממכריי, כדי שיג־לה לה את נסיבות מותי הפית־אומי. היא לא מצאה איש מהם. בסוף היום אזרה עוז וטילפנה.

זרחין

קשה עוד יותר היה מצבו של אלכסנדר זרחין, הקשיש, הממ־ציא הידוע. זרחין הוא דתי, ועל כן לא יכול היה לטלפן בשבת לאיש. רק ביום הראשון בבוקר שמע את האמת, ומיהר לכתוב לי מיכתב.

הפתשגן הזה הוא כל־כך יפה, שאיני יכול להתאפק מלפרסם אותו במלואו.

כך כתוב, בכתב־יד מסולסל על נייר צהבהב:

חברך מת — תאמין, התעשר — לא תאמין. (גיטין לד).

19.5.85, ת"א.

לכבוד מר אורי אבנרי היקר, שלומך ישגה!

לפי עניות דעתי, ראוי שתגיב (על מאמר החינמון, שעורכיו מרשים לפרסם (על אדם חי), ואינם מתחשבים עם מינהג ישראל, שלא מודיעים על מות אדם, אפילו לקרוב של המת, ולפי חז"ל (פסחים ג') על המודיע כנ"ל נאמר: „מוציא דיבה הוא כסיל" (משלי י' 18), ועל אחת כמה וכמה על אדם חי. וראשו של אותו פסוק: „מכסה שינאה שפתי־שקר."

חז"ל דאגו לחיים, כי הרי המת לא נפגע. שנאמר: „והמתים אינם יודעים מאומה" (קוהלת ט' 5). אומנם אתה לא נפגעת, כי הרי אתה חי. אבל אנשים שמוקירים אותך, כמוני, בוודאי הצטערו כמוני ואשתי, והריבה קילקלה לנו את השבת, עד שפגשתי היום אנשים שראו אותך ונודעה לי הכסילות הזו, שהיא גם רישעות!

וזהו שאמרו חז"ל: „אם אין תורה, אין דרך ארץ," ואוי לאינ־טליגנציה של גויים. ועל זה קונן ירמיהו: „כל הגויים ערלים, וכל בית־ישראל ערלי־לב."

והחכם קבע: „בדרך כשהסכל הולך ליבו חסר, ואמר לכל סכל הוא." (קוהלת י' 3).

אני מאחל לך אריכות ימים ובריאות טובה, ואל תתבטל אף פעם!

אמר ר' נחמיה: „אין אדם מת, אלא מתוך הבטלה."

בהוקרה, ש. וא. זרחין.

ולא תהי למוות ממשלה

לי עצמי אין בעיות עם המוות. הסתדרתי עימו מזמן. אינני יודע בדיוק מתי זה קרה לי.

אולי זה היה כאשר לקה אבי בנמק, בעיקבות תאונת־דרכים, ועמד למות. אחותי הבכורה, שלמדה פעם רפואה (אך לא יכלה להשלים את לימודיה אחרי שעלינו ארצה) לקחה אותי לשיחה רצינית, והסבירה לי את עובדות החיים והמוות. שוכנעתי מבחינה אינטלקטואלית. אבי החלים.

אולי זה קרה בקרב הראשון שלי. היינו אמורים לתקוף בלילה כפר ערבי בשם דיר־מוחזין, ליד לטרון. הסבירו לנו את המטרה בבוקר, ובמשך כל היום התהפכה הקיבה בקירבי. התביישתי מאוד, עד ששמתי לב שזה קורה גם לכל האחרים.

יצאנו בלילה, ותקפנו עם עלות השחר. זאת היתה פעולה אופיינית לימים ההם, בראשית מילחמת־העצמאות: הנחתנו על הכפר מכת־אש, התושבים השיבו אש דלילה וברחו לגבעות שמסביב, תפסנו את הכפר הריק, והערבים המשיכו לירות לעברנו אש בלתי־יעילה. איש מאיתנו לא נהרג, מלבד חייל שניסה לפרוץ לבית נעול לשם ביזה. הוא הלם בדלת בקת הסטן שלו, וירה בעצמו.

אחרי פעולה זו ישבתי ובירורתי עם עצמי מדוע פחדתי. החל־טתי שהפחד הוא בלתי־רציונאלי. מאותו רגע איבדתי כמעט לגמרי את תחושת הפחד הגופני.

זה לא היה טוב, מפני שלבסוף התחלתי להתנהג בקלות־דעת. באחד הימים האחרונים שלנו בחזית נשלחתי על־ידי מפקד מטומטם להחליף לאור היום כיתה שהיתה ממוקמת בעמדה חשופה, תחת עיני המצרים, במקום שבו מצויה כיום קריית־גת. השארתי את כיתתי מאחור, וסיירתי במקום בליווית המם־כף, שאותו באתי להחליף. לא רצנו, לא זחלנו ולא התכופפנו. מיקלע מצרי קצר אותי.

הייתי מת שם (וחוסך הרבה צרות להרבה אנשים), אלמלא חשו ארבעה מאנשי הכיתה שלי, כולם מארוקאים, והוציאו אותי תחת אש־תופת. אז לא היו מסוקים לפינוי. אחרי נסיעה ארוכה ואיומה הגעתי לחדר־הניתוח — בדיוק בעוד מועד. לאורך הדרך הייתי בטוח שאני עומד למות.

מאז יש לי ההרגשה שחיי ניתנו לי במתנה, ושהם לכל היותר פיקדון זמני מאוד.

זה חזר על עצמו בעת ההתנקשות האחרונה בחיי. לפני עשר שנים. המתנקש נעץ את הסכין בחזי, ולא ידעתי מה נפגע. הדם קלח חופשי־חופשי, ולא ניתן לעצרו. זה היה מירוץ בין הדם והאמבולנס, והאמבולנס ניצח. (למעשה לא היתה סכנה, כפי שלמדתי לאחר־מכן, מפני שהסכין החטיאה בכמה מילימטרים את העורקים העיקריים.)

באחד הימים טסתי מעל לאוקיינוס האטלנטי. בזמן הארוחה, ואולי בהשפעת קצת שמפניה, חלפה במוחי המחשבה: מה היה קורה אילו נפל המטוס ברגע זה? האם הייתי מצטער בשניה האחרונה? הגעתי למסקנה שלא.

אין לי שום משיכה למוות. אבל המוות אינו מפחיד אותי.

מיצעד הטימטום

תקום ועדת־חקירה או לא תקום — את דינה של מילחמת־הלבנון כבר חרצה ההיסטוריונית ברברה טוכמן (או טאקמן, בניב אמריקאי), יהודיה אמריקאית שרכשה לה שם בינלאומי בספריה המבריקים על פתיחת מילחמת־העולם הראשונה (תותחי או־גוסט) ועוד.

הנה כמה מן המסקנות של אשה חדת־עין זו, הכלולות בסיפרה האחרון, מיצעד הטימטום:

„זהו הסממן הקלאסי של טימטום: הסירוב להסיק מסקנות מן

אורי אבנרי

יומן אישי

העובדות בשטח, ההתמכרות למדיניות המובילה לתוצאות הפו־כות."

„בלבנון, בחירת אופציה אחרת היתה דורשת דמיון, ומיצרך זה נדיר תמיד בחוגים ממשלתיים."

„אחרי שנבחרה ובוצעה מדיניות אחת, כל פעולה נוספת אינה אלא מאמץ להצדיק אותה."

„שום כישלון של המדיניות לא עירער את האמונה בה."

„ביחסים שבין בעל־חסות ובן־חסות (ישראל והפלאנגות), בן־החסות יכול תמיד לשלוט בבעל־החסות על־ידי האיום בהת־מוטטות."

„(בשלב מסויים) לא נותרה אלא הברירה בין מדיניות הרת־שואה ומדיניות בלתי־נסבלת."

„היה כאן מיקרה קלאסי של ראיית האמת מצד אחד והמשך הביצוע תוך התעלמות ממנה, מצד שני."

„בעל תפקיד זוטר יעדיף בדרך כלל את ההזדהות עם דעתם של הממונים עליו על פני ההודאה בעובדות בשטח."

„ההתאמה למציאות היא תהליך מכאיב. לשליטים, שבחרו במדיניות מסויימת, קל יותר לדבוק בה. לבעלי תפקידים זוטרים מוטב, לטובת הקאריירה שלהם, שלא להכות גלים, ולא לעמוד על עובדות מכאיבות שקשה לבוסים להודות בהן."

„דיסונאנס קוגניטיבי הוא הנטיה לגנוז, לטייח או למהול נושאים העלולים לגרום לכאב פסיכולוגי או לסיכסוכים בתוך המערכת... הוא גורם לגניזת אופציות, מאחר שאף המחשבה עליהן כרוכה בסיכסוכים פנימיים... ביחסים שבין הזוטרים והבכירים, הוא גורם לפיתוח אופציות שאינן מרגיזות איש. הוא עוזר לבוסים להתמיד ולהתקיים בעולם דמיוני."

„משאבים וחיי־אדם הושקעו במיבצע שיוזמיו כבר איבדו את האמון בו, אך הם לא היו מוכנים לסכן את המשך הקאריירה שלהם. הם הכריעו לטובת האינטרס העצמי, לא לטובת המדינה. רק שליטים נדירים מאוד נוהגים אחרת."

„,דע את האוייב' הוא המירשם החשוב ביותר. אולם מינהג ישראלי הוא לנתק את המגע ולפעול כלפי הערבים מתוך בורות גמורה."

„(על שרון:) אגו שלא ידע שובע ולא ידע ביטחון עצמי, יכולת בלתי־נלאית להשתמש בעוצמת תפקידו ללא כל מעצור, התנג־דות עמוקה לכל עובדה המוכיחה כי המדיניות שלו אינה נכונה."

„איש אינו בטוח בהנחות שלו כמו אדם היודע מעט מדי."

„המילחמה היא תהליך שבו אין דרך חזרה מבלי להודות במפלה."

„רק בקושי הגדול ביותר ניתן לשים קץ ללחימה ולהגיע לפשרה. כך גילו מדינות רבות, שהיו שקועות בבוץ."

„הממשלה פשוט המשיכה בדרכה מפני שלא ידעה מה לעשות אחרת. כאשר כל האופציות נראות בלתי־מבטיחות, מעצבי־מדי־ניות אינם חושבים, אלא ממשיכים להפעיל כוח."

„המנטליות הישראלית סמכה על יתרון העוצמה, אולם טנק אינו יכול לפזר צרעות."

„יש לתת יותר כבוד למי ששם קץ למדיניות שגוייה, תוך החלטה נחושה ואמיצה, מאשר למי שרבק בה בעקשנות."

„דעת־הקהל הישראלית תמכה במילחמה מתוך אמונה שיש בידי הממשלה מידע סודי, המאפשר לה לקבל החלטות נבונות. אך לא זה בלבד שזה היה נתון בספק, אלא שהחלטות גורליות כלל אינן מחייבות מידע מיוחד, אלא שיקול־דעת — והמדינאים אינם משופעים בו יותר מאשר האזרח האינטליגנטי."

„האמונה שהממשלה ,יודעת יותר טוב'... היא הנחה מרגיעה, הפוטרת בני־אדם מלנקוט עמדה. בדרך כלל אין בה ממש, בייחוד בענייני־חוץ."

„פקיד יכול תמיד לשכנע את עצמו שהוא יכול להועיל יותר ,מבפנים', בנסיון לרסן את המערכת, ואחר־כך הוא שותק, כדי שלא לאבד את העוצמה הנתונה בידיו."

„ההנחה היא שהמילחמה מאחדת עמים, אולם מילחמה המעוררת מחלוקת מפלגת את המדינה יותר מאשר מחלוקת רגילה."

„הצבא רגיל להשתמש בתחבולות כדי לרמות את האוייב. הוא מרמה מתוך הרגל."

„השאלה (הנשאלת על־ידי פקידים בכירים, במהלך מילחמה כושלת) היא: מהי החובה העיקרית? הנאמנות לממשלה או לאמת?"

„כאשר העובדות האובייקטיביות מפריכות אמונות המושר־שות עמוק, הרי מה שקורה אינו ביטול האמונות, אלא הקשחתן, בליוויית נסיונות לתרץ את הסתירות. במילים פשוטות, הפלונטר של הטימטום מתהדק."

„הציבור הישראלי לא החכים, אלא שנמאס לו, ובמקרים מסויימים גם זהו סוג של חוכמה... הממשלה האמינה שהיא מסוגלת לנהל מילחמה מוגבלת, מבלי להזדקק לציבור הרחב."

„רבים חשו שמשהו אינו כשורה במילחמה זו, שהיא אונסת את הרגשות שלהם כלפי המדינה."

„אובדן כבודה של הממשלה גורם לטראומה. ממשלה שאין מכבדים אותה אינה יכולה לתפקד."

„אבידות־אדם הן נסבלות כשמאמינים שהן משרתות מטרה. הן מרות פי כמה כאשר, כמו במיקרה זה, הן מוקרבות על שום דבר."

„בישראל שוררת האשליה שהיא כל־יכולה... אשליה זו, נובעת מאופיה של אומה אשר יצרה את עצמה. זוהי השחצנות של העוצמה."

„אטימות־המוח, המינהג של ,אל תבלבל לי את המוח בעוב־דות', היא תופעה אוניברסלית של טימטום. אך בשום מקום לא היתה בולטת יותר מאשר בצמרת של ירושלים לגבי לבנון."

„(שררה) בורות גמורה לגבי ההיסטוריה, המסורות והאופי הלאומי של לבנון... ביסודו של דבר, סירבו להאמין ביכולת העמידה של ,ערבים'."

„אחת התופעות האוניברסליות האחרות היא העדר המחשבה האינטליגנטית בצמרת השילטון. זה מעורר את השאלה אם יש במערכת הפוליטית והבירוקראטית משהו המשעבד את השכל ל,ביצועיזם'."

„(על שרון:) עודף של עוצמה גורם לטימטום... עוצמה רבה מדי, כמו מיפרש גדול מדי, היא מסוכנת... שום נפש אנושית אינה יכולה לעמוד בפני הפיתוי של עוצמה שרירותית."

„כאשר נעצר השכל, אלה הם השלבים: בשלב הראשון קובעים את העקרונות והתחומים של בעיה מדינית. בשלב השני, כאשר התיפקוד יורד, העקרונות המקוריים מתקשחים. בשלב זה עוד ניתן לבדוק מחדש את המצב ולשנות את הכיוון, אך דבר כזה אינו קורה כמעט לעולם. הת־קשחות המדיניות גורמת להג־דלת ההשקעה ולצורך להגן על האגו. מדיניות שגוייה הולכת ותופחת, ולעולם אינה נסוגה. ככל שגדלה ההשקעה, וככל שמעורב בעניין האגו של המ־דינאי, כן גוברת אי־היכולת לס־גת ולנתק מגע. בשלב השלישי, הרבקות בכישלון מגדילה את הנזקים עד לאסון."

שרון

„הבעיה היא ההתמדה בשגי־אה... האופציה הקשה ביותר לממשלה היא להודות בשגיאה, לוותר על ההשקעה, לשנות את הכיוון..."

„לראש־ממשלה, ההודאה בשגיאה כמעט שאינה באה בחש־בון."

„השילטון אינו מופעל כיום בצורה טובה יותר מאשר לפני 3000 או 4000 שנה."

עד כאן.

איך הספיקה ברברה טוכמן לסכם את מילחמת־הלבנון בצורה כה קולעת ובמהירות כזאת? היא לא הספיקה.

כל המובאות הנ"ל לקוחות מן הפרק שכתבה על מילחמת וייט־נאם. החלפתי את השמות וייט־נאם, ג'ונסון, ארצות־הברית, וושינגטון, המופיעים במקור, בלבנון, שרון, ישראל וירושלים.

במדינה

(המשך מעמוד 24)

למיגרשי־החניה של האוניברסיטות ולראות את המכוניות המפוארות שבהן נוהגים הסטודנטים.

בדיחות־אוטובוס. אגרת־המ־כוניות מלווה את הסטודנטים שנים רבות, ואיש לא העלה מעולם על דעתו לברוק אותה. עד שבאו אנשי שכיל, עיתונה של אגודת הסטודנטים החדשה באוניברסיטת תל־אביב. הם נטלו בידיהם פינקס ועט ויצאו למיגרשי־החניה. בשלושת מיגרשי־החניה ש־מסביב לקמפוס גילו הסטודנטים־החוקרים 905 מכוניות. היה זה באחד מימי הראשון בצהריים והמיגרשים היו עמוסים במיוחד.

על מיספר זה יש להוסיף את 600 הסטודנטים הזכאים להיכנס ב־מכוניותיהם לתוך הקמפוס עצמו, וגם לקחת בחשבון כי לא כל הסטודנטים שוהים כל הזמן באוניברסיטה.

אבל אסור גם לשכוח, כי לאוני־ברסיטה מגיעים מדי יום גם אנשים שאינם סטודנטים.

הסיכום לכן: פחות מ־10% מתוך 17 אלף הסטודנטים מגיעים לקמפוס במכוניותיהם. האחרים, שהם הרוב המכריע, נאלצים להיטלטל מדי יום באוטובוסים עמוסים לעייפה, בעיקר בקווים 24 ו־25 של דן, המשמשים מקור בלתי־נדלה לבדיחות ולסיפורי־הווי.

בדיחות־האוטובוס, כמובן, משתנות מפאקולטה לפאקולטה. המתמטיק־אים, למשל, סבורים כי קו 24 הוא המח־שה מצויינת למושג אין־סוף. ההיס־טוריונים, לעומתם, משוכנעים כי נהגי קו 25 פועלים על־פי עצתו המפור־סמת של אוגוסטוס קיסר: FESTINA LENTE („הזרדז לאט!").

העליזות של ארידור. תוך כדי חקירה בדקו הסטודנטים גם את שנות־הייצור של המכוניות. בערך רבע מהמכוניות היו מהשנים 82־83. רק כלי־רכב ספורים היו חדשים יותר, וכל האחרים היו, בממוצע, בני 10 שנים.

את התעלומה הסטטיסטית הסביר שכיל בפשטות: רבע מהמכוניות נקנו בשנות ארידור העליזות.

דרכי־אדם

יצור מוזר מרמלה

מאחורי הרעיון עומד מורה תיכון

מתוך לבטי מי־אני־מה־אני צצים, בדרך כלל, פיצעי־בגרות. אצל מיכאיל פאנוס (28), מורה־תיכון, ומרדכי יר־קוני (38), גנן, הולידו הלבטים את רעות, תנועת נוער יהודי־ערבי.

סיפר מיכאיל, בן למישפחה המתגו־ררת ברמלה ב־750 השנים האחרונות, על נפתוליו וזהויותיו הכפולות: „שלוש שנות־לימודיי הראשונות עברו בבית־ספר נוצרי ברמלה. אחר־כך למדתי במשך שלוש שנים בבית־הספר הפיני־נוצרי בירושלים. כשנסגר בית־הספר, העבירו אותי הוריי לבית־ג'אלה, ליד בית־לחם.

„שם, בין תלמידי העיירה, הייתי מין יצור מוזר. ערבי המדבר אנגלית ועברית, ובקושי יודע ערבית. בכל הזדמנות התפארתי בידיעת השפה העברית, כנראה כדי להתבלט.

„החזקתי מעמד שנתיים, ואז חזרתי הביתה, ישר לבית־ספר תיכון יהודי.

„ביומי הראשון בבית־הספר היהודי התאגרפתי עם תלמיד, שקרא לי ,ערבי מלוכלך.' מנהל בית־הספר הזמין אותי לשיחה ותרם לי עצה חינוכית. ,אם אתה רוצה להישאר בבית־הספר, עליך להיות כמו כולם,' אמר. קיבלתי את העצה. אני, ערבי־נוצרי, בן למיש־פחת פאנוס המפורסמת, הפכתי ציוני טוב. כשקיללו את הערבים — שתקתי. ביום־השואה וביום־הזיכרון הייתי מפקד המיסדר. במשך ארבע שנים הייתי חבר פעיל במועצת־התל־מידים כמו כולם. רק בבית הייתי שונה. האחים שלי לא הבינו מה אני עושה, ולמה. אבל, אצלי בראש הכל היה מסודר. אני כמו כולם. זה מה שנקרא טישטוש־זהות."

יש מיסגרת. „אחרי שגמרתי ללמוד, הגעתי לנווה־שלום (ישוב ליד לטרון, שבו גרות בצוותא כמה מישפחות יהודיות וערביות). שם הבנתי שאני ערבי. רק ערבי. היום, כל מה שאני עושה קשור ליחסי יהודים־ערבים.

בנווה־שלום פגש מיכאיל את מרדכי ירקוני, ארגנטיני, עוזב קיבוץ רמת־יוחנן. השניים התחילו להרהר בקול רם, איך אפשר לקרב בין יהודים וערבים? הפיתרון טמון אצל בני־הנוער. בנווה־שלום הם מבלים ביחד חמישה ימים, ואחר־כך שבים ומס־תגרים במקומותיהם. צריך מיסגרת שוויונית, שתפגיש אותם במשך כל השנה. המסקנה: תנועת נוער יהודי־ערבי.

כך נולדה, לפני שנה וחצי, רעות. היום מונה התנועה שישה חוגים הפרושים על־פני חמש ערים, 200 חניכים, חציים ערבים, חציים יהודים וצוות של שמונה מדריכים — חמישה יהודים ושלושה ערבים.

אין מיקרופון. ובינתיים מתווד־עים ומתווכחים. חצי השנה הראשונה ברעות מוקדשת להיכרות אישית, תרבותית ופוליטית. חסן לומד מיהו יוסי, מי הם הוריו, מה הוא קורא ואוכל ומה דיעותיו הפוליטיות. ויוסי לומד להכיר את חסן. אחר־כך מתווכחים על נושאים אקטואליים, כותבים מיכתבים למערכת, מבקרים בתערוכה של בני־הכפר ולומדים מה נעשה ברחוב, בעזרת תרגילים מעשיים, כמו זה שנערך בתחילת מילחמת הלבנון.

חברי רעות ביקשו מעוברים ושבים ברחוב דיזנגוף בתל־אביב לחתום על הצהרת התנדבות לפלאנגות. מאות חתמו. ברעות נדהמו. ונותרו נדהמים

איש „רעות" פאנוס
מכור לעניין

גם כשחניכה יהודיה חזרה בתשובה והודיעה שאם תקום מדינה פלסטינית, היא תדרוש מדינה יהודית נקיה מערבים. אמרה ועזבה. „הרגישה של־דיעות כאלה אין מקום אצלנו," הסביר מיכאיל.

וכמובן, „קיימת הבעיה הכספית. התנועה מתפרנסת מימי־עבודה בקי־בוצים, מעבודת קואופרטיב של שישה גננים, שמרדכי עומד בראשו, ומתרו־מות. אין מאחורינו מנגנון כספי ענק, כזה העומד לרשות כל תנועות־הנוער בארץ. תיכננו עצרת בכיכר־מלכי־ישראל בתל־אביב, רצינו שהחניכים שלנו יקראו לכל בני־הנוער להצטרף אליהם. אבל לא היה לנו כסף למיק־רופון, אז ביטלנו.

„והדבר הכי־קשה — חסרים לנו מדריכים. בעיקר ערבים. יהודים מוכ־נים להתנדב. ערבים — לא. הערבים הם חומרניים. חולמים על פונטיאק ווילה ולא מוכנים להשקיע בעבודה ללא שכר. התלמידים שלי ברמלה חושבים שאני משוגע. בבית אני נחשב לבטלן תימהוני. בשביל הוריי, מי שלא מביא הרבה כסף הביתה — הוא לא גבר.

„אבל אני, מה לעשות, מכור לעניין. חצי שבוע מלמד בשכר, בתיכון ברמלה, וחצי שבוע מסתובב בכל רחבי־הארץ, בהתנדבות, מסביר, מנסה לסחוף אחריי."

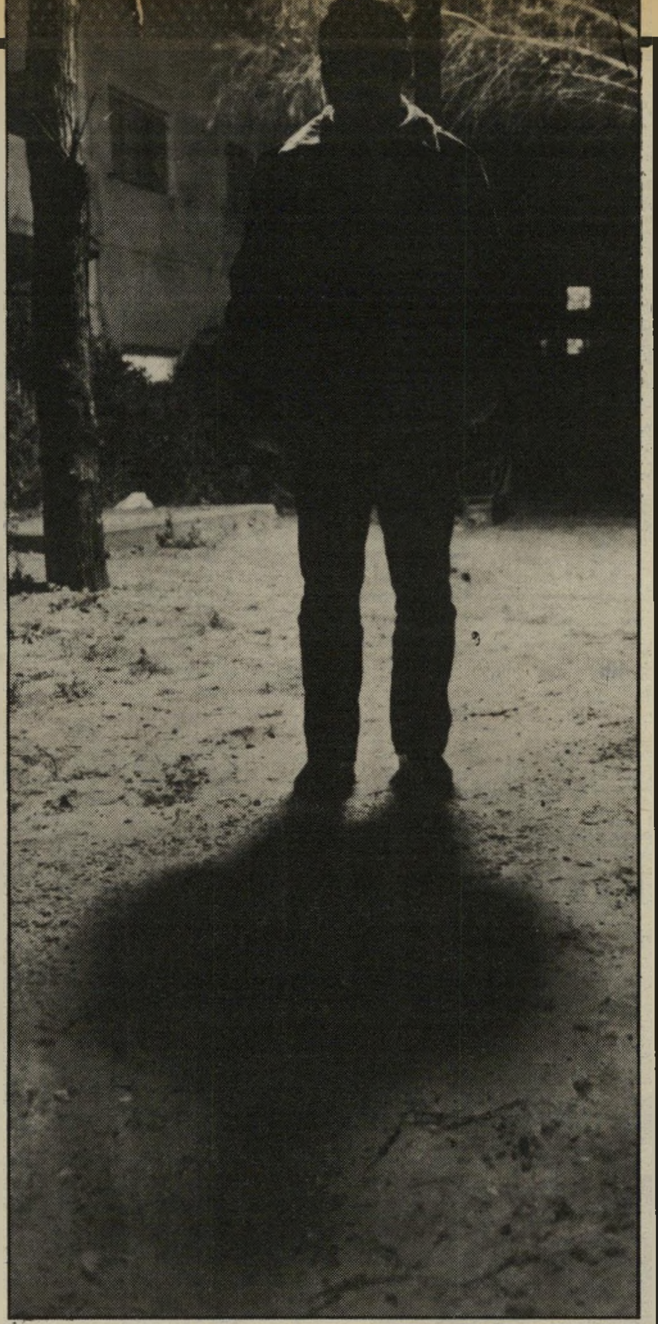

„פחדתי שאבי יכה אותי... המצאתי סיפור על אונס וחרטתי בזיכרוני את דמותו של החייל שעמד בתחנת האוטובוס... לא האמנתי שיתפסו אותו"

„אתה מכיר אותי?" הפרקליט אריה כהן הרים את עיניו מעל ערימת התיקים שבהם היה שקוע והביט בנערה שעמדה לפניו. הוא סקר בעניין את גיזרתה הדקה, שהיתה עטופה בשימלה לבנה רחבה, רקומה פרחים, ואת שיערה הפזור ובו פרח ציפורן לבן. „לא, אני לא חושב שאני מכיר אותך," אמר לה.

„אני ציונה רונן," אמרה הצעירה וחיכתה עד שהזיכרון כבש את מקומו בעיניו של הפרקליט. „כן, אני זוכר אותך, את היית ילדה חמודה בתיל־בושת של בית־ספר תיכון כאשר ראיתי אותך לאחרונה!"

ציונה התיישבה על כיסא פנוי ש־עמד ליד השולחן ואמרה לפרקליט: „אתה זוכר שהתלוננתי על אונס והייתי עדת־תביעה במישפט שניהלת נגד אורי נמרי?" הפרקליט עצם את עיניו ואמר: „זה היה לפני חמש שנים, את היית עדת־תביעה נהדרת, והנאשם נידון אז לעשר או 12 שנות מאסר."

„נכון, הייתי עדת־תביעה נהדרת, אבל הכל היה שקר. אני רוצה לחדש את המישפט כדי שאורי ייצא זכאי. הוא לא אנס אותי, הכל היה דמיון." הפרקליט הביט בה כהלום־רעם: „חיזרי על דב־ריך, בבקשה," מילמל.

אורי נמרי חיכה לביקור השבועי של בני־מישפחה ומכרים בחדר־הקבלה של בית־הסוהר. אחותו התפרצה דרך הדלת ורצה אליו נרגשת. „אורי, זה קרה סוף־סוף!" אמרה מתנשמת. „קיבלתי הודעה מהפרקליטות. הבחורה שהתלו־ננה אז על האונס ובגללה נכנסת ל־12 שנות־מאסר באה לפרקליטות ודרשה לחדש את מישפטך! היא טוענת כי הכל היה שקר ואתה לא אנסת אותה!"

אורי צנח לכיסא ואמר: „כל־כך הר־בה פעמים חזרתי על אותו ערב אומלל בזיכרוני וניסיתי לברר מה באמת קרה, עד היום אינני מבין מה היה אז. חזרתי

חוק בצד
מאת
אילנה אלון

הביתה לחופש מהצבא, באתי בטרמפים עד רחוב המסגר בתל־אביב. כבר היתה שעת־לילה מאוחרת, ואני עמדתי ליד תחנת־אוטובוס לכיוון חולון. ביד הח־זקתי את העוזי שלי ואת התרמיל. לא ראיתי אף אחד ולא דיברתי עם איש.

„מכונית פרטית לקחה אותי משם עד חולון, נכנסתי בשקט הביתה ב־מפתח שהיה לי בכיס והלכתי לישון.

למחרת הגיעה המישטרה ועצרה אותי. הם לקחו את המדים שאמא הספיקה לכבס והאשימו אותי שאנסתי איזו תלמידת־תיכון, שעמדה בתחנת־אוטובוסים ברחוב המסגר. שום דבר לא עזר, אף מילה שאמרתי לא התקבלה כאמת, צעקו עליי, חקרו אותי ביום ובלילה ובסוף העמידו אותי למישפט.

„הילדה בעלת־הצמות, שעלתה על דוכן־העדים וסיפרה כי אנסתי אותה, היתה כל־כך משכנעת, שכמעט הא־מנתי בעצמי לסיפורה. לולא ידעתי כי מעולם לא אנסתי מישהי ומעולם לא ראיתי את הילדה הזו, עד שעלתה על דוכן־העדים, הייתי משתכנע שאנסתי אותה."

אחותו של אורי פרצה בבכי. „שנים אנחנו מנסים לטהר את שימך, עירערנו לבית־המישפט העליון, ביקשנו מיש־פט־חוזר ופנינו אפילו בבקשת חנינה לנשיא־המדינה, אבל שום דבר לא עזר. אתה יושב כבר חמש שנים ועוד שלוש שנים תשתחרר ממילא, אחרי ריצוי שני־שלישים מעונשך. אז כעת היא באה, המנוולת הזאת, ומספרת את ה־אמת," התייפחה האחות.

לימודים ודיסקוטק

„בוא תקרא את העדות שמסרה במישטרה, היא תסביר בדיוק מה קרה אז ומדוע המציאה את כל הסיפור." אורי רכן על צילום עדותה של ציונה במישטרה וקרא אותה בקול.

להלן עדותה:

אני, ציונה רונן, 22, מתגוררת בתל־אביב, מאשרת כי באתי למישטרה היום מרצוני החופשי, כדי לספר את הסיפור המעיק על מצפוני מזה שנים. אני רוצה להודות בעדות־שקר שמסרתי במיש־פטו של אורי נמרי לפני חמש שנים, כאשר התלוננתי כי אנס אותי. הוא נידון אז ל־12 שנות־מאסר ועדיין מרצה את עונשו. דמותו רודפת אותי עד היום. בחלומות בלהה הוא מופיע פצוע ושותת־דם, מחזיק את העוזי שלו, מכוון אותו אליי ושואל למה עשית לי את זה?

הרבה פעמים חשבתי ללכת למיש־טרה ולהודות בכל. אבל היו שני דברים שמנעו בעדי, חששתי מאוד מהעונש שאקבל בגלל עדות־שקר, אני יודעת שזו עבירה חמורה ואני עלולה להיכנס לבית־הסוהר, וגם חששתי מתגובתם של הוריי, שלמענם המצאתי אז את כל השקר הזה.

התלבטתי חמש שנים, עד שהצ־טרפתי לפני חודשיים לכת שומרי המשיח. החברים החדשים בכת עוב־רים טיקסי־קבלה, צריך להתוודות על חטאים שעשינו בעבר ולכפר עליהם. פיתאום הבנתי שזו ההזדמנות ששלח לי אלוהים כדי לכפר על העוול הנורא שעשיתי לאורי. לכן החלטתי לבוא ולספר את כל האמת, אפילו אם אאלץ ללכת למאסר.

אני ממישפחה שומרת־מסורת, ש־הקפידה מאוד על מוסר וצניעות. אחו־תי הגדולה קיבלה מכות־רצח מאבי, כאשר חזרה ערב אחד מאוחר, והיא ברחה מהבית. אני החלטתי שאצא עם בחורים רק בסתר ואיש לא יידע על כך. הייתי נוהגת ללכת לחברות ללמוד, ויוצאת משם לדיסקוטק לשעה קצרה. הייתי חוזרת הביתה כאילו רק עתה סיימתי את הלימודים עם החברה. בדרך כלל זה עבד. הוריי לא תפסו אותי אף פעם.

באותו ערב נסעתי ללמוד עם חברה שגרה בחולון. יצאתי מביתה בערך ב־9 והלכתי עם חברתי הקבועה ליציאות כאלה, רותי, לדיסקוטק ליד רחוב ה־מסגר.

לא די שהמתלוננת חוזרת בה וטוענת ששיקרה – היא צריכה לשכנע בכך את בית־המישפט

"הם לא מאמינים לי ששיקרתי!"

מתלוננת וַב
„חשבתי שאני בהריון!"

פגשתי בחור שהקסים אותי, רקדנו כל הערב. הוא השקה אותי משהו והרגשתי שאני לא מצליחה לעמוד נגדו. יצאנו החוצה, ובכוך שליד המוע־דון התמסרתי לו.

רק כשיצאתי לרחוב ראיתי כי הש־עה מאוחרת מאוד, כמעט חצות, והבנתי שיהיו לי צרות צרורות מהוריי. הבחור נעלם ואני נשארתי מאוכזבת וחרדה לפגישה עם הוריי.

בגדיי היו מלוכלכים מהריצפה ש־עליה שכבתי, החולצה היתה קרועה וראיתי כתם־דם על החצאית שלי.

עמדתי רגע בחדר־המדרגות החשוך וחשבתי. ידעתי כי אם אבוא כך הביתה, אבי ירצח אותי. הרחוב היה ריק מאדם ורק בתחנת־האוטובוס, בצד השני של הכביש, עמד חייל צעיר והחזיק עוזי. המחשבה קפצה עליי כאילו מהשמים.

זהו! זה הפיתרון, חשבתי. קרעתי עוד יותר את חולצתי ושרטתי את פניי בציפורניי, חרטתי בזיכרוני את דמותו של החייל הצעיר שעמד בתחנה ורצתי הביתה.

לא הייתי צריכה להגיד להוריי אפילו מילה אחת. הם בעצמם קבעו מייד שנאנסתי ורצו איתי למישטרה.

בעדותי הראשונה סיפרתי כי כאשר יצאתי מבית חברתי בחולון, עצרה לידי מכונית והנהג חטף אותי ואנס אותי. אבל ידעתי שהשקר יתגלה, מכיוון שרותי ידעה שהייתי איתה במועדון באותו ערב. לכן חזרתי למחרת בבוקר למישטרה ואמרתי להם שאני רוצה לספר את כל האמת. גיליתי להם כי הייתי בדיסקוטק, בניגוד לרצון הוריי. אמרתי כי יצאתי מהמועדון בשעה מאו־חרת ועמדתי בתחנת־האוטובוס, כדי לחזור הביתה. לפתע התנפל עליי חייל צעיר שהחזיק בידו עוזי.

תיארתי את כל פירטי החייל שראי־תי בתחנה באותו לילה, ואמרתי כי הוא דחף אותי לכוך, קרע את חולצתי, ואחרי שאנס אותי הסתלק במהירות מהמקום. הסברתי כי בנוכחות הוריי לא רציתי לספר על הדיסקוטק, מכיוון שהדבר היה רק מרגיז אותם והם היו מענישים אותי על שהימריתי את פיהם ובגלל זה נאנסתי.

החוקרים חקרו אותי שוב ושוב ואני עמדתי על גירסתי. הגירסה אושרה גם על־ידי חברותיי, שהיו איתי באותו ערב, והמישטרה מצאה בכוך סימנים שהיינו שם. הייתי בטוחה שבזה יסתיים הכל, שהמישטרה לא תצליח לגלות שום אנס, ואני אצא בשלום מכל ה־עניין.

להפתעתי הזמינו אותי אחרי כמה ימים למיסדר־זיהוי. בין האנשים זיהיתי את החייל שאותו תיארתי, לא היתה לי ברירה, הצבעתי עליו, וחזרתי שוב על פירטי־לבושו ועל העוזי שנשא איתו. בלי שהרגשתי איך זה קרה, מצאתי את עצמי על דוכן־העדים.

אסיר דוטסון (עם אמו)
„ראיתי אותו רק באלבום־הפושעים!"

לבשתי מדי בית־הספר ובכיתי כל זמן העדות. כל־כך פחדתי שיתגלה כי אני משקרת, ואקבל עונש גם מאבי וגם מבית־המישפט, עד שכנראה הייתי משכנעת מאוד.

קראתי אחר כך בעיתון שאורי נידון ל־12 שנות־מאסר. לא האמנתי, אבל אבי הלך לפרקליטות ובירר וחזר הבי־תה ואמר לי שהאנס קיבל את העונש המגיע לו.

אני מצטערת מאוד על כל מה שע־שיתי, אני מוכנה לשאת בעונשי כדי שאורי ישתחרר ואני אכפר על מעשיי.

עַד כאן עדותה החדשה של ציונה.

„אתה רואה מה עשתה הזונה ה־קטנה? היא פחדה מפני שכבר לא היתה בתולה, ולכן המציאה את כל הסיפור. ומכיוון שאתה עמדת שם במיקרה, היא הלבישה את הכל עליך.

„אתה זוכר שהמישטרה אמרה שתפ־סו אותך על־פי תיאורו של נהג הרכב, שלקח אותך בטרמפ מרחוב המסגר הביתה באותו ערב? זהו, זה הקשר. ואתה לא יכולת להכחיש שהיית שם, ואיש לא האמין שלא אנסת את הקטנה המסכנה," אמרה האחות.

אורי פנה למנהל הכלא. „ארוני," אמר אורי, „סוף־סוף יש לי אפשרות לצאת זכאי מהעלילה שהעלילו עליי, אני מבקש חופשה כדי להיפגש עם עורך־דין ולהסדיר את שיחרורי."

מפקד־הכלא היה חביב ומבין. „זה בסדר, ממילא מגיעה לך חופשה, אתה אסיר למופת. אתה יכול לצאת ל־72 שעות, ואני מקווה שמייד אחר כך תשוחרר."

שקרנית – אבל מתי!

הדבר הראשון שעשה אורי כא־שר הגיע לתל־אביב היה להתקשר לעורך־דין. „הנה העדות של ציונה, היא מודה שהכל עלילה, שאני לא אנסתי אותה והיא העידה עדות־שקר. מה לע־שות כדי להשתחרר מבית־הסוהר?"

עורך־הדין עיין ארוכות בעדותה של ציונה ואמר לאורי: „זה מיקרה נדיר שעד־מפתח במישפט חוזר בו ומודה כי שיקר בבית־המישפט. אבל לצערי, זה איננו מזכה אותך, ואולי אפילו לא יזכה אותך כלל."

אורי החוויר: „מה אתה מדבר? הרי היא מודה במו פיה שהכל היה שקר וכזב. מדוע שאמשיך לשבת בכלא, אם אפילו המתלוננת מאשרת שאני חף־מפשע?"

עורך־הדין הביט בו בחמלה ואמר: „מישפט זה לא דבר כל־כך פשוט. כל מה שבטוח כרגע הוא, שהגברת ציונה היא שקרנית. אבל מתי שיקרה ומתי אמרה אמת — קשה מאוד להוכיח. מדוע נעדיף דווקא את עדותה הנוכ־חית? הרי היא התגלתה כשקרנית לאורך כל הדרך. בעדותה הראשונה במישטרה סיפרה כי נחטפה, אחר כך חזרה בה והעידה כי לא נחטפה, אלא רק נאנסה. היום, אחרי שהצטרפה לאיזו כת מטורפת, היא באה ומספרת שבעצם גם לא נאנסה. אז למה אפשר להאמין?"

אורי התחיל לכעוס: „מה אתה מד־בר, איזה בן־אדם יבוא למישטרה ויספר על עצמו שהוא שיקר, ויהיה מוכן להיענש על כך, אם זה לא נכון?"

עורך־הדין רק חייך. „אז מה עליי לעשות?" שאל אורי ביאוש. „הדרך ה־מישפטית היא ארוכה עדיין. קודם כל תאסוף הפרקליטות את כל העדויות ותחליט אם להעמיד את ציונה לדין על עדות־שקר. כאשר יסתיים מישפטה, ובית־מישפט מוסמך יקבע כי אכן שיקרה כאשר העידה כי אתה אנסת אותה, תוכל לפנות ולבקש מישפט־חוזר. נוכל להביא את הרשעתה של ציונה בעדות־שקר, ולטעון כי זוהי ראיה חדשה, שלא היתה לפני בית־המישפט הקודם ששפט אותך, ואשר יכולה לשנות את תוצאות הדיון לטו־בתך. אחרי שבקשה זו תעבור את כל

(המשך בעמוד 28)

מדור להבהרת זכויותיו המישפטיות של האזרח. אין המדור מתיימר לתת יעוץ מישפטי ספציפי, ובכל מיקרה יתכן שינוי בגלל הבדלים בעובדות המתיחסות לעניין מסויים אחד.

תדריך

בארצות־הברית עוררה לאחרונה סערה הודאתה של צעירה כי העידה עדות־שקר והביאה למאסרו של אדם חף־מפשע באשמת אונס. קתלין וב היתה בת 16 כאשר חשבה שהיא בהריון, וטענה שגרי דוטסון אנס אותה. עדותה הרשימה את בית־המישפט, שהטיל על דוטסון מאסר של 25 עד 50 שנה. אחרי שש שנים, ואחרי שנישאה וילדה ילדים, באה קתלין וטענה שמעולם לא היה אונס, ושהיא בדתה אותו מליבה. מחשש פן נכנסה להריון מידיד, וכי היא טפלה את ההאשמה על דוטסון אחרי שראתה את תמונתו באלבום־הפושעים במישטרה.

למרות שהתעקשה מאוד שכל סיפור־האונס לא היה ולא נברא, קבע השופט שהוא אינו מאמין דווקא להכחשותיה של קתלין. דוטסון, שטיפח תיקוות לצאת לחופשי, איבד את האיזון הנפשי שלו בעיקבות פסק־הדין של השופט, ואושפז. בסופו של דבר, נחון על־ידי מושל המדינה, שסבר כי סבל דיו והורה לשחררו. מה היה קורה אילו היה סיפור דומה מתפתח במדינת־ישראל?

1. כאשר עד או מתלונן חוזר בו מעדותו בבית־המישפט, תפתח המישטרה בחקירה רגילה, כדי לברר אם נעברה עבירה של עדות־שקר.

2. אדם שהורשע על סמך עדות כזו לא ישתחרר מבית־הסוהר באופן אוטומטי. הוא ישאר שם עד אשר בית־מישפט מוסמך יקבע כי העד אמנם שיקר במישפטו והעליל עליו.

3. גם לאחר קביעה מישפטית זו הדרך לטיהורו של האסיר עדיין ארוכה. עליו לפנות ליועץ־המישפטי כדי לבקשו לפתוח בהליך של מישפט חוזר. כדי לפתוח בהליך כזה יש להוכיח כי נתגלו ראיות חדשות, שלא היו לפני בית־המישפט שדן במישפט המקורי, ואשר יכולות לשנות את הכרעת־הדין.

בישראל אירע מיקרה דומה כאשר עורך־הדין שאול מרקוס, שהיה קצין המישטרה שחקר את עמוס ברנס, נאשם כי היה נוכח בעת שיחזור הרצח של רחל הלר. ברנס שטען כל השנים כי הוא חף־מפשע, ציפה כי מרקוס יורשע בעדות־שקר ואז תפתח לפניו הדרך לבקש מישפט חוזר. מרקוס הכחיש בתוקף כי שיקר, וזוכה על־ידי בית־המישפט העליון.

ברנס לא זכה למישפט חוזר ושוחרר בחנינה.

מיכתב פרידה מחוצלארץ

שלום חוצלארץ,

מה נשמע אצלך? כן, אני יודעת שגם אצלך לא קל. יש אבטלה ויש פשע ויש אינפלציה (הצחקת אותי), ויש צרות מבית ומחוץ. אבל פעם בשנה, האנשים העמלים שלך, אלה שעובדים קשה כל השנה, קונים כרטיס לאיזה חוצלארץ אחר ונוסעים להם לאוורר את הראש והנשמה במקום ששם הצרות הן לא שלהם.

ככה זה היה גם אצלנו, עד לא מזמן. את יודעת איך זה במשך השנה: עבודה, קצת חלטורות, בעל, ילדים, חמסינים, מבט־לחדשות, ממשלת־אחדות, רשיון מהעיריה, בעיות־חניה...

אבל אלה הם החיים, אמר מישהו חכם, והוא צדק, כמובן. כל השנה אפשר למשוך בעול אם יודעים שבאמצע יוני, למשל, אפשר לנסוע לשבוע לרומא, או לקאהיר, או לקפריסין או לניו־יורק. רק בשביל לראות מקום אחר, לשמוע שפה אחרת, לפגוש אנשים אחרים, להרגיש מנוטרל מהחיים היומיומיים. להיווכח בשימחה שכל הדברים הגועליים שם לא נוגעים לי, לא למדינה שלי ולא לעם שלי. צריך גם לבקר חברים שלא עמדו בלחץ כאן ועברו לגור במקום אחר. אבל בעיקר צריך את השבוע הזה כדי להבין שאומנם אצלם הדשא ירוק יותר, אבל אצלנו השמש

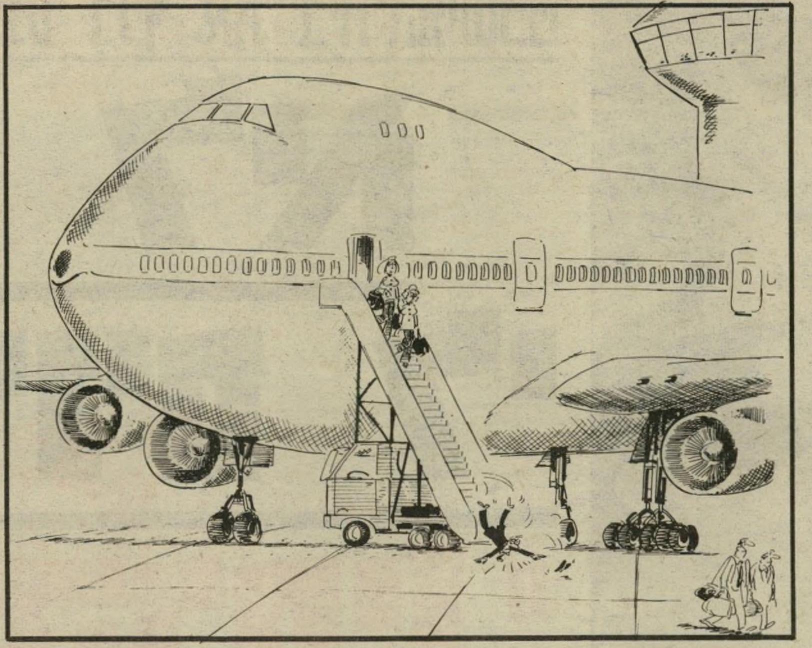

מחממת יותר. מה ששמר אותי ציונית כל החיים היו הגיחות האלה, פעם או פעמיים בשנה לחו"ל. אגב, לא כשליח־ציבור, לא במיסגרת עבודתי. סתם על חשבון מה שהצלחתי לחסוך מהמשכורות שלי, אחרי ששילמתי עליהן מס.

אז כל טוב לך, חוצלארץ. לא נתראה בזמן הקרוב, כנראה, אבל תדעי לך שאני חושבת עלייך הרבה וגם מתגעגעת. אולי יום אחד, כשעם הסגולה החכם הזה ימציא איזה פטנט שהאזרחים יתפרנסו ממה שהם מרוויחים, אני אגיע שוב. בינתיים תחשבי עליי ותזכרי כמה יפה בילינו יחד.

ביטחון־המדינה

בכל פעם שלגיון־הזרים (השומרת בשכר בת ה־70, ששומרת על בית־הספר של בני) הולכת לקופת־חולים, אני נרתמת בעצמי לשמירה על ביטחון־המדינה. לחצר בית־הספר של בני יש שני שערים. אותי הם שמים על השער הימני וכנראה סומכים על כוח־ההרתעה שלי שירתיע את התוקפים מהשער השמאלי, הבלתי־מאוייש.

התפקיד שלי, כמובן, הוא לגלות אנשים חשודים המנסים להיכנס לבית־הספר ואז... לא הסבירו לי מה אז, אבל אני משערת שאני צריכה לבקש מהחשודים לחכות רגע ומייד לרוץ לטלפון ולהזעיק את כוחות־הביטחון.

בשעה הראשונה היה שקט בגיזרה. שתיים־שלוש נשים עדינות־מראה נכנסו ואמרו לי שלום מאוד נימוסי, שהוריד מהן כל חשד. נשים זה בטח בסדר. אחר־כך התחילו להגיע הגברים שהם, כידוע, תמיד מחבלים בפוטנציה. השניים הראשונים נראו כאלה ייקים, ולפי מה שאני יודעת על המין האנושי, הייקים הם בסדר. זאת אומרת לא המקוריים, אלא אלה שגרים בארץ.

אז עזבתי את הייקים ולא תיחקרתי אותם על מעשיהם. עוד אני מהרהרת בשניים האלה שנכנסו והתפזרו בחצר, והנה נכנס עוד גבר. הופ! פה נדלקה אצלי נורה אדומה, כי האיש נשא עמו תיק בגודל שיכול להכיל פצצה (איזה גודל, אגב, יש לפצצה?) בחנתי אותו היטב בעין הבלתי־מזויינת שלי, ומייד הגעתי למסקנה שאיש עדין־מראה, בעל מישקפי־ראיה ונעליים מצוחצחות, לא יכול להיות מחבל.

אחר־כך שקטה הארץ ארבעים דקות, וקול התור נשמע בארצנו, ואני המשכתי לקרוא מה חושב אמנון דנקנר על ליאון צ'רני ועל עזר וייצמן. ופיתאום, איזו תחושה פנימית אמרה לי להעיף מבט שמאלה. שני צעירים כהי־עור פסעו לכיוון השער. ברגע הראשון חשבתי לזנק עליהם, אבל מייד החלטתי שזו גיזענות. אני, שאבות אבותיי באו מספרד ובטח היו שחורים כפחם בעצמם — איך אני יכולה?

הקליינט האחרון שלי היה פועל ערבי, שכנראה תיקן משהו בסביבה. אני מצטערת, אבל אין לי שום סיבה לעצור אדם בשער רק מפני שהוא ערבי. אז נתתי לו להיכנס.

אני מבקשת מכל מיפקדות־המחבלים להודיע לי את מי הם שולחים, לאן ומתי, כי אני לא יכולה לעמוד במתח הזה של הסלקציה.

פינת בן־יהודה

תדעו לכם שהשפה העברית חולה מאוד. מהאקדמיה הודיעו לי שיש לה דלקת המפרקים — ארתריטיס. מתנת – לומבגו. נשית — איסיאש. וסמת – פורונקל.

עם כל־כך הרבה מחלות, הייתי מציעה לה לעבור איזה רל"ח (א־קא־גא). אסותא לכולכם.

שידוכין

החתולה הסיאמית היפהפיה שלנו, הגיעה, כנראה, לפירקה, ויש לה דרישות מאוד קולניות לחתונה (אזרחית, כמובן).

בעלי חתול סיאמי ממישפחה טובה מתבקשים להתקשר, כדי לסכם את תנאי החתונה ומקום האירוע.

שם החתולה — מסטר פיס
גיל — שנה ורבע
מצב מישפחתי — בתולה
מצב כלכלי — ככה־ככה
אופי — נדיר

בהצעות רציניות בלבד, נא לפנות למערכת העולם הזה, טלפון 232263, לדניאלה.

שיהיה במזל.

וחג השבועות תעשה לך — עוגת־שכבות

האסוציאציות הן שמביאות אותנו עד הלום. ואפילו הלאה.

חג־השבועות — מאכלי־חלב — חלב — תנובה — מרכז ההדרכה של תנובה — טובה ארן.

בשביל דתיים שבועות זה מתן־תורה ומשה רבנו. בשביל חילוניים זה מאכלי־חלב וטובה ארן, שהמציאה, יזמה, עשתה ועדיין מתפעלת את מרכזי ההדרכה של תנובה בשלוש הערים הגדולות.

לי נודע על העניין לפני כמה חודשים, כשחברה שלי רצתה לערוך לבנה חתונה יפה ומיוחדת. מישהו הפנה אותה למרכז ההדרכה של תנובה, ושם היא ישבה וקיבלה אינפורמציה על מה כדאי להגיש, איך להגיש, איפה לקנות, מה לקנות ואיך לקשט. כל האינפורמציה הזאת ניתנה לחברתי חינם־אין־כסף.

מהאינרציה של ההלם, הלכתי בעצמי לבדוק אם נכון הדבר. אכן נכון. אינפורמציה ועזרה כללית ניתנת לכל תושב ישראלי בחינם. לעומת זאת, יש גם דברים שהם לא בחינם. כמו למשל, קורס לקישוט פלטות, קורס לאירוח גבינות ויין, קורס קישוט הלחם, קורס עיצוב ממתקים ועוד קורסים רבים בבישול מארוקאי, סיני, בלקני ועוד ועוד.

בסך הכל, 30 קורסים שונים, כשהמחיר לקורס הוא בין 1,000 שקל ל־6,000 שקל (שלוש הרצאות), כולל טעימה.

אז אולי בוקר אחד, תחת לשתות קפה עם חברה, אפשר לקחת את החברה, ותמורת 1,000 שקל ללמוד איך מכינים שלוש־ארבע עוגות גבינה למשל (אפרופו חג־השבועות.)

מרכזי ההדרכה של תנובה הם: בירושלים, שדרות הרצל 82; בתל־אביב שדרות בן־גוריון 47, ובחיפה, רחוב עמק הזיתים 3.

ועד שתירשמו לקורסים, הנה טיפ שקיבלתי מטובה ארן, למען אותם שאצלם החג נמשך:

עוגת שלוש שכבות, ללא אפיה

תבנית עגולה קפיצית בקוטר 26 סנטימטר.

שיכבה ראשונה — 200 גרם שיברי ביסקוויטים מעורבבים היטב, עם 200 גרם מרגרינה ללא מלח. את העיסה הזאת משטחים על התבנית.

שיכבה שנייה — מבשלים חמישה תפוחי־עץ גרנד אלכסנדר קלופים וחתוכים, בתוך חצי כוס מים ומעט סוכר. מבשלים על אש קטנה מאוד כדי שהתפוחים לא יישרפו, בגלל הכמות הקטנה של המים. כשהתפוחים רכים, מועכים אותם במזלג, מצננים ומוסיפים לתבנית כשיכבה שניה.

שיכבה שלישית — חמש קופסות של גבינה מוקצפת, דניאלה, או אלפנית, שופכים את תכולת כל הגביעים לתוך קערה ומערבבים קלות. יוצקים על שיכבת התפוחים.

שיכבה רביעית — פרוסות ופלחים של פירות־העונה, לפי בחירתכם.

שיכבה חמישית — ג'לי בזק בצבע ובטעם האהוב עליכם. מעבירים את אבקת הג'לי לקערה. מוסיפים כוס מים רותחים ומערבבים היטב. מייד מוסיפים עוד 3/4 כוס מים קרים ומערבבים מהר מאוד. שופכים את הג'לי שכבר נמצא בתהליך התקרשות כשיכבה אחרונה בעוגה.

מצננים במקרר במשך שעתיים־שלוש ומגישים.

רעיון

כבר עזרתי לכם בבחירת המתנה לחתונה, לבר־המיצווה, להולדת תינוק, לדירה חדשה ולכל שאר האירועים הלא־יומיומיים. הבעיה היא תמיד עם המתנות האלה, שאנחנו מביאים לחברים שלנו שהזמינו אותנו לארוחת־ערב, או סתם לנאש קטן על המירפסת.

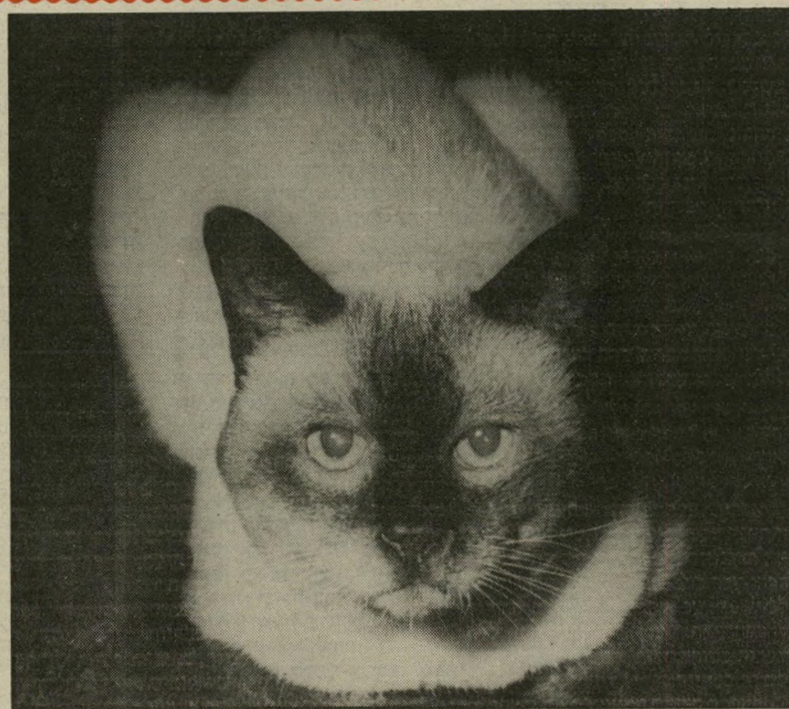

בחיים היא עוד יותר יפה

עציצי תבלינים

אלה שחונכו כמוני, שלא באים בידיים ריקות, תמיד יש להם בעיה. כמה פעמים אפשר להביא בקבוק יין או חבילת גלידה?

הרעיון הנפלא הוא של רותי יולס, שהוזמנה אליי לסלט ויין והביאה איתה מתנה יפה, שימורשית ומאוד מקורית. פשוט עציץ עם שתיל של נענע בתוכו. הנענע מתפתח בצעדי־ענק, וכמה עלים שלה מצטרפים לסלט הירקות שלנו ולתה כמעט כל יום.

ובעצם, למה לא עציץ קטן עם רוזמרין, או עם זעתר או כל תבלין אחר? תחת לרוץ לחנות, נגשים למרפסת וקוטפים תבלין טרי.

בכל משתלה שמכבדת את עצמה אפשר לקנות עציצים כאלה ושתיל בתוכם, שלא לדבר על זרעים, שמהם אפשר לעשות 100 עציצים ל־100 חברים. אני קניתי את הרעיון בשימחה גדולה. מה דעתכם?

דניאלה שמי

נא להכיר: חדש

מיס לוסי

נקניקיה בטיב אמריקאי

„אני יפה יותר"

שלום, אני מיס לוסי הקטנה והעגולה. אני יפה, נכון? אני גם מגרה ומעוררת המון תיאבון.
תראו אותי על האריזות היפות של הנקניקיות מתוצרת הוד לבן.
הושיטו אלי יד — אני נענית מיד.

„אני נקיה יותר"

איזו שאלה! אני שייכת למפעל המייצא 1/3 מהתוצרת שלו לארה"ב וכל אחד יודע שמוצרי מזון עוברים בארה"ב את

בחינות ה-.U.S.D.A — המחמירות ביותר בעולם.
אני מיוצרת מבשר שקיבל היתר מיוחד. לאחר מכן אני עוברת בדיקה וטרינרית קפדנית ביותר ובדיקת מעבדה משוכללת במפעל. וכמובן, בדיקת כשרות.
לכן, אפשר להגיד בשקט שאני חתיכה כשרה למהדרין.

„אני טעימה יותר"

בענין הזה כבר שמעתי הרבה מחמאות מאנשים שהם ממש בעניינים... מייצרים אותי מ-100% בשר ותבלינים ללא תוספות... הבשר עובר תהליכי חיתוך והסרת שומן מיותר ואז הוא נכנס לעיבוד במערכת המכשור הממוחשבת. תהליך היצור כולל טיפול טרמי שכולו ממוחשב וכך אני זוכה לטעם המיוחד. אורזים אותי בשיטת ואקום ואז אני נכנסת לאחסנה בקירור. לפני השיווק, בודקים אותי שוב במעבדה ורק אם המבינים מתלהבים, שולחים אותי אליכם למדפים. אני מופיעה במבחר טעמים: נקניקיות מבשר הודו, נקניקיות מבשר עגל, נקניקיות רגילות וגם חריפות. תבחרו בעצמכם. חשוב גם לדעת! את הנקניקיות אפשר לחמם במים רותחים בתוך האריזה.

„אני ממשפחה טובה"

כשאתם מכניסים מישהו הביתה חשוב לדעת (כדי שלא תהיינה הפתעות לא נעימות) מאיפה הוא בא.
אני למשל מתגאה במוצאי: מייצרים אותי במפעל „הוד לבן" השייך לבית חרות — מושב ציוני ותיק.
המפעל של מושב בית חרות היה הראשון מסוגו בארץ וכולם ניסו לחקות אותו, אבל לצערי לא כל אחד מסוגל להשתלט גם על חקלאות (גידול תרנגולי ההודו) וגם על תעשיה. היתרון! שלאורך כל תהליך גידולי אני נמצאת תחת עינם הפקוחה של מושבניקים גזעיים שלא יודעים חוכמות.

הוד לבן
מושב בית חרות

עוד מוצר איכות של הוד לבן-מושב בית חרות

Ton sur Ton
NEW CONCEPT
V.I.P.
PARIS

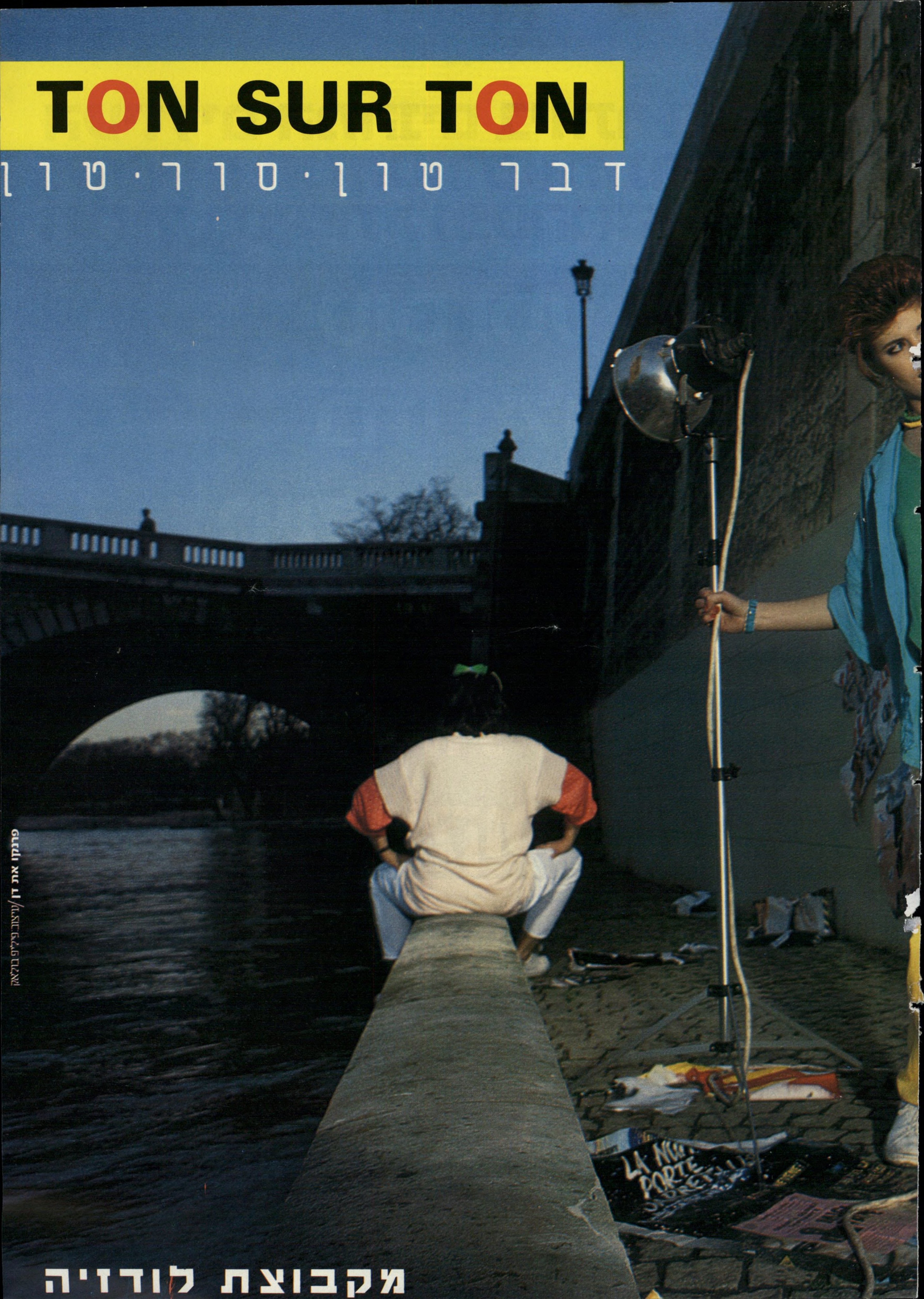
TON SUR TON
דבר טון·סור·טון
LA NU PORTE
פרנקו את דן
מקבוצת לודזיה

הטיולים המהנים ביותר בגרמניה נקראים הנזהטורס ומתחילים תמיד בטיסת לופטהנזה.

טוס וסע
בתי מלון
טיולים וסיורים
סיורים מודרכים
חופשות טירה
חופשה במקומות מרפא

הנזהטורס – טיולים מאורגנים בקפידה וחופשות מהנות בגרמניה במחירים נוחים ביותר: מלון תיירות החל מ־5$ ללילה, כולל ארוחת בוקר עשירה; שכירת רכב, עם קילומטרז' בלתי מוגבל – החל מ־10$ ליום. חופשה במעיינות המרפא בגרמניה, לא תעשה אותך צעיר יותר אך תגרום לך להרגיש כך, ובמחיר מ־13$ ליום.

אלו הן רק דוגמאות מעטות מהשפע העצום הנמצא בחוברת הנזהטורס – "חופשות בגרמניה 1985" אותה ישמח כל סוכן נסיעות חברת IATA לתת לך.
הנזהטורס – עוד יתרון בלעדי לנוסעי לופטהנזה.

Lufthansa

המחירים כפופים לשער החליפין.

תל־אביב, רח' הירקון 75, 03-656111; חיפה, רח' הבנקים 5, 04-322225.

מדוע מפגר יוסי?

שליש מכלל התלמידים בישראל מוגדרים על־ידי מערכת־החינוך כ„טעוני־טיפוח". רובם ככולם מיזרחיים, רובם ככולם תושבי שכונות ועיירות־פיתות.

מה מתרחש בין כותלי בית־ספר ל„טעוני־טיפוח"? האם החינוך הניתן בו, כפי שניתן להבין מהגדרתו, הוא אינטנסיבי יותר, טוב יותר ומעמיק יותר מאשר זה הניתן בבתי־הספר האחרים?

כיצד קורה שיוסי וריבקה, משה וכרמלה, יצחק ודפנה, ילדי ישראל

השניה, מפגרים בלימודיהם, למרות מערכת־הטיפוח המטפלת בהם?

מחקר שערך האנתרופולוג האמריקאי ארנולד לואיס מאפשר להציץ לתוך עולמם של בתי־ספר אלה. לואיס ישב שנה בבית־ספר בעיירה הסמוכה לאחת הערים הגדולות, נכח בשיעורים, צפה בתלמידים, השתתף בישיבות צוות־המורים, שוחח עם המפקחים וסיכם את מימצאיו בספר.*

החוקר האמריקאי, המשוחרר מהדיעות הקדומות של המימסד האקדמי בארץ, הצליח להבחין בדברים רבים שהעין הישראלית אינה רואה אותם. סיפרו טרם תורגם לעברית.

כדי להסוות את המקום שבו חקר, העניק לואיס שמות בדויים לבית־הספר ולעיירה שבה הוא שוכן.

להלן כמה מתאוריו:

בית־הספר הרצל בנוי על חלקת־אדמה גדולה בשרוניה. הוא מורכב משיבעה בניינים חד־קומתיים, שביניהם מיגרש־חניה, מיגרשי־מישחקים ונטיעות־שיחים. הבניין המרכזי, שבו שמונה כיתות, חדר־אחות, חדר־המנהל וחדרי־המורים, נבנה בתחילת שנות ה־50. בעיניי נראה הבניין עלוב למדי, בהתחשב בבניה המודרנית בישראל.

ההידרדרות במעמדו של בית־ספר הרצל שיקפה את ההתפתחויות החברתיות בשרוניה מאז קום המדינה. ב־1950 שימש בית־הספר את האשכנזים הוותיקים, ונחשב מוסד מכובד במיסגרת זרם־העובדים של תנועת־העבודה. בואם של עולים מארצות־המיזרח גרם לירידה ביוקרתו של בית־הספר במערכת־החינוך האיזורית.

עכשיו רשומים בבית־הספר 287 תלמידים. מלבד 22, כולם מיזרחיים. סגל בית־הספר מונה מנהל, 15 מורות במישרה מלאה ו־12 מורות במישרה חלקית. רק שניים מתוך כל אלה גרים בשרוניה. המורים האחרים גרים בעיר.

המורה יהודית מלמדת בבית־הספר הרצל 14 שנים. במהלך השנים האלה היא סיגלה לעצמה סיגנון־הוראה משלה, ורכשה בטחון בהתנהגותה בכיתה. היא חשה כי הניסיון הרב שרכשה בשרוניה עושה אותה למומחית בשאלה כיצד יש לחנך את ילדי העיירה. מנקודת־הראות שלה, התלמידים שלה הגיעו להישגים — ככל שניתן היה לצפות מהם, בהתחשב ברקע התרבותי המפגר, לדבריה, של תושבי המקום.

יהודית מאושרת מכיתתה הנוכחית. למעשה, היא מרגישה כי זאת הכיתה המוצלחת ביותר שלימדה עד כה. הילדים מתנהגים כיאות ומקפידים להכין את שיעוריהם. יהודית אומרת, כי כמה מן ההורים הם צעירים ומודרניים יותר מהתושבים הבוגרים של העיירה.

בעיניה, הישגיו של התלמיד בבית־הספר תלויים כמעט לחלוטין ברקע של מישפחתו. אפשר לדעת מיהם הוריו של הילד, לפי התנהגות התלמיד בכיתתו. תפקיד המורה, היא יודעת, הוא להעניק לתלמידיה את החינוך המירבי שלו הם מסוגלים. עם זאת, אין לצפות, לדבריה, כי תלמידים בבית־הספר הרצל ילמדו בקצב דומה לזה של תלמידים בשכונה שבה היא עצמה גרה, בעיר הסמוכה.

„אין זה שהילדים כאן אינם אינטליגנטיים," היא אומרת, „אלא שאין להם מוטיבציה מספקת, וגם לא גירוי אינטלקטואלי מספק בבית." הבת שלה, הלומדת בכיתה ב', מתקדמת כבר הרבה לעומת תלמידיה בשרוניה.

המורים בבתי־הספר לטעוני־טיפוח מזלזלים בתלמידיהם וגם בהוריהם, „המפגרים והפרימיטיביים", וקובעים שאינם זקוקים לידיעת אנגלית — ממילא יהיו פועלים פשוטים

לדיברי יהודית, שיבעה או שמונה מכלל 24 הילדים בכיתתה הם תלמידים טובים, המקפידים להכין שיעורים, משתתפים בכיתה ויודעים את התשובות לשאלותיה. עם זאת, בהשוואה לבית־הספר שבו לומדת בתה, הם בינוניים בלבד.

שמונה או תישעה ילדים נוספים הם תלמידים בינוניים ביותר, המשקיעים עבודה, אך מתקשים בהבנת חומר־הלימודים. חמישה־שישה נוספים הם תלמידים חלשים ביותר. אין הם מכינים את כל השיעורים, והתקדמותם איטית ביותר.

יהודית חושבת שרוב התלמידים יעזבו את הלימודים לכל המאוחר בכיתה ח' או ט'. רק מעטים ביותר יוכלו אי־פעם להיחשב כמועמדים ללימודים בבית־ספר תיכון עיוני. לדעתה, דבר זה ניכר בהם כבר עתה, בהיותם בכיתה ב'!

היא, כמובן, אינה סבורה שיש לרשום תחזית עגומה זו לחובתה, שיש לראות בה את כישלונה כמורה.

רבע מכלל השיעורים בבית־הספר ניתנים על־ידי מורות שלא הוסמכו ללמד את המיקצועות שבהם לימדו. למשל: המורה יפה מלמדת היסטוריה וסיפרות עברית בכיתה ח', למרות ששליטתה בחומר אינה מספקת. היא שוגה בדבריה לעיתים קרובות, ומציגה דברים בצורה לא־נכונה.

מורה אחרת הוצבה ללמד שיעורי־עזר באנגלית לכיתות ז' וח', שעה אחת בשבוע. במיקצועה היא מורה לחשבון. את ידיעותיה המעטות באנגלית רכשה בדרך־אקראי, כאשר למדה מתמטיקה באוניברסיטה.

המורה יהודית והמורה חבצלת הן בעלות דיעות שליליות ביותר באשר לכישורים האינטלקטואליים של תלמידיהן. למרות שאף לא אחת מהן גרה בשרוניה, שתיהן מוכנות לדבר בלהט רב על התרבות הפרימיטיבית, לדיבריהן, של תושבי העיירה, „שהיא, וכל אחד הרי יודע זאת, פשוט חור נידח."

דיעות קדומות שליליות לגבי תושבי העיירה יש לכל המורות, מלבד שלוש. הדבר נכון הן לגבי המורות האשכנזיות, הן לגבי המורות המיזרחיות. כמחצית מכלל המורות הן מיזרחיות, אך דיעותיהן ביחס לתושבי שרוניה אינן נבדלות מדיעות חברותיהן האשכנזיות.

המורות המיזרחיות אינן גרות בשרוניה ואינן מזדהות עם תושביה. הן רואות עצמן כישראליות בנות המעמד הבינוני. הגם שכמה מהן סובלות מהתייחסות שלילית מצד אשכנזים. הדבר אינו מפריע להתייחסותן השלילית שלהן עצמן אל תלמידיהן.

כאשר עלה הצורך במינוי מנהל חדש לבית־הספר, נפלה הבחירה על מר אהרון. המפקח הכללי חש כי מר אהרון הוא מועמד טוב למישרה.

אהרון עלה מלוב בהיותו נער והתחנך בכפר־נוער, שבו סיגל לעצמו את סיגנון־החיים הישראלי. בתחילת דרכו עבד כמכונאי־רכב. אולם בהגיעו לגיל 30 שב לספסל־הלימודים, כדי להכשיר את עצמו להוראה, והתחיל לעבוד כמורה, אחרי סיום שתי שנות־לימוד בסמינר.

במהלך השנים התאמץ מאוד לשפר את הישגיו הפורמאליים, על־ידי השתתפות בסמינרים ובקורסים למורים מטעם מישרד־החינוך. בשנת 1957 התמנה כסגן־מנהל בבית־ספר יסודי בעיר הסמוכה.

רצונו העז להמשיך להתקדם התבטא בשעות־העבודה הממושכות שלו. מצד שני, כישוריו הפורמאליים הנמוכים, מיעוט הניסיון האירגוני שלו וריקעו המעמדי הנמוך שללו ממנו כל אפשרות להיות מנהל של בית־ספר לילדי המעמד הבינוני באיזור יוקרתי.

המפקח הכללי של מישרד־החינוך ראה בחלל שנוצר בבית־הספר הרצל הזדמנות מצויינת לבחון את הפוטנציאל של מר אהרון, וזאת מבלי להעמיד בסכנה את יוקרתו של בית־ספר של בני המעמד הבינוני. באשר ליוקרתו של הרצל, היא נמוכה כבר בלאו־הכי.

כאשר עלה הצורך למלא את מקומה של המורה לאנגלית, ריבקה, מינה המפקח את סוזאן, עולה חדשה מאנגליה, לתקופת־ניסיון.

סוזאן לימדה בבית־ספר תיכון לפני עלותה לארץ. שליטתה בעברית רופפת, והיא טרודה בבעיות־הסתגלות.

אנגלית או גיטארה

המפקח החליט להעסיק אותה, למרות שידע היטב כי אינה מוכנה לתפקיד. בשיחה עימי הצדיק את המינוי בטענה שהילדים בהרצל אינם זקוקים, למען האמת, לידיעה של השפה האנגלית, שכן כולם עתידים לעבוד במיקצועות פשוטים.

מצד שני, הוא היה מוטרד מפגיעה אפשרית בסוזאן מצד התלמידים הקשוחים. הוא הניח שהיא תוכל להסתדר ולשלוט על התלמידים באמצעות נגינה בגיטארה.

עד כאן מתאוריו של לואיס.

בית־הספר הרצל הוא אחד מני רבים. אם אכן כך מתנהלים העניינים בכל בתי־הספר לטעוני־טיפוח, ייתכן מאוד ששולט בהם היגיון הפוך: התלמידים הנכנסים אליהם הם רגילים לחלוטין, אך דווקא בסיימם את חוק־לימודיהם הם זקוקים לטיפוח מיוחד.

כזאת, לפחות, היא דעתם של אנשי־יתד, הירחון החיפאי המתמקד בבעיות של עיירות־הפיתוח. אנשי־יתד, שתירגמו קטעים אלה מסיפרו של לואיס, סבורים כי השם הנכון לבתי־ספר כמו הרצל הוא „מוסדות לייצור טעוני־טיפוח."

גיורא נוימן ■

* ארנולד לואיס. *עוצמה עוני וחינוך*. הוצאת תור.

מיכתבים לרותי

ציפור־לילה

הוא בן 40, גרוש, גבוה, נאה. רוצה להכיר אותך, אם את חצופה, עם הרבה ביטחון עצמי, יפה, או מכוערת שחושבת את עצמה ליפה. אחת שאוהבת את עצמה, ואיך שהיא נראית, שאוהבת את השעות הקטנות של הלילה, כי הוא ציפור־לילה. רזות זה לא הטעם שלו, והוא בהחלט יאהב אותך עם כל הקילוגרמים העודפים שלך. אם את מתעניינת בפסיכולוגיה ובאסטרולוגיה, זה מתאים לו מאוד. הגיל שלך — ממש לא משנה לו. אם נדלקת על הטיפוס המיוחד הזה, ואת עונה על דרישותיו המיוחדות, מיספרו אצלי הוא (1041/85).

★ ★ ★

וודי אלן מספר: אשתי השניה היתה יפהפיה, אבל חסרת תשוקה אמיתית. אני זוכר שפעם, תוך כדי התעלסות, התרחשה אשליה אופ־טית מוזרה לנגד עיניי, ולהרף־עין היה נדמה לי שהיא זזה.

★ ★ ★

נעלמו עיקבותיה

אם היכרתם, בעבר הקרוב או הרחוק, מישהו שעשה לכם משהו בלב, אבל מכל מיני סיבות נעלמו עיקבותיו, או עיקבותיה, אני לשי־רותכם. הנה אחד, שפנה לעזרתי. „אני מחפש אותך,” כותב (1042/85), „לא זוכר את שמך. זה היה לפני 10 שנים, כשהייתי בשרות מילואים בנאות־הכיכר, ליד ים־המלח. זוכר אותך חו־מת־שיער, גובה בינוני, יפה, צריכה להיות כיום בת 30 בערך, גרת אז ברמת־גן.

„נסענו כמה חיילים בזחל״ם בסבי־בות 5 בבוקר, על כביש אילת־עין־גדי. עמדת לבדך על הכביש, אספנו אותך, הבאנו אותך לבסיס שלנו, הא־כלנו והשקינו אותך. סיפרת שהיה לך ריב רציני עם החבר שלך, מקיבוץ אילות. את ואני שוחחנו. מצאת־חן בעיניי. נפרדנו ב־3 בצהריים, הבטחת להתקשר, ולא עשית את זה. אני זוכר אותך עד היום.” אם זיהית את עצמך, תני סימן־חיים. הוא מת לפגוש אותך שוב.

★ ★ ★

רחצה בעירום

מייק מחיפה כתב לי שהוא יהיה אסיר־תודה אם אפרסם למענו את המילים הבאות: „מתארגן חוג חברתי לחובבי/חובבות רחצה בעירום בים (נטוראליסטים).” הוא מחכה לכל המ־עוניינים בת״ד 9211, חיפה 31092. אל תיבנה עליי, מייק. אני אפילו אמבטיה לא עושה בשניים.

★ ★ ★

ים ובחורות

עוד מיכתבון קצר: „אני צעיר, 30/188, עוסק בנושא מחשבים,” הוא כותב, „נאה למדי, אוהב מוסיקה, ים ובחורות צעירות, אינטליגנטיות, יפות וחטובות, המתנשאות לגובה מעל 1.70 מטר, ויחד עם זאת רגישות וחברותיות.” הוא מחכה לך בת״ד 3975, פתח־תיקווה.

★ ★ ★

עתיד משותף

הוא מגדיר את עצמו כצעיר נחמד בן 24, גבוה, מעניין, משכיל ואינ־טליגנטי, האוהב לקרוא ספרים, לר־אות סרטים, לרקוד ריקודי־עם ול־טייל. מתעניין באמנות ובסיפרות ובעל השקפה ליברלית על החיים. מעוניין להכיר נערה נחמדה, העוסקת באמנות, ואשר אוהבת בילויים שק־טים ושיחות אל תוך הלילה. הוא מסיים ב„במידה והקשר יהיה מוצלח, אפשר לחשוב גם על עתיד משותף.” הוא בת״ד 4574, באר־שבע.

★ ★ ★

לאן את הולכת

אני אוהבת לקבל מיכתבים מחו״ל. נותן לי הרגשה בינלאומית כזאת. הנה אחד, מארצות־הברית, נשמע חמוד אמיתי. „בואי ניפגש,” הוא כותב, „לא בטעות אני מתחיל במילים האלה, כי למרות ביקורים רבים בארץ עדיין לא נפגשנו. האמת היא שברור לי שאותך, סתם כך, לא אפגוש. הסתברות נמוכה. אני בן 34, גרוש, ישראלי אזרח ארצות־הברית. תיכון בתל־אביב, צבא בגולני, אירו־פה — קולנוע, ירושלים — הטלוויז־יה הישראלית, חזרה לתל־אביב — מישרד ממשלתי, לוס־אנג׳לס — כלכלה, תואר ראשון, שנה שניה — מאסטר בתיכנון עירוני. עבודה — יועץ בחברה לניהול, יועץ מחקר שווקים בנושאי פיתוח ובינוי. זוהי, בקווים כלליים, ה„טיפה׳.

„בפנים: פוליטיקה — שמאל +, מוסיקה — דרום־אמריקה, מיקיס תיאודוראקיס, קולנוע — חברתי, פוליטי, בינלאומי, מוסיקה קלאסית — כמעט הכל. אני כותב, כי אני לא משתגע אחרי האמריקאיות, והייתי רוצה להגדיל את הסיכוי לפגוש אותך בביקור הבא, בקיץ הקרוב.

„אין לי דמות אידיאלית של אשה, רק שתהיה חמודה אמיתית עם ראש פתוח וגמישות מחשבתית. לא מעניין אותי מאיפה את באה, רק לאן את הולכת... את צריכה להיות בנאדם, זה הכל. אני מתאר לעצמי שאקבל כמה מיכתבים (עם תמונה? בבקשה). ב־משך הזמן חליפת־המיכתבים מצטמ־צמת, ולזו שתהיה לה סבלנות לכתוב, לשוחח, להשקיע, צפוי לפחות ערב אחד מעניין (?) ואולי מאחת לא אוכל להיפרד, את לא תירצי להיפרד ממני, והשאר פתוח למשא־ומתן — הכל!”

נדלקת? אני מבינה אותך. את יכולה לצרף את מיכתבך לתיבת־הדואר המוצפת שלו (39258, תל־אביב 61392, עבור ז.) המיכתבים יועברו אליו ללוס־אנג׳לס.

★ ★ ★

איתות מהלבב

„עניין מציאת השותף לחיים נראה בעיניי הדבר הכי חשוב, או בין הכי חשובים,” היא כותבת, „קשה לי לתאר את עצמי בכמה מילים, וגם לא את האחד אותו אני מחפשת. לכן ניסחתי ,אוסף מילים׳ בלשון רבים.

„אנחנו שייכים לאותה קבוצת אנשים צעירים, 25—35, רציניים, אחראיים ומסורים (בעבודה, בלימו־דים, במישפחה ובכלל). לפעמים אח־רים טועים לחשוב שאנחנו מוקפים בחברה, אבל למעשה אנחנו בודדים. בתום יום־פעילות אנו שבים כל אחד לביתו, אל הלבד, אל התהיה איפה, והאם בכלל נמצא בן־אדם לחלוק עימו את חיינו.

„הרבה דברים מעניינים אותנו, ואת חוש־ההומור שלנו לא תמיד מבינים, ולכן הבילוי האהוב עלינו הוא בחברה מצומצמת מאוד, בדרך־כלל לבד בבית. אנחנו יודעים מה אנחנו רוצים, ולא כל־כך מוכנים להתפשר. זוהי קריאה לקריאת־כיוון, לאיתות מה„לבד׳. ביחד אולי נמצא קצת יותר.” היא בת״ד 26430, תל־אביב. ושורה אחת ממני אלייך: בפעם הבאה שאת כותבת אליי, את יכולה לציין שם וטלפון. אחת שכותבת יפה כמוך לא צריכה להתבייש.

★ ★ ★

עוד מנה קטנה של וודי אלן. „היש בטבע דבר שהוא מושלם?” הוא שואל. „מי אני בכלל לדרוש שלמות? אני, עם ריבוא חסרונותיי. אגב, עשיתי רשימה של החסרונות שלי, אבל לא הצלחתי לעבור את: 1. לפעמים שוכח את כובעו.”

★ ★ ★

לנסוע ולבלות

„אני בן 35, רווק, נאה, גובה 1.79 מטר, איש־עסקים, נוסע הרבה ברחבי העולם,” הוא כותב, „אשמח לצרף אליי בחורה גיזעית עם ראש טוב, אוהבת כמוני לנסוע ולבלות, אך עם זאת רגישה, רומנטית, חובבת אמנות, חיות וטבע.” תתפסי אולי מהר, לפני הנסיעה הבאה, בת״ד 5288 רמת־גן.

★ ★ ★

אינטליגנטית באמת

היה תענוג לקרוא את המיכתב שלה. ראש טוב, בדיוק כמו שאני אוהבת. „זהו, גם לי נמאס להיות לבד,” כותבת (1043/85), „אני ילידת 39׳, נראית עלא כיף־כיפאק, חוץ מאיזה כמה קילוגרמים מיותרים. אני גרושה הרבה שנים (איזה 20, נדמה לי) ויש לי שני בנים נהדרים. כבר גדולים. זה לא אומר שהייתי כל השנים האלה לבד — היו לי כמה קשרים משמעותיים, כמו נשואין. אני בת וחברת־משק עד לפני זמן קצר.

„אני רוצה באיש שיהיה לי כיף לדבר איתו ונעים לשהות במחיצתו. אם מישהו מהקוראים רוצה באשה אינטליגנטית באמת, בשלנית מצו־יינת, בעלת חוש־הומור חמוד (לא של זבנג וגמרנו), אוהבת שיחות על־רמה, טיולים סרטים והצגות; קצת עצלנית במובן של קאריירה (עד היום לא גמרתי את הבי־איי המיסכן שלי בסיפרות והיסטוריה, אבל יש לי הערכות נהדרות על אותה תקופה שבה הייתי מורה); ואם המישהו הזה הוא גם חכם באמת, וגם בנאדם, וגם נראה בסדר, גם יש לו (הכרחי!) חוש־הומור — שיכתוב אליי.”

★ ★ ★

- השחקנית ג׳ולייטה מסינה אמ־רה פעם על בעלה, בימאי־ הסרטים פדריקו פליני: הוא כל־כך שקרן, שהוא מסמיק כשאינו משקר.

★ ★ ★

פטנט

חברה שלי מצאה פטנט, איך לל־כת לישון רגועה יותר, בימים (לילות) אלה, כשנשות תל־אביב הגרות לבד מפחדות מביקורו של האנס: לפני שהיא נרדמת היא מחייגת חמש ספ־רות ממיספר הטלפון של אחד הדיי־רים בבניין, גבר צעיר וחסון, שוטר לשעבר. במיקרה הצורך, חס וחלילה, היא צריכה לחייג רק עוד סיפרה אחת. נדמה לי שהיא היתה מעדיפה שהוא יישן אצלה, ליתר ביטחון, אבל הוא נשוי.

תנו לו חסינות

אבי דור, ג׳ינג׳י כחול־עיניים, בן 28, אומר שכאשר הוא נולד, אלוהים אמר עליו: „לעזאזל, עוד אחד נשרף לי...” יש לו כמעט 1.80 מטר גובה, והרבה אמביציות להצליח כזמר־בדרן־שחקן.

הצבא עבר עליו בשירה ובקפיצות מסוגננות בלהקת פיקוד צפון, אחר־כך הוא הופיע בסרט אחד ובכמה הפקות־בידור, וכיום הוא שר ומצחיק במופע הנוסטאלגי הלהקות חוזרות.

אבי מסר השבוע לרדיו תקליטון חדש שלו, שיר סאטירי בקצב הרוק׳נ־רול, הנקרא תנו לי חסינות. הוא כתב את השיר חודשיים אחרי

הבחירות, והפתיחה המוסיקלית היא בהשראת שני הג׳ינגלים הידועים: „המערך הוא התיקווה היחידה” ו„העם רוצה ליכוד”.

מאיפה בא הרעיון? דור: „חשבתי על 120 האנשים שלא צריכים שום הכשרה, ופיתאום הופכים לחברי־כנסת ויש להם פרנסה לכל החיים. הם לא עושים כלום, ואין עליהם פיקוח. שמעתי שיש אחד מש״ס, שעוד לא היה בשום ישיבה בכנסת, מפני שזה ביטול תורה. אז גם אני רוצה חסינות...”

„אני אגיע למישרד שלי בוולוו,/ וגם יתנו לי הנחה בשוק, בכולבו,” אומר השיר, „ואם ריהוט מישרד אחליף למרות הגזילות/ ומבקר המדינה יכעס — זו הפקרות!/ אדרוש מהאזרח שיהדק החגורה,/אחרת המצב במשק יהיה נורא./ בעוד ארבע שנים לפי כללי כל המישחק,/ אבוא אליכם ואבקש להיות שוב ח״כ./ ואם שוב תיבחרו בי, אז מגיע למדינה,/ שאנשים כמוני תקבל במתנה.”

התענוג של הקלטת השיר הזה עלה לו 2000 דולר. חסינות יקרה.

„לא מאמינים”

(המשך מעמוד 21)

השלבים הדרושים, יתקיים מישפט־חוזר, ואז נקווה שבית־המישפט יחליט לזכות אותך. רק אז תוכל לצאת מבית־הסוהר באופן רישמי וחוקי.”

החיים הוכיחו לאורי כי אפילו עורך־הדין היה אופטימי מדי. כתב־אישום הוגש נגד ציונה על עדות־שקר ב־מישפט האונס. היא עלתה על דוכן־העדים והודתה באשמה, אך בית־המיש־פט הזמין מטעמו פסיכולוג, שבדק את ציונה ואת כל ההודאות שמסרה במיש־טרה.

הפסיכולוג העיד כי העיוותים ה־רבים בנפשה של הנערה מקשים מאוד להחליט מתי היא משקרת ומתי היא דוברת אמת. „יתכן מאוד כי היא מש־קרת דווקא כעת, כאשר היא רוצה לקבל את אהדתם של חברי־הכת ו־לשכנעם כי חזרה בתשובה,” העיד ה־פסיכולוג.

השופט התלבט מאוד, אך קבע לב־סוף כי הוא מזכה את ציונה מעדות־שקר מחמת הספק, „למרות רצונה העז לשאת בעונש ולכפר על עוונה, ואולי דווקא בגללם, לא השתכנעתי מעל ספק סביר כי ציונה שיקרה במישפט האונס. היא היתה משכנעת מאוד אז, כפי שכתבו השופטים שהרשיעו את אורי על סמך עדותה, והיא היתה משכנעת פחות היום, כאשר חזרה בה מעדותה לפניי. אני מזכה אותה מחמת הספק,” קבע השופט.

„אני רוצה ללכת למאסר! אני שקר־נית!” צעקה ציונה כאשר שמעה את החלטת השופט.

אורי בכה כאשר סיפרו לו אחותו ועורך־דינו את תוצאות מישפטה של

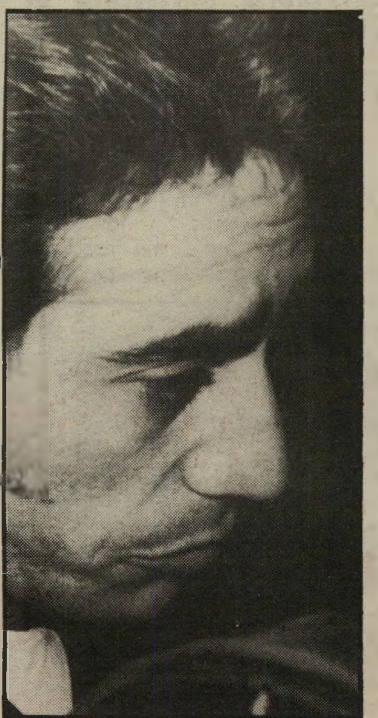

עמוס ברנס
בדיוק

ציונה: „במשך השנים השלמתי כבר עם הרעיון שאשב בבית־הסוהר עד שייגמר המועד שקבע לי בית־המישפט, ופית־אום היתה לי תיקווה וביטחון כזה שאני יוצא זכאי והולך הביתה, ותראו מה קרה! מצבי כעת גרוע עוד יותר מקו־דם!”

עורך־הדין ניחם אותו ואמר כי אחרי עדותה של ציונה, ולאור התנהגותו הטובה של אורי בבית־הסוהר, כל ה־סיכויים כי נשיא־המדינה יתן לו חנינה.

„זה בדיוק מה שקרה לברנס,” אמר עורך־הדין, „אתה זוכר שברנס טען כל הזמן כי קצין המישטרה שאול מרקוס נלווה אליו לשיחזור, בעוד שמרקוס הכחיש זאת? והנה בא עוזי נבות והעיד כי מרקוס שיקר. המישטרה אספה חומר והגישה כתב־אישום נגד מרקוס. ברנס נותר בכלא עד לסיום המישפט.

„בבית־המישפט העליון זוכה מר־קוס, ואז הסכים ברנס לחנינה שהוצעה לו. זה בערך מצבך היום, ואני בטוח שתקבל חנינה,” אמר עורך־הדין.

אילנה אלון ■

דאוד תורכי, זקן האסירים הביטחוניים, שהשתחרר במיסגרת החילופין, מנהיג הרשת שבה היה חבר אודי אדיב, מספר כיצד גייס יהודים לרשת, על החיים בבית־הסוהר, יחסיו עם אשר ידלין והערצתו לשירי נעמי שמר

„את אודי אדיב פגשתי בספריית ,בורוכוב׳ בתל־אביב. כשאספתי אנשים לאירגון, חיפשתי אותם בחוגי המהפכנים"

„חוואתמה, ג׳יבריל או ערפאת אינם המנהיגים שלי. אני נפגש איתם בדיעות, אבל הם לא המנהיגים שלי"

„את שיטת־החיים של הקיבוץ הערכתי מאז ומעולם. אם יש פה בארץ משהו טוב, זה רק הקיבוץ"

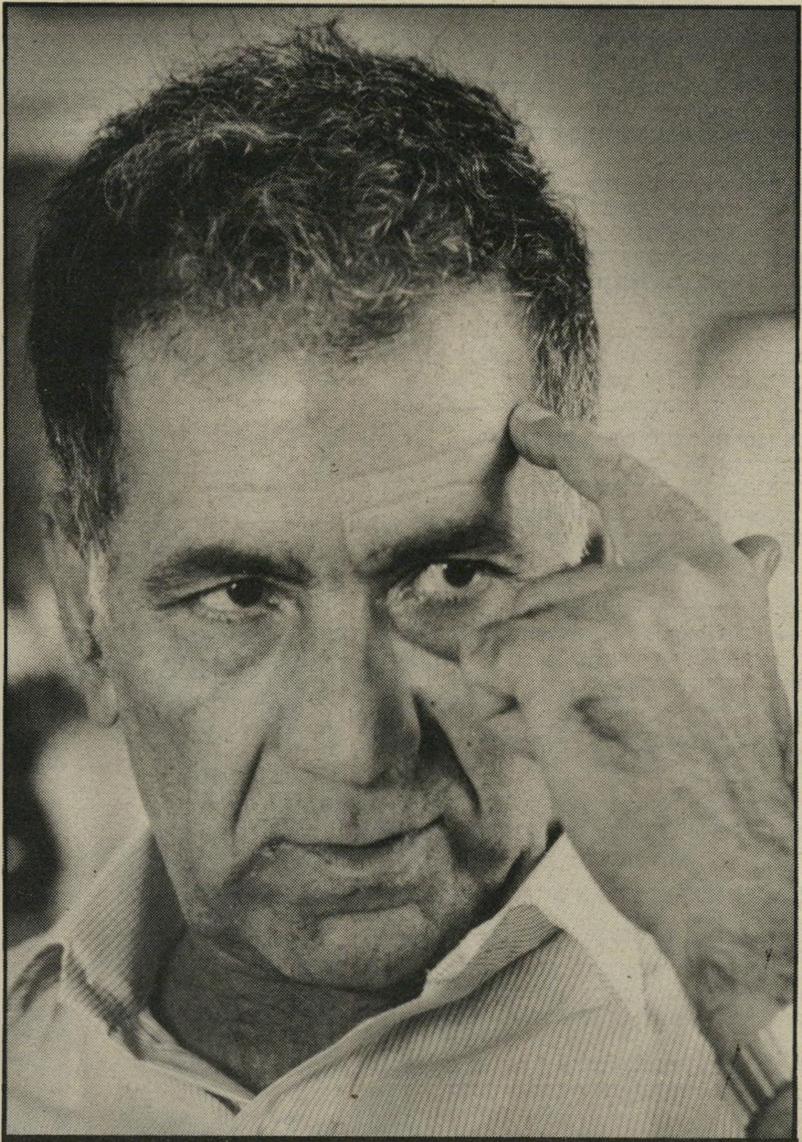

ראיינה שרית ישי־לוי

„השב״כ לא שבר אותי. דיברתי רק אחרי שהיה ברור לי שיש כמה פגמים בהתנהגות החברים ושהשב״כ יודע הכל"

„עאידה בתי היתה בשליחות האירגון בתורכיה. השב״כ לא הסגיר אותה. היא עברה לסוריה, ונולד לה בן"

„קוזו אוקאמוטו לא היה שפוי. הוא היה מקבל קריזות, צועק ביפאנית. היינו מלטפים אותו עד שנרגע"

„לא הסגרתי את חברי הרשת!"

הבית במדרגות דור שבוואדי־ניסנאס בחיפה מלא כל הזמן באנשים. הגברת תורכי ובנות מישפחה שבאו מהכפר טורחות במיטבח לספק מים קרים, מיץ פטל וקפה תורכי מהביל. דאוד תורכי, בעל־הבית, שנעדר מביתו יותר מ־12 שנים, מתחבק עם האורחים. את חלקם הוא מכיר, עם חלקם עושה הכרה. חלקם מכרים וקרובי־מישפחה, חלקם באים כמישלחות מכפרי הסביבה, לברך אותו על השיחרור.

הבית החיפאי, למרגלות הכרמל, יכול היה להיות בית של מישפחה ישראלית רגילה: ארון פורמייקה עמוס ספרים, על הקיר הדיפלומה של הבת, עאידה, בוגרת הטכניון בהנדסה כימית.

עאידה, שהיתה חברה ברשת היהודית־ערבית של אביה ופעלה בתורכיה, נסעה משם לסוריה. המישפחה איבדה איתה את הקשר לפני שלוש שנים.

הבת האמצעית, ג׳ורג׳ט, המשיכה לנהל את חנות־הספרים של אביה, הנקראת מכתבת אל־נור – בתירגום חופשי: „סיפריית האור". הבת הצעירה, נידאל, עובדת במספרה חיפאית. היא לא רוצה כל קשר לרעש סביב אביה. לקוחותיה היהודיות אינן יודעות מיהו אביה. המעסיקה שלה, הבוסית היהודיה, יודעת. היא גם שלחה פרחים לרגל השיחרור.

דאוד תורכי נראה חולה וחלש. יום אחרי שיחרורו אושפז בבית־החולים רמב״ם. כשהתאושש, שוחרר לביתו. הוא לקה בכלא בכל מחלה אפשרית: לב, סוכרת, מיניסקוס, פרקים. הוא מעשן כקטר, מתקשה בשמיעה ומדבר בקול שקט.

זמן קצר לפני תחילת הראיון הפסיקה אותנו ג׳ורג׳ט וקראה את אביה לשולחן־האוכל. כמינהג הערבים התבקשנו גם אנחנו להצטרף. ביצה מטוגנת בשמן זית, לבנה טבול בשמן ופיתות דקיקות, שנאפו במיוחד בשבילו בכפר. הוא ביקש להביא לי סכין ומזלג, ואמר: „את תאכלי כמו שאת רגילה, ואנחנו כמו שאנחנו רגילים." ומייד טבל את הפיתה בביצה.

זרם האורחים לא פסק. נאלצתי לראיין אותו בנוכחות קהל מאזינים. הדבר לא הפריע לו לענות על כל שאלה. ג׳ורג׳ט ניסתה למתן אותו, להעיר לו פה ושם. הוא לא נטה להקשיב לה. לבסוף הוא ביקש ממני להוציא כמה דברים שאמר על אודי אדיב וחברים אחרים ברשת. כל מה שאמר על אודי אדיב הוא גירסתו שלו לפרשה, ויש להביא בחשבון שאדיב, המחזיק בגירסה אחרת, מנוע מלהגיב.

דאוד תורכי, כך טענו במשך שנים מקורביו של אדיב, היה האיש שבעצם הסגיר את הרשת לידי השב״כ, אחרי מעצרו. תורכי

(המשך מעמוד 29)

מכחיש את העניין מכל וכל.

הוא מדבר בסיסמות. "כוחות הקידמה" ו"כוחות השחור" הם ביטויים שגורים בפיו. לכל דבר יש לו הסבר סוציאליסטי. הוא מארכסיסט, הרוצה לפתור את כל הבעיות, גם הלאומיות, בדרך סוציאליסטית.

לדבריו, הכלא לא שינה אותו במאומה. 12 וחצי שנים היה בכלא. "נכנסתי אותו האדם ויצאתי אותו האדם," אמר. בכלא שמר על עצמאותו. לדבריו, הוא לא משתייך לשום אירגון. הוא היה המבוגר שבאסירים הביטחוניים, ולכן נהנה מכבוד. בהרבה מיקרים כיהן כמוכתר וכבורר.

מחלותיו הכריעו אותו. הסוציאליסט המהפכן מרגיש מבוגר ותשוש. הוא אינו מתחרט אף לרגע על מעשיו. לדבריו, ידע לקראת מה הוא הולך והביא בחשבון כי ייאסר או ימות.

בוואדי־ניסנאס, בין כותלי ביתו, מאזי־נים לו האורחים בשקיקה. הם מסכימים עם כל דבריו, הם דבקים באמונתו שרק מהפכה סוציאליסטית תביא את הישועה לארץ הזו. ואין מדובר באנשים צעירים. אלה אנשים מבוגרים, בני גילו ואף קשישים יותר.

לפני שיצאתי באה מישלחת נוספת. תור־כי נראה תשוש. "אבא שלך צריך לנוח," אמרתי לג'ורג'ט. ערבי זקן הביט בי ואמר: "את יש לך רחמים עליו. אתם, היהודים, יש לכם רחמים עליו." לא עניתי. שקט השתרר בחדר, שקט שאפשר היה לחתוך אותו בס־כין. הרבה מרירות היתה בתוך המישפט האחד הזה.

מישהו ניסה למתן את האווירה. התלקח ויכוח פוליטי. הגענו לעניין השואה: "היהו־דים היו צריכים להילחם נגד הרשע במקו־מותיהם, ולא לברוח לכאן," אמר מישהו.

ואני יצאתי משם בתחושה שהפער הולך ומתרחב, ושמי יודע אם אי־פעם יימצא הג־שר שיימתח על־פני הפער. מי יודע.

■ ■ ■

● אתה גייסת את אודי אדיב לרשת היהודית־ערבית?

כן, אני גייסתי אותו.

● הוא הבין מלכתחילה את מטרות הרשת?

בטח שהוא הבין. את חושבת שאם לא היה מבין היה מצטרף?

● מה היתה מטרת הרשת?

לקחת חלק במהפכה הפלסטינית ולהפוך את המישטר הישראלי למישטר סוציאליסטי.

● נניח שהייתם מצליחים. באיזה מצב זה היה מעמיד אותנו, האזרחים היהודיים של הארץ?

מי שהיה הולך עם המהפכה, היה מקבל שוויון־זכויות מלא, בדיוק כאילו היה ערבי. מי שהיה מתנגד — אז את יודעת מה זה, את יודעת כיצד נוהגים במתנגדים.

● כלומר, המהפכה שאתם רציתם לא היתה על בסיס לאומי אלא על בסיס מעמדי.

הרי כל הכיבוש הוא אינטרס מעמדי.

● אתה מתכוון להגיד שלא היה כל אינטרס לאומי במהפכה שאתה חלמת ועדיין חולם עליה?

אל תשכחי שהאוכלוסיה בישראל מורכבת מ־60% בני עדות־המיזרח ו־40% עדות אשכנז. רוב האחרונים באו מארצות סוציאליסטיות, ולא מעוניינים במישטר סוציאליסטי. ואילו אלה שעלו מארצות־ערב לא רוחשים אהדה לערבים. לכן מקור המהפכה היה בא מהצד הערבי, לא מהצד היהודי. זה מה שהיה הופך את המהפכה ללאומית.

● אתה אומר שמקור המהפכה היה בא ממקור ערבי, עובדה שאין אף מדינה סוציאליסטית בין ארצות ערב.

לא משנה! אם צריך, אז שיהיה שיחרור לאומי צעד קודם לפני השיחרור הסוציאליסטי.

● הרי המנטליות הערבית היא מעמדית.

זה נכון מה שאת אומרת, אבל העניין הזה משתנה ומתקדם לאט־לאט לכיוון שלנו. על־ידי תעמולה, על־ידי שיכנוע. עוד תראי שכוחות־הקידמה יגברו על כוחות־השחור.

● אתה ערבי נוצרי?

אני לא מאמין בדת. יהודי, נוצרי, מוסלמי — זה לא משנה לי. אני ערבי! דתות מפרידות בין עמים ובין אנשים. הדת לא משחקת תפקיד, מה שמשחק תפקיד הוא שמעמד הפועלים צריך להשתחרר מהמעמד השליט.

● אתה מאמין שיש לי בארץ הזאת זכויות בתור ישראלית?

בתור יהוריה יש לך זכויות.

● וגם לאלה שהגיעו לכאן אחרי 1948?

לא איכפת לי אלה שבאו לכאן אחרי 1948. אנחנו 150 מיליון ערבים, שיחיו בתוכנו 20 מיליון יהודים. העיקר שיהיו איתנו נגד הזרים — ולא עם הזרים נגדנו.

● לאיזה זרם באש"ף אתה משתייך?

אני לא שייך לשום אירגון!

תורכי ובתו ג'ורג'ט אחרי השיחרור
"לא מחזיקה בדיעות של אבא!"

● גם בכלא לא השתייכת לשום אירגון?

אף פעם לא! הקמנו אירגון שלנו, שלא שייך לשום זרם. את יכולה להגדיר אותי כשמאל מארכסיסטי.

● מי המנהיג שלך: חוואתמה, ג'יבריל, ערפאת?

אף אחד משלושתם הוא לא מנהיג שלי! אני נפגש איתם בדיעות, אבל הם לא המנהיגים שלי.

● איך אתם קוראים לאירגון שלכם?

עוד לא הספקנו לתת לו שם, חשבנו אולי על פלסטין החדשה.

● מתי הקמת את האירגון?

בשנות השישים.

●לפני מילחמת ששת הימים?

שלוש שנים לפניה. ב־1964.

■ ■ ■

● כיצד הקמת את האירגון שכונה אחר־כך "הרשת היהודית־ערבית"?

התקשרתי עם מארכסיסטים מהפכנים, לא לאומיים, שהיו מעוניינים רק בשיחרור המולדת מהכיבוש הזר. ישראל נתפסה אצלי כתוצאה של מסע־צלב חדש, במסווה של הדת היהודית. הבנתי את זה היטב, כי גם אנחנו, הערבים, כבשנו את ספרד לא בדרכי־נועם. ולמרות שהעברנו לספרד את הציוויליזציה של יוון, בא יום שנא־לצנו לצאת, לא מרצוננו.

האמנתי שגם הישראלים יצאו יום אחד. הבנ־תי שמהפכה סוציאליסטית היא הפיתרון, מכיוון שאחרי מהפכת־אוקטובר לא יתכן שמישטר סו־ציאליסטי יהיה מישטר כובש.

● הרוסים כבשו את פראג, הרוסים שולטים באפגאניסתאן. איך זה מתיי־שב עם התיאוריה שלך כי מישטר סוציאליסטי הוא אנטי־תיזה למישטר־כובש?

הרוסים נכנסו לפראג על־פי דרישה של ממשלת צ'כוסלובקיה, והם נמצאים באפגניסתאן על־פי דרישת הממשלה האפגאנית.

● באיזה שלב הכנסת חברים יהו־דיים לרשת?

תמיד האמנתי שיש מקום ליהודים, כדי להציל את היהודים עצמם.

● כיצד יצרת קשר עם החברים היהודיים?

דרך פגישות של חוגי־השמאל.

● היה קשה לשכנע יהודים להצטרף לרשת?

זה לא היה קשה ולא היה קל. אלה שהש־תכנעו היו מארכסיסטים. מי שהצטרף, בסופו של דבר, היה בעל עוז רעיוני מסויים.

● מי היה היהודי הראשון שהצטרף?

זה היה אודי, פגשתי אותו בחוג של השמאל בתל־אביב. החוג התקיים ב־1970, בסיפריית בו־רוכוב. התחלנו לדבר, הוא היה מארכסיסט בלב ובנשמה. כל הכבוד לו, מעטים כמוהו, הוא בן־אדם מצויין. ואני אומר את זה לא מהיום, כבר אז בפגישה בסיפריית בורוכוב ראיתי שהוא אמיתי.

● איך הצלחתם לגשר על־פני הפע־רים — אתה ערבי מוואדי־ניסנאס בחיפה, הוא קיבוצניק מגן־שמואל?

את שיטת החיים של הקיבוץ הערכתי מאז ומעולם. הקיבוצניקים בעיניי הם אנשים בעלי ערכים ומסורת. אם יש פה בארץ הזו משהו טוב, זה רק הקיבוץ.

לא היה קשה לגשר על הפערים ביני לבין אודי. גם הגיל לא היווה מיכשול. אני יוצא מק"י, אני בן לפועל שהיה קודם איכר. סבלתי מעוני והאמנתי בכל ליבי שהסוציאליזם הוא הפיתרון לכל הבעיות.

● מלבדך ומלבד אודי אדיב — מי עוד היה שותף לרשת בתקופה הרא־שונה?

היה עוד אחד: חביב קהוואג'י, שגוריש.

אודי הביא את דן ורד, את יחזקאל כהן ואת דן קופר.

● ומי הביא את רמי ליבנה ואת מלי לרמן?

לרמי ליבנה לא היה כל קשר איתנו. נפלה טעות. דיברו עליו שנפגש עם איש־אש"ף, בלי שום קשר אלינו, מיוזמתו האישית. זה נודע, ועל סמך זה עצרו אותו. גם למלי לרמן לא היה שום קשר אלינו.

● לאודי אדיב ולחבריו היהודיים היה ברור מלכתחילה שהמדובר באירגון מיליטנטי?

כשנשלחו לסוריה, ידעו מראש שיתאמנו בנשק. אף אחד לא רימה אותם.

● יש הטוענים באילו אין זה כך, כאילו ניצלת את התמימות של אדיב.

זה לא נכון! אודי ידע בדיוק על מה מדובר. הוא היה צריך לדעת שיש סיכוי שייתפס, גם אני נתפסתי ונשפטתי ל־17 שנים — לא פחות ממנו.

● כן, אבל אתה היית המנהיג. הוא היה רק חבר מהשורה.

אבל אני, בתור ערבי, ידעתי פחות ממנו בנושאי־צבא. מה אני יודע על הצבא? כלום! מה אני מבין בביטחון המדינה? בתור ערבי לא ידעתי כלום יותר מאודי, לא ידעתי בכלל.

● הגירסה ההפוכה לשלך טוענת, כי בשאודי נסע ליוון, הוא האמין שהוא נוסע להידבר עם פלסטינים. לא סיפרת לו כלל שהאירגון שלך קשור למודיעין הסורי.

"אשר ידלין אמר לי שאם יפתח את הפה, יכניס בפנים הרבה אנשים. אחותו ואשתו דאגו מזה שהוא יושב עם הביטחוניים. אשר ידלין אמר: אל תדאגו!"

סיפרתי לו על סוריה, והוא ידע שהוא ייפגש עם אדם מסוריה. לא עבדתי עליו. כל אחד ידע לקראת מה הוא הולך.

● כל אחד ידע שהוא הולך לקראת מהפכה מזויינת?

בשיתוף עם המהפכה הפלסטינית.

■ ■ ■

● אתה נעצרת ראשון.

נעצרנו כולם באותו היום. זה היה בחמישה בדצמבר 1972, בשעה 11 וחצי בלילה. נעצרנו בלילה ההוא 20 איש, אחרי מעקב של השב"כ, וחוץ מזה, היו בינינו שתולים.

"יש לי טעם לשירה העברית. אני מעריץ את אסתר עופרים, ואוהב מאוד את שירת העידוד של נעמי שמר, במיוחד את השיר 'על הדבש ועל העוקץ'"

● מהצד הערבי או היהודי?

משני הצדדים.

● אחת הגירסות בקשר לסיבה שזימרת וסיפרת את כל סיפור־הרשת, אומרת כי בתך שהתה בתורכיה לצורך לימודים, והשב"כ איים עליך שאם לא תתחיל לדבר — יסגירו אותה לידי התורכים באשמת אחזקת־סמים.

זה לא מה ששבר אותי. היו כמה פגמים בהתנהגות החברים, שגרמו לי להבין שהשב"כ יודע ממילא את כל האמת. אז מה היה פה להסתיר?

● איזה פגמים?

היה הדבר הזה עם אודי ואנה פלשנר והדולארים. אודי היה צריך להעביר כסף מסוריה. אל תשכחי שהיינו אירגון מיזרח תיכוני. הוא פגש את השותף שלנו, שנתן לו דולארים. בדרך לארץ אודי התיידד עם בחורה בשם אנה פלשנר, עובדת שגרירות מסויימת. הוא נתן לה את הדולארים שתעבור איתם את הבדיקה, כי היסס להעביר אותם בעצמו. כשהגיעו ללוד, הוא נעצר לחיפוש, והיא חיכתה לו שעה־שעתיים. כשלא יצא, מסרה את הדולארים למישטרה.

אחר כך אודי ניסה להוציא ממנה את הכסף. הוא בא אצלה עם דן ורד, והיא — לפי הוראות המישטרה — לא נתנה לו. הוא בא אצלה עוד פעם והיא נתנה לו את הקבלה, שיוציא את הכסף מהמישטרה. גם זה לפי הוראות. אז כבר היה ברור שעולים עלינו. והיו עוד שגיאות.

אבל את יודעת מה? אל תפרסמי את זה, אפילו שזה לא סוד. כל מה שאני מספר לך פה זה חצי דבר, זה לא הדבר השלם. היו הרבה סימנים שהשב"כ יודע הכל. מה היה לי להסתיר?

● ידעת שגם האחרים נעצרו?

רק אחרי שלושה ימים ראיתי דרך החלון עיתון, והיה כתוב שם שנעצרו ערבים ויהודים.

● למה התפתית לשתף פעולה עם השב"כ?

כשהאמת ידועה, אין צורך להכחיש. ידעתי שידעו עליי, ידעתי שלא יירדו מאיתנו. הם ידעו הכל.

● לא היה איכפת לך להסגיר את חבריך?

לא הסגרתי אף־אחד! רק בהמשך אמרתי שמות, כשהבנתי שהם ממילא יודעים. הם גם לא הביאו אותי לחברים לשכנע אותם שיודו. הייתי מנותק מהאנשים, הייתי 56 ימים בצינוק.

● ומה אמרו לך על בתך עאידה?

עאידה, שהיא בוגרת הטכניון בהנדסה כי־מית, היתה בתורכיה לא לצורך לימודים, אלא לצורך העניינים של האירגון. הם באמת אמרו שיסגירו אותה לשילטונות התורכיים, לא על סמים אלא על ריגול.

בסופו של דבר לא הסגירו. עאידה עברה לסוריה, שם היא חיה עד היום. עד כמה שאני יודע, יש לה בן אחד.

● עד כמה שאתה יודע? אין למיש־פחה קשר איתה?

עד לפני שלוש שנים שלחה מיכתבים ותמונות. בשלוש השנים האחרונות אנחנו לא שמענו ממנה כלום.

■ ■ ■

● האסירים הביטחוניים בכלא רמלה, על־פי השמועות, ניהלו סדר־יום נוקשה למדי. אתה יכול לתאר לי אותו?

קמים בבוקר, אוכלים, עושים ספורט. אודי היה עושה כל יום ספורט. אחרי הצהריים היה

מישחק כדורסל. היו קוראים, לומדים, כותבים. כל הזמן עסוקים.

● אתה יכול לתאר לי את סולם־ההיררכיה בקרב הביטחוניים?

אני לא הייתי שייך לסולם ההיררכיה. הייתי עצמאי ולא הייתי שייך לשום אירגון. נכון שהתחשבתי באירגונים. כשהיתה פעילות, הייתי משתתף.

● איזו פעילות?

הרצאות, ימי־זיכרון, יום ה־ 2 בנובמבר, יום הכרזת המהפכה ומאורעות אחרים שחגגנו.

● איך חגגתם את האירועים האלה?

באסיפות כלליות, הרי נמצאנו כולנו באותו האגף.

● כמה בתא?

14 איש, ולאחרונה 17 — כששלושה ישנים על הריצפה, כי לא היו מיטות.

● היית בתא אחד עם קוזו אוקאמוטו?

לא כל הזמן, רק בארבעת החודשים האחרונים. אוקאמוטו הוא לא שפוי. הוא מקבל קריזות, צועק ביפאנית.

● כיצד נהגתם בו כשנכנס לקריזות?

שום דבר לא עשינו, סבלנו אותו. היינו מלטפים אותו עד שנרגע. הוא ישב 13 שנים בתוך איקס, לא היתה לו שום שפה משותפת עם האחרים. הוא למד קצת עברית, אבל זה שום דבר.

● הצלחת לדבר איתו?

רק הייתי אומר לו מרחבא, גוד מורנינג. הוא לא היה עונה. שיגעו אותו באיקס.

אם שמת לב להליכה שלו, הוא הולך כאילו עוד יש אזיקים לרגליו. היו מוציאים אותו לטיול שעה ביום והיו קושרים אותו באזיקים בידיים וברגליים. אחר כך הוציאו לו את האזיקים, אבל הוא הולך כאילו האזיקים עליו.

הוא לא היה שקט. כשהיינו רואים סרט־מתח והיה אקשן על המסך, כמו למשל קרב־יריות, הוא היה מתעורר ומתחיל לצעוק.

● מה היו היחסים בין הביטחוניים לפליליים היהודים?

אנחנו נמצאנו כולנו בתוך בית־סוהר. היה כבוד הדדי.

● זה נכון שאצלכם, הביטחוניים, היתה מערכת־מישפט עצמאית, שהיתה שופטת את האסירים במיסגרת הפנימית שלה?

אין דבר כזה.

● מספרים כי האסיר הביטחוני שעל פיו בנו אורי ובני ברבש את דמות ה־מנהיג הערבי בסרט „מאחורי הסורגים" נשפט על־ידי חבריו, על ששיתף פעולה עם הברבשים.

אני לא יודע על דבר כזה. אני יודע שהיתה ביקורת על כל חבר וחבר. אם החבר היה מתנהג בסדר, אז לא היו בעיות. אם לא — היו מדברים איתו, משכנעים.

■ ■ ■

● היית מהאסירים המבוגרים.

הייתי האסיר המבוגר ביותר.

● היתה לך סמכות, באו אליך להתייעץ, באו אליך שתחליט?

לא היתה לי סמכות. התייעצו איתי, ביקשו את דעתי בכל מיני עניינים. השתתפתי באירועים, נאמתי וקראתי שירת־עידוד.

● קראת עיתונים עבריים?

לרוב. הייתי מנוי על חדשות, הארץ והעולם הזה. קראתי גם מעריב.

● טלוויזיה?

ראינו כל ערב עד סוף מבט.

● מה היה קורה כשהייתם רואים ב„מבט" עימות יהודי־ערבי?

כל אחד ביטא את זעמו בינו לבין עצמו.

● לא היה מתח?

חיפשנו את המשותף. הרי חיינו ביחד, הערפנו לא ללכת אחד נגד השני, השתווינו והתיידדנו. גם שיתפנו פעולה כשהיה צריך: הנה, אני ועוד ארבעה יהודיים היינו חולים בסוכרת. פיתאום פגעו לנו ברמת־האוכל, לא נתנו לנו אוכל שמתאים למצב־הבריאות שלנו, אז שבתנו יחד. וזה עזר, בטח שעזר.

„מיכאל צור היה ביורוקרט עירוני, ואילו ידלין היה קיבוצניק. ההתנהגות הקיבוצניקית היתה מושרשת בו, לכן אהבתי אותו"

רק שילשום, כשהלכתי לבית־חולים, פגשתי יהודי עצור מחדש, שהיה חולה כמוני בבית־הסוהר. אחר כך שיחררו אותו, והוא נעצר עוד פעם ובא לקבל טיפול. הוא ראה אותי והשתגע: „מה אתה עושה פה?" אמרתי לו שהשתחררתי. אמר לי „מברוכ", נישק אותי וחיבק אותי.

ככה זה כשחיים ביחד. אנחנו רק בני־אדם.

■ ■ ■

● הפלגת בשיבחו של הגונדר החדש של בתי־הסוהר, רפי סוויסה.

דיברתי איתו לפני שנכנס לתפקיד. הוא מצא חן בעיניי. יש לו גישה אובייקטיבית וחיובית לאסירים, אני מאמין שיצליח. הוא שאל לשלומי, אמרתי לו לא הכי־טוב. הוא שאל מה הבעיה, סיפרתי לו על המחלות. הוא לקח את זה ללב. הרגשתי את זה.

אחר כך שמעתי אותו בראיון עם יצחק ליבני ואמרתי לחברים: הבן־אדם הזה הוא בסדר.

והוא באמת קיים הבטחות לגבי הקניה בקנטינה. מותר עכשיו לקנות שעונים וגם ווקמן. הוא אמר שירשה להכניס טלוויזיה ציבעונית, ושכל אסיר ואסיר יוכל לרכוש לו טלוויזיה כזו בקנטינה. הוא הגדיל את סכום הקניה.

בחודשים האחרונים, לפני שנכנס לתפקיד, תמיד היה מחסור במיצרכים. אף פעם לא היה מספיק סיגריות. הוא העלה את סכום הקנייה ל־30 אלף שקל בחודש. זה סכום משמעותי. וחוץ מזה, הקציב סכום נפרד לרכישת סיגריות.

הוא ביטל את אגף רקפת שבבית־המעצר. הוא מתנהג כמו בן־אדם. לפני שהשתחררנו שלח לנו מיכתבים אישיים. כתב: „תהיו בריאים, ואני לא מאחל לכם לחזור לכאן."

● במשך השנים שישבת בבית־הסוהר, פגשת בהרבה מפקדים.

היו מפקדים טובים יותר ופחות. היו אנשים שלא היה לנו הכי־נוח איתם, היו שהיתה להם אישיות שלא הסתדרנו איתה.

● מי למשל?

לא צריך שמות.

● רוני ניצן?

לא רוצה לדבר עליו, הוא מת. אסור להתייחס למת. אבל, למשל, פולק, המפקד הנוכחי, הוא יריב הגון. גם סוויסה הוא יריב הגון.

■ ■ ■

● מתי נודע לך שאתה משתחרר?

35 יום לפני השיחרור קלטנו את הידיעה ברדיו מונטה קרלו. אמרו שם שסוכם בין ג'יבריל וישראל על חילופי־שבויים. היתה שימחה גדולה.

שבועיים אחרי זה באו אנשים מההנהלה ואספו טביעות־אצבעות ופרטים, והמנהל אמר: „תשתחררו בקרוב, ומחר יבוא צלם ויצלם אתכם, ויש לכם הזכות להחליט אם אתם רוצים להישאר בארץ או לצאת."

תורכי בביתו

„הרופא בכלא היה כמו סוהר!"

תורכי, אודי אדיב וסובחי נערני על ספסל־הנאשמים (1972)

„היו פגמים בהתנהגות החברים!"

● לפי מה נקבע מי יישאר בארץ ומי ייצא? האם כל אחד החליט לעצמו?

בחרנו באופן עצמאי, בלי לחץ. נפגשנו עם איש הצלב האדום לבד. לא היה איתנו שום איש שילטון, לא השפיעו עלינו — לא מבחוץ ולא מבפנים.

● כיצד הגיבו אלה שנשארו?

אלה שנשארו זה מאסרים קטנים. יש אחד מהכפר ערה, שנמצא פחות משנה בבית־הסוהר, מאהר יונס שמו. הוא קיבל כרטיס־שיחרור, ויומיים אחרי זה שללו לו את הכרטיס. הצלב האדום אמר שהישראלים הטילו וטו על השיחרור שלו, כי הוא הרג חייל.

מהצלב האדום אמרו ליונס שהם התקשרו עם ג'יבריל ומסרו על הווטו של ישראל, והוא אישית הסכים שהאיש לא ישוחרר.

היו עוד אסירים שישראל הטילה עליהם וטו. סוכם עם ג'יבריל שהוא יוותר לישראל על 18 איש שהיא הטילה עליהם וטו, ויקבל בתמורה 18 איש מרשימה חילופית.

● כיצד הגיבו האסירים היהודיים על השיחרור שלכם?

היו מבסוטים. שיתפנו אותם בשימחה, התחבקנו, נפרדנו, התנשקנו.

● לא היתה התמרמרות, כמו זו השוררת בקרב הציבור היהודי שבחוץ?

היתה התמרמרות מסוג אחר. גם הם רוצים ללכת הביתה, ומגיעה להם חנינה. בגין, לפני שעלה לשילטון, הבטיח חנינה לכל אסירי המדינה, ערבים ויהודים, ולא קיים.

● חוץ מאודי אדיב ישבו בין הביטחוניים עוד אסירים יהודיים?

גם יחזקאל כהן ישב איתנו. אל תשכחי שהיה להם יותר נוח אצלנו. המסורת יותר חזקה וההשכלה היתה מאוד חשובה. כולם למדו, כל הזמן למדו. כשהיית נכנסת לחדר־הכיתה — היית רואה רק אסירים ביטחוניים.

אני ניסיתי לשנות דיעות, למצוא קשר, למנוע שינאה. בעיני האסירים היהודיים הפליליים, הערבי נתפס כסטריאוטיפ. פיתאום הם פגשו בבית־הסוהר ערבי שהוא בן־אדם משכיל, מודרני, מתייחס ומתנהג אליהם כאל בני־אדם. זה שבר את הקרח.

היו גם אסירים שסבלו מהטרדות מיניות. היו מביאים אותם לשבת איתנו, להגן עליהם.

בגלל מחלת הסוכרת קיבלתי פעם בשבוע שמן, וכשאסיר היה רוצה שמן לסלט, היה מבקש ממני. הייתי אומר: בבקשה, קח. לא משנה אם זה יהודי או ערבי. בחגים הנוצריים, כשאשתי שלחה לי ממתקים, הייתי מחלק לחברים היהודיים.

● ובחגים היהודיים?

שיתפו אותנו אפילו בטקסים. אני בטקסים לא השתתפתי, בגלל היחס שלי לדת. אבל היו שהשתתפו. אני מכיר את החגים היהודיים, יש לי טעם לזמר ולשירה העברית. אני אוהב מאוד את אסתר עופרים, בעיניי היא דומה לפאיירוז. אני אוהב מאוד את שירי־העידוד של נעמי שמר, במיוחד את על הדבש ועל העוקץ. מילים יפות.

● אתה מבין את משמעות השיר של נעמי שמר?

אני מבין, והמשמעות הזו יפה לשני העמים. זה שיר יפה מאוד, שיר־עידוד. אהבתי את השירים של אמירה מידן. היה לה חבר בכלא, קראו לו אשר ידלין. כל השירים ששלחה לו — הוא מסר לי אותם.

■ ■ ■

● ידלין התחבר אתך בכלא?

היינו חברים טובים, הוא היה חברי לתא.

● ידלין ישב עם האסירים הביטחוניים?

האסירים הפליליים לא אהבו אותו. אז עם הביטחוניים היה לו טוב. אחותו ואשתו באו פעם לבקר אותו והביעו פחדים. הוא אמר להן: „אתן טועות. יותר בטוח בשבילי עם הערבים מאשר עם היהודים!"

● ניהלת עם ידלין שיחות פוליטיות?

היו לנו הרבה שיחות פוליטיות, ואף אחד לא הצליח לשכנע את השני.

● הוא הסביר לך את מעשיו שעליהם נתן את הדין?

לא בפרטים, אבל הוא אמר לא־פעם: „אילו הייתי פותח את הפה, הייתי מביא לפה עוד אנשים." והוא אמר לי שהראשון שהיה מצטרף היה אחד שמת כבר.

● ואת מיכאל צור הכרת?

אל תדברי איתי על מיכאל צור.

● האסירים היהודיים אהבו את צור. הוא נהג ללמד אותם.

אותי הוא לא לימד שום דבר! צור היה ביורוקרט עירוני, וידלין היה קיבוצניק. ההתנהגות הקיבוצניקית היתה מושרשת בו, לכן אהבתי אותו.

■ ■ ■

● כיצד ראית את חייך בבית הכלא, השלמת אם כך שתזדקן שם?

השלמתי עם העובדה שאני אסיר. האמנתי שאשתחרר בכל רגע, אבל הייתי מוכן נפשית לשבת כל תקופת־המאסר. כשהקמתי את האירגון ידעתי לקראת מה אני הולך, ידעתי שאני יכול להיאסר וידעתי שאני יכול למות.

לצערי, בבית־הסוהר לא התחשבו במחלות שלי. רצו להשפיע עליי דרך המחלה. היה רופא אחד שלא היה רופא — הוא היה סוהר. הייתי צריך ללכת לניתוח לפני שמונה חודשים. לא שלחו אותי.

יש לי בעיות עם היד, בעיות עם הלב, בעיות עם הסוכרת, אני בן־אדם לא בריא. קיבלתי הרבה מחלות בכלא.

● אתה מתכוון להמשיך בפעילותך הפוליטית?

אני לא בריא. אין לי יכולת להמשיך בפעילות.

● אילו היית בריא, היית ממשיך?

כן, הייתי ממשיך.

● כמו קודם?

ועוד יותר! אבל הגיל שלי והבריאות שלי לא מרשים לי.

בזק

החברה הישראלית לתקשורת בע"מ

בזק מתחזקת ללא תשלום
כל טלפון שסופק על ידה

או ע"י משרד התקשורת

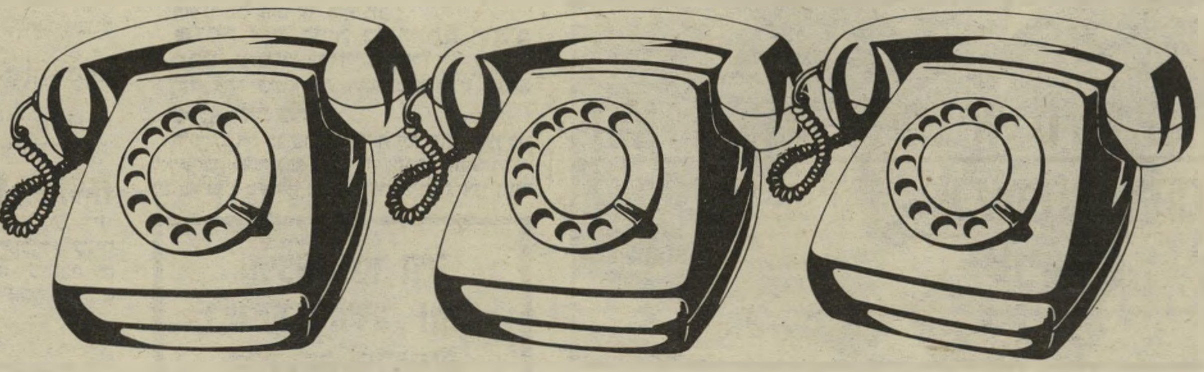

בזק אינה מתחלקת

כל טלפון שנרכש ע"י המנוי, גם אם אושר חיבורו לקו.
הזמנת טכנאי של חברת בזק לטיפול בטלפון פרטי

כרוכה בתשלום
של 15,000 שקל,
ולא יבוצע כל טיפול

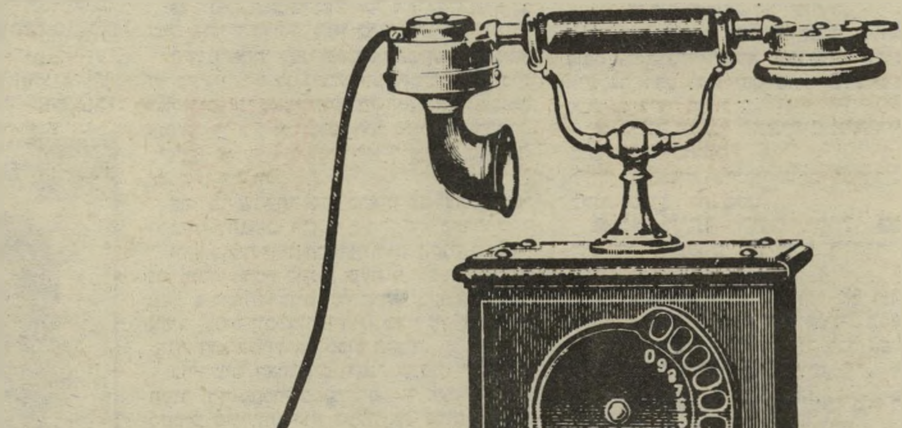

חברת בזק אינה מעוניינת בהכנסה של אף שקל אחד בדרך זו, ובידך למנוע הוצאה זו לחלוטין.

מגמת החברה היא למנוע את התופעה הנפוצה של הטרדת טכנאי של בזק, על רכבו וציודו, לטיפול בטלפונים שאין לחברה כל מחוייבות לטיפול בהם, והביקור הוא ביקור סרק — בשעה שמנוי אחר ממתין לתיקון.

בשעת תקלה - בדוק בעצמך ומנע הוצאות מיותרות

אם אתה משתמש בטלפון שרכשת-באורח פרטי — נתק אותו בשעת תקלה מן הקו, חבר את הטלפון של חברת בזק או משרד התקשורת, ונסה להתקשר.
רק אם התקלה עדיין קיימת — פנה אל שירות 16.

המחלקה ליחסי ציבור

מרים בנימיני

מזל החודש: תאומים

לילית, „הירח האפל", משגעת גם אותם

על משמעותה של הלילית באסטרולוגיה ומה היא מסמלת דובר כאן, בכתבות קודמות. נזכיר בקצרה שהלילית נקראת „הירח האפל של כדור־הארץ", ומוכרת עוד מזמנים קדומים, שבהם עסקו באסטרולוגיה. במיתולוגיה של העמים שחיו כאן במרחב היא נחשבת לאשת־השטן, ולמעשה היא מסמלת את הדברים השליליים והקשים שקורים למין האנושי.

גם במפה אישית היא מצביעה היכן מתמקדים החסרונות והחולשות של האדם, והיכן הנקודה שממנה יוכל להתחיל לתקן את עצמו.

לילית פועלת במישור התת־מודע, ולכן היא מיוחסת לאסונות שבאים בהפתעה מוחלטת ובעוצמה רבה, אחרי הצטברות של דברים מודחקים, שפרצו החוצה מחוסר־

אפשרות להמשיך ולהתעלם מהבלתי־נעים. אחרי שמתרחשת הצרה, לילית אחראית גם להיוולדות או הבניה והשיקום.

לילית עוברת את 12 המזלות, כשבכל מזל היא שוהה בערך 10 ימים.

סיפרנו על משמעות לילית במזל שור, אך מאחר שהשמש נמצאת במזל תאומים בימים אלה, ננסה להבין מה קרה כשלילית היתה שם בין ה־6 וה־16 בחודש מאי השנה.

התכונות המאפיינות את מזל תאומים הן רב־צדדיות, עירנות, יכולת ליצור תיקשורת, הסתגלות למצבים, למקומות ולאנשים חדשים, חוסר־סבלנות, עצמאות, גישה אינטלקטואלית – כלומר, טיפוס יותר אוורירי ופחות פיסי. הרוח כאן חזקה מהחומר.

ובכל זאת, כושר הריכוז חלש, האנרגיה מתפזרת על כמה שטחים בעת ובעונה אחת. מאחר שלילית קשורה לתהליך החשיבה ברמה לא מודעת, השפעתה במזל תאומים חזקה מאוד. שהרי תאומים קשור בבית השלישי, המדבר על חשיבה ותיקשורת.

כשלילית נמצאת במזל תאומים, חשוב להקפיד על כל נושאי התיקשורת בכתב ובעל־פה. כל דבר הקשור בכתיבה עלול לגרום לבושה ולחרטה יותר מאוחר. עיתונאים עלולים להיות מושמצים לפתע, בטענות בלתי־צודקות, להסתמך על אינפורמציה שאינה נכונה ולכתוב כתבה גדולה ובולטת, שאין לה כל כיסוי. אנשים לא שמים לב או מתבלבלים. קורה שמכניסים מיכתב למעטפה הלא נכונה, וזה נשלח לאדם האחרון שאליו זה היה צריך להגיע.

מי שנולד כשלילית בתאומים, חש חוסר־מנוחה תמידי, מה שדי מאפיין את מזל תאומים. אצל מוכי הלילית תהיה תכונה זו עוד יותר מודגשת. הוא כל־כך עסוק בחיפוש אחרי פעילות, עד שהוא לא מצליח להתרכז או למצות כל נושא עד תומו. ההרגשה היא שהוא חי ללא שורשים. הוא כל הזמן מחפש שינוי, וזה מתבטא גם ביחסיו עם הסביבה. אדם זה אינו סובל להיות לבד, ובקסם האישי שמעניקה לו הלילית בתאומים הוא רוכש לו ידידים במהירות, אלא שאז הוא נשאר בודד עם הרגשת חוסר־המנוחה. לעיתים יוצא לו שם של אדם חסר־אחריות, שאי־אפשר לסמוך עליו. את הפגישות שהוא קובע לא בטוח שיקיים – זה תלוי במצב־הרוח ובכל מיני גורמים אחרים. יש לו נטיה לחיות את חיי הרגע מבלי לתכנן דבר מראש. וכשכל־כך הרבה נושאים מעסיקים אותו בעת ובעונה אחת, קשה להאמין שיצליח לעמוד בכל ההבטחות וההתחייבויות, גם אם התכוון לכך בכל מאודו.

הלילית בתאומים מקנה לבעליה כושר דיבור ושיכנוע חזקים ביותר. הדברים שעליהם הוא מסתמך לא תמיד נכונים, הוא מסוגל להמציא תאוריות וסיפורים תוך כדי דיבור. במיקום כזה של הלילית, קל להתאים את האמת לצרכים המתבקשים באותו הרגע, או להיסחף לגמרי בדברים הנאמרים עד שמלבד המאזינים, גם המשמיע עצמו הופך להיות המאמין הקנאי ביותר לדבריו, הלקוחים מן האוויר.

אחד החסרונות של לילית בתאומים זה הדחף להימצא במרכז תשומת־הלב, על־ידי הערות ציניות והומוריסטיות על חשבון אנשים אחרים. ושוב, לא בטוח שהערות אלה קולעות לאמת. זה משעשע לזמן קצר, ומרחיק את הידידים הטובים ביותר.

לילית בתאומים מראה על נטיה למיקצועות אווריריים, ובעיקר לעיסוקים שיש בהם מגע עם קהל – יחסי־ציבור, פירסום, תיקשורת או תיווך. אדם כזה ניחן בשפע של רעיונות חדשים, מבריקים ומקוריים, אלא שאם הוא לא מתרכז, הוא עלול לשכוח מה שרצה להגיד ומאבד את ההזדמנויות הטובות לבטא את הצדדים הטובים באישיותו. כדי להצליח, אדם כזה צריך לעבוד על עצמו ולשפר את התיקשורת שלו עם הסביבה.

הוא מסוגל להמציא סיפורים ותיאוריות תוך כדי דיבור, ולשכנע בהם לא רק את השומעים — אלא גם את עצמו

ההרגשה הכללית הרבה יותר טובה. תוכלו ליהנות מהיכרויות חדשות גם בעבודה וגם מחוצה לה. ה־31 במאי וה־1 ביוני אינם טובים כל־כך לנסיעות, או לפחות, רצוי להקפיד על נהיגה מתונה. בשאר ימות השבוע אפילו רצוי לצאת לנסיעות, טיולים, ביקורים וביליים. בשטח הרומנטי אתם ממשיכים ליהנות מהצלחה. ה־2 וה־3 בחודש מצביעים על קשרים עם אנשים הגרים בארצות אחרות או הקשורים לשם.

* * *

כספים עשויים להגיע ולתת הרגשה יותר בטוחה ויותר מדי אופטימית. מתחזקת הנטיה לצאת, לבזבז ולרכוש דברים שאינם הכרחיים. כדאי לשמור ולחסוך עד כמה שאפשר. תוך זמן קצר יתברר שעליכם להוציא הוצאה גדולה, שאותה לא לקחתם בחשבון. ה־31 במאי וה־1 ביוני יהיו קשים – אתם עלולים להסתכסך עם בני־הזוג ולהרגיש עצב ובדידות. מבחינה בריאותית אינכם חזקים וכדאי לחסוך במאמצים.

* * *

ה־31 וה־1 ביוני אינם מראים על הרגשה טובה מבחינה בריאותית. עלולים לסבול, בעיקר, אותם הסובלים מבעיות באיזור־הבטן. רצוי לא לתכנן טיולים ונסיעות באותם ימים. בעבודה מצבכם טוב יותר, בעיקר ביחסים עם עובדים אחרים או עם הממונים. חשוב שתהיו זהירים, בעיקר ב־2 וב־3 בחודש. אתם עלולים לומר יותר מדי ואחר־כך לסבול מחרטה על פליטת־הפה. רצוי להימנע משיחות רציניות בימים אלו.

אתם חשים עייפות, לאות וחוסר־מרץ. די קשה לעמוד בהתחייבויות הרגילות, כשכל מה שאתם רוצים, זה להיכנס למיטה ולישון. ה־2 וה־3 ביוני יהיו מאמצים מאוד. כנראה שיטילו עליכם לבצע עבודה של מישהו אחר, בדיוק כשאינכם מרגישים חזקים או בריאים. ה־4 וה־5 בחודש מראים על שיפור זמני בהרגשה הכללית, ובעיקר על הצלחות בשטח הרומנטי. בני מזל גדי, בתולה וסרטן יתאימו לבילויים משותפים.

* * *

השבוע תהיו מוקפים באנשים ועסוקים בתפקידים ציבוריים. במקום שבו אתם עובדים, תצטרכו להפעיל את כושר־השיכנוע שלכם. לשם־כך כדאי להכין את ה־2 וה־3 ביוני, שאז תוכלו להשיג מכל אחד מה שתרצו. הקסם האישי וכן המשיכה שאתם מקרינים לסביבה, לא ישאירו לאף אחד ברירה, אלא להסכים עם כל בקשה. ה־31 במאי וה־1 ביוני לא יהיו קלים. מישהו מבני־המישפחה עלול לחלות.

* * *

התחום המיקצועי מקבל דגש מיוחד בימים אלה. אל תחמיצו הזדמנויות. נראה שלא מעט הצעות יוצעו לכם דווקא השבוע. ב־30 או ב־31 בחודש, אתם עשויים לקבל על עצמכם תפקיד שהוא קצת קשה ומסובך מדי. כדאי אז להשהות את התשובה ולהתייעץ עם מישהו המתמצא בנושא. ה־31 במאי וה־1 ביוני אינם טובים לנסיעות. תקלות, עיכובים ואפילו תאונות עלולים לקרות. ב־2 או ב־3 – מכשיר עלול להתקלקל בדירה.

מה שגורם לכם למצב־רוח יותר טוב בימים אלה קשור בעיקר לאנשים המתגוררים בחו"ל. ידיעות או שיחות־טלפון יגרמו התלהבות. יתכן שצפויה נסיעה לחו"ל בקרוב, ולמרות שלא ברור מהיכן תוכלו לשלם את הנסיעה, זה עשוי בכל זאת להתבצע. ה־2 וה־3 ביוני מתאימים במיוחד לנסיעות. אלה מביניכם המחפשים עבודה, או הצריכים לקיים ראיונות באותם ימים, יעשו רושם טוב ויש להם סיכוי להתקבל.

* * *

אווירה כבדה והרגשה לא טובה תאפיין את השבוע הקרוב. ה־31 במאי וה־1 ביוני יהיו במיוחד מאכזבים. יתכן שתיאלצו לוותר על תוכנית שנראתה ממש מובנת מאליה. ה־2 וה־3 בחודש מאפשרים לכם לשפר את מצבכם הכלכלי. כדאי לחשוב גם על רעיונות שאינם מקובלים. היכרות חדשה צפויה ב־4 או ב־5 בחודש – אל תסתגרו בתוך עצמכם. טוב לתת סיכוי לאדם נוסף, כדי לשפר את מצב־הרוח והביטחון העצמי.

* * *

בתקופה זו תצטרכו להיות קצת יותר גמישים. יתכן שתצטרכו לוותר על רצונותיכם לטובת בן־הזוג, אך לטווח רחוק זה ישתלם. ה־31 במאי וה־2 ביוני אינם מתאימים לבילוי בחברה. תרגישו די עייפים ומותשים. אתם זקוקים להמון שינה, נסו לשריין זמן ולנוח. ב־2 או ב־3 בחודש תוכלו לתכנן עבודה משותפת עם עוד אדם, שממש מתאים לכך. כעת עדיף לפעול בשניים – והתוצאות יהיו מרשימות.

בתוך קלחת העיסוקים הרבים שלקחתם על עצמכם או שהטילו עליכם, אתם שוכחים לדאוג לעצמכם. מצב־הבריאות אינו טוב, אתם יותר חלשים ונוטים לחלות. כדאי לגשת לבדיקה אצל רופא ואולי לשנות את הרגלי־האכילה. החודש הקרוב לא יהיה קל, וכדאי שתחזקו את עצמכם לקראתו. ה־2 וה־3 ביוני יהיו במיוחד מרגיזים ומדכאים, אך לפחות נראה שיפור ב־4 וב־5 בחודש. בשטח הרומנטי התרחקו מתאומים.

* * *

החודש הקרוב יהיה הרבה יותר קל ונעים עבורכם. כדאי שתנצלו היטב את כל ההנאות המזדמנות בדרככם. ב־31 במאי וב־1 ביוני אומנם אתם תהיו במתח בגלל בני־הזוג או בני־מישפחה אחרים. אולם, כבר ב־2 בחודש יהיה הרבה יותר קל. אלה מביניכם האוהבים לקשור קשרים רומנטיים קלילים ובלתי־מחייבים, יוכלו ליהנות מהתקופה. יהיה לכם קל לסיים קשרים – ואף לפתוח ביחסים חדשים.

* * *

בתקופה זו תצטרכו לגייס זמן רב לכל מה שקשור לתחום המגורים. תוכלו לבצע שינויים בדירה, לשנות את מיקום הרהיטים או להחליף חדרים. שיפוצים שייעשו כעת, יוכיחו את עצמם וישביעו רצון. ב־31 בחודש יתכן שיציעו לכם הצעה מושכת, הקשורה לעבודה בארץ אחרת. אל תמהרו לענות בחיוב, כדאי להמתין כמה ימים. בשטח המיקצועי צפויה הפתעה משמחת ב־2 או ב־3 ביוני. בני מזל גדי יוכלו לעזור לכם.

מלך הכייסים

מוכר מלפפונים

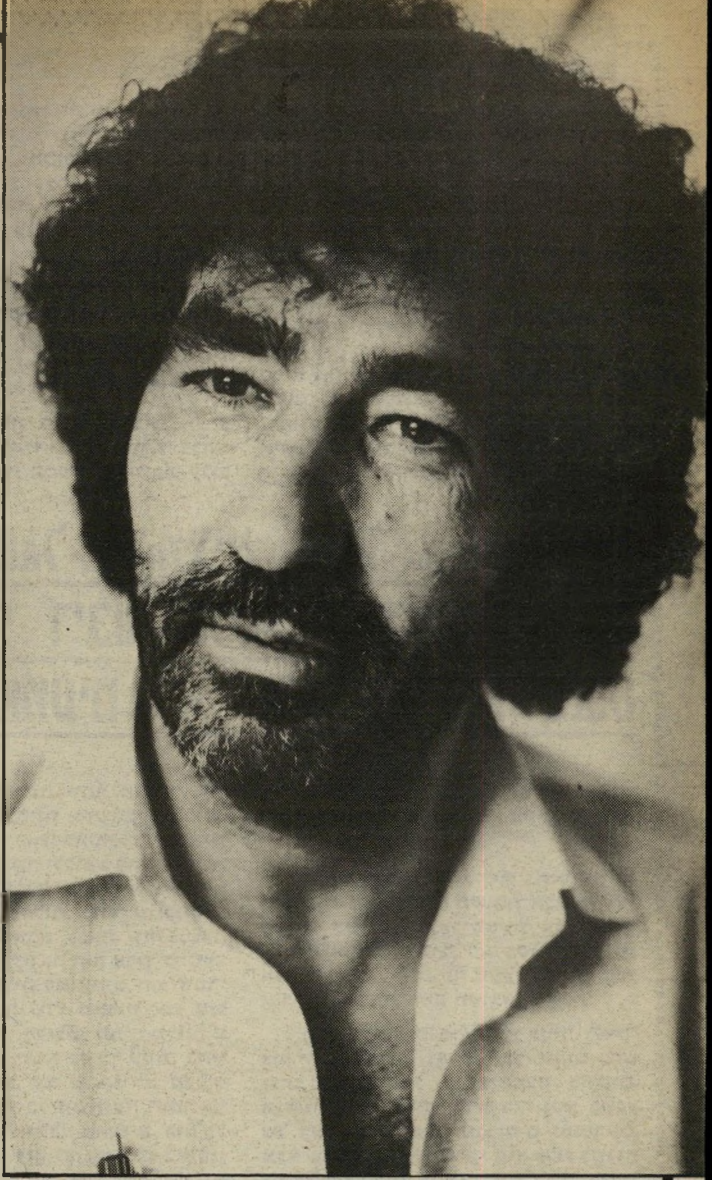

צ׳ארלי אסור הוא בן־דודו של שר בכיר בממשלה. בן 22 היה אחד הכייסים המפורסמים במדינה. בגיל 47 הוא רוצה לחזור למוטב, ומעדיף את המוות על חזרה לפשע

„לפני שלוש שנים, כאשר השופט בנימין קהלת גזר את דיני, הוא אמר עליי בפסק־הדין: ‚אין לך תקנה בחיים.׳ חשבתי אז שזה לא יפה לומר דבר כזה. אומנם, 22 שנה הייתי כייס, ואפילו האינטרפול מכיר אותי, כי נעצרתי בפאריס; אבל אני חושב כי לכל אדם יש תקנה, אם הוא באמת רוצה בכך,״ אמר צ׳רלי אסור, 47, להעולם הזה.

צ׳ארלי, יליד קזבלאנקה, עלה לישראל בשנת 1956, בגיל 18.

סיפר צ׳ארלי אסור:

בשכונה בקזבלאנקה הייתי ילד שובב. הייתי עושה בעיות להורים, גונב ארנקים מערבים ומסתובב עם חבורה של פירחחים ברחובות. ההורים שלי חשבו שהדרך היחידה לעזור לי זה לשלוח אותי לישראל.

בארץ כבר היה לי אח אחד שהתגורר במעברה. עברתי לגור איתו, אבל רציתי לחיות בקיבוץ.

הצטרפתי לקיבוץ מצובה והייתי שם עד שהתגייסתי לצה״ל. שרתתי את כל השירות בתותחנים וכאשר השתחררתי, התחתנתי עם בחורה שהכרתי בצבא. לא היה לנו כסף ועברנו להתגורר אצל אמה בבני־ברק.

עבדתי כפועל במיפעל־טכסטיל והגעתי אפילו לדרגה של מנהל־מחלקה. אומנם, אף פעם לא למדתי בבית־ספר אפילו קרוא וכתוב, אבל למדתי בעצמי וכיום אני קורא וכותב.

יום אחד פגשתי בתל־אביב כמה מהחבורה שלי מהשכונה בקזבלאנקה. הם היו מסתובבים בתחנה־המרכזית בתל־אביב. חזרתי להסתובב איתם ולגנוב. היינו גונבים ארנקים ואני הייתי מכייס.

הגעתי למומחיות עצומה במיקצוע הזה. הייתי כל־כך זריז ומתוחכם, שהמישטרה צילמה פעם סרט של פעולת כייסות שלי, ועד היום מלמדים אותו בבית־ספר לשוטרים.

לא הייתי גונב סתם כך. מנשים למשל אף פעם לא גנבתי, כי כמה כסף כבר יש לאשה? היא לוקחת כסף לשימלה או לנעליים, זה בקושי מספיק לי לכוסית ויסקי אחת בבר. הייתי שם לב לגברים, בעיקר בעלי־חנויות, אנשי־עסקים או תיירים. הייתי ממשש להם את הכיסים ומרגיש אם יש חבילה של שטרות בכיס.

יש שיטות רבות לכייס מישהו בלי שהוא ירגיש. לפעמים הייתי מחכה ביום שישי אחר־הצהריים ליד המוניות, לא היו כבר אוטובוסים, האנשים היו עייפים ומיהרו להגיע הביתה ולא כל־כך שמו לב אליי.

בחורף הייתי מחזיק ז׳אקט על היד, וכך מכסה את תנועת היד שלי, ואיש לא ראה אותה נכנסת לכיס של הקורבן. בקיץ השתמשתי בתיק־יד או בתיק־ניילון, כדי לכסות את היד. הייתי כל־כך זריז בידיים, שבפעם הראשונה ששוטר תפס אותי מכייס באוטובוס, הקורבן לא הרגיש בכלל שגנבו ממנו. הוא אמר לשוטר שלא חסר לו כלום. אני הספקתי לזרוק את הארנק, אבל נעצרתי. זה היה בשנת 1966.

במונית לנוחיות

אשתי היתה אז בהריון עם הבן הראשון שלנו והיא באה לתחנת־המישטרה ולא האמינה שבאמת גנבתי. הודיתי לפניה והיא קיבלה הלם. נשפטתי בפעם הראשונה לתישעה חודשי־מאסר.

גם כאשר השתחררתי מהכלא חזרתי להיות כייס. לא חיפשתי בכלל עבודה אחרת. אני חושב שכדי להיות כייס צריך אומץ־לב וערמומיות. זה הרבה יותר מתוחכם מאשר לשדוד מישהו עם אקדח. כייס עובד בלי נשק ואיננו מפחיד את הקורבן שלו. הוא משתמש רק בשכל שלו ובזריזות־הידיים. מכיוון שזה היה כל־כך קל עבורי, לא יכולתי להיגמל מזה. נדמה לי שלהיגמל מכייסות יותר קשה מאשר להיגמל מסמים.

כאשר אתה כייס מוצלח, נדמה לך שהכל שלך. רק תשלח יד והארנקים, השטרות, התכשיטים — כולם שלך. ואף אחד אפילו לא מרגיש. אם הייתי יוצא למועדון־לילה, הייתי מרשה לעצמי לבזבז המון כסף. בתקופה שבאלף לירות יכולת לבלות יום במלון־יוקרה, אני הייתי מבזבז ארבעת אלפים לירות בערב, רק על הזמרת במועדון.

כאשר הכסף היה נגמר לי, ידעתי שאני יכול לצאת החוצה ולחזור בתוך כמה דקות עם צרור חדש.

לפעמים הייתי עובד לבדי, ולפעמים עם חבר. כאשר שני כייסים נפגשים הם לא הולכים לשבת בבית־קפה, הם הולכים לעבוד ביחד.

התקופה הכי־טובה שלי היתה אחרי שיחרור ירושלים, בשנת 1967. היו שם המון תיירים והייתי עושה לפעמים אפילו חמשת אלפים דולר במכה אחת. היה לי אז כל־כך הרבה כסף, שלא היה לי מקום לשים אותו. הייתי דוחף שטרות לגרביים, כי הכיסים היו מלאים.

לכל מקום נסעתי במוניות, אפילו לנוחיות נסעתי במונית. אילו הייתי חוסך את הכסף שביזבזתי אז על מוניות, היו לי היום ארבע חנויות בדיזנגוף.

אשתי קיוותה כל הזמן שאחזור למוטב. אבל יום אחד עבדתי בתחנה־המרכזית ליד דוכני־הירקות. המישטרה היתה בתצפית, והיו שם שישה בלשים מהיחידה־המרכזית עם צלם. הם צילמו אותי כאשר כייסתי ותפסו אותי. קיבלתי שוב תקופת מאסר ארוכה, ואשתי ביקשה גט. התגרשנו כאשר הייתי בכלא.

ישבתי כמעט 15 שנה בכלא, הייתי כבר כל־כך מפורסם, שכאשר שוטרים היו רואים אותי בדרכם לפיענוח שוד או פריצה, הם היו עוזבים הכל ורודפים אחריי.

בשנת 1975 היו תלויים נגדי שני תיקים, ואני פחדתי שאקבל עונש־מאסר ארוך. החלטתי לנסוע לחוץ־לארץ. נסעתי לאירופה ועפתי כמה שנים בכל אירופה. כאשר הייתי בפאריס, תפסו אותי. זה קרה במישחק כדורגל, הייתי שם עם עוד מישהו.

הצרפתים, כאשר הם הולכים למישחק, הם שותים ומתלהבים, וקל מאוד לכייס אותם. היה לי כבר מספיק

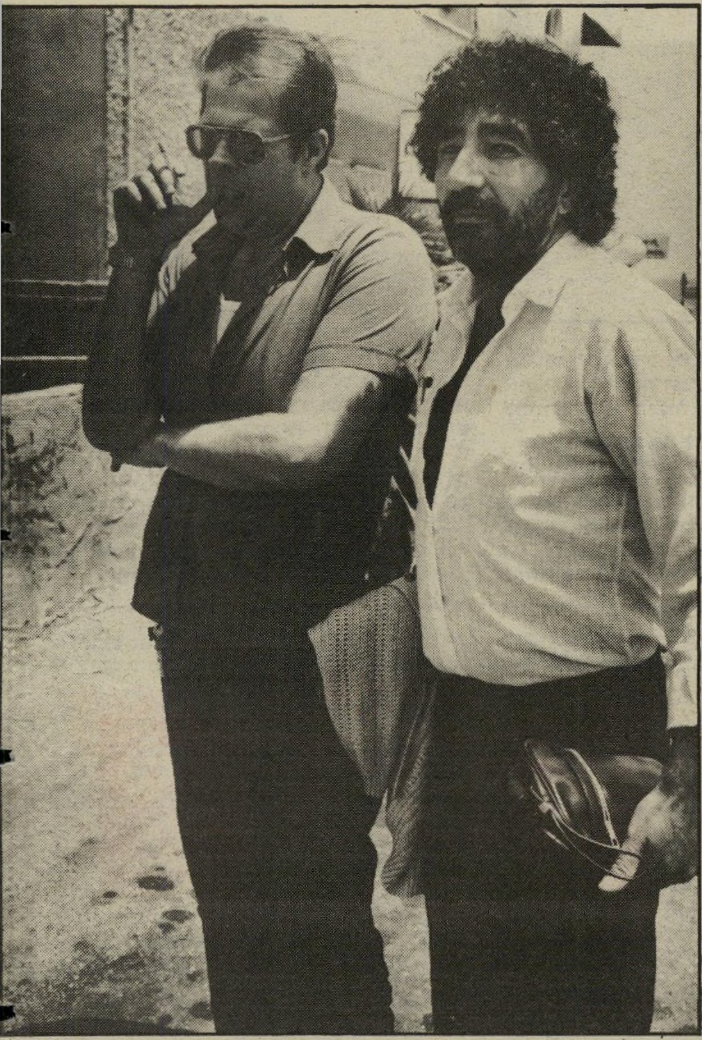

מומחיות של כייס צ׳ארלי מדגים כיצד הוא מסתיר את ידו הנמצאת בפעולה. המישטרה הסריטה את צ׳ארלי מכייס, וסרט זה נלמד בבית־ספר לשוטרים.

זיכרונות מהעבר צ׳ארלי מדגים כיצד הוא מכייס כאשר ארנקו מסתיר את הכיס והיד. הוא נהג לכייס תיירים ואנשי־עסקים, אך מעולם לא ניסה לכייס נשים.

כסף, אבל שלחתי את היד לעוד כיס אחד, ולא הרגשתי ששוטר עומד מאחוריי. בצרפת השוטרים לבושים בחליפה ועניבה וקשה להבחין בהם.

כאשר הוא שם את היד שלו על זרועי, עוד החזקתי בארנק ששלפתי מהכיס של הקורבן. כאשר הרגשתי שמישהו נוגע בי עזבתי את הארנק והוא נפל בחזרה לתוך הכיס, לכן האשימו אותי רק בנסיון לגנוב.

נשפטתי לשנה מאסר, ועירערתי. בבית־הסוהר בצרפת אתה יכול לחיות כמו מלך, אם יש לך כסף. ולי היה אז מספיק כסף. הייתי מזמין כל יום אוכל במיסעדות וקונה שני בקבוקי בירה ליום, זו הכמות המותרת לעציר.

בעירעור הקטינו את תקופת המאסר שלי בשלושה חדשים, וכאשר השתחררתי היה לי תיק באינטרפול, וצרפת גירשה אותי בחזרה לישראל. „מה אתה עושה פה? לך למרינה שלך לגנוב," אמר לי אחד השוטרים.

כאשר חזרתי ארצה, התקשרתי לעורך־הדין שלי והסגרתי את עצמי למישטרה. לוא ידעתי שאקבל עונש כל־כך קל, לא הייתי בורח לחוץ־לארץ. השופט קוהלת, שראה אז את ההרשעות הקודמות שלי, אמר שאין לי תקנה.

ישבתי הרבה פעמים בחיי בבתי־סוהר, ואף פעם לא טיפלו בי או ניסו לשקם אותי. אבל בפעם האחרונה יצרתי קשר עם העובדת הסוציאלית. החלטתי שהגיע זמן לחזור למוטב.

במשך השנים מתו אבי ואמי, ואני בטוח שהיה לי חלק בכך. הם התביישו בי מאוד. אנחנו ממישפחה טובה, בן־דודי הוא שר־בכיר בממשלה, ואני לא רוצה להזכיר את שמו, כדי לא לגרום לו בושות.

גם אחיי עובדים במקומות מהוגנים, ומעולם לא הסתבכו בפשע. במשך השנים איבדתי כל קשר עם המישפחה שלי. האחים והאחיות לא רצו לראות אותי ולא קיבלו אותי לביתם. רק עם הבנים שלי השתדלתי לשמור על קשר. כאשר הייתי יוצא לחופשות מהכלא הייתי מבקר אותם. אבל ראיתי שגם הם מתביישים בי. הם לא רצו לשבת איתי בבית־קפה או ללכת איתי ברחוב. שמעתי שבבית־הספר היו אומרים להם שאביהם גנב, והם סבלו מזה נורא.

בני הקטן, שהוא היום בן 17, נזקק לפסיכולוג והתחיל להידרדר. זה השפיע עליי נורא. אני לא רוצה שהוא יעבור את כל מה שאני עברתי בחיי.

בלי להפוך שולחנות

כאשר השתחררתי מבית־הסוהר, בשנת 1983, אמרתי שזהו זה — יותר אני לא חוזר לפשע. קיבלתי דירה שכורה לשנה והתחלתי לעבוד כמוכר־ירקות. בהתחלה ניסיתי לעבוד בתחנה המרכזית, אבל שם כל פעם החברים הישנים שלי היו באים ומזמינים אותי ומפתים אותי, אז עברתי לעבוד ברמת־גן.

יש לי רשיון למכירת־ירקות ברחוב רימון בבני־ברק, ניסיתי לעבוד שם כמה פעמים וזה לא הולך, זה לא מקום טוב. אז עברתי למכור ירקות ברחוב עקיבא 8 והקמתי שם רוכן.

כאשר נגמרה שנת־השכירות של הדירה עברתי לישון ליד הבאסטה שלי, כי אין לי כסף לשכור דירה.

אני לא רוצה כלום מאף אחד. אני יודע שזה מוזר שאדם בגיל 47, שכל חייו היה כייס, רוצה פיתאום להשתקם. אולי אנשים לא מאמינים לי, גם לי זה נראה מוזר, אבל החלטתי, ואני אבצע את זה. אני לא אעשה יותר בושות לילדים שלי ולמישפחה שלי. אני מעדיף להתאבד מאשר לחזור לפשע.

הבעיה היא, שמכיוון שהרשיון שלי מהעירייה הוא לרחוב רימון, אז בכל פעם עושים לי דוחות ברחוב עקיבא. כל דוח זה 5000 שקל והפקחים גם מחרימים לי את הסחורה.

בינואר השנה באו פקחים והחרימו לי את כל הסחורה ולקחו אותה. בא לי שחור בעיניים, כי היה לי קשה מאוד להשיג את הכסף לקניית הירקות האלה.

אני לא יודע מה קרה למישטרה. שם פגש אותי קצין שמכיר אותי מלפני הרבה שנים, והוא אמר להם: „מה אתם רוצים, שהוא יחזור לפשע?" אז הם החזירו לי את הסחורה והירשו לי לחזור לעבוד.

יש לי אומנם המלצה לקבל משכנתא לדירה, אבל אני צריך ערבים. האחים שלי עוד לא סומכים עליי מספיק כדי לחתום, אבל הם כבר התחילו להזמין אותי אליהם הביתה לשישי־שבת, והם מדברים איתי. הבן הקטן שלי רוצה לעבור לגור איתי, אבל אין לי לאן לקחת אותו, כי אני ישן במיטה ליד הבאסטה. גם כאשר אני רוצה להוציא בחורה, אין לי לאן לקחת אותה, בית־מלון יעלה לי את כל היומית שלי.

אין לי טענות נגד איש וגם לא דרישות, כל מה שקרה לי בחיים זה בגלל הטעויות שלי, אבל כעת אני רק מבקש שיתנו לי לעבוד בשקט, שירשו לי למכור את הירקות ברחוב עקיבא, לא יעשו לי דוחות ולא יחרימו את הסחורה שלי — ואני כבר אסתדר בעצמי.

אני יודע על הרבה מיקרים של אנשים שבאו לעירייה, הפכו שולחנות וקיבלו את הרשיון שדרשו. אבל אני לא אדם אלים, אני מבקש באדיבות ולא מרים את קולי, אני מקווה שלמרות התנהגותי זו יתנו לי את הרשיון.

אני לא יכול להשיג עבודה בשום מקום אחר, אני בן 47 ואין לי מיקצוע. עם העבר שלי, בכל מקום עבודה אם יקרה משהו, אני אהיה החשוד הראשון. כל־כך רציתי להשתקם, שחצי השנה האחרונה שלי בכלא עבדתי בבניין. זה היה נורא קשה לאדם בגילי, שאף פעם לא עבד עבודה פיסית, אבל החלטתי לעשות את זה וקיבלתי הכל ברוח טובה. העובדת הסוציאלית עזרה לי ונתנה לי את הגיבוי שלה, וכך הצלחתי לצאת מהפשע.

אני כבר כמעט שנתיים משוחרר מהכלא. הוכחתי את עצמי. בתקופה הזו לא עברתי אף עבירה. התחלתי לצאת בחברה טובה. אני רוצה לקחת את הבן הקטן שלי אליי ולחיות חיים של אדם הגון.

עד כאן דבריו של הכייס שחזר למוטב.

כאשר סיים צ'ארלי את דבריו, הרגשתי כי אני מאמינה לו, אני מקווה שהוא יצליח לחזור למוטב ואני מחזיקה לו אצבעות. **אילנה אלון** ■

מיטה ליד הבסטה צ'ארלי ישן היום במיטה רעועה ליד הדוכן שלו בבני־ברק, שם הוא מוכר ירקות (למעלה). הוא רוצה להשתקם ומבקש רשיון לבסטה.

תמרורים

קידוס אפריקאי

התמנה ◆ כשגריר ארצות־הברית בזאמביה, **פאול הייר**, האיש מס' 3 (בתפקיד היועץ המדיני) בשגרירות ארצות־הברית בתל־אביב. הייר, הנשוי ליהודיה ילידת אוסטרליה, הוא בנו של שגריר (אשר שירת בארצות ערב ונשא לאשה בביירות את מי שהיתה עתידה להיות אמו של הייר). הוא שירת, לפני תל־אביב, בביירות ובסייגון.

* * *

מעילה כוויתית

התפטר ◆ מתפקידו, כשר־המישפטים של כוויית, **שייח' סלימאן אל־דואייג' אל־סבאח**, אחר שהודה, כי מעל במיליון ו־400 אלף דינארים כוויתיים (כארבעה וחצי מיליון דולר) מכספי המדינה, בכך שהעבירם לבנו בן ה־12. אל־סבאח, בן מישפחת השליטים הכוויתית, התפטר ממישרתו רק אחרי שצירי הפרלמנט איימו בהגשת הצעת אי־אימון בממשלה, שהיתה, במיקרה זה, הראשונה מסוגה ב־24 שנות עצמאות כוויית.

* * *

הצלחה חיפאית

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־50 של **משה שחל**, שר־האנרגיה וחבר־הכנסת (מטעם מיפלגת העבודה) זה שלוש קדנציות. שחל, עורך־דין חיפאי מצליח, היה בעבר גם יו"ר המועצה לצרכנות.

* * *

משורר נשיאותי

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־55 של **חוזה ריבאמאר קוסטה סרניי**, נשיאה של ברזיל מזה חודש ימים, שהגיע למעמדו עם מותו של הנשיא הנבחר, טנקרדו דה אלמיידה נווס, שסרניי היה סגנו במשך חודש הימים שבין הבחירות לנשיאות למות נווס. סרניי, בן מישפחה מרובת ילדים (14), הוא עיתונאי ומשורר (שלושה סיפרי־שירה), שהיה בעבר גם מושל אחת המדינות העניות ביותר של ברזיל, מאראנהאאו, אשר בצפון־מזרח ארץ־הענק הדרום־אמריקאית.

* * *

מנהל מדעי

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־60 של **יובל נאמן**, ח"כ התחיה ושר־המדע לשעבר. נאמן, בנו של בעל מיפעל משאבות־מים תל־אביבי, הוא פיסיקאי בהכשרתו (התמחות: תורת־החלקיקים), שהיה בראשית דרכו איש־צבא (סגן מפקד חטיבת גבעתי; נספח צה"ל בלונדון; סגן ראש אגף־המודיעין) ואשר השתחרר מצה"ל בדרגת אלוף־מישנה, כדי להיות מנהלן המדעי של מעבדות הוועדה לאנרגיה אטומית. ולאחר מכן, המדען הראשי של מישרד־הביטחון, פרופסור באוניברסיטת תל־אביב ונשיאה.

הופעה צעירה

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־70 של **דניס תאצ'ר**, בעל עיסקי־ביטוח ובעלה של ראש־ממשלת בריטניה מזה שש שנים, מרגרט תאצ'ר, אם תאומיהם — בן, איש־עסקים, ובת, עיתונאית. תאצ'ר, המתגאה בהצלחותיו במישחק הגולף בגילו, התראיין לרגל יום־הולדתו והסביר, כי הופעתו הצעירה מבוססת על שתיית ג'ין ועישון סיגריות.

* * *

חתירה ספרדית

נפטר ◆ בתל־אביב, מהתקף־לב בגיל 66, **אברהם ניניו**, מבימאי

ח"כ נאמן
ממשאבות־המים לאנרגיה אטומית

הצמרת של תיאטרון הבימה (אירמה לה־דוס, עלי כינור). ניניו, יליד אלכסנדריה המצרית ובנו של סוחר, היה בנעוריו, יחד עם שלושת אחיו, זמר במקהלת ארבעת האחים ניניו ב־אוהל מועד, בית־הכנסת הספרדי ה־גדול בתל־אביב, אך חתר כל השנים, תוך שהתפרנס כפקיד בנק ומישטרת

בימאי ניניו ועמיתה*
מן המקהלה אל קרשי הבימה

המנדט הבריטי, אל קרשי הבימה, שאליהם הגיע כשחקן בגיל 21 ושמהם הורד, לשנה, בגיל 51, עת נדון למאסר על חלקו במעילה בכספי הבימה, שבאותה עת נמנה עם מנהליה.

* * *

גשר מתפרק

נפטר ◆ בבורנמות, אנגליה, בגיל 83, **סר דונאלד ביילי**, מהנדס במיקצועו, האיש שהמציא, ב־1941, את גשר ביילי המתפרק, שניתן להרכבה בקלות, בהיותו עשוי קיטעי פלדה קלה, המתחברים כמעט כמו חלקי מישחק לגו — המצאה שתרמה רבות לצבאות בנות־הברית, בעת מעבר מיכשולים או נהרות. ביילי, אשר קיבל עבור המצאתו 48 אלף דולר בעת מילחמת־העולם, ותואר־אצולה אחריה, לא הסתיר מעולם את העובדה שכבר בימי נעוריו הירבה לשחק בהרכבת גשרים מגיזרי־עצים ופקעות־חוטים.

* *שחקנית־התיאטרון אביבה מרכס.*

זהו סיפור שיש בו הכל: קציני־מישטרה בכירים, תמונות־עירום בשפע, רומאנים במטה הארצי, ציתות לשיחות של בעלים ושל נשותיהם, סמים וכל השאר

עניינים ארציים במטה הארצי

מאת
נעמי אדווה

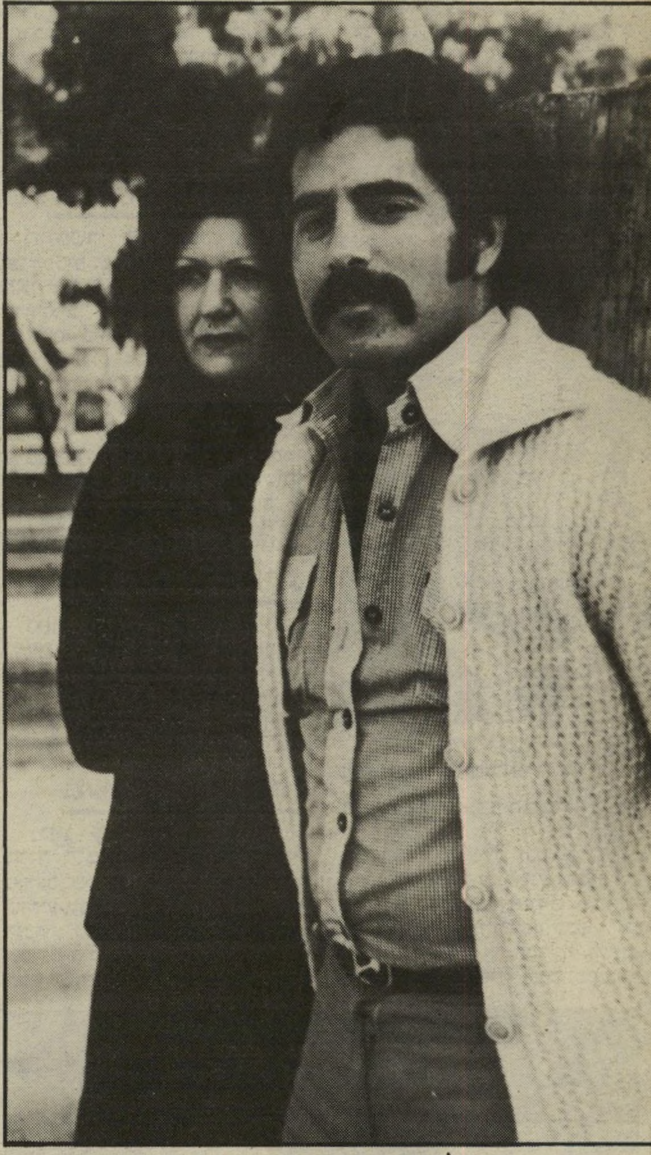

קצין־לשעבר שוויקי (עם נעמי אדווה)
צילומי־עירום עם חברתו ואשתו

את רב־פקד שוויקי הכרתי ב־1981. הוא עמד בראש צסמ״א (צוות סמים ארצי) במטה הארצי, בירושלים.

התעניינתי אז בכמה כנופיות, שהבריחו סמים לארץ, ופניתי אליו לרגל עבודתי העיתונאית. קיוויתי שיוכל לעזור לי, ולספר על אותן כנופיות ועל שיטות־פעולתן בארץ ובחו״ל.

נפגשנו בתל־אביב, ואני שטחתי את בקשתי בפניו. אחרי שיחה ארוכה, שכללה נושאים רבים, אמר לי שהעניין די מסובך. הוא יחשוב על־כך וביקש שאתקשר אליו, כעבור כמה ימים, למישרדו שבמטה הארצי.

שוויקי היפנה אותי לכמה אנשים, שהיו קשורים באותה הברחה, ואני כתבתי על כך.

תמונות עירום

צסמ״א היתה יחידה חדשה, שהוקמה אחרי שוועדת־שימרון דנה בהחמרת הפשע בארץ. אחת מהמלצות הוועדה היתה להקים יחידה ארצית לטיפול בעבירות־סמים, שהיקפן חורג מתחום טיפולן של תחנות־מישטרה מקומיות.

רשתות המייצאות סמים פועלות, בדרך כלל, בהיקף ארצי, ואף מפתחות קשרים בינלאומיים.

צוות הסמים הארצי הורכב מאנשי־מישטרה מובחרים, בעלי נסיון בתחומי מודיעין, בילוש וסמים.

רוב אנשי הצוות שירתו בצה״ל, ביחידות מובחרות. חביב שוויקי היה קצין בצה״ל ועבר למישטרה. הוא האמין שיוכל לתרום מנסיונו במיסגרת עבודתו במישטרה.

אותו צוות פעל בשיטה חדשה. אנשי הצוות לא עסקו בתופעה, אלא התרכזו ביעדי־אדם, כלומר, באנשים שהיקף פעילותם היה חריג. המטרה היתה לעקוב אחרי אנשים אלה ולתפסם בשעת מעשה.

לצוות הסמים הארצי היתה הצלחה מרובה. הוא הצליח לחסל כמה רשתות גדולות של מבריחי־סמים, ביניהן רשת שנקראה „הקשר התורכי״.

רשת אחרת שפעלה בהיקף גדול כונתה „הרשת הגרוזינית״. אנשי רשת זו נהגו להוציא מן הארץ עשרות קילוגרמים של חשיש, ולהבריח ארצה כמויות עצומות של הרואין. צסמ״א עקב אחרי הרשת הגרוזינית במשך תקופה ממושכת, עד שכל אנשיה נתפסו והועמדו לדין. כל אנשי הרשת נידונו לתקופות־מאסר ממושכות.

סמלת־לשעבר פולנסקי
לא רצתה באשת השותף

לרגל עבודות הבילוש והעיקוב הירבה שווייקי בנסיעות בארץ ובחו״ל. התיידדנו ונפגשנו לעיתים קרובות. שוויקי סיפר לי על עבודתו באופן מאוד כוללני, ובמשך הזמן התעניין בחיי הפרטיים ובכל מיני מכרים שהיו לי.

הוא ביקר אצלי באחת המסיבות שערכתי, והכיר אנשי תיאטרון ובוהמה ועוד חברים מחיפה, קצין ורב־חובל, שהיו ידידיי. באחד מביקוריו בתל־אביב הצטרף אליי ולשני צלמים. נסענו לחוף־ים סלעי, יחד עם שחקנית־הסכס הגרמנית סיביל ראוך, שאותה הכרתי מביקור קודם שלה בארץ, ומאז התיידדנו. נסענו לצלם את סיביל סידרת תמונות־עירום בחיק הטבע. חביב ואני הצטלמנו בתמונה עימה כמזכרת. חביב היה נשוי באותם ימים, והיה אב לבת קטנה.

לרגל עבודתו היה במשך רוב הזמן מחוץ לבית, דבר שהכעיס את אשתו. אחרי ויכוחים פתחו בהליכי־גירושין. חביב היה מיודד אז עם בחורה בשם אתי מיזרחי, שהיתה מזכירתו של יורם גונן (תת־ניצב במישטרה, שמונה לאחרונה כראש היחידה הארצית לחקירות־הונאה, במקומו של בנימין זיגל).

לוח־זמנים צפוף

חביב ואתי היו מוכרים במטה הארצי כזוג, והיה מובן לכולם שהם יתחתנו אחרי גירושיו של חביב.

קצין־איש־שלום
התנגדות ליחסים עם חשודה

חביב סיפר לי באותם ימים כי תת־ניצב גונן והוא אינם מסתדרים ביניהם. גונן היה ממונה על שוויקי ובא אליו בטענות בגלל שיטות־עבודתו הבלתי־שיגרתיות.

כל הפעולות של צסמ״א, שהיו בהיקף ארצי או בינארצי, הובאו לידיעת הפיקוד הבכיר של המישטרה, שהיה צריך לאשר או לפסול חלק מהן.

תת־ניצב גונן היה אז עוזר ראש אגף־חקירות, יחזקאל קרתי. רוב הפקודים חששו מתגובותיו החריפות של גונן, וקיבלו את דעתו ללא עוררין. חביב סיפר לי כי העובדה שהביע את דעתו, שהיתה שונה מדעתו של גונן בנושאים מיקצועיים, גרמה לטינה ולוויכוחים רבים בינו לבין גונן.

היה אז מיקרה שבו נתפסה כנופיה שהבריחה הרואין מהולנד. ראש הכנופיה נשאר בהולנד וחביב החליט שצריך לעצור אותו במהירות, לפני שיידע על מעצר חבריו בארץ.

את האיש היה צריך לעצור באמצעות המישטרה ההולנדית, וזו היתה זקוקה לחומר־ראיות ממישטרת ישראל, כעילה למעצר. לוח־הזמנים היה צפוף, וחביב שוויקי מיהר למישרד־המישפטים, על דעת עצמו, כדי לבקש צו־הסגרה ופקודת־מעצר.

ואכן, באותו יום ניסה האיש לברוח מהולנד לגרמניה. הוא נעצר על־ידי מישטרת הולנד, על־סמך הבקשה שהגיש שוויקי. כששמע על כך גונן, קרא לשוויקי ונזף בו קשות. הוא טען כי לא היה בסמכותו של שוויקי לעשות כך. שוויקי התפרץ ואמר לגונן שאינו מבין כלום.

נישואין עם דיילת

לדברי שוויקי, הביע גונן באותה שיחה גם את מורת־רוחו מקשריו של שוויקי עם מזכירתו, אתי, שהיתה בעלת עמדה חשובה במישרד.

קצין־לשעבר מושיץ
לא קיבל רשיון

בעיקבות עימות זה שקל שוויקי לעבור ליחידה אחרת במטה הארצי.

לא נפגשתי עם חביב במשך כמה שבועות. באחד הימים טילפן אליי ואמר כי התפטר מהמישטרה, ושעבר לעבוד במישרד־חקירות פרטי בשם שרותי־מחקר בירושלים. הוא סיפר כי שותפתו למישרד היא מירי פולנסקי, שהיתה סמלת במטה הארצי במשך 12 שנים, ביחידה לפשעים חמורים. גם היא התפטרה מהמישטרה ופתחה יחד איתו מישרד־חקירות פרטי. חביב ומירי, שהיתה נשואה ואם לשני ילדים, היו מיודדים, כאשר עבדו יחד במטה הארצי.

אחרי שבועיים טילפנתי למישרד שרותי־מחקר. חביב לא היה במישרד. מירי שוחחה איתי ארוכות, ושאלה אותי אם אני יודעת שחביב התחתן עם אשה בשם עדנה בן־דוב. היא סיפרה לי כי הסיבה להתפטרותו של חביב מהמישטרה היתה בעצם ידידותו עם עדנה.

קשה היה לי לעכל את הדברים ששמעתי, כי היכרתי את עדנה מחיפה, מהימים שבהם היתה דיילת באל־על והסתבכה בפלילים. היא נסעה לגרמניה עם עבריין ישראלי, ולא יכלה לחזור ארצה כי היתה תלויה נגדה פקודת־מעצר. בברלין היא עסקה בדברים רבים, והיתה קשורה עם אנשים שהיו שייכים לתחומו של חביב — עבריייני־סמים.

שאלתי את מירי באילו נסיבות הכיר חביב את עדנה, והיא סיפרה לי כי חביב עצר את עדנה בנמל־התעופה בן־גוריון, ואחרי היכרות השפיע עליה לעשות הסכם עם המישטרה, ובתמורה ויתרו על התיק שעמד תלוי נגדה.

קצין גונן
מורת־רוח מרומאן

הקשרים בין ראש צסמ״א ובין עדנה בן־דוב התהדקו עד שעברו לגור ביחד, וזה בזמן שחביב היה עוקב אחרי אנשי־סמים, שאיתם היתה עדנה קשורה. כאשר החליטו להתחתן, התפטר מהמישטרה.

שוויקי, סיביל ראוך העירומה ונעמי אדווה בתצלום המזכרת
מיסמך מישפטי!

אמרתי למירי כי הסיפור נשמע לי מוזר, והיא הציעה כי ניפגש.

הייתי בטוחה כי חביב נפל בפח שעדנה טמנה לו, ועוד באותו יום כתבתי לו מיכתב, לכתובת שרותי־מחקר, רחוב רוטנברג 5, ירושלים. במיכתב כתבתי פרטים רבים שהיו ידועים לי בקשר לעדנה, על הסתב־כותה עם החוק ובריחתה לאירופה. סיפרתי על אנשים מהעולם התחתון, שאיתם היתה קשורה באירופה, ציינתי שמות ותאריכים.

„נראתה חתיכה"

לא קיבלתי תשובה על המיכתב. כעבור ימים אחרים צילצלתי ל־שרותי־מחקר וביקשתי את חביב. שאלתי את מירי, שענתה לטלפון, אם מיכתבי הגיע. מירי סיפרה לי כי הס־תכסכה בינתיים עם חביב על רקע התערבותה של עדנה בעבודת המיש־רד. מירי דרשה מחביב שלא יביא את עדנה איתו. על רקע זה קם חביב ועזב את המישרד, והשותפות פורקה.

את המיכתב, שהגיע לידיה, מסרה מירי למטה הארצי. שם, כך אמרה, מת־נהלת חקירה מסועפת נגד חביב.

נסעתי לפתח־תיקווה, שם יושבים אנשי יח"פ (יחידת־חקירות־פנים של המישטרה) ושוחחתי עם הקצין אלכס איש־שלום. שאלתי אותו אם כל מה ששמעתי ממירי הוא נכון. שאלתי מדוע עזב חביב את המישטרה.

איש־שלום הסביר לי, כי חביב החליט לעזוב את המישטרה בגלל קש־ריו עם עדנה. הוא סיפר כי חביב נפרד ממנו אישית ואף הציג לו את עדנה, ש„נראתה חתיכה". הוא הוסיף ואמר כי, כנראה, חביב בחור אמיץ במיוחד.

כעבור כמה ימים טילפנה אליי מירי פולנסקי, ושאלה אם אני מוכנה לשוחח עם מישהו מהמישטרה בעניין חביב. הסכמתי. למחרת צילצלה אליי אשה, שהציגה עצמה כבלה ויינשטוק, ושא־

קצינה ויינשטוק (במישפט אסף חפץ)
הבעל־לשעבר צותת לאשתו הנוכחית

לה אם אהיה מוכנה להיפגש איתה. הזמנתי אותה אליי הביתה. גרתי אז בווילה בשיכון דן.

סגן־ניצב ויינשטוק, ראש היחידה לחקירות פנים של המישטרה, הגיעה אליי עם קצין נוסף בשם אלחייני. אז לא ידעתי מי הוא ומה תפקידו במיש־טרה.

רכילות פלילית

ויינשטוק היתה חביבה. היא נרא־תה לי אשה לבבית ועדינה. היום, כשאני קוראת עליה כעל „אימת־המישטרה", קשה לי להאמין שמדובר באותה האשה.

היא פנתה אליי בשאלה ישירה ושאלה אם הייתי עם חביב בשפת־הים. הבנתי כי השאלה באה בעיקבות התצ־לומים עם סיביל ראוך, המצויים בידיה, ואמרתי לה זאת.

ויינשטוק ואלחייני שאלו אותי שאלות רבות בקשר לעדנה בן־דוב ומעשיה בגרמניה.

אלחייני אמר לי שאינו מבין את חביב, „שיכול היה להשכיב כמעט כל אחת במטה הארצי", ואיך נפל בידי דמות כמו עדנה.

הסברתי להם שכל המידע שלי בק־שר לעדנה ומעשיה בגרמניה מבוסס על רכילות. הם הזכירו שם של עבריין החי בגרמניה, וששהה באותה עת בארץ ופתח בוטיק. שאלו אותי אם אוכל להפגישם עימו. ידעתי שלא אוכל לפ־נות לאותו עבריין, שהופיע כאן בטורי־הרכילות כאיש־עסקים בינלאומי, ול־בקשו לשוחח עם קציני־מישטרה, וכך אמרתי להם.

מתוכן השיחה הבנתי שהם מת־ייחסים לעובדות שכתבתי במיכתב לחביב.

בלה ויינשטוק אמרה לי כי מת־נהלת חקירה מסועפת בקשר לחביב, שנסע יחד עם עדנה לגרמניה בזמן שהיה עדיין במישטרה.

לפני שהלכה, השאירה לי ויינשטוק את מיספר־הטלפון שלה במישרד וב־ביתה.

ציוד למחצבות

אחרי פירוק השותפות בין חביב שוויקי ומירי פולנסקי פתח חביב מישרד־חקירות פרטי יחד עם שותף אחר, שהיה אף הוא קצין־מישטרה בעבר. השותף של חביב במישרד, שנקרא מושיץ את שוויקי, מודיעין, חקירות ואבטחה פרטיים ושהוקם ברחוב משה הס 5 בירושלים, היה במשך שנים רבות רב־פקד ביחידה לפשעים חמורים במטה הארצי בירו־שלים. הוא פיענח את הצתת מיסגד אל־אקצא, ולכד את הערביות שהניחו פצצה בקולנוע ציון בירושלים. גב־ריאל מושיץ פרש מהמישטרה אחרי סיכסוך עם ארמנד לוי. מושיץ מתח עליו ביקורת קשה, שהתייחסה לשי־טות הפסולות שבהן נהג לוי לדבריו.

במישטרה ניסו לטשטש את גילויו של מושיץ. זה פנה לאריה איבצן, שלא ראה צורך להתערב. מושיץ הועבר למ־קום אחר, נקרא לבדיקות רפואיות ובעיקבות תוצאותיהן עזב את המיש־טרה.

למושיץ היתה חברה־לניהול שניה־לה, בין השאר, עניייני־חניה, ציוד למח־צבות וטיפול במפעלים שהיו בשלבי־סגירה. לאותה חברה היה הציוד הדרוש למישרד, ומושיץ החליט יחד עם שוויקי, שאותו הכיר משרותם המשו־תף במישטרה, לפתוח מישרד־חקירות פרטי. ביחד הגישו למישרד המישפ־טים בקשה לרישום תאגיד חוקי על שם מושיץ את שוויקי.

בדרך כלל מתקבל רשיון כזה שבו־עות מעטים מעת הגשת הבקשה. החוק אומר כי מי שרוצה להתנגד לפתיחת מישרד־חקירות פרטי צריך לפנות לוועדה בכתב, ולמסור התנגדות מנו־מקת.

הבקשה הוגשה ביוני 1983.

סמוך לאותו זמן נסעו שוויקי ומושיץ לחו"ל. הם נשלחו על־ידי לקוח פרטי, שרצה לחשוף כנופיה של סוחרי־סמים ישראליים ששהו בהולנד. הם העבירו את המידע בקשר לכנופיה למישטרת הולנד וליתר המישטרות באירופה שעסקו בסמים.

בדרכם הם עברו בבון שבגרמניה, שם יושב נציג מיוחד מטעם מישטרת־ישראל, והעבירו לו את החומר, שנגע לעבריינים הישראליים.

צו חיפוש

כאשר חזרו ארצה, עדיין לא הת־קבל הרשיון לפתיחת המישרד. בדיעבד התברר לשניים כי המישטרה התנגדה לכך. נשלח מיכתב מטעם המישטרה למזכירת הוועדה לרישוי חוקרים פרטיים במישרד־המישפטים. מזכירת הוועדה, יהודית ביגון, אמרה להם זאת אחרי זמן, כאשר הואשמו בניהול מישרד־חקירות ללא רשיון.

למעשה, לא היתה כל סיבה או נימוק לאי־מתן הרשיון. לגבריאל מו־שיץ נודע מיהודית ביגון כי סגן־ניצב ויינשטוק התקשרה עימה טלפונית והביעה התנגדות נוספת לזו שנמסרה קודם על־ידי המישטרה ללא נימוק. ויינשטוק גם הזהירה את מושיץ שיפ־סיק להתעסק עם שוויקי, בגלל עבי־רותיו החמורות בענייני סמים.

עד אז לא היה לגבריאל מושיץ כל מושג על ענייניו של שוויקי עם ה־מישטרה.

המישרד המשיך להתנהל, ומושיץ קיווה כי הרשיון בכל זאת יגיע. בחודש אוקטובר הגיעו אנשי מישטרה מהמטה הארצי למישרד, כשברשותם צו־חיפוש חתום על־ידי שופט. בצו היה כתוב כי מחפשים סמים, מיסמכים מזוייפים ות־מונות.

מושיץ הביע תמיהה וביקש הסבר. נאמר לו כי החיפוש אינו מתנהל נגדו, אלא מחפשים מיסמכים שונים מת־קופת שרותו של שוויקי במישטרה. לגבי סמים לא קיבל כל הסבר.

שישה תיקים של לקוחות נלקחו מן המישרד. אנשי המישטרה הבטיחו כי התיקים ייסגרו בחותמות־שעווה, אחרי שמושיץ הסביר להם כי מישרד־חקי־רות חייב בסודיות כלפי הלקוחות, על־פי החוק. מושיץ התריע כי פעולת המישטרה היא בניגוד לחוק, וכי אין אף אחד מהתיקים מתייחס לתקופת שרותו של חביב שוויקי במישטרה.

תיק הבעל־לשעבר

אחד הלקוחות שתיקו נלקח היה תיקו של אורי זגהר, רופא, בעלה־לשעבר של בלה ויינשטוק, ששכר את שרותי המישרד כדי להתחקות אחרי אשתו הנוכחית, דפנה וידידה.

בשעות הערב ניגש מושיץ למטה הארצי וביקש כי יחזירו לו את התיקים. ויינשטוק הסבירה למושיץ כי החקירה המתנהלת מתייחסת לזמן שרותו של שוויקי במישטרה וכי אין לה כל עניין באותם תיקים. ואכן, היא החזירה למו־שיץ את התיקים.

כעבור ימים אחדים הופיעו במיש־רדם של מושיץ ושוויקי פקד גילבוע ופקד אלון מהמטה הארצי, כשבידיהם צו־חיפוש נוסף. הפעם הופיע שמו של שוויקי על צו־החיפוש. הקצינים הסבי־רו כי שוויקי נמצא בימים אלה בחקירה במישרדם. למרות ההסבר, דרש פקד גילבוע לתת לו שוב את ששת התיקים שהיו במישטרה ושהוחזרו, בנימוק שעליו לחפש מיסמכים מזוייפים ותי־קי־חקירה.

מושיץ הסביר לגילבוע כי אין בסמ־כותו לקחת את התיקים שנית, אחרי שהוחזרו. גילבוע טלפן לוויינשטוק, שדרשה בכל תוקף להביא את התיקים. היא דרשה גם שמושיץ יובא על־ידי אנשיה לחקירה, ואם יתנגד — ייעצר על ידם.

מושיץ התקשר לעורך־דין קנובלר וסיפר לו את הקורה במישרד. קנובלר הסביר לקצינים שאם מושיץ ייעצר על־ידם, יהיה זה מעצר־שווא. בכל זאת נעצר מושיץ, בטענה שעבר עבירה על חוק החוקרים הפרטיים. הוא שוחרר אחרי שעות אחדות ללא כל ערבות.

את שוויקי חקרו בקשר לדברים אחרים. חקרו אותו בקשר לתמונות־עירום, שהצטלם יחד עם שוטרת, שהיתה חברתו, ובאותה הזדמנות החר־רימו אלבום־תמונות, שבו הוא מצולם יחד עם עדנה בן־דוב, אשתו, בעירום, כאשר נסעו לירח־דבש.

הוחרמה גם התמונה עם סיביל ראוך ואיתי.

שוויקי ביקש מקציני־המישטרה כי

(המשך בעמוד 44)

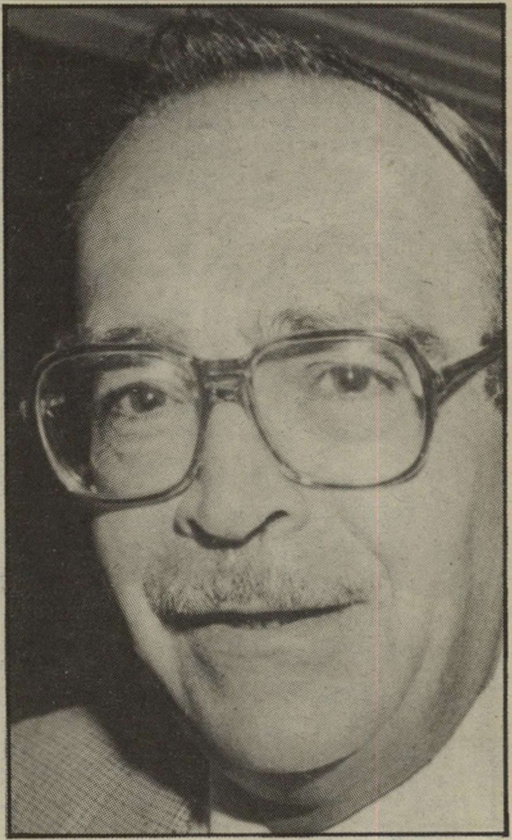

שימחה דיניץ:
„אף פעם לא נהגתי כמו לואיס, בטעות...”

שתי הפרשיות המסעירות החודש קשורות בגילויים של אישים אמריקאיים על מידע, שהועבר אליהם מצד אישים ישראליים – פרשת גילויו של הפרקליט ליאון צ'רני על ההדלפות שקיבל כביכול מידי עזר וייצמן, כשזה היה שר־הביטחון, ופרשת גילויו של השגריר האמריקאי, סמואל לואיס, על הדלפתו של אריאל שרון לפיליפ חביב, השגריר האמריקאי המיוחד באיזור, עת כיהן שרון כשר־הביטחון. פניתי לחבר־הכנסת שימחה דיניץ, מי שהיה שגריר ישראל בארצות־הברית, וביקשתי לשמוע את תגובתו על קשר ישראלי־אמריקאי זה.

● האם הופתעת מהגילויים שהסעירו את המדינה, או שזאת נורמה ביחסי ישראל־ארצות־הברית, שהיית מודע לה?

קודם כל, בואי נבדיל בין שתי הפרשיות.

אני לא חושב שיש כאן גזירה שווה בין אמריקאי רשמי — שגריר ארצות־הברית בישראל — ובין איזשהו מתנדב.

לא, לא הופתעתי משתי הפרשיות. בקשר לצ'רני, תמיד נעשתה עבודת־התנדבות, גם בזמני. בוודאי שהייתי מודע לה. כשעבודה כזאת לא נעשית בריסון — היא עלולה להפוך למסוכנת.

לא הופתעתי גם מכך שאדם מייחס לעצמו תפקידים ומעשים, שנדמה לו שהוא עשה, אם כי ברור שאין זה כך במציאות.

● אין כאן הפרת־אמון מצד מקבלי־הסודות האמריקאיים?

שוב, בואי נבחין בין שני המיקרים.

בראשון, פרשת צ'רני־וייצמן: אני חושב שהיתה כאן רוח־התנרבות, חלוציות בלתי־רגילה. אולם לא היתה כל התחייבות מצידו של צ'רני.

סמואל לואיס, לעומת זאת, הוא נציג רישמי של מדינה. הוא נפגש בתוקף תפקידו עם שרי־ממשלה, ומה שהם מגלים לו נתון לשיקוליהם בלבד. האם אינו מחוייב לשמור את המידע המגיע אליו בסוד? אה... כן, הנוהג הדיפלומטי הוא ששומרים בסוד מידע מסוג זה, אולם מגיע רגע מסויים שדיפלומט מוכרח לשקול מחדש את סדרי־העדיפויות.

● אתה נשמע אוהד למעשהו של לואיס. האם אתה, כשגריר, נהגת אי־פעם כמוהו?

אוהד? זה לא שאני מחייב, אבל... אני? בואי ננסח זאת כך: אף־פעם לא נהגתי כך שלא במתכוון, בטעות...

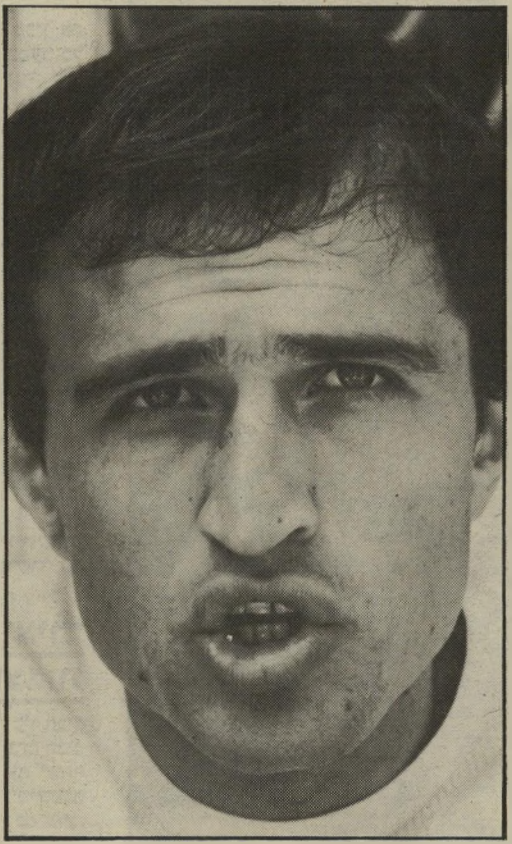

אורי מלמיליאן:
„לא הייתי הכי טוב, אז הפסדנו את האליפות!”

בשטף שימחת־האליפות של מכבי חיפה, אחרי שגברה על הפועל כפר־סבא, נשכחה מעט בית״ר ירושלים, שנותרה שניה בטבלת־הדירוג של הליגה הלאומית בכדורגל. בית״ר ירושלים הפסידה לקבוצת התחתית, הפועל באר־שבע, שנלחמה על המשך קיומה בליגה הלאומית. פניתי לכוכבה של בית״ר ירושלים. אורי מלמיליאן, שקטף בשבוע שעבר את התואר כדורגלן־השנה.

מצאתי את מלמיליאן ב„הסגר” עם שאר שחקני קבוצתו במלון תל־אביב, לקראת המאבק על גביע המדינה. הפסידו את האליפות, לפחות שיהיה הגביע. השיחה עימו התנהלה כשהוא במצב־רוח די מדוכדך.

● אתה נשמע מאוכזב. האם קיווית לזכות באליפות, אף־על־פי שסיכוייכם היו קלושים ביותר?

מה זה מאוכזב? חבל. לא נעים להפסיד. נכון שהיה לנו צ'אנס רק על הנייר, אבל, בכל זאת, תמיד יש הפתעות. זה כדורגל. אין את מי להאשים.

מה את אומרת, שהייתי גרוע? נכון, לא הייתי הכי טוב, אז הפסדנו!

● האכזבה הזאת נחתה עליך דווקא בתקופה טובה, בתקופה בה הוכתרת ככדורגלן־השנה. יש החולקים על הבחירה בך. מה דעתך בעניין?

כנראה שהיו כאלה שחשבו שזה הגיע לי, ואני מרגיש טוב!

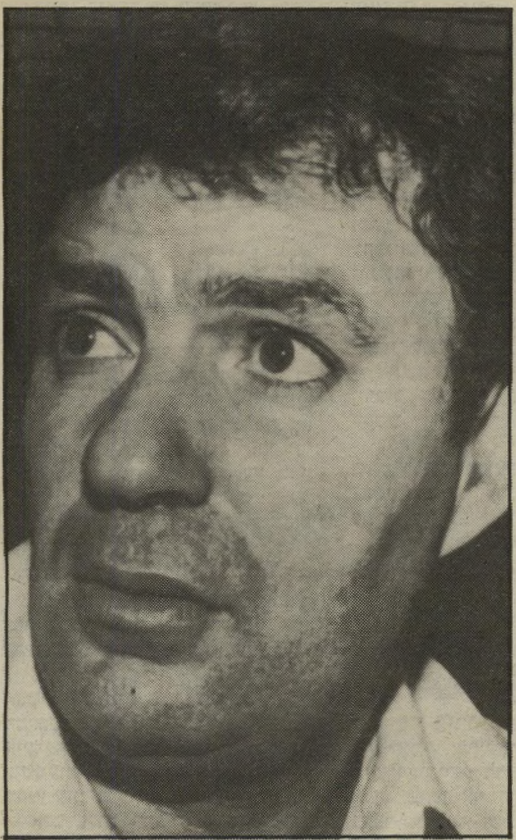

ג'קי רונן:
„כופר־חניה זה רק מס־שפתיים. איפה הצדק?”

על אפשרויות החניה בתל־אביב אין טעם להכביר מילים. העניין אינו חדש. במשך השנה האחרונה אף החמירה הבעיה, עקב הפיכתם של כמה חניונים בעיר לחניונים בתשלום. המכה האחרונה בנושא זה הם סנדלי־דנוור. פניתי לג'קי רונן, בעל מיסעדה בתל־אביב, כדי לשמוע כיצד פוגעת בו בעיית החניה בעיר ומה הוא עושה בנידון.

● אתה יכול לאמוד את הנזק שגורמות לעסק שלך בעיות־החניה בעיר?

זה אסון. ממש אסון. אנשים לא מוכנים לאכול ארוחה במחיר עשרת אלפים שקלים, לצאת, להתחיל להתרוצץ ולשלם את הקנס, בגלל הסנדלים האלה. אני כבר לא מדבר על העצבים הכרוכים בכך.

הדבר הכי־אבסורדי הוא, שכמעט כל בעל־עסק הפונה לעיריה כדי לקבל רישיון — מה הדבר הראשון שדורשים ממנו? לא תנחשי — כופר חניה. כן, כן, וזה שווה עשרות־אלפי שקלים. מתמקחים, מתווכחים, אבל בסוף נאלצים לשלם את זה.

אז אם אני כבר משלם כופר־חניה, אז אני גם מעז לדרוש חניה. מה קורה בשטח? באים פקחים ותוקעים ללקוחותיי רפורטים בלי סוף! זה רק מס־שפתיים, הכופר הזה. איפה הצדק?

● יש לך רעיונות כיצד לפתור את בעיות החניה בתל־אביב?

בטח. למשל: ניתן להפוך את כיכר־מלכי־ישראל לחניון תת־קרקעי. הצעתי זאת לאחד מעוזריו של צ'יץ', אבל קשה מאוד לתלות בכך תיקוות. הבירוקרטיה...

אולי, בזמן הנכדים שלי — לא כשיגדלו, אלא כשיתחתנו — יזוז משהו.

לדעתי, גם כדאי לצ'יץ להעשיר את הקופה שלו על־ידי גביית דמי־כניסה לתל־אביב. כן, כן, דמי־כניסה! ושתושבי תל־אביב יהנו מההפקר.

● כיצד אתה דואג להעביר לצ'יץ' את הרעיונות הסוריים שלך? כיצד אתה מוחה?

כיצד אני מוחה? אני מוכן לעלות על בריאקדות בנושא, כמו הרבה בעלי־עסקים בעיר. בתור יריה ראשונה, אני מדבר איתך. אני פונה לצ'יץ', מעל דפי העיתון, שיעשה משהו בנידון. בינתיים, שיתן לפחות לחנות על המידרכות הרחבות.

דפנה ברק

רותי חוצ'נר:

„בחיי המין — עם האוכל בא התיאבון!"

בימים אלה אנחנו חוגגות את יום־הולדתה ה־25 של הגלולה למניעת־הריון. ברור שהגלולה הקטינה את כמות ההריונות הבלתי־רצויים, ברור שהיא שיחררה את הנשים מפחד ההריון, כל חודש מחדש, ברור שהיא תרמה תרומה נכבדה מאד למתירנות.

אבל, מה עשתה הגלולה לסכס עצמו? דברים טובים או דברים רעים? תשובה על כך ביקשתי מהסכסולוגית רותי חוצ'נר.

מזה 25 שנה ממתיקה הגלולה את חייהן של הנשים ברחבי העולם. מכאן, שלפי דעתי היא עשתה רק דברים טובים. עד לגלולה היה המין מתוכנת לכיוון פריון ולא לכיוון ההנאה.

לאט־לאט הדברים השתנו. קו־המחשבה של הנשים השתנה. בזמן האקט המיני הן הפסיקו לחשוב על הרופא בעל הסינור האדום, שיבצע בהן הפלה. ברגע שירד הפחד, אפשר היה להתמסר להנאה גרידא.

● הגלולה הטילה את האחריות על הנשים, אחריות שלפני עידן הגלולה היתה מוטלת על הגברים.

נכון מאוד, ולפי דעתי זה דבר חשוב מאוד. ברגע שהאחריות לגורלה ניתנת בידי האשה, ניתן לה גם ביטחון שגרם לה להיות יותר אקטיבית בחיי־המין, והאקטיביות של האשה בחיי־המין היא צעד חשוב מאד בהנאה של שני הצדדים המעורבים.

הגלולה גם גרמה לנשים בלתי־נשואות לנסות את החברים שלהן, ולא ליפול על הראשון ולהתחתן אתו, דבר שהוא חשוב מאוד. כלומר — לדעת שהבחירה, גם בעניין הזה, היתה בידייך.

● לפני הגלולה, בגלל הפחד, היו יחסי־המין יותר נדירים. היו מחכים לימים הבטוחים. היום אפשר לעשות סכס כל שבע דקות. זה לא מוריד משהו מההנאה?

במיקרה הזה — ממש להיפך. במין, עם האוכל בא התיאבון, וגם הביצועים משתפרים.

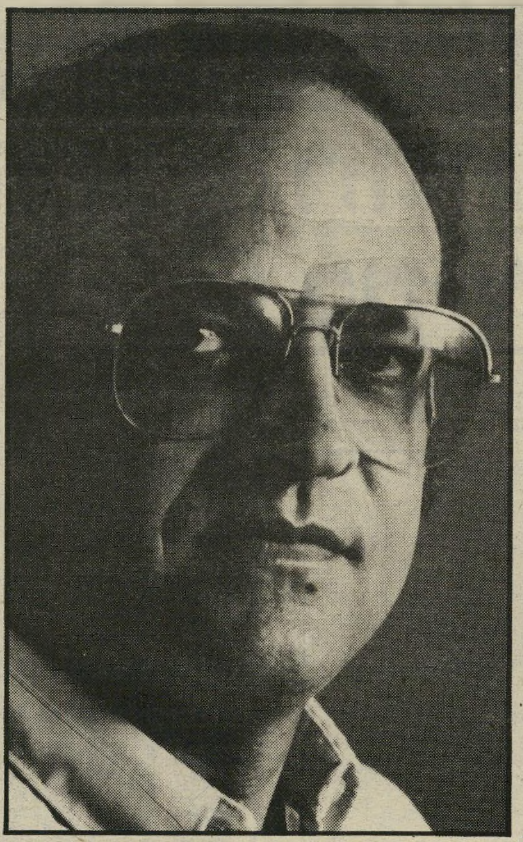

אפרים ליניאל:

„ויכוח נוקב — כן! אבל מילחמה — לא!"

מי זוכר בכלל את הבחירות להסתדרות? כנראה רק אותם שניצחו. פיני קבלו, מי שנבחר כמזכיר מועצת פועלי בית־שאן, מעוזו של דויד לוי, זוכר וגם יודע להודות. קבלו פירסם מודעה גדולה בעיתון־צהריים, ובה הודה למטה־ההסברה של המערך, ובמיוחד לפירסומאי אפרים ליניאל.

מה עשית שמגיעה לך ברכה פומבית כזאת? שאלתי את אפרים ליניאל.

עזרתי לו לנצח בבית־שאן, שהיא מקום קשה מאוד מבחינת המערך. מזכיר מועצת־הפועלים היה עד עכשיו איש־ליכוד, ראש־המועצה הוא איש־ליכוד וכל ההיסטוריה של הישוב היא של הצבעה מועדפת לליכוד. וכמובן, גם דויד לוי שם, והוא האלוהים הפרטי במקום.

● היו עוד מקומות שהמערך הביס בהם לראשונה את הליכוד. מה עשית מבחינת ההסברה בבית־שאן, שלא עשית במקומות האחרים?

האתגר היה גדול מאוד. נסעתי לבית־שאן, נפגשתי עם הבחורים הצעירים וממש נדלקתי עליהם. הם חברה נהדרים, אינטליגנטיים מאוד, מדברים בהגיון, מבינים עניין, משקיעים את כל הנשמה ומוכנים לעבוד בלי גבול. היה איכפת להם והיה איכפת לי לנצח.

● אז למען הכבוד של הניצחון בבית־שאן הזנחתם מקומות אחרים?

לא נכון. אבל נכון שבמקומות אחרים לא השקענו עבודה אינטנסיבית כזאת. במקומות שיש ראש־מועצה מערכניק, לא נפלה כל העבודה עלינו.

● בשבוע שעבר דיברתי עם מי שהיה אחראי להסברה של הליכוד, והוא אמר שההסברה של המערך היתה אנמית. מה דעתך?

ההסברה שלנו לא היתה כאסח, כי אני חושב שכאסח זו טעות.

● מדוע?

ידענו שחלק ממצביעי המערך להסתדרות הם מצביעי ליכוד לכנסת. למה לנו להרגיז אותם? כמו כן התברר לנו, שאחוז גבוה של מצביעי ליכוד בכלל לא מתכוונים להצביע. כאסח על הליכוד, היה מביא אותם לקלפיות כמחאה.

וסיבה אחרונה היא, שאני באמת חושב שנמאס לכולנו מהטלת הרפש האחד בשני. יש לנו מספיק מילחמות. למה להמציא עוד? ויכוח נוקב — כן; הטלת אשם — כן; מילחמה — לא.

רות בונדי:

„ספר־הבישול שלי הוא מופע חד־פעמי!"

האחרונה בעולם שהייתי מעלה על דעתי כי תכתוב ספר־בישול היא העיתונאית והסופרת רות בונדי. מי שאספה חומר וכתבה שני ספרים חשובים, רציניים ומרתקים כמו השליח ואדלשטיין לא תתעסק בשטויות, כמו איך מכינים קרפיון עם פפריקה, חשבתי לעצמי. ובכל זאת, מונח לפניי טעם החיים, ספר־הבישול של רות בונדי.

מה פיתאום? שאלתי אותה.

היו לזה שתי סיבות. הסיבה הראשונה היא שרציתי להשאיר לבתי, טל, ולחברותיה את המירשמים של האוכל שאני נוהגת לבשל כל חיי.

הסיבה השניה היא, שדעתי לא היתה נוחה מהמגמה הכללית של סיפרי־הבישול הרואים אור בארץ, כשכל תשומת־הלב ניתנת לאירוח, להצגה הגדולה לפני אחרים, כאילו שכחו שעל כל פעם שמארחים יש מאה ארוחות רגילות, שמכינים בשביל המישפחה.

הספר הזה איננו ספר למארחת המושלמת, אלא לעקרת־הבית, שצריכה לבשל יום־יום, ורק לעיתים נדירות היא צריכה לעשות הצגה לאורחיה.

● אני מתארת לעצמי שלכתוב את „השליח" או את „אדלשטיין" היתה עבודה קשה. ספר־בישול זה קל?

אילו ידעתי מראש כמה זמן הספר הזה יגזול ממני, לא הייתי מתחילה לכתוב אותו. את רוב הדברים אנחנו מתחילים לעשות מבלי לדעת מה שייצא ואיך ייצא — החל ממדינת־ישראל ועד הדברים הקטנים של החיים.

● יהיו עוד סיפרי־בישול שלך?

לא, זה מופע חד־פעמי.

● כשהחזקת את הספר הזה לראשונה ביד, התרגשת כמו שקרה לך אחרי הספרים האחרים שלך?

שמחתי מאוד שהוא ראה אור, סוף־סוף. נכון שמהרבה בחינות הוא ספר פחות חשוב, אבל בחיי יום־יום אוכל ובישול חשובים מאוד.

דניאלה שמי

רחל מרחלת על כל העולם

מאת
שולמית יריב

סיפור גיל הזהב

בפתיחת התערוכה של הפסלת, **גילה שטיין**, שנערכה השבוע במלון דן, נכחו כל המי־ומה של פתיחות התערוכות בישראל. באירועים האלה כולם מכירים את כולם, ולכן אין הפתעות גדולות, מלבד המוצגים שממילא אף אחד לא זוכה לראות אותם מרוב קהל.

אבל הפעם דווקא עברו לחשושים בקהל, וכולם שאלו „מי זאת האשה האלגנטית הזאת בפינה ליד האיש האלגנטי. זוג יפה ואלמוני בתל־אביב?"

הרגעתי את כולם והבטחתי לברר בדיוק מיהם האנשים האלה, ומה הם עשו בתערוכה של גילה שטיין.

הגבר המבוגר והיפה למראה הוא האבא של גילה, **דוב יעקבוביץ**, בעל תשלובת קשת שהתאלמן מאמא של גילה לפני 10 שנים ומאז הוא מנהל רומן יפה ודיסקרטי עם האשה האלגנטית שעמדה לצידו. האשה היא **יהודית**, גרושתו של **מרק מושביץ**, ואם ילדיו.

סיפור האהבה בין הסבא והסבתא התחיל כאשר הוא התאלמן והיא התגרשה. שניהם גרים בהרצליה־פיתוח באותו הרחוב, לכל אחד מהם וילה יפה משלו, וכל אחד מהם רוצה לשמור על הפרטיות שלו. זו הסיבה שהם, כנראה, החליטו שבגילם לא צריך להתחתן, די להיפגש יום־יום, לאכול ארוחות פעם אצלו ופעם אצלה, ללכת שלובי־זרוע בין העצים בהרצליה־פיתוח, ולאהוב בשקט־בשקט, כמו שנוהגים אנשים שקטים ואלגנטיים.

יהודית מושביץ
בשקט, בשקט

חתונה בקיץ

את זה שׁ**אילנה שושן**, אחת הדוגמניות היפות ביותר שיש לנו, מתחתנת בקרוב מאוד עם **מריק עפרון**, כבר בטח קראתם בעיתונות היומית.

אבל סיפור־אהבתם של אילנה ומריק לא הלך חלק. זה התחיל ברומן ביניהם לפני שנים אחדות, וכשכולם חשבו שהינה או־טו־טו תהיה חתונה הכירה אילנה את **אורי ליברנט**, שכמו שכתוב בספרים הוא יפה־תואר, עשיר, מקסים, בעל מטוס פרטי ושובר־לבבות ידוע. אילנה עזבה את מריק לטובת אורי, ומריק נשאר כאן כשליבו שבור.

הרומן בין אילנה לבין אורי הקיף את העולם. הם טסו הלוך וחזור, והאהבה ביניהם פרחה, וכבר דובר על כך שהם יתחתנו בקיץ. ובאמת הקיץ הגיע אבל החתונה לא, משום־מה.

בשקט־בשקט, בלי רעש מנועי־מטוסים, חזרה אילנה למריק עפרון, ואמרה לו שנורא מתחשק לה להתחתן בקיץ. מריק הסכים.

שובר־הלבבות הידוע, אורי ליברנט, בטח לא חשב שהלב השבור הבא יהיה דווקא שלו. מה לעשות, בחור מבוגר כמוהו היה צריך כבר מזמן לדעת שהחיים זה לא לופט־גשעפטן. החיים זה שבר אחד גדול.

אילנה שושן
בחזרה לראשון

גם כן חלום

כשׁ**גדי בין** היה ראש עיריית־אילת הוא הלה בתיסמונת האנשים החשובים: הוא התאהב במז־כירה שלו, וניהל איתה רומן ממושך. אחר־כך התחילו הבחירות לראשות העירייה, וכדי לעשות רושם טוב, ביקש גדי מאשתו לשחק את המיש־חק של האשה האוהבת, ובעזרת חיוכים משות־פים הם הציגו לפני תושבי אילת את הצגת המישפחה המאושרת.

אבל אילת קטנה, וכולם יודעים הכל, וגדי לא נבחר מחדש. מראש־עיריה עסוק וחשוב הוא הפך תוך שבוע לראש־עיריה לשעבר וחסר עבודה בהווה. הוא חזר הביתה וקרה לו מה שקרה להרבה טייסים בזמן השביתה הגדולה באל־על: הוא בילה שעות רבות בבית והסתבר לו שאולי זה לא בדיוק מה שהוא היה רוצה מהחיים.

גדי מצא עבודה במרכז הארץ, ואחד משני בני־הזוג תפס אומץ וביקש גט, ובן/בת הזוג השני קפצ/ה על המציאה. מאז הם מתגרשים. לא כל כך בשקט ולא כל כך בצורה אלגנטית. אבל היום אין הוא חייב שום דבר לאיש, כי היום הוא סתם אזרח, ולא ראש־עיריה שצריך לשמור על התדמית.

אילו היה פרוטסטנטי באמריקה, היו נגמרים בזה סיכוייו להיבחר למישרה חשובה, אבל אצל יהודים בארץ־ישראל עוד מותר להתגרש. ולכן גדי עדיין לא שכח את חלומו להיות שוב, באחד הימים, ראש עיריית־אילת.

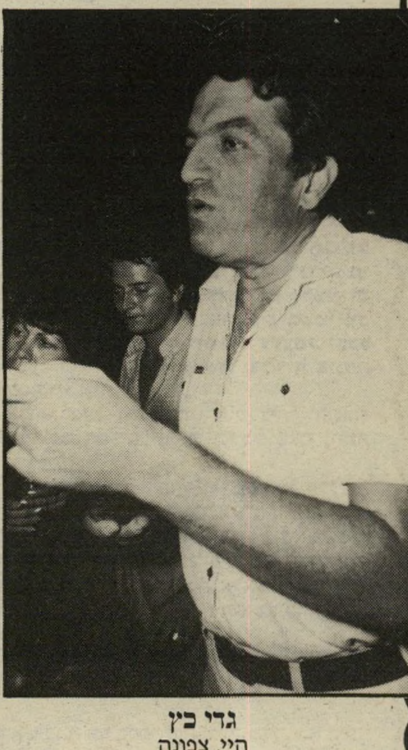

גדי בין
היי, צפונה

קצת יותר מדי

במועדון־הלילה של מלון אביה סונסטה מופיע מדי ערב הזמר הכושי **יוק קרדנל**. כשנולד אותו ארון קרדנל, התאהב בו מי שמחלק את הכישרונות לאנשים ונתן לו מכל טוב. גוף יפה, קול זהב, תנוע[illegible]ממות, חיוך משגע ומנה כפולה של גבריות.

יכול להיות שמחי[illegible]ישרונות באמת הגזים קצת. מי צריך את [illegible] הדברים האלה ביחד?

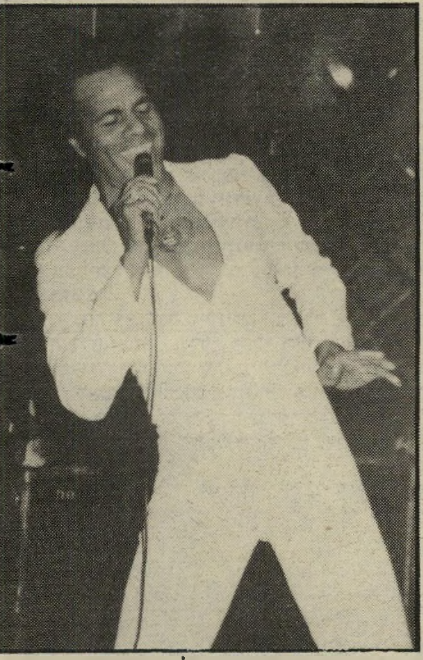

יוק קרדנל
בעלים ונשים

כשעולה יוק קרדנל על הבימה, הוא רוצה שיהיה שקט באולם ושכל הקהל יקשיב לקולו ויתרכז בשירתו. אז אילו היה נראה כמו **סמי דייוויס**, זה בטח היה מצליח לו. אבל כשיש גוף כמו שיש לארון קרדנל, נראה שהקול והשירה כמעט אינם

כמו חזיה

ככה גם אני לא הייתי מתגרשת אף פעם. מה רע להם? הם נשואים, נולדה להם בת קטנה בשם **יסמין** שהיום היא בת שיבעה חדשים וכל אחד מהם חי את חייו בשקט.

בבוקר אין בעיה של מי יקום קודם, ומי יעשה קפה ומי יזרוק את האשפה. בערב אין להם בעיה אם הוא רוצה לצפות בטלוויזיה, והיא דווקא רוצה לשמוע רדיו. בלילה הנחירות שלו אינן מפריעות לה, וההסתובבויות שלה אינן מפריעות לו. זה מה שנקרא, כנראה, לחיות עם ולהרגיש בלי. הוא **צבי לידסקי**, בדירת הפנטהאוז שלו, והיא **אריאלה** אשתו, הגרה עם יסמין בבית הוריה.

כשעולה החשק בליבו, הוא מטלפן לאשתו החוקית ומזמין אותה ליציאה משותפת. לה אין בעיות של בייבי־סיטר, ולכן היא תמיד מוכנה. זו, כנראה, הנוסחה החדשה לחיי־אושר לעולם ועד.

צבי ואריאלה לידסקי
רווק מושבע

סיפור על הגובה

במשך שנים היתה **שוש אלוני** על הקו של תל־אביב־מילאנו. היא נסעה לבקר את חברה **דינו מנגין**, אחד הכדורסלנים הכי־מפורסמים בעולם, המתנשא לגובה 2.04 מטר. היחסים היו קרובים עד כדי כך, שאמא־מנגין היתה מכינה ארוחות ספאגטי וקאנלוני מיוחדות כאשר שוש הקטנה (1.78) היתה באה.

אחר־כך נגמר הרומן. כל הקאנלוני והמא־קרוני לא עזרו, ושוש החליטה שאם הרצל רצה שהיהודים יחיו ביחד במדינת־היהודים — זה בדיוק מה שהיא תעשה.

חזרה ארצה, חיפשה עבודה ומצאה אותה במלון דן, שם היא מנהלת את מועדון הבריאות, כשהמדים שלה הם גרביים ארוכים ובגד־גוף הדוק. עד היום לא ברור כמה גברים באים למועדון־הבריאות כדי להבריא, וכמה כדי להביט על שוש ולחלות.

לפני ארבעה חודשים הכירה שוש את **אבי מאור**, שהוא ממש קטן־קומה, רק 1.86 מטר, אבל מדליק. היא נדלקה, הוא נדלק, וב־3 בספטמבר הם ידליקו את כל האורות מסביב לבריכה של מלון דן, כדי להתחתן שם.

שוש הבטיחה למוזמנים לחתונתה שהכלה תזנק לבריכה ותרביץ שחיית־חזה, משהו־משהו. עדיין לא ברור אם הזינוק האולימפי יכלול את שימלת־הכלה וההינומה, או שיבוצע רק בבגד־ים שיראה לכל הקהל את הרגליים המפורסמות.

שוש אלוני
רק 1.86 מטר

נחשבים. ברגע שהוא עלה לבימה, לבוש בחולצה צמודה ובמיכנסי־עור העשויים מ־30 ס"מ בד־עור, התפצל הקהל לשניים, קבוצת הנשים וקבוצת הגברים. עוד לפני שפתח את פיו והתחיל לשיר, התחילו הפיטפוטים. הנשים, כשחיוך על השפתיים, שאלו אחת את השנייה: „ראית? נו, מה את אומרת? יכול להיות דבר כזה?" והגברים, בעלי מבט זועם, אמרו אחד לשני שאולי כדאי להוציא מהאולם את הנשים הפרטיות שלהם, מפחד התקדים. מה הוא שר בהופעה שלו? מה איכפת לי!

נ.ב. התברר לי שאת התשובות לכל השאלות אשר התעוררו בערב־השירה הנ"ל אפשר לקבל מחיילת אילתית צעירה בשם **מירי קופר**, היודעת כנראה את סודותיו הכמוסים ביותר של יוק.

שחֹ־מת

מה אגיד לכם, הסתבר סופית שבשביל החיים צריך אומץ. אם אין אומץ, מקבלים מהחיים מה שהם נותנים. אם יש אומץ, מקבלים יותר.

כשהתחילו להגיע ארצה ראשוני שחקני־הכדורסל הכושיים, והסתבר שהם דווקא נחמדים, התחילו לפרוח פה ושם רומנים בשחור־לבן. המפורסם מכולם היה, כמובן, הרומאן הממושך בין **תמי בן־עמי** ו**אולסי פרי**, שנמשך כבר 400 שנה לפחות, ובסוף לא יצא ממנו כלום. ואני לא יכולה בשום אופן להשתחרר מההרגשה שאילו אולסי היה שאטני, או ברונטי, שלא לדבר על בלונדי, כבר מזמן היינו חוגגים את החתונה הכי־גבוהה בארץ. אבל אולסי אינו בלונדי, ולכן הוא נסע ביום שני לאמריקה.

אני לא מאשימה כאן אף אחד. בשביל תקדימים צריך אומץ־לב, ואני לא יודעת אם אני הייתי מקבלת אותו במיקרה כזה.

אבל תקדימים, סופם להגיע יום אחד. ואכן, תקדים־החתונה בשחור־לבן הגיע.

הרומן בין הכדורסלן הכושי־אמריקאי **וילי סימס** לבין **אריאלה שפיר**, אסיסטנטית של רופא־שיניים, מתנהל כבר שנתיים. בינתיים התחתנה אחותה עם השחקן האמריקאי **מייק קרטר**, ששיחק בהפועל־חולון והפועל קריית־גת, ועזב את הארץ באמצע העונה. אולי סיפור החתונה של האחות רינה עשה לאריאלה חשק, ועכשיו היא החליטה להיענות להצעותיו של וילי ולהינשא לו בקיץ בארץ־ישראל, תחת הכותרת „ללא הבדל דת, גזע ומין".

וילי סימס ואריאלה שפיר
סיפור בשחור־לבן

רק בשמחות

מתחת לחופה מבטיחים בני הזוג הנישא, אחד לשני, לחיות ביחד בטוב וברע, בשעות העצב בשעות השימחה.

בנישואין רגילים באמת מתקיימת ההבטחה, ורוב האנשים חיים ביחד גם בשעות העצב וגם בשעות השימחה. המעניין הוא שדווקא כשהני־שואין עולים על שירטון ויש בעיות, מה שנישאר ביחד זה שעות השימחה.

ככה זה בזמן האחרון בין בני־הזוג **אילנה מרגלית**, מארגנת תצוגות־האופנה, ובעלה מזה 26 שנה **נדב מרגלית**, קפטן באל־על. כמו רבים וטובים זה קרה גם לו. הוא התאהב בפקידה, העובדת בחברת אל־על, ועבר לגור איתה. איך מרגישה אילנה? רק היא יודעת. כלפי־חוץ היא שומרת על תדמית רגועה ומחוייכת. את בעלה היא רואה כשהוא בא הביתה לבקר את ילדיו, וכשהוא הולך וחוזר לבית אהובתו היא בוודאי מורידה מעל פניה את מסיכת־הרוגע.

ובכל זאת, 26 שנה אינן הולכות ברגל, וגם ארבעה ילדים לא. הפגישות הפומביות היחידות בין נדב לאילנה הן בשמחות שהילדים גורמים להם, ושבהן ניצבים שני בני־הזוג האחד ליד השני, שמחים ונרגשים ועליזים.

כך היה לפני שבועיים כשהבן הצעיר **דרור** חגג את בר־המיצווה שלו, וכך יהיה ביום הרביעי הקרוב, כאשר בתם המשותפת **ורד** תינשא ל**דויד** בן ה־23, בחתונה רבת־משתתפים, ליד בריכת־השחיה אשר בווילה של משפחת נדב.

נדב ואילנה מרגלית
מסביב לבריכה

לא נשאר כלום

הינה כמעט נגמר לי העמוד, ועוד לא אמרתי מילה על **תמי בן־עמי**. בושה ממש. אז מייד עשיתי דרינג־דרינג.

„הלו תמי, כאן המרחלת."

„כן, מה חדש אצלך?"

„עזבתי אצלי. מה חדש אצלך ואצל אולסי?"

„אולסי עוזב. הוא מכר את כל התכולה של ביתו. מכר את מכונית הרנו שלו, וביום השני הוא עולה על טיסה בדרך לארצות־הברית."

„יש לך מושג עם **אניבה** התקשרה עימו או הוא עימה מאז שעזבה?"

„עד כמה שאני יודעת, מאז שהיא עזבה לא היה ביניהם שום קשר."

„זה נכון שנפרדת מאולסי אחרי עניין הס־מים?"

„זה לא נכון. נפרדנו הרבה לפני כן."

„את חושבת שהוא לא יחזור עוד ארצה?"

„אני יודעת שמכבי תל־אביב החליטו לערוך לכבודו מישחק־פרידה בעונה הבאה, ואני מניחה שלכבוד זה הוא יחזור ארצה, אפילו לכמה ימים."

„הוא השאיר לך איזה מתנת־פרידה?"

„הוא לא השאיר לי כלום."

„תמי, את חושבת שכל השנים שחיית עם אולסי היו ביזבוז־זמן?"

„תגידי, כמה פעמים את היית נשואה?"

הוא אשם נושא השיחה העיקרי בחתונה היה הגזירות הכלכליות, שעלי־הן נודע באותו היום. אבל זה לא פגם בשימחה. העצים סביב המידשאה קושטו בנורות ציבעוניות, ואנשים הירבו לחייך. המחייך בצילום הוא התעשיין אלי הורביץ, שהוא נשיא התאחדות התעשיינים.

חתונה ביום הגזרות

קול חתן שלמה גטניו גבה־הקומה נישא על כיתפי בן־מישפחה. במקום הסתובבו אנשי־ביטחון רבים עם מכשירי־קשר.

וקול כלה ראומה בחברת אביה וקרובת־מישפחה צעירה. שימלתה עוצבה על־ידי לורנצו, ותיסרוקתה על־ידי ז'קלין ליכטנשטיין.

ביום השני האחרון, בחדשות השעה 7 בערב, שמע העם לראשונה על התייקרות המיצרכים המסובסדים והמוצרים האחרים. חצי שעה אחר־כך, ליד שער קמור, שזור בענפים ירוקים ומקושט בפרחים, עמד ישראל קיסר ליד אשתו, מזל, ומחותניו החדשים, לחץ אין־ספור ידיים, שמע מאות פעמים „מזל טוב", התחבק והתנשק.

קיסר, שחיתן לפני שנה וחצי את בנו, אבישי, בטקס צנוע למדי במלון שרונית, עשה זאת הפעם בגדול, בחתונת בתו, ראומה. „היום הוא נהיה קיסר..." אמר מישהו.

מזל קיסר, בחולצה מוזהבת, חצאית שחורה, סנדלים דקי־עקב, תיק מוזהב קטן על הזרוע ושני עלי־זהב בשיער, שמעה שבאו מהעולם הזה, והגיבה במישפט מנוסח היטב: „תשלחו לנו את האקזמפלר של הסיקור."

קיסר, שנראה נרגש ומאושר, לבש חליפה אפורה־כחולה וחולצה בצבע תכלת, עם צווארון פתוח, ללא עניבה.

1500 איש בערך מילאו את מידשאת כפר־המכביה. על השורה הראשונה של השולחנות התנוססו שילטי „שמור". הנשיא חיים הרצוג, עם רעייתו, אורה, התיישב ליד אחד השולחנות השמורים יחד עם השר יצחק מודעי, שבא לבדו, ליד סגנית שר־הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו, בעלה, נתן, וגידעון בן־ישראל.

„למה עשית לי את זה דווקא היום?" שאל אבי־הכלה את שר־האוצר והוסיף: „מילא, העלית לי את ערך המתנות ב־25 אחוז!"

נמס כחמאה

הכיבוד, לפני הארוחה, היה צנוע למדי: פונץ' לשתיה, זיתים שחורים ובייגלע כמעוררי־תיאבון. על השולחנות — יין תוצרת כחול־לבן. ובהמשך — ארבע מנות טעימות, עם כל התוספות האפשריות, במחיר 12 דולר לאיש, כפי שדיווחו יודעי־דבר.

היו שם גם, כל אחד עם בת־זוגו, גד יעקובי, אברהם שפירא, עדי אמוראי, עוזי ברעם, חיים הברפלד, משה ורטמן, יצחק אופק, בני גאון, גילה אלמגור ומיקי שטראוס. דליה רבין באה עם אבי פילוסוף — שניהם כבר מתכננים את החתונה שלהם.

אחד הנגנים של התיזמורת („קיסר הזמין אותנו כי הוא היה מבסוט מאיתנו בחתונה של הבן שלו"), שהוא גם חקיין, דאג מראש לבקש רשות לחקות את ירוחם משל, מחשש שמא ייעלב. קיסר ענה שאין מה לדאוג, לא יהיה מי שייעלב. כי משל שלח מיברק, שבו הודיע כי לא יוכל לבוא, בגלל אבל מישפחתי.

ראומה (25) הכירה את בעלה הטרי, שלמה גטניו (28), במקום עבודתם המשותף, סוכנות־הביטוח שמיר. הרומן נמשך שנה. את האווירה התימנית בטקס סיפקה להקה תימנית. תיזמורת שחקים נתנה כמה קטעים יווניים, לטובת הצד של החתן.

הכלה חשפה סודות מישפחתיים: אבא אף פעם לא היכה אותה. לכל היותר הרים את קולו. היתה לה שיטה להוציא ממנו מה שרצתה — הוא היה נמס כחמאה כשהיא היתה מתחילה לבכות.

ירח־הדבש של הזוג הצעיר הצטמצם לארבעה ימים במלון־פאר אילתי, מתנת אחיה של ראומה, שהוא סמנכ"ל חברת נופים ואתרים.

„שאלה יהיו הנישואים הראשונים והאחרונים שלכם," סיים הרב את טקס־החופה, „אני מצפה לטלפון ממכם בעוד תישעה חודשים. אני גם מוהל."

נעמי רין ■

מי? אני? יצחק מודעי סקר מקרוב את עוגת־החתונה בת ארבע הקומות – מרציפנים ציבעוניים בצורת פרחים, על רקע לבן, יצירת בן־דודו של קיסר, שהוא קונדיטור במיקצועו.

שימחת בנקאים ארנסט יפת מבנק לאומי (מימין) לחץ את ידו של גיורא גזית, מבנק הפועלים. עימם, מאחור, בן־ציון יהודאי, מנהל קבוצת הכדורגל שימשון תל־אביב.

ספורט

מהר, גבוה ורחוק

חיפה חוגגת

וגם ירושלים שבעת־רצון

חג־השבועות נחוג בחיפה בהבאת האליפות השניה ברציפות של מכבי חיפה. הניצחון המוחץ, 1:5, על הפועל כפר־סבא, כאשר השער החמישי נכבש שתי דקות לסיום, כשאלפי האוהדים פורצים לתוך המגרש, הצדיק בהחלט, את פסטיבל האליפות.

חג אחר היה בבאר־שבע, כאשר קבוצת הפועל ניצחה את בית"ר ירושלים 1:2, וניצלה מירידה לליגה הארצית (ראה גם ספורטאי השבוע). וכך גם נשלחה האחות של הירושלמים, בית"ר תל־אביב, לליגה השניה, שם מחכות ביתריות נוספות מרמלה, חיפה (שניצלה במחזור האחרון מירידה) ונתניה (שעלתה מליגה א').

ירושלים, שהיה כפסע בינה לא־ליפות, בכל זאת צהלה עם סיום העונה: הפועל המקומית עלתה עתה לליגה הלאומית, לאחר הניצחון המכריע על רמת־השרון (0:1).

משולש ליוונים. ובאיצטדיון רמת־גן היתה השבוע חגיגת כדורגל ברזילאי, כשנבחרת ישראל מביסה את וסקו דה־גמה 2:4 לעיני 30 אלף צופים ונבחרות ישראל וברזיל הוותיקות (מהזור 1970) מסיימות בתיקו 1:1.

במשחק בינארצי אחר, בענף אחר, נצהה נבחרת הכדורסל בקלות יחסית את נבחרת יוון, שחסרה מספר כוכבים, שלוש פעמים ברציפות: 80:122, 70:87, 72:90 ורק פציעתו של הכוכב דורון ג'מצ'י, שנזקק ל־12 תפרים במצחו, פגמה בשמחה. כי הפציעה שיבשה, כמובן, את הכנות הנבחרת לאליפות אירופה בגרמניה, שתחל בעוד שבוע.

כדורגל

נהג המונית

זכרונות ממכון־העיסוי

מישחקה של נבחרת ישראל. מחזור 1970, ששיחקה בשעתו באליפות־העולם במכסיקו נגד נבחרת ברזיל (שזכתה באותה שנה באליפות־העולם), בשבוע שעבר באיצטדיון רמת־גן נגד ותיקי אותה נבחרת, נסתיים בתיקו 1:1, והפגיש, כמובן, את הכוכבים של אותם שנים.

רבים מהם היו, בינתיים, למאמנים: צבי רוזן, יצחק שום ומרדכי שפיגלר בליגה הלאומית; יצחק אנגלנדר, יצחק ויסוקר, יהושע פייגנבויים, משה רומנו וישעיהו שווגר בליגות נמוכות יותר.

יש גם כאלה שנעלמו מנוף הכדורגל, כמו המאירי ורחמים טלבי הקיבוצניקים ודוד פרימו, שהוא כיום נהג מונית ביפו.

פרימו, שהיה בשנות השישים אחד השחקנים האטרקטיביים בהפועל תל־אביב ואף קיבל הצעות קוסמות לשחק בחו"ל, לא רק שלא מתעניין בכדורגל, אלא אפילו לא עוסק שנים בשום ספורט אחר. התוצאה: אחרי כמה אימונים, לקראת מיפגש הוותיקים, הרגיש כיווצים בכל שרירי גופו.

מידה כנגד מידה. כשהקבוצה כולה התאספה לארוחת־בוקר מאוחרת בגן־האורנים בצפון תל־אביב, ניגש אליו המאמן, עמנואל שפר, ושאל אותו על הרגשתו. התשובה היתה של פרימו מן הימים הטובים: „אפילו אם אצליח לשחק רק שתי דקות ואפול על הדשא, אני חייב לפתוח!"

חבריו לא יכלו להתאפק מלהזכיר בהזדמנות זאת דו־שיח אחר, לפני כ־20 שנה, בין שפר לפרימו. היה זה בבנקוק התאילנדית, כאשר השחקנים הלכו לבדוק את מכוני־העיסוי המקומיים, ופרימו, שאחר לשוב, ספג גערות משפר, שאף אמר לו: „לך הביתה!" פרימו לא הבליג, השיב למאמן מידה כנגד מידה: „תלך אתה הביתה!"

השבוע, לפני שהוא הלך הביתה שיחק דוד פרימו בהרכב הראשון חמש דקות, נהנה מקהל הרבבות שהריע לו ולנבחרת הנוסטלגית ורק אז חזר למונית שלו.

מוצי המציל

אם לא ביפו, אז בהרצליה

בשנים האחרונות, בדרך כלל בסביבות המחזור ה־20, נקרא משה (מוצי) ליאון דרך קבע, למיבצע־ההצלה השנתי של מכבי יפו. מוצי תמיד נענה לקריאות האס־או־אס ולאחר השלמת כל מיבצע היה פורש עד למיבצע הבא.

אך השנה החליט מוצי לפרוש סופית. ערכו לו משחק־פרידה חגיגי וביפו ידעו שאל מוצי אפשר לפנות מעתה רק כדי להיעזר בו כמאמן מקצועי.

אך, כנראה, שפטור ללא כלום אי־אפשר. לפני שבועיים נקרא מוצי לסייע לקבוצת מכבי הרצליה, למנוע את נשירתה לליגה ג'. הקורא לעזרה היה ראש עיריית הרצליה, אלי לנדאו, בכבודו ובעצמו, ומוצי ליאון, שתמיד היה מוכן להציל קבוצה מנשירה, הסכים להדריך את מכבי הרצליה במשחק האחרון והקובע, בו היא אכן ניצחה 0:1 את הפועל מחנה־יהודה ובכך גם נמנעה נשירתם של אנשי הרצליה ושוב הוכח כושר ההצלה של מוצי.

יאיר עמיקם

ספורטאי השבוע

רמלר: הסבא הציל את באר־שבע

לפני שבועיים, לאחר המשחק בין הפועל באר־שבע ומכבי יפו, שנסתיים בתיקו 1:1, נשאל מאמן היפואים, מרדכי שפיגלר, האם הפועל באר־שבע בדרך לליגה הארצית. ענה שפיגלר: „תשאלו את דב רמלר..."

התשובה היוותה רמז ברור ולגלגני כי שניהם, שפיגלר ורמלר החלו את העונה בהפועל תל־אביב. ועוד לפני ששפיגלר עזב, ועבר לאמן את מכבי יפו, דאג לעזיבתו של רמלר להפועל באר־שבע. השניים לא הסתדרו. לא שררה ביניהם כימיה. מוטל'ה לא החזיק מרמלר. וכך, שבועיים לפני תום הליגה, כאשר מבצע־ההצלה השנתי של מכבי יפו נראה היה בדרך להשלמתו, הירשה שפיגלר לעצמו לומר את שאמר.

אם שאלו את דב רמלר או לא שאלו אותו, השבוע הוא נתן את התשובה: הפועל באר־שבע נשארה בליגה הלאומית. לפני שבוע הבקיע רמלר את שער־הנצחון נגד מכבי נתניה (0:1) ובשבת הוא השלים את מבצע־ההצלה של הפועל באר־שבע, כאשר הבקיע את שער־השוויון, שסלל את הדרך לנצחון ולשמחה ספונטנית שלא נראתה בבירת הנגב קרוב לעשר שנים, מאז זכתה הפועל בכתר האליפות הכפול (1975, 1976).

דב רמלר מאושר. הוא לא נרדם כל הלילה שלאחר המשחק. הוא לא מוצא מקום להשיב לשפיגלר: „מה שהיה בינינו, נסגר. אינני רוצה להזכיר את זה מחדש. יכול להיות שגה נפלט לו. אני גם שמח שהוא הצליח במכבי יפו, אינני שומר לו טינה."

ובבאר־שבע לבטח שמחים מכך ששפיגלר נתן לרמלר ללכת. אם כי האמת היא שכאשר הגיע לנגב הכוונות היו הרבה יותר רציניות מאשר להיאבק בתחתית. בחלומותיו השחורים ביותר לא ראה עצמו רמלר שותף לבלגן הגדול שמצא במקום, כמו שהוא מגדיר זאת, שנבע מניהול כושל. קרו בבאר־שבע דברים שאסור שיקרו בקבוצת כדורגל.

אבל: „אני חושב שהיה לנו הרבה מזל. לא היינו תלויים בעצמנו ובכל זאת ניצלנו מירידה. צריך להודות גם למאמן, צבי רוזן, שזיעזע את הקבוצה כאשר התפטר לפני שבועיים. השחקנים אהבו אותו, אבל הידיים והרגליים שלו היו כבולות. הוא לא יכול היה לעבוד שם. פנומן לא היה מצליח!

במשך חודשיים הוא הפגין נוכחות — בשבועיים האחרונים קטף את הפירות

רמלר סבל בחודשיים האחרונים מקרע בשריר־הרגל. למעשה צריך היה לסיים את העונה ובמצב רגיל היה עושה זאת ללא היסוס. אך מצב הקבוצה לא איפשר לו. הוא החליט לעשות מאמצים גדולים כדי לעזור בשניים־שלושה המשחקים האחרונים. ואכן ההחלמה שלו, למרות שכושרו הגופני היה לקוי, היוותה עבור באר־שבע קרש־הצלה.

את מה שעשו לו מיד לאחר המשחק נגד ביתר ירושלים לא ישכח הרבה זמן. קרעו את חולצתו מעליו, חלצו את נעליו ואפילו את המכנסיים רצו להפשיט ממנו, אך על זה הוא לא התפשר.

כשיצא מחדר־ההלבשה ציפו לו כ־3000 אוהדים, שממש רמסו אותו מאהבה, לקחו אותו על הכתפיים עד למכוניתו. רמלר חזר לביתו בפתח־תיקווה חבול אך מאושר עד הגג.

עכשיו רוצים לראות בבאר־שבע את דוביק רמלר מדרים גם בשנה הבאה לנגב. על סמך הסכם־ההעברה, הוא חייב לחזור להפועל תל־אביב.

רמלר־עצמו אינו יודע אם ירצה לשחק בתל־אביב. למרות ששם יצפה לו דוד שוויצר, המאמן שהביא אותו לתל־אביב, ולא מרדכי שפיגלר.

לעומת זאת, על שיבה אפשרית לקבוצת־נעוריו, הפועל פתח־תקווה, הוא מדבר כעל פיתוי: „אני לא יודע אם זה אפשרי. אינני יודע מהי מערכת־היחסים שלי איתם. אני שמח שצמח שם משהו יפה, שהקבוצה מתפקדת נפלא. מי יודע? הכל אפשרי בכדורגל".

רמלר, המכונה „סבא", כבר מספר שנים, בגלל שערו הלבן, הוא בן 29, נשוי לרונית ואב לטל בן השנתיים.

השיער הלבן הוא עניין תורשתי, שלא הפריע לו ללמוד אלקטרוניקה ויחסי־ציבור, לעסוק בהוראת חינוך גופני ואף לעבור את קורס־המאמנים במכון וינגייט.

אבל בעונה מפרכת, כשהיעד היומי היה באר־שבע, הוא נאלץ לעבוד רק במקצוע הכדורגל. חודשיים נסע לבאר־שבע רק כדי להפגין נוכחות. בשבועיים האחרונים קטף את הפרי.

אם שלום אביטן, מאיר ברד, רפי אליהו וחבריהם ייזכרו כעושי האליפות של הפועל באר־שבע, לא ישכחו שם גם את דב רמלר, האיש שהשאיר אותם על המפה הלאומית, גם אם בשנה הבאה לא ילבש את מדי הזוברה השחורים־ארומים של בירת הנגב.

כדורגלן רמלר בפעולה (נגד מכבי נתניה)
שבוע אחד שער־הניצחון, שבוע שני שער־השיוויון

כדורגלן רמלר במדי הפועל תל־אביב
קרש־הצלה עם קרע בשריר

(המשך מעמוד 37)

שוטרת תבדוק את התמונות, אך אנשי־המישטרה לא התייחסו לבקשה ולקחו עימם את האלבום.

עקב הקורות אותו פנה מושיץ לרשויות שונות, בתלונה נגד בלה ויינשטוק. הוא התלונן על מעצר־שווא וניצול סמכות לרעה. הוא הזכיר בפנייתו כי אחד מתיקי הלקוחות היה תיק של אורי זגהר, בעלה־לשעבר של ויינשטוק. בתלונתו סיפר כיצד הופיע פקד אלחייני, שעבר תחת פיקודה של ויינשטוק, בבית־החולים הדסה בעין־כרם והתנהג בגסות אל ד"ר זגהר, בנוכחות אחיות ובנוכחות חולים, דרש כי יפסיק את עבודתו מייד, בטענה שעליו להיחקר בור־במקום. לדברי מושיץ לא נתן אלחייני כל הסבר או מניע לאותה חקירה, והתעקש לחקור את ענייניו הפרטיים של זגהר, הקשורים לגירושיו מבלה ויינשטוק.

את מיכתב־התלונה הפנה מושיץ לנשיא בית־מישפט השלום בירושלים, לשר־הפנים ולשר־המישטרה, ליועץ המישפטי לממשלה, לכמה חברי־כנסת, למפקח הכללי ולראש אגף־החקירות במישטרת ישראל.

התלונות לא עזרו, ומושיץ ושוויקי לא קיבלו רשיון לניהול מישרד־חקירות.

מישרד־החקירות המשותף הפסיק לפעול, ושני השותפים נפרדו.

רשימה ארוכה

בימים אלה הוגש כתב־אישום נגד חביב שוויקי, גבריאל מושיץ ואורי זגהר. שוויקי מואשם בהאזנת־סתר שלא כדין, שביצע במישרד שרותי־מחקר, כאשר התקין מכשיר־האזנה לטלפון בארגז התריס, וצותת לשיחות שקיימה שותפתו וידידתו מירי פולנסקי ואחרים, ללא הסכמת אף אחד מבעלי השיחות. פולנסקי מופיעה כמתלוננת.

בסעיף נוסף מואשמים מושיץ ושוויקי בקיום מישרד־חקירות פרטי, מבלי שהיה בידם רשיון לכך מאת הוועדה המוסמכת על־פי חוק החוקרים הפרטיים ושירותי־השמירה.

סעיף אחר מתייחס למושיץ, שוויקי וזגהר, שהזמין אצלם חקירה פרטית, שנגעה לאשתו דפנה, עימה היה באותה עת בהליכי־גירושין.

במיסגרת אותה חקירה, כך כתוב בכתב־האישום, ביצעו השלושה האזנות־סתר באמצעות מכשיר שהקליט את שיחותיה הטלפוניות של דפנה.

רשימת עדי־התביעה ארוכה. בין העדים: סגן־ניצב בלה ויינשטוק ושני קצינים המשרתים במטה הארצי תחת פיקודה, פקד אלחייני ורב־פקד מאיר גילבוע. כן מופיע שמה של מירי פולנסקי ושתי פקידות, שעבדו יחד עם שוויקי בשירותי־מחקר.

תיבת פנדורה

לשוויקי ולמושיץ נודע על הגשת כתב־האישום משקראו על כך בעיתון. כתב־האישום הגיע לידיהם כעבור ימים אחדים.

שניהם טוענים כי כתב־האישום והעמדתם לדין הם חלק ממילחמה פרטית, שאותה מנהלים נגדם אנשים שהיו קשורים עימם בימי שירותם במישטרה. חביב שוויקי אמר השבוע, כי התעייף מכל הקורה לו: „קשה מאוד להילחם ולצאת נגד המערכת החזקה והמורכבת, הנקראת מישטרת ישראל. כאשר יתברר המישפט בו אני מואשם יחד עם מושיץ, תיפתח תיבת־פנדורה ורבים מאנשי־המישטרה יבואו במבוכה!"

רק השופט יוכל לקבוע אם יש לטענות אלה של שוויקי ומושיץ על מה לסמוך, או שצודקים קציני־המישטרה בפעולתם הממושכת והנמרצת.

נעמי אדווה ■

תשבצופן העולם הזה 2491

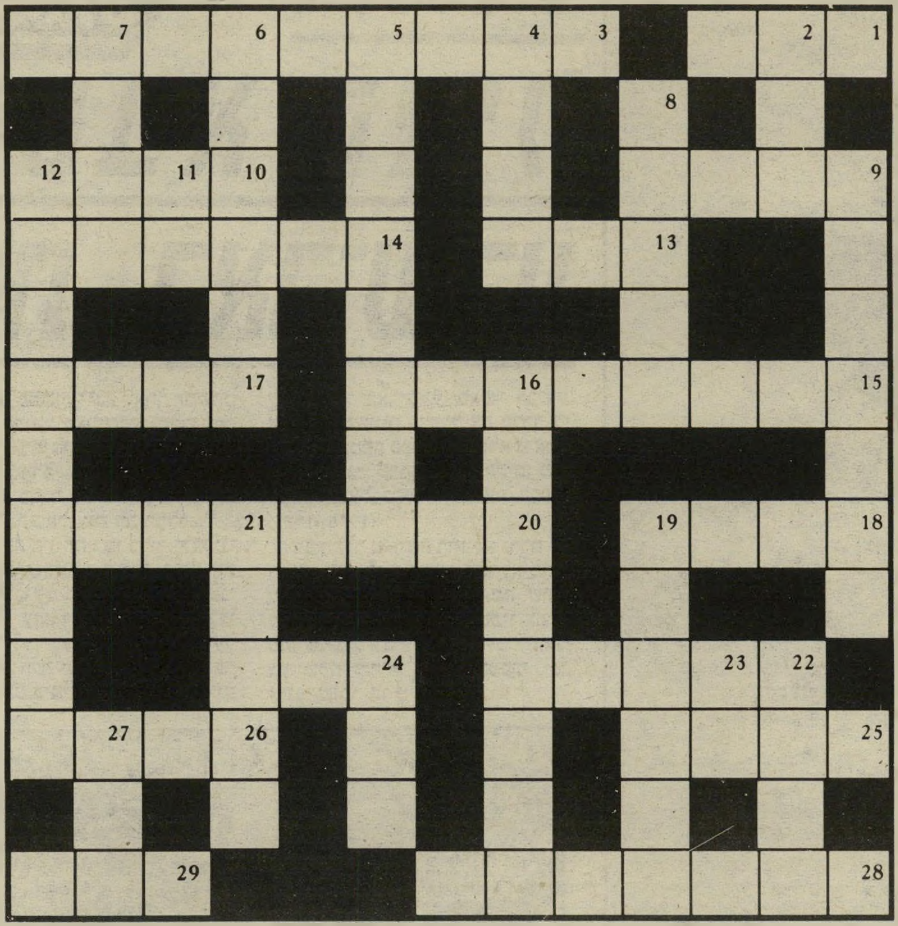

פתרון תשבצופן 2489

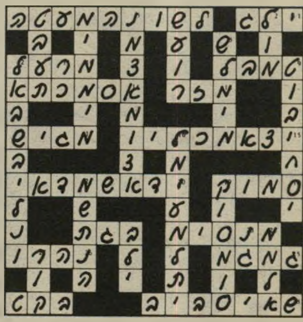

מאת **אביגיל ינאי**

מאוזן:

1. קנה חיה כלבבי (3)
2. בעקרון, הרגשות הלב מתאימות לאביון, כך שמענו (5,4)
9. אוהבים את השופט (4)
10. ספרו כבשים, אך את הקטנה שלהם דחו למחר (4)
13. תמיד קרבן לדעת הפימיניסטית (3)
14. כמה נוח להעביר שחקנים מקבוצה זו, לקבוצה ב־9 מאונך, הלכה למעשה (4,2) (מ)
15. אפשר להאמין למפתה איום, למכריז לפתע „אהבתיה"? (4,4)
17. לא טוב לה להסתיר פניה (4)
18. איזה מכה, קשה לדבר אחריה (4)
20. צום השועל הוא שם קצת מתנדנד על משל השועל והכרם (4,4)
22. חבל לנצח כך שמענו (5)
24. למרות הפחד שמח אחרי החטא (3)
25. אימת הרבי? (4)
26. שולמן יתן משלי (4)
28. הי, הידיעה על המת אינה במקומה (5,2)
29. לרוכב לאחור ראש כרוב (3).

מאונך:

2. מדוע דוקא בטיבט? (3)
4. אהיה כמו אמא (4)
5. לשים את הזרועות בבגד או להתיאש? (4,4)
6. בקבוץ מסתפקים בתאורה חילופית (3,3)
7. כלום לא יישאר מהם בעתיד (4)
8. די מועילים, מאידך רצוי לבחוש (5)
9. הגיע לקבוצת על אלופה, מ־14 מאוזן (5,2) (מ)
11. יש עצמה מאחורי כל נבחר (2)
12. יצמח מהנוף בתנועה (5,4)
16. כשאין מוצא — התוצאה ירידה (4,4)
19. שמענו שהיו לכם אורחים בחג (6)
21. שאלה לא תאורטית (5)
22. יצא בצווחה ככרוכיה וחזר כולו רוגע (4)
23. מתחלק על־יד פרצופי (2)
24. ניבא הצלחה לזמרת (3)
27. באנגליה יהיה הצייר לבעל תואר (3).

בית בלונדון

בית בלונדון תמורת דירה בתל־אביב, מאמצע יולי עד סוף אוגוסט.
להתקשר לטלפון בלונדון:
328־4255
(אחרי 9 בערב)

איתן עמיחי
הדברת מזיקים בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

שולה
ציפורניים מלאכותיות
בשיטה אמריקאית
חזקות באחריות
וכן השתלת ריסים
ת"א, המלך ג'ורג' 89
טלפונים:
284919
295318
השתלת ציפורניים

בעיות ולבטים בחיי המין
מאת
ד"ר מרדכי זיידמן
הוצאת רשפים

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת
ישראכרט · ויזה · DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD
שרות ת.ד. ללא תשלום - חניה חופשית במקום
פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 - 20.00 רצוף
03־227117/8

שידור

צל"ש

יש תיקווה

● **לג'ודי לוץ**, כתבת יומן השבוע החדש של הטלוויזיה, על כתבה מעניינת, עדינה ומ־אוזנת על מיפגש מיוחד־במינו בין תלמידי־תיכון משדרות לבין תלמידי־תיכון מן הכפר הערבי טייבה שבמרכז הארץ.

לוץ הצליחה להראות בכמה דקות של סרט בני שני לאומים, בני אותו הגיל, צוחקים ביחד, משוחחים ביחד, שרים ביחד ומטיילים ביחד.

היא הראתה צד אחר של עם־ישראל, צד בלתי־נודע, שהוא מאוד לא קולני, אך מוכיח שאולי עוד יש תיקווה לחיים משותפים של שני העמים.

על המירקע קשה היה להבדיל חזותית בין התלמידים מטייבה לבין התלמידים משדרות.

היא השכילה להראות גם את המתנגדים למיפגשים אלה. חבל שהתרכזה בעיקר בצד היהודי שבמיפגש, ולא שוחחה יותר עם התלמי־דים הערביים.

היומן כולו, הרביעי במיספר במתכונת החד־שה, היה ברמה גבוהה, וטוב לאין־ערוך מקודמיו.

איך נפלו המישקפיים לביוב

השבוע נתלה מיכתב מיוחד־במינו על לוח־המודעות במחלקת־החדשות של קול ישראל בתל־אביב, וזו לשונו:

כתב שידורי־ישראל **מייק הולר** מתקשה מאוד לקרוא בימים אלה. דבר מוזר מאוד קרה לו ביום רביעי בבוקר. כמינהגו מדי יום ביומו מזה שנים, נכנס לשירותים וקרא עיתון. אחר־כך שם את העיתון על הניאגרה ועליו את המישקפיים. אחר־כך הוריד את המים, וממש באותה שניה נפלו המשקפיים החדשים, ששווין 125 אלף שקל, לתוך האסלה. כשירדו המים, לא היו עוד מישקפיים.

מייק טוען כי אלה המישקפיים היחידות בעולם שנעלמו באסלת בית־כיסא, והוא מבקש בשל כך להיכנס לספר־השיאים של גינס.

לכבוד המאורע גם כתב שיר קצר, כדיברי המשורר:

באו משברי ים ומים
ושטפו לי את המישקפיים.
אני לא רואה עכשיו מה נעשה בעיר
אבל הג'ורה רואה הכל בעיר
ואולי כשיש לי מישקפיים והיא רואה בהיר
היא אומרת: טוב שאני רק ג'ורה ולא עיר.

כתב הולר עם בתו
לא רואה את העיר

צל"ג

איחור כרוני

● **לעורכי מבט**, על האיחור הכרוני בהתחלת המהדורה. במשך כמה ימים רצופים, החל שידור מבט באיחור של שתיים־שלוש דקות, בלי כל סיבה נראית לעין. פעם אף בא הדבר בגלל שידור תשדיר־פירסום טפל. כאשר החל מבט, לא טרחו הקריינים להתנצל על האיחור או להסבירו, אלא התייחסו אליו כאל דבר מובן מאליו — דבר שאינו מקובל אף בתחנות היותר נחשלות.

חתני־פרס שגרן ודורות (מחזיקים בפרס) בארץ
מקום ראשון בעולם

עניין של מיבטא

● **לעורכי יומן השבוע**, שחזרו על השטות שהמציאה התביעה לפני 12 וחצי שנים, במיש־פטי הרשת היהודית־ערבית: „הם תיכננו מהפכה ב ר ו ט א ל י ת." אחד הנאשמים הערביים הכריז אז כי הוא רוצה ב„מהפכה פרולטרית". החוקרים, שלא הבינו את מיבטאו, שיבשו את משמעות הפסוק. בעיקבותיהם הלכו התביעה והעיתונות והביטוי השגוי אף נרשם בפסק־הדין. 12 השנים שעברו מאז לא הספיקו לטלוויזיה כדי לברר את העניין.

בתוככי הרשות

פורת לא יודח

אחד מחברי הליכוד בוועד־המנהל הודיע השבוע על יוזמה שהוא נוקט להחתים חברי מליאת הרשות, כדי להדיח את **אורי פורת**, מנכ"ל־הרשות.

כדי להדיח את המנכ"ל, דרושות חתימותיהם של 21 מתוך 31 חברי מליאת רשות־השידור.

כשהתחיל אותו חבר־וועד לברר אצל חברי־המליאה אם יאותו לחתום על מיסמך כזה, נוכח לדעת שלא יצליח לאסוף את מיספר החתימות הנדרש בחוק, והוא „ירד" מיוזמתו.

בשבוע הבא תתכנס מליאת רשות־השידור, כדי לאשר מיסמך הקובע סידורים חדשים לבחי־רת מנהלים בכירים ברשות־השידור. המיסמך קובע, בין השאר, כי ועדת־המיכרזים תכלול ארבעה חברי־מליאה, שלושה חברי הוועד־המנ־הל (ביניהם **מיכה ינון**, יו"ר הוועד), מנכ"ל הרשות ושני חברי אגודת העיתונאים.

אישורו של המיסמך נדחה כבר מזה שבועות וחודשים רבים. חברי־הליכוד בוועד־המנהל מת־נגדים לאישורו, משום שכך יאבדו את כוחם בבחירת המנהלים. במיכרזים הקודמים שימש הוועד־המנהל כולו כוועדת־מיכרזים, בתוספת המנכ"ל ושני חברי אגודת העיתונאים. אנשי הליכוד חוששים שיאבדו את כוחם (יש להם רוב בוועד־המנהל). לפי המיסמך החדש יבחר ינון בחברי ועדת־המיכרזים.

לכן מסתמנת פשרה, שלפיה יאושר המיסמך בישיבת המליאה. אך מיכרז מנהל הטלוויזיה, התלוי ועומד, יתנהל לפי תקנות המיכרז הקודם. ינון גם הבטיח לחברי הליכוד, שבכל מיקרה יישמרו יחסי־הכוחות גם בסידור החדש, ולליכוד יהיה רוב.

אם כך אכן יקרה, הרי שגדולים מאוד סיכוייו של **יוסף בראל**, המנהל הממונה של הטלוויזיה, להיבחר כמנהל קבוע לכל הקדנציה. חברי הלי־כוד וגם ינון תומכים, כנראה, במועמדותו של בראל.

ח"י עצים ביער קק"ל

ביום השני שעבר, יום חילופי השבויים, היתה פעילות לא רק בנושא זה. באותו היום נערכה בבניין כלל בירושלים (מישרדי רשות־השידור) מסיבת פרידה **לרון נחמן**, מי שהיה מישנה למנכ"ל רשות־השידור, שעזב את תפקידו אחרי שנבחר כראש־מועצת אריאל שבגדה המערבית. נחמן סיים את תפקידו אחרי שנתיים ושלושה חודשים ברשות. וזו היתה רק אחת בסידרת מסיבות שערכו ועורכים לכבודו עובדי הרשות.

את המסיבה הראשונה, מסיבת־ההפתעה, הכינה לכבודו **רותי יורן**, מזכירתו הנאמנה, מייד למחרת היבחרו ב־1 במאי.

המסיבה שהיתה ביום השני שעבר היתה רישמית, והיתה אמורה להיות רבת־משתתפים, אך חילופי־השבויים העמידו אותה בצל. גם נחמן עצמו כמעט שאיחר להגיע. הוא נתקע במחסום־דרכים, שהציבו המתנחלים בכביש שכם־רמאללה, ליד מחנה הפליטים ג'ילזון, ושהה במקום במשך שעתיים וחצי.

רבים מן המוזמנים, בעיקר העיתונאים שבי־ניהם, לא יכלו להגיע כי היו עסוקים בסיקור חילופי־השבויים.

לעומת זאת הגיעו שלושה נציגי אמ"י (אירגון אומני ישראל). **אילי גורליצקי, מוסקו אלקלעי** ו**מאירה**. הם נתנו לנחמן במתנה מיסמך, ובו נאמר שהם רשמו אותו בספר־הזהב של הקרן־הקיימת־לישראל ונטעו על שמו ח"י (18) עצים, על מערכת־היחסים המ־צויינת שבנה ברשות־השידור.

מיכה ינון, יו"ר הוועד המנהל ו**אורי פורת**, מנכ"ל הרשות, בירכו אותו ושיבחו אותו. הוא קיבל מן הרשות במתנה תיק־ג'יימס־בונד יקר.

למחרת ערכו עובדי־הטלוויזיה מסיבת־פרידה לנחמן, ונתנו לו במתנה תצלום, שעליו הקדשה מידי העובדים.

הירושה שהשאיר נחמן לרשות הוא מיבצע־גביה מדהים, בו נאספו במשך חודש וחצי 55 אחוז מתקציב רשות־השידור מאגרות, מעשה שלא היה כמותו. נחמן גם זוקף לזכותו מערכת־יחסים רגועה עם העובדים. הוא ניהל משא־ומתן וחתם על חוזים להכנסת מרכזיות־טלפונים חדשות ברדיו ובטלוויזיה, ואלה רק חלק מפ־עולותיו.

לא ברור עדיין מי יחליף את נחמן כמישנה־למנכ"ל, תפקיד החולש על כוח־האדם ברשות, על התקציבים ועל הפיתוח.

שבוע הספר משודר

רשת ב' של קול ישראל מתארגנת ונערכת על כל כוחותיה לקראת שבוע הספר העברי, שייפתח ב־19 ביוני. לפי יוזמה של **גידעון לבי־ארי**, מנהל־הרדיו, שהוא גם חובב־סיפרות, הוקם ברדיו צוות מיוחד, בראשותם של **שמואל הופרט** ו**הדסה וולמן**. הכוונה היא לשדר במשך שבוע שלם, יום־יום, שלוש דקות לפני כל מהדורת חדשות, פינה מיוחדת על סיפרות, סופרים, משוררים, מבקרים, תרגומים וקריאת קטעים.

זו פעם ראשונה שקול ישראל מקדיש כל־כך הרבה זמן שידור לשבוע הספר.

הנהג סיים בשעה 3

מחלקת־החדשות של קול־ישראל התארגנה ביום השני שעבר, כדי לסקר את כל האירועים של חילופי־השבויים. כמה צוותים נשלחו למקומות שונים בגדה המערבית, כדי לעקוב אחרי שיחרורם של האסירים הפלסטיניים בתוך השטחים. אחד הצוותים, עם ניידת־שידור ועם הכתב **אריה סלמן**, נשלח לכלא שכם, משם יצאו כל האוטובוסים, ובהם מאות המשוחררים.

לפי המידע שהיה בידי העיתונאים, היה צריך השיחרור להתחיל בשעות הבוקר המאוחרות (או קצת לפני־הצהריים). בגלל סיבות בינלאומיות שונות, ובגלל מורכבות העיסקה, התעכב השיחרור עד לשעות הערב, ואפילו הלילה.

בסביבות השעה 2 בצהריים הודיע אריה סלמן למערכת־החדשות בירושלים שהוא נאלץ לנטוש את עמדתו ליד כלא שכם, מכיוון שהנהג, שהוביל את הצוות, מסיים את עבודתו בשעה 3. הצוות חזר לירושלים ללא דיווח. האסירים יצאו מן הכלא רק אחרי השעה 4 אחרי־הצהריים.

מאחורי המירקע

לא בא לקבל את הפרס

תוכנית־טלוויזיה שהופקה וצולמה בארץ, וששודרה גם בטלוויזיה הישראלית, זכתה לפני שבוע בוורד־הזהב, פרס יוקרתי לתוכניות־טלוויזיה.

התחרות נערכת פעם בשנה. הטקס מתקיים במונטריי שבשווייץ. זהו פסטיבל סירטי־טל־וויזיה על נושאי בידור, מוסיקה וקומדיה.

הטלוויזיה הישראלית שלחה את הסרט שלום 82 של **עמוס אטינגר**. הסרט לא נכנס כלל לתחרות.

האולפניםהמאוחדים של הרצליה שלחו את הפרק הראשון של הסידרה המוסיקלית

מתספטר נחמן
יש לו יום־יום חג

המשעשעת התיזמורת. את הסידרה כתב. ביים ושיחק **ג'וליאן שגרן**, והפיקו **דידי גולד־שטיין ואליעזר דורות**.

בין 31 השופטים היה גם **חנוך חסון**, כנציג ישראל.

שגרן ומפיקי התיזמורת לא תלו תיקוות רבות בתחרות, בעיקר משום שמשתתפים בה מפיקים אמריקאיים גדולים וחשובים. גולדש־טיין, אחד המפיקים, היה בשווייץ, אל לא נשאר לטקס הסיום ולחלוקת הפרסים. יום לפני הכרעת השופטים טילפן חנוך חסון לאולפנים המאו־חדים והודיע שהתיזמורת נמצאת בין שיבעה המועמדים לזכיה בפרס הראשון.

רק אז טרח אליעזר דורות, המפיק השני, לנסוע לשווייץ. הוא הגיע ביום התחרות, והופתע כשנודע לו שהסרט זכה במקום הראשון, בבחירת פה אחד של כל השופטים. שגרן עצמו לא נכח בטקס, אך צפה בו בקלטת וידיאו, ששלחו מפיקי הפסטיבל לזוכה המאושר.

ענת סרגוסטי

העולם הבא

העיתון החי ביותר במדינה

גליון מס' 3 ● עורכים אלכס פז ובנצי לופו

נגיד בנק־ישראל: „היתרות ירדו אל מתחת לקו האדום!"

יתרות העצירים הביטחוניים שבידי ישראל ירדו אל מתחת לקו הירוק, אחרי שישראל החזירה 1150 מהבלואים, תמורת שלושת השבויים הישראליים.

שר־התמ"ת, אריק שרון, רואה בכך הישג נוסף של מילחמת של"ג, שהרי אלמלא פרצה לא היתה ישראל לוכדת כל־כך הרבה עצירים. יחד עם זאת הזהיר השר ממנוחה על זרי־הדפנה, וקרא לנקוט בפעולה נמרצת בלבנון להשלמת המלאי.

ד"ר פרס קיבל תואר ראש ממשלה של כבוד

כלא שאטה — שרות בתי־הסוהר

מודיעים בזאת על פתיחת לימודי תעודה דו־שנתיים בנושא:

עיצוב פנים

תנאי קבלה: בדיקה פסיכוטכנית וניסיון מוכח בעבודה באמצעות חומצות וסכיני־גילוח

בשולי הגליון

חטף מכות־רצת, התבצר ודורש כופר.

■

וייצמן הציע לפרס: גלה מנהיגות והפסק לשמוע לעצות של אחרים.

■

עלו יתרות מטבע־החוץ של ישראל... ב־חשבונות חסויים ב־שווייץ.

■

קצין חינוך ראשי שולל נסיונות של חיילים לא פופולאריים ביחידותיהם ליפול בשבי, כדי לזכות באהדת אמצעי־התיקשורת – עם החזרתם.

הפשיר חסכונות וטבע

אזרח, שנסחף בגל השמועות שהציף את המשק והפשיר את חסכונותיו, טבע אמש בחוף תל־אביב, אחרי שתחנות־ההצלה התרוקנו ממצילים עקב השביתה.

מורגש מחסור בסוכר, מלח, בשר וקפה

במסיבה, שהתקיימה אמש ב־סביון, הגישו שמפניה, קוויאר ו־חסילונים – והורגש מחסור חמור בסוכר, מלח, בשר וקפה.

„איזה קטע" — החוצה!

תוכנית הטלוויזיה איזה קטע **תורד מהמסך בשבועות הקרובים, למרות ניסיונם של עורכי־התוכנית להשתמש ב־שמו של העולם הבא, כדי להעלות את הפופולאריות של תוכניתם.**

באמצעות ילדון, תמים לכאורה, הפיצה הטלוויזיה את שם העולם הבא, ובכך ניסתה להיתלות בו, כאמצעי־עזר אחרון, בטרם תורד.

העולם הבא **לא היה קשור מעולם בתוכנית** איזה קטע, **ומוחה נמרצות על ההקשר השלילי שנרקם סביבו, עקב איזכור שמו בתוכנית אומללה זו.**

„הבו לחם ומלח" – דורשים ההמונים מזי־הרעב

שרים וח"כים זועמים: התערבות שופטים במישפט המחתרת – שערוריה!

זעם רב בפי שרים וחברי־כנסת נגד מסכת ההתבטאויות של שופטי בית־המישפט המ־חוזי, היושבים בדינם של עצורי־המחתרת. לאחרונה הפרו כמה שופטים את חוק ה־„סוב־יודיצה", האוסר כל התבטאות וחוות־דעת במהלך המישפט, וחרצו לשבט את גורלם של ה„מחתרתניקים", וזאת עוד בטרם נסתיימו ההליכים לחנינתם. כך, למשל, התבטא השופט (שמו נאסר לפירסום) במישפטו של אחד הנאשמים ואמר: „אני גוזר על הנאשם 10 שנות מאסר בפועל," התבטאות שללא ספק השפיעה על החלטתו.

במיכתב נזעם ששיגרו אל ה־יועץ המישפטי, דורשים השרים והח"כים לחקור את נטיית השופטים „ליטול את החוק לידיהם," ולחשוף את מקורות־המימון שלהם.

26 מילים עם אריק

הוכח שיתוף־הפעולה בין אש"ף ל„שלום עכשיו"

שאלה: אתה מוכן לפרט?

אריק: **פשוט מאוד, אש"ף לא ביקש את שיחרורם של הנחקרים בפרשת מקורות־המימון של „שלום עכשיו", ובכך הוא מחפה עליהם ומנסה להקשות על חשיפת הפרשה.**

שאלה: **אבל אין כל חקירה בנושא זה, ושיחרור המחבלים היה אחרי מו"מ עם אירגונו של ג'יבריל!**

אריק (בארשת ניצחון): **אתה רואה!!!**

שרון אחרי שלכד את הקשר הסמוי

האנס מצפון תל־אביב לא ירוץ לראשות העיר!

אחרי ששלמה להט הודיע שלא ירוץ לכל מקום שאליו ירוץ האנס, הודיע האנס כי אף הוא אינו מתכונן לרוץ לכל מקום שאליו ירוץ שלמה להט.

"JESUS KRITON!" זעק הנהג בהתפוצצות בתל־אביב

עוד נהג נפצע אמש, כאשר ניסה לחלץ את מכוניתו, שמוקשה על־ידי סנדלי־דנוור מדגם משופר. לאחרונה, אחרי שכמה נהגים אמיצים הצליחו למלט את ריכבם, התקינה החברה המתפעלת מנגנוני־השהייה ונפצים מסוג קריטון, שייחודם הוא בכך שאינם גורמים כל נזק לרכב.

החרפה חמורה במשבר בחינוך!

עשרות אלפי מורים הפגינו אמש מול מישרד־החינוך, ב־דרישה לקבל את מיכתבי־ההתפטרות שלהם ולשבצם לאלתר בשרות בתי־הסוהר. המורים, שלאות־מחאה הפ־סיקו את עיצומיהם, קובלים כי העיכוב במו"מ כבר גרם לשיחרור אלפי מחבלים, וכ־תוצאה מכך נתמעטה אוכלו־סיית־האסירים, ויש חשש שגורל הבטחתו של גונדר סוויסה, לספק עבודה לכל מורה, יהיה כגורל דות־עציוני.

שר־החינוך הודיע שהוא מסרב לפטר יותר מ־3500 מורים, וגם כאן מדובר רק במורים ותיקים ומצטיינים, הראויים לפרס זה. מסתבר כי מורים רבים רואים בעבודה בקרב האסירים מישחק־ילדים קליל לעומת הסכנות האורבות להם, מצד תלמידיהם, בין כותלי בית־הספר.

מהעבר השני נשמעו מחאות חריפות של אסירים, ה־טוענים כי את חובם לחברה, על פי חוק־חינוך־חובה, ריצו כבר, ואין זה הוגן להטיל עליהם עונש כפול.

חידון התנ"ך העולמי

רבי! איפה טעיתי?

בחידוננו האחרון שאל שמוליק:

הוא ישמעאלי אויב עמי.

קפד ראשו ותקבל גדול בתורה ובמעשי חבלה.

עשיתי כמצוותו אך בטעות קיפדתי רק את רגלו והנה במקום לקבל את זמן תפילת ערבית קיבלתי עיסקת טיעון ומחבוש בכלא תל־מונד.

איפה הטעות?

משיח כה נאה

כלא תל מונד.

רב פרס מצטבר
הכרטיס שמכניס מיליונים לכיס
יחידת הפרסום

צריך פיס בחיים.

ט' סיון תשמ"ה 29.5.1985
מיספר 2491
שנה 49
המחיר 1500 שקלים (כולל מע"מ)

העולם הזה

סגנו לשעבר של עורך "הארץ" חושף את דמותו

"העולם הזה" שובר את קשר־השתיקה

גרשום שוקן

אהבותיו של שוקן